The University of Jordan
THE LIBRARY

הצפה

ב"ה, יום ששי, כ"ד אדר־ב' תשל"ו (26.3.1976)
שנה ל"ח — גליון 12187 — המחיר 2.50 ל"י

עתון התנועה העולמית של המזרחי והפועל המזרחי
מייסד ועורך ראשון: הרב מאיר בר־אילן ז"ל

תגובת ראש הממשלה על דברי השגריר האמריקאי באו"ם

ירושלים מאוחדת היא לבה של מדינת ישראל ולא ניתן לערער מציאות זו

מאת סופרנו בתל־אביב

„אני מצטער, שעמדם של ידידנו, שגריר אמריקאי, יכול לעורר אצל ישהו באותנו סימן שאלה לגבי עמדת ישראל בענין ירושלים. ירושלים מאוחדת, היא לבה של מדינת ישראל" — אמר אמש ראש הממשלה יצחק רבין, בהופיעו במועדון הדתי „עציון" בתל־אביב, בתשובה לשאלה על דבריו של נציג ארה"ב באו"ם.

ראש הממשלה הביע פליאה על ידי עצבות ישראליות ביחס לשאלה על מעמדה של ירושלים. „ירושלים בידינו והיא חלק ממדינת ישראל. ולא ניתן לערער על מציאות זו" — אמר מר רבין לקול תשואות הנוכחים.

בפתח הרצאתו הרחיב מר רבין הדיבור על סיכויי השלום, ואמר כי אם ישראל לא תיטול סיכון למצות אפשרויות היכולות להביא לשינוי המציאות, המונעת שלום עם מדינה זו או אחרת, מסופקני אם אמנם ירשג השלום". הוסיף, שאם יראה במדינה ערבית ניצנים של העדפת פיתוח כלכלי וחברתי על חשבון הפיתוח הצבאי, יהיה בכך דבר חיובי. כמו"כ יראה כדבר חיובי, אם מדינה ערבית תפחית מידידותה וקשריה עם בריה"מ ותקטין את צבאה.

להלן, אמר, כי הסדר הביניים עם מצרים נתן תוצאות מוגבלות, כפי שהוא ציפה להם. ישראל עומדת כיום לפני סכנה צבאית פחותה, והדבר נובע ללא ספק מהסדר הביניים, שכן בינתיים הצלחנו להתעצם צבאית. מצבנו הצבאי הוא כזה, שישראל יכולה היום להסתכל על סביבתה מתוך תחושת ביטחון ביכולתה להגן על עצמה ולנהל מדיניות חוץ המושתתת על עצמתה.

בתשובה לשאלה על הגדרת „גוש אמונים" כ„פורשים", אמר מר רבין, כי הבסיס של ישראל הוא היותה מדינה דמוקראטית, וצריך לשמור בה על חוק וסדר, שכן בלי זאת יהרס הבסיס המלכד שלה.

בתשובה לשאלת אסיר ציון מבריה"מ המועצות על חוסר מיפעת התודעה היהודית בקרב הנוער, אמר ראש־הממשלה, כי התודעה היהודית המוקנית בבתי הספר הממלכתיים היא בלתי מספקת, ויש לבחון זאת.

אלון קורא ל„וטו" אמריקאי

שר החוץ יגאל אלון קרא אמש לארה"ב להטיל „וטו" במועצת הביטחון על הצעת ההחלטה הפרו־ערבית, העויינת לישראל.

מר אלון, שהופיע בחוג „אתגר" של מפלגת העבודה במועדון „יהודית" בת"א, הגיב גם על נאומו של שגריר ארה"ב באו"ם, באמרו בין השאר: „נאומו של סקרנטון, אפילו הוא חוזר במרבית דבריו על עיקרי מדיניות, שנקבעה בשעתו ע"י ממשלת ארה"ב, והובאה פעמים רבות לידי ביטוי מפי בשת סונות אין בה כדי להניח את דעתנו, ביחוד שהפעם חברו כמה משמעויות בעת ובעונה אחת. זו מדיניות מוטעית המושמעת מעל הבמה הבלתי נכונה ובעיתוי הבלתי נכון, ומזיק ביותר. אי אפשר, שהיסודות הקיצוניים בעולם הערבי ובציבור הפלשתיני בשטחים המוחזקים, שלא ישאבו עידוד מנאום כזה, הרבה מעבר לכוונותיו".

הרב שינדלר נפגש עם סקרנטון

ניו יורק 25 (עטי"א) — הרב אלכסנדר שינדלר, יו"ר ועידת הנשיאים של הארגונים היהודיים הגדולים, עמד להיפגש הלילה עם שגריר ארה"ב באו"ם ויליאם סקרנטון.

במוצאי־שבת יפגוש הרב שינדלר יחד עם יהודה הלמן, מנהל ועידת הנשיאים, לישראל, ל־4 ימי פגישות עם מנהיגים ישראלים, על פי הזמנת ממשלת ישראל.

מועצת הבטחון התכנסה לדיון בהצעת־ההחלטה המרוככת

ההצעה אינה מדברת על גינוי ישראל ו„צעדי דיכוי בשטחים"

מרכז האו"ם 25 (עי"ר יפ"ע) — מועצת הבטחון התכנסה הערב בשעה 1917 לפי שעון ישראל, לאחר ש־5 ארצות מן העולם השלישי הגישו הצעת החלטה אנטי־ישראלית מרוככת, שאינה מדברת על גינוי ישראל ו„צעדי דיכוי בשטחים הערבים הכבושים".

הנוסח המשרני נועד למנוע וטו אמריקאי ונאמר בו, כי מועצת־הביטחון „מצטערת" על שישראל איננה שמה קץ לצעדים ולמדיניות שמטרתם לשנות את מעמדה של ירושלים. הוא קורא לישראל לבטל את הצעדים שכבר ננקטו.

הצעת החלטה שהגישו בנין, גיאנה, פקיסטאן, טנזניה, קוראת לישראל גם „להמנע מכל צעדים נגד התושבים הערבים של השטחים הכבושים, עד לסיום מהיר של משטר הכיבוש".

יוזמות הצעת ההחלטה מקוות לזכות בתמיכת ארה"ב, או לפחות בהימנעותה בהצבעה.

בהצעת ההחלטה שנדונה קודם בין המדינות היוזמות, דובר על המנעות ישראל מכל „צעדי דיכוי", אולם בנוסח החדש מדובר רק על „צעדים".

תיקון זה האחרון הוכנסו בעקבות התנגדות ארצות הברית ובריטניה לניסוח זה.

שגריר בריטניה אייבור ריצ'רד אמר בדיון, כי הניסוח החדש מפזר חלק ניכר מן החששות שנוצרו בעקבות „הניסוח הכנמתי והמופרך" בגירסות המוקדמות.

הוא חזר והביע את דעת בריטניה מהמאורעות בגדה המערבית וביהודה היהודיות בדבר העזרה שבה מנסים שלטונות ישראל להשיב את הסדר על כנו.

עם סגירת הגיליון

וואשינגטון 25 (יופ"יע) — הבית הלבן הודיע היום כי השלטונות סוקרים תכניות־חירום צבאיות לפעולה אפשרית, במקרה שראש ממשלת קובה פידל קאסטרו יפעיל את כחותיו במקומות אחרים, כפי שעשה באנגולה.

דובר הנשיא רונאלד נסן סירב להרחיב את הדיבור על הנושא. אולם דובר משרד ההגנה האמריקאי אמר, כי הפנטגון נצטווה על ידי מועצת הבטחון הארצית לסקור מחדש את תכניות החירום נגד קובה.

„ראשי המטות המשולבים משתתפים בסקירה של מועצת הבטחון הארצית לגבי פעולה אפשרית נגד קובה" — אמר דובר הפנטגון.

הדלקת הנר

	ע"ש	מוצ"ש
ירושלים	5.16	6.31
תל־אביב	5.34	6.33
חיפה	5.26	6.33
אילת	5.34	6.32
באר־שבע	5.33	6.31

מייקל פוט זכה בסיבוב הראשון של בחירת המועמד לרא"מ בריטניה

לונדון, 25 (יופ"יע, עי"ר, ועי"צ). — שר התעסוקה השמאלני מייקל פוט זכה הערב בניצחון מפתיע בסיבוב הראשון בבחירות לכהונת מנהיג מפלגת הלייבור וראש ממשלת בריטניה, אך לא זכה ברוב הדרוש לניצחון סופי על חמישה מועמדים אחרים.

ההצבעה הנוספת תיערך ביום ג' הבא.

להלן תוצאות הסיבוב הראשון: מייקל פוט (שר התעסוקה) — 90 קול, ג'יימס קאלהאן (שר החוץ) — 84, רוי ג'נקינס (פנים) — 56, טוני בן (אנרגיה) — 37, אנטוני קרוסלנד (סביבה) — 17 קול.

על פי כללי הבחירה, לא ישתתף קרוסלנד בסיבובים הבאים.

כדי לזכות בניצחון, חייב המועמד להגיע יותר כמחצית מכלל הקולות, וההצבעות יימשכו עד אשר מישהו יגיע לרוב.

מויניהאן: נשק גרעיני בידי ישראל — אזהרה לאויביה

וואשינגטון 25 (יופ"יע) — הידיעה שלפיהן מצויים כלי־נשק גרעיניים בידי ישראל מן הראוי שישמשו אזהרה למה שעלול לקרות למדינות המתנגדות לזכות קיומה של ישראל — אמר היום בקונגרס דניאל מויניהאן, לשעבר שגריר ארה"ב באו"ם.

מויניהאן נשאל על ידי הסנטור צ'ארלס פרסי, מה עשויות להיות ההשפעות של המנזית לידיעות שלפיהן בידי ישראל 10 עד 20 כלי נשק גרעיניים.

„בשלב זה סבורני כי היה זה דבר טוב שהידיעה זכתה לפרסום, כדי שלאיש לא יהיו אשליות בדבר העלול להתרחש", השיב מויניהאן בדיון שנערך בפני ועדת החוץ של הסנאט.

מויניהאן אמר „לנוכח המשך סרבונה של המדינות באיזור זה ביחס לזכות קיומה של ישראל, עליהן לדעת למה הן עלולות להיקלע. לא הייתי רוצה כי יאמרו אח"כ כי לא חשבו על כך".

להלן אמר מויניהאן, כי בריה"מ היא המעצמה העיקרית המסתתרת מאחורי כל התקפה על מדינות דמוקראטיות, כולל אישור ההחלטה המשווה את הציונות לגזענות בעצרת האו"ם.

„זוהי מערכה סובייטית שנועדה לשלול את חוקיותה של ישראל" — אמר מויניהאן, „היא מתנהלת בגוסה של תובע סובייטי".

הוא אמר כי השוואה ציונות לגזענות „היא לא רק שקר סתם, זהו שקר סוציאליסטי... הנסיונות לשלול את חוקיותה של מדינת ישראל הם פעולה נגד חברה הפתוחה".

דרום אפריקה תפנה עד מחר את כל כוחותיה מאנגולה

קייפטאון, 25 (עי"ר) — דרום אפריקה תפנה את כל כוחותיה מאנגולה עד השבת הבאה, לאחר שקיבלה הבטחות ממשלת אנגולה בקשר עם הסכר של נהר קונגה ועובדיו — אמר היום שר ההגנה הדרום אפריקאי פיטר בותה.

השר ציין בבית הנבחרים כי הבטחות נתקבלו באמצעות מזכיר האו"ם קורט ואלדהיים.

ממשלת אנגולה התחייבה שלא לגרום נזק למפעל ההידרו־חשמלי ואף לא תפגע בעובדי המפעל, — אמר השר הדרום אפריקאי.

תחזית מזג האוויר

חם ויבש. תשקיף לשבת: התחממות נוספת. הטמפרטורה להיום: ירושלים 11—22, תל־אביב 14—23, חיפה 13—24, רמת הגולן 11—21, נהריה 10—22, צפת 11—19, טבריה 12—26, נצרת 15—24, השומרון ועזה 13—23, יריחו 13—30, לוד 10—26, באר־שבע 12—28, אילת 16—32, מפרץ שלמה 18—29 מעלות.

פראנג'יה נמלט מארמונו בביירות לעיר ג'וניה שמצפון לבירת לבנון

הכריז שהפרישה מארמון הנשיאות בביירות – זמנית בלבד

ביירות 25 (יופ"ע עי"ע) — נשיא לבנון סולימאן פראנג'יה נטש היום את ארמונו המבוצר בביירות לאחר שהופגז על ידי כוחות מוסלמים — אך הכריז כי ימשיך לכהן בתפקידו.

בהודעה רשמית מטעם הנשיאות נאמר עם פרישתו של הנשיא בן ה־65 מארמונו שבביירות לאיזור העיריה של זוק מקאבל, מרחק קצר מדרום לנמל ג'וניה שבלב איזור נוצרי, — היא זמנית בלבד.

תחנת השידור שבשליטת פרנג'יה מסרה, כי הנשיא אמר לעתונאים: „באתי הנה כדי להשמיע לעולם את קולה של לבנון".

על השאלה אם יפרוש מהנשיאות במקרה שהכשבר יחריף, השיב פראנג'יה „אני כאן בכוח הלגיטימיות החוקה ואני נשאר".

נאמני פראנג'יה מפגיזים את מערב ביירות

הכוחות הנאמנים לפרנג'יה המשיכו להגן על הארמון לאחר צאתו של הנשיא והגיבו בהרעשה על מערב ביירות בתותחים ובמרגמות. ונמסר כי יותר מ־200 אנשים נהרגו ו־500 נפצעו.

קרבות עזים נמשכו בין המוסלמים לבין הנוצרים ברחובי המדינה, בעיקר במרכז ביירות, במדרוני הר לבנון ובצפון בין כוחות מוסלמים השולטים בטריפולי לבין כוחות בעיירה זגורטה, מקום מגוריו של פראנג'יה.

הפגזות הארמון והרעשת הנוצרים את מערב ביירות ציינה החרפה ניכרת במצב. מנהיגים נוצרים השמיעו קריאות נרגשות לבני עדתם ליטול לידיהם נשק „כדי להגן על המולדת נגד הקשר השמאלני".

משקיפים אמרו כי החלטתו של פראנג'יה להשאר בתפקידו למרות ההתנגדות הצבאית החזקה והלחץ הפוליטי, אינה מבשרת פתרון מהיר למשבר.

נראה שהכוחות המוסלמים והשמאלנים, בפיקודו של המנהיג הסוציאליסטי הדרוזי כמאל ג'מבלאט, החליטו להמשיך בקרבות עד שיביאו להדחת פראנג'יה.

נמל ביירות בוער

בינתיים נמסר כי נמל ביירות, אחד הנמלים החשובים בים התיכון, הולך ונהרס לחלוטין, מחמת הדליקה העצומה המשתוללת שם זה ימים.

הדליקה פרצה ביום שלישי ותוך 48 שעות היו מאה אלף מטרים מרובעים משטח הנמל למאכולת אש. לפי אומדנים ראשונים, כבר מגיעים הנזקים ליותר מ־10 מיליון דולר.

ישראל הכירה בממשלה החדשה של ארגנטינה

הממונה על שגרירות ארגנטינה בישראל, חואן ב. פורטלה, נועד אתמול עם משנה למנכ"ל משרד החוץ, אפרים עברון, ונמסר לו שמפקדי חילות היבשה, הים והאוויר הקימו ממשלה חדשה בארגנטינה.

מר פורטלה הודיע, כי השלטון החדש יכבד את כל ההתחייבויות הבינלאומיות של ארגנטינה והביע תקווה, שהיחסים הטובים השוררים בין ארגנטינה וישראל יוסיפו להתפתח.

מר עברון אמר למוסמך, שיש לממשלת ישראל הסיפוק להעניק הכרה מלאה לממשלה החדשה בארגנטינה.

פורד נפגש עם שר החוץ הטורקי

וואשינגטון 25 (עי"ר עי"צ) — נשיא ארה"ב, גראלד פורד נפגש אמש עם שר החוץ הטורקי איחסאן סברי צאגלאיאנגיל, במסגרת המאמצים להשגת הסכם, שיאפשר פתיחתם מחדש של כ־25 מתקנים צבאיים אמריקאניים בטורקיה.

כשנשאל צאגלאיאנגיל, ברדתו מן המסוק, אם צפוי הסכם במהלך שבוע זה השיב לכתבים: „למה לא ?".

בהודעה שפורסמה אתמול נאמר, כי הושגה התקדמות מסויימת בשיחה שקיים קיסינג'ר עם עמיתו הטורקי, אם כי לא הצליחו להתגבר על כל המכשולים לקראת חתימת הסכם על עתיד הבסיסים האמריקאניים בטורקיה.

והיום השביעי־
שתו 777
ברנדי בינלאומי
כרמל מזרחי
היקבי ראשון לציון וזכרון יעקב

בצער רב ובינגון קודר אנו מודיעים על פטירתו הפתאומית של בעלי, אבינו, סבנו ואחינו היקר

ר' ישראל בר' אברהם גונן (גוויזנסקי) ז"ל

הלוויה תצא היום, יום ששי כ"ד אדר ב' תשל"ו (26.3.76) בשעה 12.00 מבית המנוח רח' לילנבלום 10 ותעבור דרך המועצה הדתית וביהכנ"ס הגדול לבית העלמין בחולון.

המשפחה

בצער רב ובינגון קודר אנו מודיעים על פטירתו הפתאומית של חברינו היקר מאוד

ר' ישראל בר' אברהם גונן ז"ל

יו"ר ועדת הקהילה של ביהכנ"ס

הלוויה תצא מביתו רח' לילנבלום 10 היום, יום ששי עש"ק כ"ד אדר ב' תשל"ו (26.3.76) בשעה 12.00 ותעבור דרך המועצה הדתית וביהכנ"ס הגדול לבית העלמין בחולון.

צבור המתפללים ומוקירי זכרו מתבקשים לחלוק למנוח הדגול את הכבוד האחרון ולהשתתף בהלוויה.

מועצת בית הכנסת הגדול בחולון
ההנהלה וצבור המתפללים

הנהלת
כולל „בית דוד" שע"י ביהכנ"ס הגדול
הספריה התורנית שע"י ביהכנ"ס הגדול

המפלגה הדתית לאומית, המזרחי — הפועל המזרחי
מועצת סניף חולון

המומים ומזועזעים עד עומק נפשנו אנו מודיעים על פטירתו ללא עת של חברנו הדגול

ר' ישראל גונן

יושב ראש המועצה הדתית בחולון

החברים מתבקשים לחלוק כבוד אחרון לנפטר ולהשתתף בלוויה בהתאם למודעות שפורסמו בעיר.

הנהלת הסניף
תנועת האשה הדתית לאומית
לשכת המיסים וסניף בני עקיבא בחולון

אנו מתאבלים מרה
על פטירתו של חבר ההנהלה היקר

ר' ישראל גונן ז"ל

ראש המועצה הדתית בחולון

ושולחים תנחומים למשפחתו האבלה

חבר המועצות הדתיות בישראל
היו"ר, המנהל, ההנהלה, והמועצה

לשכת הרבנות
המועצה הדתית חולון

בצער רב ובלב כבד אנו מודיעים על פטירתו הפתאומית וללא עת של מכובדנו

ר' ישראל בר' אברהם גונן ז"ל

ראש המועצה הדתית בחולון

הלויה תצא מביתו רחוב לילנבלום 10 היום (ערב שבת קודש) כ"ד אדר ב' תשל"ו (26.3.76) בשעה 12.00 ותעבור דרך המועצה הדתית, בית הכנסת הגדול ובית הפועל המזרחי בחולון ברח' הרב קוק 7, לבית העלמין בחולון.

ההנהלה

בית הכנסת והמרכז הקהילתי „איחוד שיבת ציון"
תל־אביב

ביום שלישי, כ"ח באדר ב' תשל"ו (30.3.1976)
בשעה 8 בערב
תערך אזכרה להרב הגאון

ר' אביעזר ציצוביץ זצ"ל

בבית הכנסת איחוד שיבת ציון רח' סמולנסקין 2
פינת רח' בן יהודה ת"א

תפילת ערבית
[illegible]
אל מלא רחמים: מר יעקב [illegible], החזן הראשי.

במלאת שנתיים לפטירת אשתי, אמנו, בתנו ואחותנו היקרה

בתיה בת ר' שאול פוטר ע"ה

תתקיים אזכרה ביום ראשון כ"ז אדר ב' תשל"ו (28.3.76)
בשעה 3.30 אחה"צ בבית העלמין פתח־תקוה.

ידידיה ומוקירי זכרה נפגשים ליד שער בית העלמין.

המשפחה

במלאת שלשים לפטירת

הרב אליעזר שעלוב זצ"ל

[illegible] ירושלים
מלפנים ראש הישיבות בפילדלפיה ארה"ב

תתקיים בעזה"ית

אזכרה וגילוי מצבה

ביום שלישי כ"ח אדר ב' בשעה 4.00 אחה"צ
בהר המנוחות ירושלים.

אוטובוס יצא בשעה 3.45 משדרות המאירי 1, קרית משה.

המשפחה

במלאת שלושים לפטירתו של בעלי ואבינו היקר

ר' יצחק בלזר ז"ל

תערך אזכרה
ביום ראשון כ"ז באדר ב' (28.3.76) בשעה 15.30
בבית־העלמין הישן, — חוף הכרמל — חיפה.
נפגשים ליד השער הראשי.

המשפחה

דרכו של קיבוצניק

סיפורו של הרב דב ביגון
מנהל מכון מאיר ללימודי היהדות

היום בטלביזיה
בשעה 3.30

בתכנית „שלום לבא שבת"

הודעה
האגודה להתנדבות בעם
ההנהלה הארצית

לבנות שירות לאומי תשל"ז
הבנות שטרם קבלו כתב שיבוץ
מתבקשות להתקשר
לת.ד. 22230 ת"א או לטלפון 05 / 440249

בס"ד

צבי רוזנברג — חיפה
אורה גרין — תל־אביב

מאורשים

אור ליום כ"ג אדר ב' תשל"ו

איחוד בתי הכנסת בישראל — הרבנות הראשית — המועצה הדתית רחובות

ביום שני כ"ז אדר ב' (29.3.76) בשעה 7 בערב בדיוק, בבית הרבנות והמועצה, רח' גולדברג 2, רחובות, יתקיים אי"ה

כנס גבאים אזורי וערב עיון
מוקדש לחג הפסח

בהשתתפות:
מוהרי"ש ש. הכהן קוק, הרב הראשי ואב"ד רחובות
מוהרי"ש שלום אהרק, רב העיר נס ציונה
ד"ר ב. א. יפה, נשיא איחוד בתי הכנסת בישראל
הפותח: הרב ש. ירושלמי, ראש המועצה הדתית

כל הגבאים מבתי הכנסת באזור הדרום מתבקשים להשתתף באספה חשובה זו.

נמשלו המקרא במים
והמשנה ביין
והשם בקונדיסון
אי אפשר לעולם בלי מים
ואי אפשר לעולם בלא יין
ואי אפשר לעולם בלא
קונדיסון
(סופרים פרק ט"ו)

קונדיסון באספקלריה
של חז"ל

ארומור
צפוי דלתות וקירות

מורלה
[illegible]

להברנו

ח.ב. ד"ר ז. ורהפטיג

חבר המרכז העולמי של המזרחי והפועל המזרחי

ולרעיתו

ברכת מזל טוב לבבית
להולדת הנכד

המרכז העולמי
של המזרחי
והפועל־המזרחי

למנהלנו

נח ולדומירסקי ורעיתו

ברכת מזל טוב לבבית
להולדת הנכד הראשון

יזכו ביחד עם ההורים לגדל ולחנכו לתורה לחופה ולמעשים טובים מתוך אושר וכבוד

„גילעד"
גימלאות לעובדים דתיים
ההנהלה והעובדים

ב"ה

מועדון **עציון**
מלון "פאל"
להוי ותרבות דתית
תל־אביב

גזור ושמור

תכנית השבוע

מוצש"ק (27.3.76) שעה 21.00
* מפגש עם שר התחבורה גד יעקבי
* הרב איסר פרנקל
מראיינים: שלמה גקרימון ושאול מייזליש
* בתוכנית האומנותית חנן יובל בתוכניתו "קרן בלבי" עם אריק בהן גיטרה בס ושירה
* לפני ואחרי התוכנית פיאנו בר

יום שני (29.3.76) שעה 20.30 בדיוק
* מועדון הזמר עם אפי נצר

צעירי אגודת חב"ד בארה"ק ת"ו

ערב שירה חב"דית

יתקיים אי"ה
ביום ראשון ד' ניסן תשל"ו (4.4.76)
בשעה 8.00 בערב
באולם בנייני האומה — ירושלים

תוכנית:
* מקהלת גברים אנשי חב"ד
* מקהלת ילדי כפר חב"ד
* תזמורת בניצוחו של איתן אבוצור
* קטעי שירה באידיש, אנגלית ורוסית
* מראות מחצרו של כ"ק אדמו"ר שליט"א
* הזמר החסידי ברלה ולצמן
(שהגיע מאחורי מסך הברזל)

הסעות מיוחדות לנשים

כרטיסים במחירים 12 ו־15 ל"י להשיג אצל:
קרית צאנז: „חנות דגים ועופות" קריה צאנז
נאוה: מספרה גרליק, רח' מלכי ישראל 18
בקעת שפירא: חנות מכולת, רח' אצ"ל 1
בית הגן: „חנות הכללית" רח' הפסגה 37 א'
קריה מטרסדורף: הצרכניה, קרית מטרסדורף
מרכז העיר: „תכשיטים" גרשון ראטה, רח' המלך ג'ורג' 23
רמות אשכול: פינת גילת, „מרכז מסחרי", רח' סאדן 11
מאה שערים: אופטיקאי יהודה לוין, רח' מאה שערים [illegible]
סנהדריה המורחבת: „מיני־מרקט", רח' ים־סוף 101 א'
כרם אברהם: חנות השקל, צפניה 25

מרכז ישיבות בני־עקיבא בישראל
כפר־מימון ד.נ. הנגב

ישיבת בני עקיבא „בית יהודה"

בחסדי ה' עלינו זכינו לסיים את בנין
בית המדרש

חנוכת הבית

תתקיים ברצות ה' ביום רביעי,
כ"ט אדר ב' תשל"ו (31.3.1976)
בשעה 5.00 אחה"צ

בהשתתפות:
הרב הראשי לישראל, הראשון לציון מרן הרב עובדיה יוסף שליט"א
שר הדתות, ד"ר יצחק רפאל
ראשי הישיבות ותלמידיהן
נשיא איחוד בתי־הכנסת בישראל
רבני האיזור
ראש המועצה האזורית עזתה, מר א. רותנמן
חברי כנסת, ראשי מועצות ואישי ציבור
תלמידי הישיבה בעבר ובהווה ומשפחותיהם
במעמד אורחי הכבוד
סיר אייזיק־ולידי וולפסון מלונדון

בשעה 3.30 יתקיים
כנס בוגרים

מכאן من الاصل

של המצפה

שינוי ומשמעו

נאומו של השגריר האמריקני ויליאם סקרנטון במועצת־הבטחון, שבו תמך בטיעון הערבי לגופו, בענין ירושלים התנחלות בשטחים, היטה לכאורה את הכף לצד אויביה של ישראל שכינסו את המועצה לאיזור הצעתם העוינת.

בין שנכונה גירסת קיסינג'ר־סיסקו, שמבה וכבה ניסוחים פוגעניים בנאום נעשה ע"י סקרנטון, ובין שנכונה גירסת סקרנטון שהנאום כולו נכתב לו על־ידי משרד־החוץ, העובדה המעשית היא, שהממשל האמריקני קבע שינוי כזאיג במדיניותו באיזור. לכן הרשכע הנאום דווקא במושב מועצת־הבטחון שכונס לגנות את ישראל ובשעת גסיסות של התפרעויות בירושלים ובגדה.

אחד משניהם, קיסינג'ר או סקרנטון, ראה צורך להתחמק מאחריות לנוסח כולו, כנראה לשם נחות אישית, פרט אפייני נוסף ליחסם אל נציג ישראל, שלפי הסכם מוטל על נציגי ארה"ב וישראל לתאם כל שלבי עמדותיהם.

ידידנו, הדובר האמריקני, הדהים את נציג ישראל באו"ם ואת שגריר ישראל בוואשינגטון, שמיחו כנגד הנאום וניסוחו, הנאום ועיתויו, שאין כפותו מעודד את הערבים בזירה הפולי־טית ואת הערבים בשטחים. סביר להניח, שהבית הלבן ומשרד החוץ האמריקני אינם מתרגשים ביותר מן המחאות הישראליות.

בשבועות האחרונים ביקר בוואשינגטון ראש־הממשלה, שנתקבל בכבוד רב, ואחריו ביקר שר־החוץ. שיחות ידידותיות רבות נערכו בינם לבין ראשי הממשל האמריקני. נדמה היה, שאמרו להם הכול בגילוי־לב, כדין ידידים, ואין מקום לאפת־עות.

עתה בא סקרנטון והתפיע בצורה בוטה ביותר.

ראש־הממשלה בנאומו אמש בבועדון האקדמאי הדתי, אמר, שהוא מצטער מצטם דבריו של נציג ארה"ב לגבי ירושלים, שכאילו סיפוחה לישראל מנוגד לאבנת ז'נווה, בעוד ירושלים המאוחדת עובדה שאין לערערה והיא ליבה של המדינה. ודאי, כל המוותר על ירושלים השלימה מוותר על בירת ישראל ומרכז רוחה ונפשה. אך לא הערבים, לא רוסיה הסובייטית, אלא ה־בימשל האמריקני הכריז בתוקף שאנו מחזיקים בירושלים שבין החומות ככובשים ובניגוד לאמנה הבינלאומית. זו עמדה אנטי־ישראלית קשה ביותר כשם שיש סתף חמור בהתנגדות המוחלטת להקים יישובים יהודיים בשטחים.

בשעת כתיבת שורות אלה טרם נערכה ההצבעה על הצעת־ההחלטה הערבית ו„הבלתי מודרים" במועצת־הבטחון. לפי הידיעות מנסה הגוש הפויין נוסח מתון, כביכול, כדי למנוע וטו אמרי־קני, או גם כדי לאפשר הצבעה אמריקנית בעדה.

מבחינת מסע־השיטנה נגד ישראל אין כל הבדל בין נוסח שבו בישודים חריפים לבין נוסח בלעדם. שהרי הצעת־ההחלטה כולה עויינת לישראל ומעלילה עלילות־כזב.

השינוי בקו האמריקני, כצדות נאום סקרנטון, המוכיח אולי על נטייה לפתרון כפוי, שולל מראש, כנראה, דיטו על נוסח „מתון", שתוכו אשפ"י ובדומה לו.

לבנון באש ודם

בריחתו של הנשיא סולימאן פראנג'ייה מארמונו המופגז בביירות לכפר הנוצרי ג'וניה, בו „ינהל את נשיאותו באורח זמני", כהודעה הרשמית, נתקבלה כהישג לכוחות השמאל המוסלמי, הפריקים והמחבלים שפועלים כנראה בחזית משותפת.

קרבות אש־ודמים בביירות, ערוכים בנשק כבד, מעידים, שאמצעי־התיווך בהתערבו והלוחמה המוסלמית התוקפת מתק־דמת להבסת הפלאנגות הנוצריות בכיבוש מעוזיהן. לפי ידיעה אחת, מתכונן פראנג'ייה להמלט מלבנון.

ענני־עשן אפלים מכסים שמי ביירות. הרוגים מרובים בחוצותיה. רחוב אחר רחוב הולך ונהרס. מלחמת־אזרחים אכזרית בין ערבים לערבים, שקידה בהשתלטות טוטאלית של צד אחד על משנהו. למרות התארגנותו הטובה של חיל־הפלאנ־גות הריצו נסוג מפני עדיפות היחידות המוסלמיות בחייל ובציוד.

המתווכים הסורים מנסים לעצור את התוקפנים המוסלמים, בסוברם, שגורמים קיצוניים אלה עלולים לצמצם השפעת דמשק בלבנון. לפי ידיעה אחת, פנה פראנג'ייה אל נשיא סוריה להגיש לו עזרה צבאית דחופה. אך נראה שאירגון־המחבלים צאעיקה הפרו־סורי ידו על התחתונה מול חיל השמאל המוסלמי ושותפיו. הצבא הסורי עצמו נרתע לעת־עתה מהתערבות גלויית, ביודעו, שפלישה זו תגרור תגובות קשות.

כשם שבמחזור הקרבות הראשון מועצת־הבטחון היתה משותקת ולא עסקה בהרג ההמוני בלבנון בין שתי עדותיה, כן במחזור השני אין מועצת־הבטחון כל ענין בחורבנה של מדינה חברה באו"ם. מועצת הבטחון טרודה מאוד בעלילות הערבים על משטר־הכיבוש הישראלי, שהוא גם לדעת משקיפים מבחוץ האנושי ביותר בין משטרים דומים.

כל עוד הצבא הסורי לא שינה מעמדה של לבנון בהתער־בותו הגלויית, הרי זו מלחמת־אזרחים פנימית על צדדיה וענ־ייניהם, והיא מחייבת עירנות של ישראל וביצור הקו לאורך גבול לבנון. יש להניח, שעירנות זו מרתיעה את סוריה מפעילות צבאית.

הנוער הדתי העובד במועצתו

המועצה הארצית של הסתדרות הנוער הדתי העובד, ש־נפתחה אתמול בקריית־גת ותימשך היום ובמוצאי־שבת בירו־שלים, במרכזה פעילות חינוכית־חברתית מוגברת בקרב הנוער באיזורי המצוקה. הבעייה כולה מחייבת פתרונות באמצעים ממלכתיים דחופים ומקיפים. כל אירגון־נוער ראוי לשמו בכוחו לתרום מחלקו. הנוער הדתי העובד בעל נסיון לא־מעט בעש־ייתו בקרב נוער בשכונות־עוני, באילו מעיירות־פיתוח וכיוצא, בדין שישקיע בו מיטב יכולתו.

בנאומו בכנסת אמר שר החינוך והתרבות, שכעשרים אלף בני־נוער, גילאי 14—17, מסתובבים ברחובות ללא תורה וללא דרך־ארץ, ובהעדר כל מחסום הרי כאן סכנת מוקד של פריקת־עול מוחלטת. יש קשר בין תופעה זו, המוגדרת על־ידי השר כ„כתם על מצחה של החברה הישראלית", לבין הפשע לסוגיו התמורים ביותר הפושה בארץ. אליהם יש להוסיף עוד רבבה וחצי נערים ונערות בגילאים אלה, כעובדים אמנם בסדנאות, אך חדלו לגמרי ללמוד על אף חוק המחייבם לפחות לימוד חלקי.

כר נרחב לעבודת חינוך, הסברה ומקצוע בין רבבות בני־נוער אלה, שבמסירות רבה ניתן לשלב רבים מהם במסגרת של אורח־חיים תקינים.

מתנדבים של הנוער הדתי שיפעלו בקרב טעוני־טיפוח הן בהקניית תורה ומצוות והן בהכשרה מקצועית, ימלאו בשימה ראשונה במעלה. יש לייבש ביצות־התרעלה של בטלה וניוון, הפקרות ועבריינות, במופת חלוצי בשטחי חינוך ערכי ומקצועי. זו שמירה על צלמם היהודי.

עבודה קשה וממושכת זו, מקורה אהבת הבריות, המקנה אורך־רוח וכושר־עמידה בנסיונות.

שלוחי חמשה־עשר אלף חברי הנוער הדתי העובד ישוו חשיבות רבה למועצתם הארצית כאשר ממנה תבוא קריאה וגם מאמצים לביצוע סיסמתה: עם הפנים אל נער המצוקה.

לשכת התיאום בחיפה מזהירה מהשתתפות בשביתה הערבית

החלטת הקוראת לפועלים הערבים שלא להשתתף בשביתה שנועדה להערך ב־30 במארס במחאה על הפקעת האדמות בגליל — נתקבלה על ידי לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים בישיבתה אתמול בצהרים.

בהחלטת הלשכה נאמר, כי היא רואה בחומרה רבה את הנסיון מצד חוגים עויינים למדינה לגרום בדר־כים שונות נזקים והפסדים חמורים למשק. אי לכך היא פונה לכל חבריה בכל הארגונים הכלכליים לנקוט בפעולת הסברה בין הפועלים כדי להניאם מלהשתתף בשביתה.

כמו כן החליטה לשכת התיאום להביא לידיעתם, שכל פועל או פקיד אשר לא יבואו לעבודתם ביום 30.3 ללא סיבה מספקת ייחשבו כעורכי שביתה פראית, על כל המשתמע מצעד עויין זה.

עוד נמסר כתב עתיים, כי בישיבת לשכת התאום נכחו בין היתר גם נציג משרד העבודה יהושע חבושי ונציג יועץ ראש הממשלה לעניני ערבים בצפון, מר יורם כץ.

משטרת מרחב הירקון למשכן חדש

משטרת מרחב הירקון השוכנת ברחוב דיזנגוף בתל אביב תעבור באחד באפריל למשכן חדש בבנין המטה הארצית לשעבר ברחוב הר־כבת, ליד התחנה המרכזית. ברחוב דיזנגוף תמשיך לפעול נקודת מש־טרה. מספר מוקד המשטרה יישאר גם להבא 100, כיוון שהוא אינו קשור למרחב הירקון אלא פועל ב־בנין מטה המחוז בשדרות מוצקין בתל אביב.

סאדאת מגלה: במלחמת אוקטובר דרשה סוריה מירדן שתתערב בגדה המערבית

חוסיין סירב מחשש ש„ישראל תכבוש את רבת עמון"

קאהיר, 25 (עת"ר) — נשיא מצרים אנואר סאדאת גילה אתמול בנאום שהשמיע בעיר פו־אד כי במלחמת אוקטובר 1973 פנתה סוריה אל מלך ירדן בבק־שה שיתערב בגדה המערבית.

„המלך חוסיין ביקש את חוות דע־תנו והודיע לנו כי אין לו כל הגנה אנטי אווירית", אמר סאדאת.

„הודעתי לו שאם אין לו הגנה אווירית תכבוש ישראל את רבת עמון" — ציין סאדאת, בהוסיפו כי חוסיין פעל בהתאם לעצתו.

עוד אמר סאדאת כי כאשר כוחות צה"ל הצליחו לעבור לגדה המער־בית של התעלה, פנה אל חוסיין בבקשה שיאפשר לכמה קציני מצ־ריים מיחידות מובחרות יחד עם כמה לוחמים של הכוחות הפלשתינאים לחדור לישראל מירדן. אך, הוסיף סאדאת, במשך 48 שעות לא הצליחו למצוא את חוסיין ולאחר מכן נכנסה הפסקת האש להוקפה.

יש להמתין בפתרון הסכסוך המזרח תיכוני עד לאחר הבחירות בארה"ב

להלן אמר סאדאת כי הוא מת־כנן להסדר סופי של הסכסוך המזרח תיכוני בשנה הבאה לאחר הבחירות בארה"ב.

„נעשה הכנות לועידה שלום מז־רח תיכונית בג'נבה שתציג את ה־הסדר הסופי הזה, אשר יכלול נסי־גה ישראלית כל־אה מסיני ומכל ה־שטחים האחרים", אמר.

צ'יין כי אפילו מוסקבה לא תוכל להתנגד למצרים בנושא זה.

התפרעויות במזרח ירושלים

הוסר העוצר ברמאללה ואל־בירה

התפרעויות אירעו אתמול לפני־הצהרים במזרח ירושלים, כאשר כמה עשרות נערים התקהלו ליד בית־החולים „הוספיס" בעיר העתיקה, הבעירו צמיגים ויידו אבנים.

כח של משמר הגבול והצנחנים דלק אחריהם ועצר כמה מהם. לאחר מכן השתרר שקט בעיר העתיקה.

העוצר שהיה בתוקפו מזה כעשרה ימים ברמאללה ואל בירה הוסר מול כליל. כתב עת"ם בגדה מוסר, כי ביוכיים האחרונים היתה ההרי־צות גדולה בין ראשי העריב ביהו־דה ושומרון בנושא זה. בכל ההז־כירים שהגישו למושל בעניין החזרת השקט הבעו להסיר את העוצר מ־ראמאללה ואל בירה. גם ראש עיריית חברון שייך מוהמד ג'עברי התנה את שיבתו לראשות העיריה בהסרת ה־עוצר.

הושב חברון מת בעקבות הגדה עם הייתה הרב הברון, בן 34, מת בליל אתמול מפצעים שנגרמו לו בתגרה בין כוחות הביטחון לבין מאות מתפרעים.

כתב עת"ם בגדה מוסר, כי בהפ־גנת האלימה שארעה ביום ד' בחב־רון השתתפו לא רק תלמידים, אלא גם מבוגרים. המפגינים אילצו את הסוחרים לסגור עסקיהם ויידו אבנים במכוניות צבאיות ומשטרתיות ועליהן. התפתחה תגרה גדולה שבמ־הלכה נפצעו חיילים ופ בכין הכפ־גינים. ה"פ הועברו למרפאה הכמשל הצבאי בחברון ו־5 מהם קיבלו טיפול ושוחררו.

המבצע השישי, תושב ג'בל אל־רחמה בהברון, נזקק לטיפול נוסף משום שלקה בשברים בחלקים שונים של גופו. הוזעק רופא מקומי וזה החליט להעבירו לבית החולים בחב־רון. רופא של המכשל יעץ להעביר את הפצוע ישירות לביה"ח „הדסה" בירושלים, אולם הרופא המקומי אמר שגם בחברון יודעים לטפל בשברים. כאשר מאמצי הרופאים בחברון לט־פל בפצוע עלו בתוהו החליטו להעביר את האיש לבית החולים בבית־ג'אלה. אולם גם שם לא הצליחו הרופאים לטפל בפצוע. בינתיים עברו שעות נוספות ולבסוף החליטו הרופאים בבית־ג'אלה להעביר את הפצוע לביה"ח „הדסה" בירושלים. שם ניסו הרופאים להצילו, אולם הדבר כבר לא עלה בידם והאיש כה. הורכבה ועדת חקירה לבדיקת נסי־בות מותו של האיש.

כנס ראשי הרשויות המקומיות בשפרעם - החליט נגד השביתה

ה„שבאב" התפרע ויידה אבנים בשוטרים

ההפרעה אירעה אתמול אחרי הצהרים בשפרעם, לאחר ש־31 ראשי מועצות מקומיות ערביות ודרוזיות החליטו שלא להצטרף לשביתה ב־30 במארס נגד הפ־קעת האדמות בגליל.

בהתפרעות נפצע שוטר ונידת משטרה נרגמה. 20 איש נעצרו.

הישיבה החלה בשעה 3.30 אחה"צ בבניין עיריית שפרעם, ובה השתתפו 48 ראשי מועצות ועיריות מיישובים ערביים ודרוזיים, כדי להחליט אם להצטרף לשביתה ב־30 בחודש, ש־הוכרזה בהשראת רק"ח והנגים לאו־מניים.

המתנגדים לשביתה עמדו על הנזק העלול להיגרם למועצות ולישובים הערבים כתוצאה ממנה. לעומתם טענו ראשי המועצות, שתמכו בעמ־דת רק"ח, שהשביתה עשויה להביא את השלטונות לשקול מחדש את החלטתם בקשר להפקעת האדמות.

בתום הדיון הציע חלק מהמשתת־פים, שההצבעה תהיה חשאית. נציגי רק"ח התנגדו, אך ההצבעה שנערכה נקבע, כי ההצבעה תהיה חשאית. כתוצאה מכך החליטו 13 ראשי מוע־צות שלא להשתתף בהצבעה.

ה„שבאב" החל בהתפרעות

הישיבה נסתיימה קרוב לשעה 6 בערב. מיד עם היוודע ההחלטה, החלו עשרות רבות של תלמידי בתי הספר וצעירים ליידות אבנים לכל עבר, כולל לעבר השוטרים, ששמרו על הסדר. ניידת משטרה, שעברה במקום, נרגמה באבנים ושמשותיה נופצו. שוטר, שהיה בה, יוסף אמ־סלם, נפצע בפניו, הוחש לברפאה ולאחר טיפול הועבר לביתו.

מיד הגיע למקום כח משטרה מתוגבר, שהיה במצב כוננות, בפי־קודו של מפקד משטרת מרחב הגליל ניצב משנה דוד פרנקו. השוטרים פיזרו את המפגינים, השליטו סדר בכפר ועצרו 20 איש לחקירה. לאחר מכן השתרר שקט בשפרעם.

נדחתה ההפגנה שנועדה ל־30 במארס

בינתיים הודיע אמש הועד הארצי להגנה על הקרקעות הערביות, כי החליט לדחות את ההפגנה ממול לכנסת ב־30 במרס, לאחר שלא קיבל עד כה אישור לקיומה. לעומת זאת תתקיים השביתה במועדה, וזאת על אף החלטת רוב ראשי המועצות ה־מקומיות בשפרעם לא להצטרף אליה. הכומר שחאדה העומד בראש הוועד אמר כי הצבעת ראשי המועצות המקומיות שלא להצטרף לשביתה משקפת את דעתם האישית בלבד ולא „דעת ההמונים".

קהיר 25 (עי"ר) — כמה מאות מצ־רים ערכו היום הפגנה בלב קהיר נגד יוקר המחיה.

המפגינים צעדו מבנין הפרלמנט לבנין הממשלה כשבידיהם כרוזים הקוראים לממשלה לנקוט צעדים י־עילים כדי לסייע לבעלי הכנסות נמוכות. המפגינים התפזרו בלי תק־ריות.

„אלמונים" מטרידים את אנשי השגרירות האמריקנית במוסקבה

הודיעו על הטמנת פצצה בבניין השגרירות

מוסקבה, 25 (יופיט, עי"ר) — חלק מבנין השגרירות האמריקא־נית במוסקבה פונה היום, לאחר שנתקבלה הודעה על הטמנת פצ־צה.

דובר של השגרירות אמר כי לאחר שנערך חיפוש בבניין בן תשע ה־קומות, לא נמצאה כל פצצה.

הדובר ציין כי אלמוני, שדיבר אנגלית שוטפת ורהוטה, טילפן ל־יחידת הנחתים, השומרת על בנין השגרירות בצהרי היום והודיע כי תוך כמה דקות תתפוצץ פצצה בקו־מה הראשונה של הבנין.

„זו פצצה של שני קילוגרם, גוש של טי.אן.טי 4 עם מנגנון הקהיה" אמר האלמוני, „טי־אן־טי היא הכינוי הצבאי המקובל בארה"ב לגבי חומרי נפץ פלסטיים.

הדובר אמר כי השגרירות רואה באיום זה „חלק ממסע", שנועד ל־התנקם בדיפלומטים אמריקאיים ל־אור תקריות שאירעו לאחרונה ב־ארה"ב ושבהן היו מעורבים פקידים סובייטיים.

ארה"ב הגישה מחאה לבריה"מ מאחר שכמה מבין אנשי השגרירות האמריקנית במוסקבה קיבלו הוד־עות איום טלפוניות.

מקורות השגרירות האמריקנית במוסקבה ציינו כי אלמונים החלו ל־אחרונה לצלצל בשעות לילה מאוח־רות לאנשי השגרירות.

הופיע

מורשה

תורת ישראל — עם ישראל — ארץ ישראל

גליון ד' (חורף תשל"ו)

בתוכן:

● עם ישראל
משה אלירז — שביב נבואה (שיר)

● רבנות
הרב ישראל מאיר לאו — על מרוכת הרבנות בישראל
או: עז לחשיפה בעת משבר
הרב אברהם ישעיהו דולגין — על הרבנות בימינו בארץ ובחו"ל
יונה עמנואל — הרהורים על הרבנות במדינת ישראל
שרה ברליאנט — מבט על הרבנות האורתודוקסית-מודרנית בארה"ב

● מבט אל העם
מאיר מדן — „ישראלי" של חולין — עצת בלעם
(עיון בנבואתו של בלעם בן בעור)
יוסף ברמסון — רבי עקיבא כנושא כליו של בר כוכבא
משה ביגל — את אחי אנכי מבקש

● תורת ישראל
גיורא צור — הגיגים
אפרים צמל — התורה — מוקד של עצה בטחונית
ישראל רוזן — פתרון להפעלה השמלית היותית בשבת
(עקרון „התמדת המצב")
יוסף י' אפרתי — הקמת אנדרטא לזכר קדושי ישיבה
אברהם (ביק) שאולי — „ולבי ראך" — הגות הכחורי ושירת ריה"ל במשנת החסידות

● ארץ ישראל
י"ד פרי — אשרי מי שישרה לו דרכו (שיר)
רבי דוד כהן, „הנזיר" זצ"ל — מדבר סיני בגבול ארץ ישראל

● תורת ארץ ישראל
רבי דוד כהן, „הנזיר" זצ"ל — על החינוך ותורת א"י במשנת הרב
אליהו אבזהל — ארץ ישראל בהגותו של הרב קוק

● ירושלים
משה סגל — דרישת ציון: הר הבית והכותל המערבי; שיקום העיר העתיקה
יהושע קניאל — קשרי העדות בעניני הלכה ומנהג בירושלים במאה הי"ט

● על דא ועל הא
יהושע שביב — כברי היה לעולמים
ישר — פתיחת אופציות בשומרון
„אחוז אני ברמאות"
„אוי לה לרבנות"

● מן המדף
„אוצר המשפט"
„הלכה ברורה ובירור הלכה", מסכת סוכה
„זכרון תרועה"

● מפתחות
בגליון מתפרסמים מפתחות לגליונות „מורשה" א'—ד'
מפתח השמות / שירים / בקורת ספרים / תגובות / מפתח הנושאים

המערכת

בן ציון קריגר, יהודה שביב, מרדכי גרינברג, עורך אחראי: ישראל רוזן

יוצא לאור ע"י המחלקה לדור הצעיר במפד"ל
בשיתוף המחלקה לחינוך ולתרבות תורניים בגולה של ההסתדרות הציונית העולמית

מחיר החוברת ל־3 גליונות — 15.— ל"י. לבני ישיבות, סטודנטים וחיילים — 12.— ל"י
מחיר גליון בודד: — 7.— ל"י. לבני ישיבות, סטודנטים וחיילים — 5.— ל"י

את החוברת ניתן להשיג במחלקה לדור הצעיר במפד"ל, ת.ד. 22233 תל־אביב

גרסאות סותרות על מי ניסח את נאומו של סקראנטון

מאת סופרנו המדיני בירושלים

גרסאות סותרות מסרו אנשי הממ־של האמריקני על תוכן נאומו של השגריר ויליאם סקרנטון באו"ם. ב־עוד שקיסינג'ר ועוזרו סיסקו, מסרו לדיניץ, הנאום נוסח על ידי סקר־נטון בעצמו, טען סקרנטון בפני חיים הרצוג כי נוסח הנאום הוכתב על ידי הפקידים הפרופסיונלים. נמסר לו ברגע האחרון והוא קרא אותו כלשונו.

קיסינג'ר הביע צער על שדברי סקרנטון במועצת הבטחון פגעו ביש־ראל ואמר כי לא היתה כוונה לכך.

דיניץ מחה בפני קיסינג'ר על דברי השגריר האמריקני בענין סי־פות ירושלים וההתיקה שארה"ב רואה בה פעולה כיבוש זמנית.

בשיחה עם קיסינג'ר דרש דיניץ שארה"ב תטיל וטו על הצעת ההח־לטה הערבית. אולם קיסינג'ר טען כי הכל תלוי בנוסח המרוכך שיוגש על ידי הערבים. קיסינג'ר הוסיף כי אין ארה"ב בטילה ומו א"א בבקרים של חשש לפגיעה מעשית בישראל, כגון הסלת סנקציות או גינוי שיש בו כשום שינוי החלטות קודמות של מועצת הביטחון.

ציוני אמריקה מגנים הצהרת סקרנטון

ניו יורק עמס"א (25) — הסתד־רות ציוני אמריקה דחתה היום את מצעתו של הבית הלבן, לפיה אין דברי השגריר סקרנטון במועצת ה־בטחון מהווים שינוי במדיניות ארצות הברית במזה"ת.

נשיא ציוני אמריקה ד"ר יוסף שטרנשטיין, אמר כי הצהרת הבית הלבן „מצביעה על כך שהממשל מהכוון לכפות פתרון בשלו במזרח התיכון, בכי מרמי". הוסיף, כי „על ידי אימוץ בפומבי של העמדה ה־ערבית הסובייטית, שכה ארה"ב ל־לצג כל מדיה. שכן ישראל איננה יכולה עוד לסמוך אפילו על הכוי־כה אמריקאנית מרוזת. דבר זה יביא בהכרח בעקבותיו פתרון כפוי על ישראל, בניגוד להבטחות של שלושה נשיאים אמריקאנים אשר הכריזו כי לא יעשו זאת".

שטרנשטיין גם אמר כי הצהרת סקרנטון היא הפרה של סעיפי הסכם הביניים הישראלי—מצרי, שבו הת־חייבה ארה"ב להתייעץ מראש עם ישראל בטרם העשה שינויים כלשהם במדיניותה.

החלטות „חירות" בעקבות נאומו של סקראנטון

הנהלת תנועת החרות קיבלה אמש בישיבתה את ההחלטה הבאה:

דבריו של נציג ארה"ב במועצת הביטחון חמורים מאד, אך אין זה מספיק להביע „מורת רוח" על הש־מעתם, דרושה התשובה הישראלית חיובית לאמור:

✱ ירושלים המשוחררת, השלמה היא בירת ישראל לעולמים;

✱ המוסד הדתי העליון בארץ ישראל שב וקבע, כי זכותו של העם היהודי להר הבית — מקודשת ל־דורי דורות והאומה כולה מוזהרה עם קביעה זו;

✱ דין יהודה ושומרון כדין ירו־שלים, שטחי המולדת הם, אשר לא „נכבשו", אלא שוחררו מכיבוש בל־תי חוקי; יש להחיל עליהם את חוק הריבונות הישראלית.

✱ יש לקיים ללא דיחוי התנח־לות רבתית, עירונית וכפרית בכל שטחי המולדת הנגאלים;

✱ אין לנטוש בשום אופן את השאיפה לשלום, ויש לעמוד על התביעה למו"מ ישיר על חתימת חו־זה שלום. הזכות, השלום — אין להפריד ביניהם.

ההנהלה החדשה של המועה"ך בבת ים

בישיבתה השניה של המועצה ה־דתית בבת ים נבחרו החברים ה־באים להנהלת המועצה: יהושע פר־למן, הרב אליהו רקח, יהושע שילה, צבי הורק, אהרן ירחי, יונה רווג־ברג, משה דימנט ושלום פלד.

ראש המועצה הדתית הוא יצחק סורק, וכמ"מ נבחר יהושע פרלמן. כסגני ראש המועצה נבחרו הרב אליהו רקח, יהושע שילה, צבי הורק ושלום פלד.

בפתח הישיבה אמר מר סורק דב־רי הספד לזכרו של ישראל גונן יו"ר המועצה הדתית בחולון ש־נפטר אתמול.

קרב אגרופים בפרלמנט הטורקי

אנקרה, 25 (עי"ר) — קרב אג־רופים פרץ אמש בבית הנבחרים הטורקי, לאחר שאחד מחב־רי האופוזיציה האשים את חברי מפלגת ההצלה הלאומית הפרו־מוסלמית כי הם „מוסלמים כוז־בים".

הדיון בבית הנבחרים הופסק כמה פעמים, כאשר צירי בית הנבחרים התקוטטו. ציר האופוזי־ציה מאליק יילבאק נפצע קל ואפו זב דם, אך איש מבין שער חברי הבית לא נפצע.

הקרב התלקח במהלך דיון על האשמה בענין אי־סדרים במערכת הצבא של טורקיה.

ישראל במקום שני באליפות השחמט האירופי — באתונה

אתונה, 25 (עי"ר), ישראל תופסת מקום שני בבישחקים המתנהלים כאן בקשר עם אליפות השחמט האירופי.

במקום הראשון צועדת גרמניה ה־מערבית עם 36 נקודות ושני מש־חקים דחויים, לישראל 19.5 נקודות וארבעה משחקים דחויים.

ארבע המדינות — גרמניה המע־רבית, ישראל, ספרד ויוון, משתת־פות במשחקים שהחלו ב־21 במארס. המדינה שתזכה בהתמודדות זו תש־תתף בשנה הבאה במשחקים שייער־כו במוסקבה בגביע אירופה לשח־מט.

גרומיקו קורא לבריטניה להצטרף לערבים להסדר במזה"ת

לונדון, 25 (עי"ר, יופיט) — בריה"מ הציעה שוב שבריטניה תצטרף לבריה"מ שיערכו להסדר מזרח תיכוני — זאת גילה היום שר החוץ הסובייטי אנדריי גרומי־קו.

במסיבת עתונאים שנערכה כאן ציין שר החוץ הסובייטי כי דן על נושא זה עם ראש הממשלה הארולד וילסון ועם שר החוץ ג'יימס קאלא־האן במהלך השיחות שקיים עימם.

גרומיקו סירב למסור פרטים נו־ספים ולגלות מה היתה תשובתה של בריטניה להצעה זו.

בהודעה משותפת שפורסמה עם תום ביקורו של גרומיקו בבריטניה, לא הוקדשה תשומת לב רבה למזרח התיכון. ההודעה מביעה דאגה עמו־קה נוכח המשך המצב המתוח והיא קוראת להשכנת דו ובר קיימא.

בריה"מ אינה מעוניינת ברודזיה

במהלך מסיבת העתונאים אמר גרומיקו כי בריה"מ אינה מעוניינת להתערב ברודזיה ובנאמיביה, וכי נעשים צעדים לקראת המערב בענין אנגולה.

בתשובה לשאלה בנוגע ל„סאל"ט" לצמצום הנשק, הידה גרומיקו כי שיחות מתנהלות בקלות. עם זאת הוא התקוה כי שיחות סאל"ט הצליחה. דבר זה יאפשר לכה בענין ביקור בחודש ברז'ניב.

צעדת ארץ ישראל

בית אל, עפרה, כוכב השחר, יריחו
ג'-ד' דחוה"מ פסח
עלו-עלו-ונעלה

גוש אמונים

בואו עמנו לצעדה הגדולה צעדת ארץ־ישראל

רבבות נאמני ארץ ישראל יצעדו בחג החרות מהרי בית־אל בקעת הירדן ויריחו — ויצביעו ברגליהם על דבקותם ואהבתם לארץ.

צעדת ארץ ישראל תתקיים בימים ראשון ושני ג'—ד' של חוה"מ פסח, 19—18 באפריל, משטח המחנה ליד מחנה בית־אל צפונית לרמאללה, תעבור בדרכה בארץ בנימין את עפרה והר בעל חצור ומשם תרד מזרחה בדרך כפר כלדי פמיה לדרך ספר הישוב עד כוכב השחר.

חניון הלילה, הכולל תכנית מיוחדת משירי ארץ ישראל בהשתתפות אמנים ואנשי ציבור, יהיה בסמוך לכוכב השחר. הסעה מיוחדת לחניון הלילה וחזרה, תאורגן מבניני האומה.

ביום ב' ימשיכו הצועדים בדרך ספר הישוב עד סמוך לטייבה ומשם בכביש המתפתל לנערן וליריחו.

סיום הצעדה, במעמד רבבות עם — ביריחו.
מסלול ההליכה מתאים להשתתפות משפחות וילדים.
פרטים נוספים בעתונות וברדיו.

מטה הצעדה

לכבוד
מטה צעדת ארץ-ישראל
ירושלים, רח' רמת הגולן 25
רמת-גן ת.ד. 370

אני מבקש להצטרף לצעדה

שם................ כתובת................ טלפון................

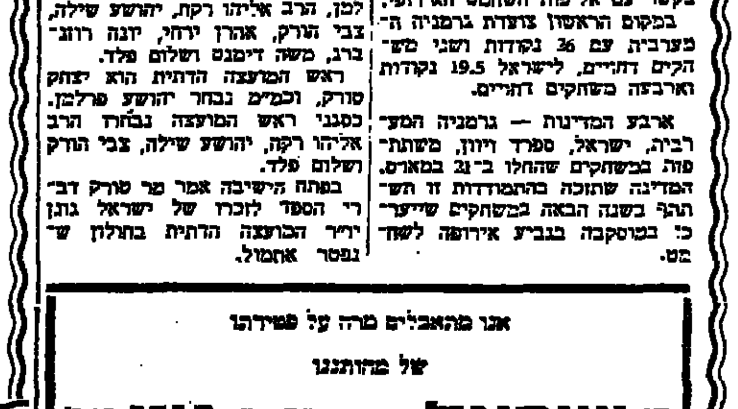

את הס... במלון המר... ירוש...

— כשר למהדרין —

להשתתפות: ✱ בסדר קהילתי ✱ לסדר לכל משפחה ומשפחה

אפשר להזמין ארוחות מוכנות בכל ימי החג

טל. 02—223111 — רח' פינס 6
„כפר הדודיקה"
ירושלים

ארגון ותיקי התנועה
המזרחי הפועל-המזרחי / סניף ירושלים

הננו להודיע בזה
שביום רביעי ער"ח ניסן תשל"ו (31.3.76)
בשעה 7.30 בערב
בבית מאיר רח' המלך ג'ורג' 54, ירושלים
נקיים אי"ה

מסיבת ראש חודש

מוקדשת לחברינו הדגולים

הרב
אהרון יעקב זסלנסקי שליט"א
ליובלו ה־90

הרב ברוך ישר שליט"א
ליובלו ה־80

דברי הערכה על בעלי היובל וספריהם התורניים
ישא:
הרב יהודה גרשוני שליט"א
המנחה: ש. ז. שרגאי
חברים וידידים מוזמנים להשתתף במסיבה חשובה זו

בברכה
הנהלת סניף ארגון ה...
ההנהלה — ירושלים

אנו מתאבלים מרה על פטירתו
של מחותננו

ר' ישראל בר' אברהם גונן ז"ל

ומשתתפים באבלה הכבד של המשפחה כולה.

משפחת ת. ד. גרינוולד

למשפחת גונן היקרה

אתכם אנו באבלכם הכבד
בהלקח מכם ראש המשפחה

ר' ישראל גונן ז"ל

משפחות דנציגר ופלד

לרות ואליעזר אלתר

עמכם בצערכם הכבד
במות האב ז"ל

בפעילותכם הציבורית ונחמת ציון וירושלים תנוחמו

חוגי הצעירים במפד"ל

אזהרה מפני הונאה בירת עופות קפואים

...י הצרכנים הזהירו אתמול ...קרות הבית נוכח ידיעות ...מעשי הונאה במכירות עו־ ...פות.

...בה עתונאים שנערכה בבית־ ... בה"א הודיעו צדה גילן ...רשות המרכזית לצרכנות ו־ ...בודי בשם המועצה הישראי־ ...רכנות, כי עופות מספר 3 ...במחיר עופות מספר 2 ועוף ...במחיר עוף מספר 1.

..., כי העוף הזול ביותר — — שמשקלו כ־2 ק"ג לערך, ...צי העלאת המחירים ב־9 ל"י ...עתה מהיר 11 ל"י. עוף מספר ...וקלו בין 1400 ל־1650 גרם ...בעבר ב־10 ל"י הק"ג ועתה 12.2... ל"י.

...היקר, מספר 1, משקלו בקילו ...עתה 13.40 ל"י, לעומת 11 ...בר.

...פוחרים קנו את ...יב מהאי העופות

...ות מסרו, כי בציג משרד ...ת אמר להן שמשרדו פנה ...האוצר לפני ההעלאות כדי ...יטל על מלאי העופות ומי־ ...ור, אולם אנשי האוצר לא ...נקשה. בודע, נאמר במסיבה, ...ים כסריים קנו את רוב ...עופות ועתה הם מוכרים את העוף מספר 3 (הגדול, השמן והזול יותר) במחיר העוף הביתי ואת העוף הזה (מספר 2) במחיר עוף מספר 1 (הקטן, הרזה, היקר יותר) — וזאת למרות שברוב המקרים יש סימון על השקיות שבהן ארוז העוף הקפוא.

הדוברות ציינו, כי זוהי הונאת הציבור וקראו לעקרות הבית לבדוק היטב את העופות הנמכרים להן.

מנכ"ל מועצת הלול יעקב דורון שנכח אף הוא במסיבה בירך על היוזמה והודיע כי כל מי שנתקל בהונאה בשטח מכירת העופות מתבקש לפנות לשכתם. הוא אמר, כי המוכרים ייענשו ואילו הצרכן יפוצה.

עם זאת הבהיר מר דורון, כי בעתיד יעשה הכל כדי שלא לייצר את העוף מספר 3, שאיננו כדאי מבחינה כלכלית למדינה ולחקלאי. הוא ציין, כי לגבי החקלאי והכשרות אין הבדל במחירי העופות הם מקבלים מחיר אחיד עבור כל סוגי העופות. הסבסוד הממשלתי ניתן כולו לצרכן ולא למשחטות.

● מעצרו של ציון בן סימן מיפו הוארך אתמול ב־15 יום, לאחר שחוקר משטרה טען בבית משפט השלום בתל אביב כי החשוד הודה ברצח לליד אלבז בן ה־18 ב„שוק הפשפשים".

...ק המזרחי המאוחד בע"מ

קרנות נאמנות

מחיר יחידה	מחיר פדיון
160.15	156.24
124.95	121.99

...רלע ...פחם

המנהל: חברת השקעות של בנק המזרחי המאוחד בע"מ

אוז בשרון

רח' תבקין 24, הוד השרון מגדיאל

דרושים

1) שוחט עד גיל 40

2) משגיח ליום שלם

לעבודה כל השבוע

המעוניינים יפנו לפי הכתובת הנ"ל או לטל' 052-24032

סדר פסח ציבורי לעובדים ולקשישים ייערך בבני ברק

מאת סופרנו בב"ב

סדר פסח צבורי לבודדים ולקשישים ייערך בבני ברק. סדר הפסח מאורגן ע"י המחלקה לעבודה קהילתית של עיריית ב"ב.

החל הרישום לכתובת להשתתף בסדר הציבורי וכמו כן היתה פניה לתושבי העיר לארח בביתם עולים חדשים וקשישים. ההרשמה מתקיימת במחלקה לעבודה קהילתית ברח' חברון 4 ב"ב.

מפגש זה הוא בעל מסורת של שנים אחדות שזכה בעבר בהצלחה מרובה בזה עוסקת מנהלת המחלקה לעבודה קהילתית גב' ש. הופמן.

מאמצים לגילוי ספרי תורה שנגנבו באילת

משטרת אילת וראשי הציבור הדתי בעיר עושים ביומיים האחרונים מאמצים מיוחדים לאיתור ספרי התורה שנגנבו מבית הכנסת „יהלום" באילת.

הרב המקומי לאילת הרב יוסף ישר ויו"ר המועצה הדתית מר יהודה עמר, ביקשו לפנות באזהרה לציבור הדתי שלא לקנות ספרי תורה מבלי לבדוק היטב את מקורם ובכל מקרה שמתעורר חשד מתבקש הציבור להודיע למשטרה ולמועצה הדתית באילת.

ערכם של חמשת ספרי התורה וכן מגילת קלף שנגנבו באילת נאמד ביותר מ־120 אלף ל"י. הרב ישר תאר את המראה שהתגלה למתפללי בית הכנסת לאחר הגניבה כ„פוגרום" בארון הקודש ובידיות ספרי התורה שנקרעו בצורה ברברית. הציבור עמד מזועזע למראה המעשה הברברי הזה.

יצויין כי השבוע נגנבו ספרי תורה גם ביפו, ואנשי משטרה העלו השערה „שהסיכוי למכור את הגנבה כנראה אינו קשה במיוחד".

איסור לתלות כבסים בחזיתות הבתים בבני ברק

מאת סופרנו בגוש־דן

עיריית בני־ברק הטילה איסור לתלות כבסים וכלי־בית בחזיתות הבתים בחמישה עשר רחובות בעיר. רחובות האלה הם: ר' עקיבא, ירושלים, הרב קוק, ז'בוטינסקי, בן־זכאי, יהודה הנשיא, חזון איש, השומר, הרצל, סוקולוב, הרב אהרונסון, אברבנאל, חברון, הרב הרצוג וקפ־ן.

בחוק הוגדרה חזית בית, לרבות חלון, מרפסת, גדר, קיר התומך וכל קיר אחר הפונים לרחוב. על מפירי החוק יוטלו קנסות.

● משטרת רמלה עצרה אתמול לפנות בוקר 10 צעירים מקריה עקרון, בחשד כי השתוללו בבית החולים „קפלן" ברחובות ואחר כך התבצרו על גג בית בקריה והשליכו משם אבנים ובקבוקים על כוחות המשטרה.

נערכה העצרת השנתית של עובדי בנק המזרחי

מאת סופרנו בתל אביב

העצרת השנתית המסורתית של עובדי בנק המזרחי המאוחד, הנערכת מדי שנה בימי חודש אדר, נערכה שלשום באולם קולנוע „תל־אביבי", בהשתתפות יו"ר מועצת המנהלים מר ג. פינגולד, הרב ב. קירשבלום, חבר הנהלת הסוכנות היהודית, מנכ"ל הבנק א. מאיר, חברי מועצת המנהלים, חברי ההנהלה, מנהלי בנקים ומאות עובדים.

פתח וניהל את העצרת מר י. רוט בשם ועד העובדים הארצי, שקידם פני הבאים, וציין כי פעילות הועד אינה מתרכזת רק ב„נושאים החמריים" כי אם גם בשיטה פעולות החברה.

מנכ"ל בנק המזרחי המאוחד מר א מאיר, עמד על ייחודה של משפחה עובדי בנק המזרחי וציין כי על ריקעה של תקופה קשה שעוברת על העם, שומה על עובדי הבנק לפעול מתוך אחוה והבנה הדדית, ומתוך כיתה משותפים להמשיך ולהצעיד את הבנק אלי הפיתוח והקידום. רוחות העובדים היא רוחה הבנק, אמר מר מאיר וההזדהות המלאה של כל פרט עם הכלל, תורמת רבות לקידומו של מוסד זה, ועם צוות עובדים כה מסור הצענו למעמדנו האיתן — הדגיש המנכ"ל.

הרב י. לאו, רב בצפון תל אביב ומגיד השיעור בגמרא בין עובדי הבנק, הירצה על נושאים הקשורים ביומי הפורים, והעריך מיפגש רעים זה של עובדי בנק המזרחי.

בחלק השני של העצרת נערכה תכנית אמנותית עשירה בהשתתפות טובי אמנים ושחקנים, באותו מעמד הוענק שי לגבי שוימר, רעיתו של מר אליעזר שוימר, מעובדי הבנק הבכירים, על תרומתו וסיועו הפעיל והישיר לקיומה של עצרת מסורתית זו. מר שוימר נבצר בעדו להשתתף בה לרגל אבלו.

תנועת האשה הדתית לאומית תרחיב פעולות הארגון וההסברה

הנהלת תנועת האשה הדתית לאומית קיימה השבוע דיון במסקנות „ועדת המדיניות" בכל הקשור בהרחבת הפעולות הארגוניות וההסברתיות של התנועה.

בין היתר סוכמה ההנהלה את ידיה על ההמלצות הבאות: לתת העדפה ראשונית להרחבה פעילות הארגון והתרבות בבית־ השר הארגוני־תנועתי והכישור התרבותי־הביתי במטרה ליצור חברה מגובשת של נשים דתיות לאומיות, שתפעלנה בכל שטחי החיים של הציבור הדתי.

לפעול בפיתוח מוסדות — ושכלול המוסדות הקיימים. לדון בכל מקרה — לגופו.

הוקם חטיבת חברות בסניף, שמתפקידה לטפל בחברה הוותיקה. כן הוחלט להגר בועדת השיבה להיכנון הפעולות למען הה' הוותיקה ודרכי ביצוע.

לפתח פעולות הסברה תנועתיות בין צוותי העבודה במוסדותיה החינוכיים של התנועה, כגורם חשוב ומשפיע על הורי הילדים. כן אשר הקמת צוות השיבה לתכנון פעולה לחינוך תנועתי בין הורי הילדים המתחנכים במוסדותינה.

ועדת המדיניות שפעלה בהרכב הה"ה: טובה סנהדראי, מרים אליאש, חנה מיכאל, לאה עדיני, שרה שטרן־קטן, לאה תירוש — יו"ר, קיימה עשר ישיבות, בכל אחת מהן הובאו לדיון נושאים שונים, בהן השתתפו גם חברות הנוגעות לנושא. שנת 1974,75 בה פעלה הועדה, היתה ברוכה בפעילות והתרחבות רבה: הוקמו מוסדות חדשים, נוספו תפקידים צבוריים חדשים שהוזמן גרמם, אשר הטילו על התנועה משימות ותנופות חדשות. משאבים כספיים ומאמצים פיסיים רבים השוקעו בביצוע הפעולות השונות.

הועדה החלה בדיוניה לסווג ולהבחין את הרצוי והמצוי, והמליצה סדר עדיפויות של התפקידים, בסכם זה חייב לכהן עבודת התנועה.

לאה תירוש, יו"ר הועדה, הביאה בפני ההנהלה את ההמלצות ונתנה הסבר לכל סעיף.

32 אלף עלו מגרוזיה

משנת 1969 באו לארץ כ־32 אלף עולים מגרוזיה, שהם למעשה מפוצית מספר היהודים במדינה זו.

העולים מגרוזיה מהווים כ־30 אחוז מכל העליה מבריה"מ, אף כי יהודי גרוזיה היו כ־2 אחוזים בלבד מכלל היהודים מבריה"מ.

פרטים אלה נמסרו בעצרת לזכרם של הרב דוד באאזוב והרצל באאזוב, מראשוני המנהיגים הציוניים בגרוזיה, שנערכה אור ליום ה' באולם המרכז הקהילתי ע"ש מורגנץ בירושלים מטעם התאחדות עולי גרוזיה, משרד הקליטה, מועצת פועלי ירושלים, עיריית ירושלים והסוכנות היהודית.

מנכ"ל מחלקת העליה של הסוכנות מר עוזי נרקיס, אמר בעצרת, כי מבשרי הציונות בברית־המועצות וראשוני המאבקים לעלות לארץ באו מגרוזיה. הוא ציין, כי „מכתב ה־18" המפורסם שנשלח לאו"ם באוגוסט 1969, הוא אחד המאורעות ההיסטוריים החשובים בעולם היהודי בדור האחרון.

חברת מועצת עיריית ירושלים גב' מרים מיוחס העניקה לשתי בנותיו של הרב ד. באאזוב את סמל העיר ירושלים. כן השתתפו בעצרת מר משה יונס ממשרד הקליטה והד"ר יצחק דוד, עולה חדש, שהירצה על תולדות יהדות גרוזיה.

מנכ"ל ההתאחדות עולי גרוזיה מר רפי בר־ליבא, שהנחה את העצרת, הודיע כי ההתאחדות תקים עצרת לזכרם של בני משפחה באאזוב בכל רחבי הארץ.

כ־8 אלפים הזמנות לעובדים ללא מועמדים מתאימים

בפברואר לא יכלו לשכות העבודה לספק 7,957 הזמנות לעובדים בחוסר מועמדים מתאימים.

בין ההזמנות שלא נענו היו 898 עובדי בנין, מהם 319 עובדי שלד ו־113 עובדי גמר. 758 עובדי מתכת, 441 עובדי טכסטיל והלבשה, 535 פקידים, 213 עובדים בשירותי הארוחה, 2,645 פועלים בלתי מקצועיים לתעשיה, 673 פועלים בלתי מקצועיים לחקלאות ו־1,124 פועלים בלתי מקצועיים לענפים שונים אחרים.

אין לתת שירות לנישומים שלא מנהלים ספרים

הממונה על הכנסות המדינה, מר כ. גרידפר, אמר ביום ד' בהרצאתו בפני כנס השמאים של יועצי המס, כי החובה לניהוג השבונות תיושם ע"י שלטונות המס במלוא התנופה והתמורה הנדרשות. מר גרידפר ציין, כי יועצי המס יתבקשו שלא לקבל לטיפול נישומים שאינם מנהלים חשבונות.

בכנס נכחו גם נציב מס הכנסה יפנגית וראשי לשכת רואי החשבון בישראל.

כספת נגנבה מסופרמרקט בבת ים

כספת שהכילה כ־40 אלף ל"י נגנבה בפריצה לסופרמרקט בשדרות העצמאות בבת ים. הפורצים עקרו את סורגי הפלדה של חדר ההנהלה וכך נכנסו לתוך החנות. תוך הסתייעות בגבבה עקרו את קופת הפלדה, שמשקלה כ־300 קילוגרם. אתמול נעצר על ידי המשטרה בחור בן 27 בחשד בפריצה.

השמטה

במדור „הצפיה", בגליון אתמול, בקטע של „בחירות ותוצאותיהן" חל שיבוש, כשהושמטה מילה אשר שינתה מובנו של הקטע, בו נמסר כי בשנתיים האחרונות פרשו לגמלה כ־10 חברים ופעילים של הפועל המזרחי מעבודתם בעיריה ולא הצטרפו עובדים חדשים רבים לעיריה מבין חברי התנועה.

תורנות בתי מרקחת

תל־אביב

פרנקל — המלך ג'ורג' 28 טל: 223721 ; שלמה המלך — שלמה המלך 78, טל: 246461 ; "אבי" — יהודה הלוי 67 טל: 612474.

ירושלים

מאור — יפו 46 טל: 233592 ; הבש — עיר העתיקה, רח' הגיא טל: 2843285.

בת־ים

גני בת־ים — הנביאים 3 (קרוב לגנן דוד).

רמתיים

השרון — דרך השרון טל: 31081־052.

נתניה

המגן — ויצמן 13 טל: 22985.

פתח־תקוה

פישביין — הפך היים 6 טל: 9115441.

רמת־גן

הלפיות — אבא הלל 30 טל: 723554.

בני־ברק

רפואה — ר' עקיבא 62.

שבת

תל־אביב

בוגרשוב — בוגרשוב 60 טל: 293889.

ירושלים

מעלות דפנה — מעלות דפנה בנין 129 טל: 811804.

חולון

אסותא — טרומפלדור 4 טל: 858197.

בת־ים

גני בת־ים — רח' הנביאים 3 טל: 885671.

הרצליה פתוח

ככר ריבלין — ויגנט 142 (כלון סירן).

נתניה

הנשיא — ויצמן 36 טל: 23639.

פתח־תקוה

אסותא — ברון הירש 21 טל: 911710.

רמת־גן

הגיה — ארלוזורוב 81 טל: 721489.

בני־ברק

בני ברק — ר' עקיבא 110.

באר שבע

אביב — שכון ג'.

מוצאי שבת

תל־אביב

ככר המדינה — ה' באייר 48 טל: 258046.

ירושלים

אופלטקה — יפו 110 טל: 224021 ; בית חנינה — רח' ראשי בית חנינה טל: 845680.

בהגרלת מפעל הפיס

בסך 900,000 ל"י זכה המספר: 288655 (500,000 ל"י פרס ראשון + 400,000 ל"י כדור הזהב).

בסך 100,000 ל"י זכה המספר: 561045.

בסך 50,000 ל"י זכה המספר: 735403.

בסך 10,000 ל"י זכו המספרים: 326490 ; 274393.

בסך 5,000 ל"י זכו המספרים הבאים: 065679 ; 083885 ; 119291 ; 137451 ; 343915 ; 400646 ; 437566 ; 548557 ; 644900 ; 747979.

בסך 1,000 ל"י זכו המספרים שמספריהם מסתיימים ב־: 38841 ; 48337 ; 49426 ; 73211 ; 82537 ; 89387 ; 93332 ; 94159 ; 97021.

בסך 500 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 00666 ; 16003 ; 17983 ; 34891 ; 38817 ; 48282 ; 56475 ; 65158 ; 69327 ; 84413.

בסך 200 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 4477 ; 5456 ; 7039.

בסך 100 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 0044 ; 0395 ; 0465 ; 1821 ; 1871 ; 1888 ; 1965 ; 3496 ; 3780 ; 3794 ; 3883 ; 4055 ; 4234 ; 4526 ; 4947 ; 5519 ; 6103 ; 6239 ; 6354 ; 6725 ; 7009 ; 7051 ; 7185 ; 7499 ; 7663 ; 7843 ; 7960 ; 8039 ; 8063 ; 8277 ; 8385 ; 8394 ; 8461 ; 8700 ; 8749 ; 8843 ; 9076 ; 9359 ; 9723 ; 9841.

בסך 8 ל"י זכו הכרטיסים הרגילים שבמספריהם מסתיימים בספרה: 6

במפלגה ובתנועה

הרב ד"ר יעקב ווינשטיין דורש מחר ב„היכל שלמה"

מחר, ב־3.30 אחה"צ, תתקיים ב„היכל שלמה" הרצאתו של הרב ד"ר יעקב ווינשטיין, חבר המרכז העולמי, על הנושא: „פרשת השבוע לאור יסוריו". הרצאה זו היא בסדרת השיעורים מטעם „ארגון ותיקי ההגנה". את השיעורים מרכזת הא' צפורה גהיק.

בכל שבת לפני התפלה, ב־7.30 מתקיים בהיכל שלמה השיעור של ר' משה גבירצמן ב„חומש ומפרשים". זמן התפלה בשעה שכונה.

ביום הראשון, בשעה שבע בערב, יתקיים בביהכ"נ של היכל שלמה השיעור ברמב"ם, הלכות סנהדרין, מאת הרב חיים צימרמן. הפעם ידרוש הרב צימרמן בעניינא דיומא.

המפד"ל — הפועה"מ ת"א

במועדון קרית שלום ב־8 בערב שעור בדף היומי ע"י הרב י. שולמן ב־9 בערב שעור במדרש ע"י הרב ד. זייד ב־4 מסיבת עונג שבת ירצה על פרשת השבוע הרב י. שולמן מעניני דיומא מר י. פישמן.

במועדון סניף נוה שרת ב־11 שעור במדרש ע"י הה' י.ש. שפירא בביהכ"נ עולי אפגניסטן נוה צה"ל ב־4 שעור תורה ע"י הרב מ. יודי.

בביהכ"נ עולי אפגניסטן בכ. שלם א' ב־4 שעור תורה ע"י הח' יצחק רבי.

בביהכ"נ נוה נתן רח' המעפילים ב־4 שעור תורה ע"י ר' זכריה כהן.

בביהכ"נ זיכרון קדושים ביפו שיעור בפרשת השבוע לפני קבלת שבת ע"י הרב אלעזר הגר.

במועדון רמת ישראל דם המכבים 19 שעור בפרשת השבוע ב־2.30 שיעור גמרא ב־3.30 ע"י א. ארנברג.

בביהכ"נ בר אילן ב־10 שעור במסכת בבא מציעא ע"י הרב עזרא בר שלום.

בבית ישעיהו צלנוב 18 ב־11 שיעור במסכת בבא מציעא ע"י הרב מ. נוף.

באהל שם בלפור 30 ב־11 שעור על תפילות ישראל ע"י הרב ד"ר ש.ז. כהנא.

ביהכנ"ס הפוהב"ז בהמשך שינקין שעור במדרש רבא אחרי קבלת שבת שעור בגמרא מסכת פסחים לפני מנחה ע"י הרב מרדכי בהרב.

בביהכ"נ אליהו הנביא שכ' עזרא ב־3.30 שעור בפרשת השבוע ע"י הרב י. מלאכי.

בביהכ"נ מגדל עוז רח' ראשל"צ לבנדה ב־2 שעור באורח חיים ע"י הרב י. מלאכי.

בביהכ"נ שערי ציון רח' לוינסקי 130 ב־4.30 שעור בפ. השבוע ע"י הרב י. מלאכי.

במועדון אהבת חסד, נחמני 61, מסיבת עונג שבת ב־8 בים מסיבות החורף של השליט הרצאת סיכום ע"י הרב משה ברנשטיין חוגים ינעימו בזמירות.

בביהכ"נ קהל חסידים, רח' רוקח 20, בשעה קדושא רבא, על פרשת החודש ירצה הרב ש. ולבן הוכמן המנחה מר מאיר קובליו.

במועדון, רח' תקוע 3, שכ' התקוה ב־4 אחה"צ מסיבת עונג שבת ירצה מר דוד תעשה.

ביום ראשון ב־4.30 אחה"צ תתקיים אי"ה ישיבת מזכירות סוב־ד' עת"א במשרדנו אחד העם 108.

טיולי חוה"מ פסח

טיולים יתקיימו בימים ראשון ושני בחוה"מ פסח פרטים והרשמה במשרדנו אחד העם 108 בין השעות 9—2 לפנה"צ ו־5—6.30 אחה"צ.

תנועת האשה הדתית לאומית ירושלים

עונג שבת במכון הרי פישל. פרשה השבוע הרב ראובן סיני, עיונים בתפלה הגב' ששונה הלצברג. בבית הכרם בפנסיון מרגוע פרשה השבוע הרב דוד שפירא.

תנועת האשה הדתית לאומית סניף תל־אביב

פרשת השבוע: המשך שינקין בביהכנ"ס רח' המערכה 40. המרצה הרב גולדשמידט. בקרית־שלום, בבית הה' משה בן־יעקב רח' סורי והב. המרצה מר הרצוג.

חוג נתנזון יפגש אי"ה ביום שלישי כ"ח אדר ב' 30.3.76 בבית החברה אסתר ברסלואר רח' דב־הוז 19 בשעה 8.00 בערב. הרצאה ד"ר הלן שטראוס על הקומוניקציה במשפחה.

תנועת האשה הדתית הלאומית

שבת בני־ברק: עונג שבת לחברה ב־4 אחה"צ במעון רח' גיסביים, ירצה הרב מגנס: סיפור יציאת מצרים חשיבותו לזמננו.

גבעתיים: ביום רביעי כ"ט באדר ב' ב־8.30 בערב בבית החברה ש. רבינוביץ, רח' הרצוג 38, תתקיים הרצאה והדגמה של הקוסמטיקאית יהודית שוורץ.

סמינריון להנהגה תנועתית קהילתית: יום שני ב־9.30 בבוקר הרצאה בנושא: „איך ניתן להכיר קהילה", פרופסור ינוב, המחלקה לעבודה סוציאלית באוניברסיטה בר־אילן — דיון.

„חברה מסורתית וחברה מודרנית" בתוך מאמרו של יעקב כץ — גברת זהבה מכיאל.

תנועת האשה הדתית לאומית המחלקה לקליטת הברהיה־ ריחנית של עולים

תל־אביב — מעון עולים „הירקון" — רח' הירקון 66, מסיבה עונג שבת, שירה ושיחה על פרשת השבוע, עם החזן יוסף זיו.

במעון עולים „קספי" — רח' בן יהודה 14 עונג שבת, שירה ושיחה על פרשת השבוע עם החזן בר ישראל פרגס.

אשדוד — במרכז הקליטה מסיבה עונג שבת ושיחה על פרשת השבוע בהשתתפות חילות דתיות ותניבי „בני־עקיבא".

יום שני

תל־אביב — מעון עולים „הירקון" שעור ביהדות ב־7 בערב.

תל־אביב — תל־כביר — חוג ליהדות, שיחה לקראת חג הפסח ע"י הגב' מיכל גנזהובסקי.

אשקלון — שכון הגרוזינים הבקרים — חוג לעברית ויהדות.

שכון מרכז והמודים — חוג לעברית ולמוד פרקי אבות.

קרית־גת — בבי"ס „מסואה" — כנס התעוררות לקראת פסח, אורח הכבוד — פרופ' ירמיהו ברנובר. הרבנית סילברט — על דרך פעולה עם עולים חדשים. סרט על התפתחות קרית־גת — כבוד קל. ב־8 בערב.

חיפה — נוה שאנן — חג ליהדות לאקדמאים עולים בנוה שאנן.

יום שלישי

תל־אביב — מעון עולים „קספי" — שעור ביהדות ע"י מר יוסף זברדוביץ.

אשקלון — קרוונים — מסיבת ר"ח ריעיונות הדרכה לקראת חג הפסח, הדגמה והדרכה למאכלי חג־הפסח ע"י מורה לכלכלת בית. המארגנת החב' אהובה גאלדור.

תל־אביב

בבית הכנסת הגדול, אלנבי 110 השבת יתפלל הרב הראשי לתל־אביב־יפו, הרה"ג ר' י.י. פרנקל שליט"א. יעבור לפני התיבה החזן הראשי מר יהושע לרר בליווי מקהלה.

מנחה 5.35 שחרית 8.00. לפני קבלת השבת השער ב„רמב"ם" בהלכות מאכלות אסורות ע"י יו"ר ההנהלה א. הגרדי בנושא: „והתקדשתם והייתם קדושים".

ב„אהל־שם" — עונג שבת

השבת ב־10 י. סברסקי — תנ"ך. ב־11 ד"ר ש. ז. כהנא — תפלות. ב־4.30 במסכת „עונג שבת" תרצה זהבה ביילין, על הנושא: „הנגלות והנסתרות ביצירתו של ש"י. עגנון. הפותח: יו"ר אהל־שם מר משה גולדשטיין דברי אגדה — ד"ר ש. ז. כהנא.

בביהכ"נ „בית מרמורדש" רח' עמק יזרעאל 80

זמני התפילות: מנחה וקבלת שבת לפי הזמן. שבת בבוקר: ב־7.30 שיעור בפרשת השבוע ע"י הרב שבתאי פרנקל שליט"א. תפילת שחרית ב־8.00. בשבת אחרי הפילה מנחה — סעודה שלישית. בכל יום שני בשבוע ב־7.30 בערב שיעורים בתנ"ך ומחשבת ישראל.

ב־אגודת „אהבת־חסד"

השיעורים מתקיימים בבית „אהבת־חסד" רח' נחמני 61 ב־8 בערב. כדלקמן:

בליל שבת ק': מסיבה „עונג־שבת" ליד שולחנות ערוכים. שיעור בפרשת השבוע ע"י מרצה אורח. והחזן ינעים בזמירות.

ביום שני: שיעור בתנ"ך לחוג נשים. — ע"י הרב ש. פרנקל.

ביום רביעי: שיעור ברמב"ם — ע"י הרב ד"ר ש. ז. כהנא.

אזכרה לבוגרי ביה"ס „בילו" בתל אביב

שנפלו במלחמת השחרור, במבצע „סיני" בששת הימים ובמלחמת יום הכפורים, תיערך ביום הראשון כ"ט באדר, ב־7 בערב בבית הכנסת „בילו" שדרות רוטשילד 124 ויתחיל בשיעורו הקבוע של הרב מ. ש. הלוי בובשביץ בתלמוד שיוקדש לזכרם.

חיפה

ביכנ"ס לנוער בביה"ס „יבנה — נצח ישראל" לזכר תלמידי ביה"ס שנפלו במערכות ישראל

התפילות בליל שבת לפי זמני הדלקת הנרות. ובשבת בבוקר ב־8.15 לפני התפילה ב־7.30 שעור בתלמוד ע"י הרב ישעיהו נגר, רבו של ביהכנ"ס. לפני הקריאה לימוד משניות לעברים של תלמידי ביה"ס שנפלו.

רובקח

המתנה חיפה ביותר

תושב חיפה זכה ב־413,000 ל"י בהגרלת הלוטו

בהגרלת הלוטו האחרונה שהתקיימה ב־23.3.76 ניחש את ששת המספרים הנכונים תושב חיפה וזכה בפרס הגדול בסכום של 413,152 ל"י. בשבוע הבא הפרס הראשון, בלוטו יהיה מינימום 350,000 ל"י ומצטבר עד 1,000,000 ל"י.

● בחשד בסחר במטבע זר נעצר אתמול הדד צליניק מתל אביב למשך 15 יום, לפי צו שופט השלום חיים אילת. נציג המשטרה טען, כי החשוד סחר במטבע זר וקיים בידע בדבר הברחת 60 אלף דולר לחו"ל. החוקר טען כי החשוד רכש בחו"ל סופרמרקט בשותפות עם מרבבי הגין.

לוח הצופה

● סגל קונה הכל ההיטים שלילית מקררים מערכות תוסילים 832267 863748.

✶ המתיבתא בבני ברק דורשים מורים ללימודי חול לאחה"צ להתקשר בבקר 782349.

✶ מעוניין לקנות תשמישי קדושה ואומנות יהודית עתיקה ת.ד. 4075 ירושלים.

✶ בדמ"פ שלושה, מקסימה, חזית, שינקין פנת פיירברג תל־אביב, מידי, 286130.

✶ מעוניין לקנות ספרי הקדש ועתיקות במחירים גבוהים ובמזומן טל. 03-702704 או לכתוב לת.ד. 2195, בני־ברק.

✶ הקץ לג'וקים ע"י מדביר מוסמך 100 ל"י אחריות לשנה. 829502־03 16.00־12.00.

✶ למכירה בבני ברק 2 גדולים + פ"א חזית מרכז, 3 כיווני אויר פרקוביץ אברהם 3.

✶ בבני ברק דרושה מטפלת בתנאים טובים רק בצירוף המלצות 794334 בערב.

✶ דרושה אחראית לניהול משק בית ובישול טל. 228836.

✶ בדמי מפתח 3 חדרים גדולים ליד כרה' בלפור, בלי ריהוט ובלי טלפון כניסה מיידית. טל. 298391.

✶ דתית, אקדמאית, רצינית, נחמדה 21/168 — במשכיל רציני לנישואין ת"ד 36651 תל־אביב, פרסי.

לוח ירושלים

✶ ליד גאולה, למכירה, קוטג' 5½ חדרים + חדרי מחסן 3 מפלסים, הסקה פרסית, מזגן אויר, שטיחים מקיר לקיר, כניסה מיידית. — 550.000.— ל"י. סוכנות מובשיין 67280 (מלדין).

✶ בית הכרם, דירה למכירה בהזדמנות. 3 חדרים ק"ג 275,000 טל: 527084.

✶ מידיות, למכירה בקוטלר 3½ חדרים, ק"ג, ארונות, הסקה, גנן, 532184.

✶ 2 גדולים + הול שמושי, מרפסת (סגורה). מלכי ישראל 71, כהן, 527535.

הועדה לתכנון ולבניה מרחב תכנון מקומי בת־ים

הודעה על־פי סעיף 149 (1) לחוק התכנון והבניה תשכ"ה — 1965

ניתנה בזה הודעה כי הוגשה לועדת המשנה לתכנון ולבניה בבת ים בקשה למתן הקלת בניה על החלקה מס' 104 בגוש 7139 הנמצאת ברח' עגנון, לפי תכנית המפורטת נמצאת בהלקה הנ"ל באיזור מגורים ג' (4 קומות). בקשת בעלי ההלקה היא להתיר להם תוספת 1.5 אחוז לכל קומה.

לכל מי שיש התנגדות מאיזה סיבה שהיא לבקשה הנ"ל יגיש לוועדה המקומית תוך 15 יום מיום פרסום הודעה זו.

25.3.76

יצחק הלקר

יו"ר הועדה לתכנון ולבניה בת־ים

בתי קולנוע

ירושלים

שעות ההצגה

בימי חול — 4.00—7.00—9.00

אורנע שבוע 8 — אחר הצהרים של פורענות

אוריון אקספרס לאפריקה

ארנון תופת הגיהנום

מיטשל שבוע 2 — אמריקאי בפריז

הבידה שוד ההליקופטרים הגדול

תל־אביב

אסתר שבוע 2 — המרוץ המטורף אחרי הבצל

גת שבוע 17 — מלחמה ואהבה

חן שבוע 2 — אקספרס לגהינום

סינרמה שבוע 2 — בעקבות החקירה

דרייב אין שבוע 2 — העיר האסורה

פאר שבוע 10 — עוד יאיב השחב

חיפה

אורה שבוע 4 — יופי של צרות

אמפי מפגש אלים

ארמון שבוע 2 — חיסול בפסגה

אורלי הדו קרב הגורלי

חן שבוע 5 — מלחמה ואהבה

פאר שבוע 2 — פגישה מקרית

רון רוצח במלכודת

האופרה הישראלית

מייסדת ומנהל: א. דה־פיליפ

27.3 ספינת השעשועים

מחזמר מאת קרן והמרשטיין

ת"א: 29.3 הספר מסיביליה

בקבל מתבקש להכין כרטיסים מראש הצגת בכורה,

ה"א: אפריל: 3, 7, 10, 15, 17, 21, 24; י־ם: 27; חיפה: 29

האלמנה העליזה

DIE LUSTIGE WITWE

מכירה מוקדמת של כרטיסים החל מ־15.2. אלנבי 1, טלפון 57227.

היום

יום ו', כ"ד אדר ב' תשל"ו, 26.3.76

פר' שמיני

הפרק: מיכה א־ב; המשנה: פאה ז־ח, ח־א; הדף: עירובין נט; ההלכה: קצוש"ע מז, א—ה.

שבת — הפרק: מיכה ג־ד; המשנה: פאה ח, ב־ג; הדף: עירובין ס; ההלכה: קצוש"ע מז, ו—י.

שידורי ישראל

חדשות בעברית — בגלים א', ב', צ' — כל שעה

09.55 (א) חדשות באנגלית
10.55 (א) חדשות בצרפתית
17.55 (א) חדשות באנגלית
18.50 (א) חדשות בצרפתית

שידורי הבניות לעולים (ב) עברית — 19.00; יידיש — 19.30; לאדינו — 20.00; מוגרבית — 20.15; רומנית — 20.30; רוסית — 20.45

רשת א'

08.10 „קונצרט בוקר" 10.05 שיר ומוסיקה 10.15 שידורים לתלמידים בבתי הספר היסודיים 10.35 „רדיוהט" — מסדרים להרי מבה הדעת 11.15 שידורים לתלמידים בבתי הספר היסודיים 11.35 „מוסיקה הוד־אירוי" 12.05 מהקלטות ההזמנות הפילהרמונית 13.55 „מה במוסיקה" 14.10 לאם ולילד 15.05 „קבלת שבת" 16.10 „קול ישראל" — התחנת השידור של התכנית.

רשת ב'

06.00 „שבת ישראלי", „מה טוב אהליך יעקב" וסיכום הבשבה היומית 10.05 „כאן בביתי" 11.45 „שבה דקות צבי" 12.05 „בבקצב יותר" 12.30 „בשיר ובחיוך" 13.05 „בחצי היום" 14.10 „כאן, שם ובכל מקום" 16.10 „פופשבת".

גלי צה"ל

05.58 ברכת השחר 6.10 צלילי בוקר 6.55 פינת כושר 7.05 ד"ש בוקר 7.55 מה בשבוע 8.05 יומן הבוקר 9.05 ד"ש עם שיר 10.05 הבית והציבו 11.40 הנקודה היהודית 12.05 גלגלי צה"ל 14.05 מבצעי המרכבות 14.55 הפטרה השבוע 15.05 שירים לפני שבה 16.55 הסיכום החסידי הקצר.

טלוויזיה כללית

15.00 כהר יותר — גבוה יותר — חזק יותר — משדר ספורט לנוער 15.30 שלום לבוא שבה — „רב ביגור" (שידור שני) — סיפורו של בחור שהיה חבר הבזבר־הצעיר תנגיש ליהדות ואבותה.

טלוויזיה לימודית

8.15 מהמתמטיקה ו' 8.40 פרקי ספרות ו"ס 9.05 חשבון ד' 10.00 ביולוגיה י' 10.45 ייעוץ הכוון ח' 11.05 חברה ותרבות 14.00 מכבל הבינבל — סרט לגיל הרך 14.15 אנגלית לבוגרים 14.30 הגביך הקטן 16.50 זהירות בדרכים.

במוצאי שבת

רשת א'

19.05 יומן השבוע 19.50 פרקי הדת בתנ"ך: מיכה, פרק ו' — קריאה בפי יעקב בנאי הקיחה מאת בוזיציה לוריא 20.05 „הבבריל" — „כליה כלבה" 20.55 שיחה תוספית 21.05 „רסיסל" 22.05 שיחה הוזין 23.05 „נגינה בהוואה" 00.10 דגע של שיר.

רשת ב'

19.05 „זמר שכוח" — שירים ופזמונים ישראליים 20.05 „תזמורות כליינשיפה" 20.35 „בשירי זמר נודד" 21.05 „בתאי" טפורים 21.20 „פינת הגיאוז" 22.05 „שבת אחרים" 23.05 „דיוילקי" — פזמונים בשפה יצה.

גלי צה"ל

19.05 פרוזה עברית 19.53 על כל צעד 20.05 בכל הרוחות 21.05 בבחירת המאזין 21.35 היינג ה... 23.05 שעה של ג'אז 23.45 יומן הצות 00.10 ציפורי לילה 02.00 לבוק, ירושה.

טלוויזיה כללית

20.00 „צב לבדד ישכון" — הכנית על יהודי היהודית של ד"ר יעקב הרצוג 20.30 מבט לחדשות 21.00 כבש ספורים 22.00 סרט בהח 23.10 פסוקו של יום וחדשות.

קהילה אורטודוכסית בדרום אפריקה

מחפשת חזן למשרה מלאה

תנאים טובים

בדבר פרטים נוספים נא להתקשר לטלפון 986691 אחרי שעה 18.00 או לכתוב ישירות למזכירות, ת. ד. 1792, קייפ טאון 8000, דרום אפריקה.

אצל לאה

על שפת הים בשבי ציון

חדרים

עם אפשרות להכנת ארוחות בקר וערב.

אוירה מסורתית בשכונות מסעדה כשרה טלפון 04 / 927528

האופרה הישראלית

במוצ"ש 27.3.76

הבימה:

באולם: אולם מזל

של עולת ראה: אולם קטן

אבא עזרא: ירושלים

הקאמרי

כולם בני: חיפה

הצפה

עתון יומי

HATZOFE

DAILY

המו"ל: הצופה בע"מ, העורך: ש. דוניבוא, מערכת ומנהלה: תל־אביב, רח' המסגר 66, טל. 35421, ת"ד: 2045. חשבון בבנק הדואר 41144 ✶ סניף ירושלים: רח' בן־יהודה 3, ת"ד 1148, טל. 234916, בערב טל. 529849 ✶ סניף חיפה רח' ארלוזורוב 8, טל. 663628 דפוס העשור בע"מ ת"א, רח' המסגר 66, טל. 31554.

שין במערכת מדויקת יעזבן מבודקת ולהבגנו

כיריים של פסח

עכשיו תוכלי לצרף למערכת כלי הפסח שלכם כיריים לבישול בגז. אמנות הכינה עבורכם שתי מערכות בישול קומפקטיות, נוחות לשימוש, וקלות לאיחסון.

לרשותכם שני דגמים של כירות אמגזית מותאמות לצרכי החג:

כירת אמגזית כפולה להבה במחיר מומלץ של 319.- ל"י.

כירת אמגזית בעלת להבה אחת במחיר מומלץ של 228.- ל"י.

כירת אמגזית מתחברת בקלות לצנרת הגז הביתית ומאפשרת בישול קל ונוח בערב החג וביומי חג הפסח.

כירת אמגזית במחיר מיוחד לתקופת המבצע. בחנויות המעבדות לכלי חשמל ובחנויות הכל־בו.

אמגזית

מערכות גז מעולות־כפר עציון

הודעת פוקד

...שכת הגיוס הארצית, המטפלת בבדיקות מפוטרי שירות בטחון, ...נסגר לקהל החל ב־א' ניסן תשל"ו (1 אפריל 1976) ובמקומה יוקם ...מדור לטיפול במפוטרי שירות במסגרת לשכת גיוס איזורית ...תל־השומר.

...רים שנולדו בין כ"ו אדר ב' תרפ"ד (1 אפריל 1924) ועד כ' טבת תשי"ט (31 דצמבר 1958) המחזיקים בתעודת פטור שהוצאה לפני ט"ז תשרי תשל"ה (2 אוקטובר 1974) ולא התייצבו לרישום ולבדיקות חוזרות, נדרשים להתייצב ...לשכת גיוס תל־השומר החל ב־א' ניסן תשל"ו (1 אפריל 1976) להסדרת מעמדם כלפי חוק שירות הבטחון.

...רים כנזכר לעיל אשר קיבלו צו התייצבות אישי ללשכת גיוס ארצית ולא קיבלו ...דיעה אחרת יתייצבו במועד שנקבע להם בצו בלשכת גיוס איזורית תל־השומר — מדור בדיקות חוזרות.

...י שמסיבות רפואיות אינו יכול להתייצב באופן אישי בלשכת הגיוס יוכל לשלוח ...במקומו נציג שיצויד בייפוי כח להסדרת עניניו או לשלוח בקשה בכתב בדואר ...שום ללשכת גיוס איזורית תל־השומר — מדור בדיקות חוזרות ד. צ. 1576 ...צה"ל. לבקשה יש לצרף תעודות רפואיות שיעידו על כך שיוצא הצבא אינו יכול להתייצב באופן אישי בלשכת הגיוס.

יצחק רוזן — אל"מ

ראש מרכז גיוס

פוקד

مكذا من الاهل

שר האוצר: העלאת השכר - פריצת מסגרת התקציב

נפתח המו"מ בין המעסיקים וההסתדרות על חידוש הסכמי עבודה ויישום מסקנות ברקאי

תביעה לתוספת שכר בת 4 אחוזים בשנת 1976 ו־12 אחוזים לשנת 1977 לעובדים בשירותים הציבוריים הביאה אתמול ההסתדרות בפני הממשלה בפתיחת המו"מ בין ההסתדרות לממשלה (כמעסיק) על הסכמי העבודה לעובדי השירותים ובנושא יישום מסקנות ועדת ברקאי. בשבוע הבא יימשך המו"מ בין ההסתדרות לממשלה.

באשר ליישום המסקנות הציע יו"ר המחלקה לאיגוד מקצועי א. אברהמוביץ כי בשלב ראשון, לא תשולם תוספת יוקר החדשה בחודש אפריל על התוספות הייחודיות וכי עד לסיכום הדברים במו"מ עם הממשלה תיספג התוספת הייחודית באמצעות העלאת השכר שיקבלו כלל עובדי השירותים.

בפגישה השתתפו שר האוצר, מנכ"ל האוצר וכמה מאנשי הנהלת משרדו. מטעם ההסתדרות השתתפו ה"ה א. אברמוביץ, יו"ר האיגוד המקצועי, מזכיר הסתדרות עובדי המדינה, ח. ברנשטיין וכן חברים נוספים המייצגים עובדים של הסקטור הציבורי, השתתף גם נציג השלטון המקומי.

שר האוצר י. רבינוביץ אמר כי הממשלה לקחה בחשבון, בבניית התקציב, הקפאה מוחלטת של השכר בשירות הציבורי, וזאת מתוך ראיית המציאות החמורה בה אנו נתונים. הוא התריע כי „אם לא יהיה לנו הכח עתה ייתכן שהמציאות תכריח אותנו לצעדים הרבה יותר חריפים בהקפאת השכר, וזאת תוך תקופה קצרה".

השר הטעים כי „העלאת שכר פירושה פריצת מסגרת התקציב ואם פורצים התקציב עלולים ל־התגלגל למצב המורי".

באשר למסקנות ועדת ברקאי אמר השר — „אם לא תתקבלנה ההמלצות כמות שהן — ניטרף מבפנים. יש לקיים את המסקנות בלי־שינוי — אחרת נקלע למערבולת שלא נצא ממנה".

שינוי מהותי יוכנס בחוק הפנסיה הממלכתית

מאת סופרנו הכלכלי

בחוק הפנסיה הממלכתית יוכנס שי־נוי מהותי לעומת המקובל כיום בקרנות פנסיה, וזכויות הפנסיה שלו־כשו יהיו בשיעור אחיד של שני אחוז לשנה, מתחילת העבודה ועד לפרישה, לעומת הנוהל הקיים ש־לפיו אפשר לצבור 40 אחוז פנסיה בעשר שנות העבודה הראשונות.

מר ש. אמיר, יו"ר הצוות המכין את חוק הפנסיה החדש, שמסר על כך בדיון מטעם לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים, אמר כי ה־מערך הפנסיוני לוקה כיום בחסר בכך שצעירים מוציאים את כספם בקרנות פנסיה לא לבטחה מצד־אליהם ואוכלים את עתידם. עיוות אחר בפנסיה הקיימת היא בכך ש־עובדים יכולים לקבל עד למעלה ממאה אחוז משכרם באמצעות קר־נות פנסיה.

יש ביסוס סוציאלי

ע. אבל, לשעבר מנהל מדור ה־פנסיה בהסתדרות, טען בדיון כי לקרנות הפנסיה ההסתדרותיות יש ביסוס סוציאלי.

הוא חייב פנסיה ממלכתית, שה־כוונה יהיה בכך שכל העובדים יעב־רו לפנסיה מקיפה. לדעתו צריך לק־בוע תקרה של 70 אחוז מהשכר בפנסיה ובשום פנים לא לאפשר יותר מזה, לדעתו אם עובדים לא יסכימו לוותר על פיצויי פיטורין עם הנהגת הפנסיה הממלכתית צריך ל־וותר על החוק.

תעשיית הביטוח: החוק יעלה למדינה מיליארדים לירות שאין לה

סמנכ"ל „מגדל בניין", מר י. ג־לין, הביע התנגדות לחוק בטענה שהוא יעלה למדינה מיליארדים של לירות שאין לה. ישראל במצבה ה־יום אינה יכולה להרשות לעצמה לוכסוס זה, שגם מדינות עשירות ממנה אינן מרשות אותו לעצמן — אמר.

ננעלה ועידת הסת. האחיות

מאת סופרנו בתל־אביב

ועידת הסתדרות האחיות ננעלה אתמול, בקבלת החלטות ובבחירות מוסדות. צירי 251 צירי הועידה זו, המייצגים 15 אלף עובדים — אחיות ואחים. מבין אלה 14 ייצגו את רשימת האח והאחות הדתיים, חברי הפועל־המזרחי.

בין ההחלטות שנתקבלו — דרישה מהמוסדות הממשלתיים להכיר בסיעוד כמקצוע מועדף ושורה של החלטות אחרות בתחומי שיפור השכר ותנאי העבודה. בין אלה — קיצור שעות העבודה, פרישה מוקדמת לפי רצון העובד לאחר 25 שנות עבודה ועוד.

בין ההחלטות האחרות, היו החלטות אותן יזמו נציגי הרשימה הדתית ואלה שנכללו בתוכן בהתייחסות ל־נושאים הקרובים לציבור של העוב־דים הדתיים. בין השאר החליטה הועידה לפנות למוסדות הרפואיים לעשות לצמצום הפעילות הבלתי־חיונית בשבת. הועידה גם קראה אל הבנות הדתיות לקשור את עתידן במקצוע הסיעוד וליצור תנאים לקלי־טת בנות דתיות בבתי־ספר לאחיות. כמו כן החליט שהפעילות של הס־תדרות האחיות, כמו ימי העיון, פעי־לות חברתית ויצוד יתקיימו בימי חול בלבד כדי לאפשר השתתפותן של האחיות הדתיות.

בסיום ישיבת האחיות הדתיות נב־חרו — וודי שושנה, האס דינה, צחי נעמי וורוזצויינג אריה — למרכז הסתדרות האחיות ווודי שושנה — למזכירות הארצית.

הושלם חיבור ישובי בקעת הירדן לרשת החשמל הארצית

מאת סופרנו בירושלים

חיבור ישובי בקעת הירדן לרשת החשמל הארצית הושלם. אתמול נח־נך בטקס חגיגי במושב חמרה ב־בקעה הקו המחבר את הישובים לרשת. מנהל מחוז ירושלים של חברת החשמל מר פ. שפר, מסר כי אורך הקו מבית שאן דרומה הוא כ־70 ק"מ. הקו יספק 5 מגה־וט חשמל ותוך שנה תוכפל תפוקתו. הוא ישרת את הישובים המרה, משו־אה פצאל. בעתיד הוא יסתעף לישו־בים גלגל מכורה תומר, מצפה אפרים וגיתית. כמו כן משרת הקו את קי־דוחי המים ומחנות הצבא באזור.

בכך הוא מחליף את השימוש בגנ־רטורים מקומיים שתפוקתם מוגבלת ומחירם פי שמונה מהשכל של הרשת הארצית. ההשקעה בהקמת הקו מס־תכמה בכ־6 מיליון ל"י.

חיים אדר — יו"ר המוה"ד בנהריה

מאת סופרנו בחיפה

חיים אדר נבחר אמש כיו"ר ה־מועצה הדתית בנהריה בישיבה שבה השתתפו רבנים, אישי צי־בור ומוזמנים.

בירכו את מר אדר רבה של נהריה אהרן קלר, הגר הרבנות יהושע מבן, ראש העירייה אפרים שריר, מנכ"ל משרד הדתות דוד גלס, מרכז חבר המועצות הדתיות מ. ריגוס ו־המנהל האזורי של משרד הדתות ש. ראם.

מר אדר השיב למברכים.

באותו מעמד נבחר ניסים דהן (מפד"ל) כמ"מ יו"ר המועצה ה־דתית, ישעיהו בן ישי (מערך) ו־משה מוזס (מפד"ל) גזבר.

שומר „פארק" מת כתוצאה מהתקף לב

בגופתו של יוסף טוויג, בן 56, שומר במלון „פארק" בנתניה, לא נמצאו סימני אלימות, וקרוב לודאי, שהמוות היה טבעי, כתוצאה מהתקף לב. כך נקבע בניתוח שלאחר המוות, אשר נערך במכון הפתולוגי.

כזכור נמצא השומר מוסר הכרה במלון על ידי שומר, שבא להחליפו, ובבית החולים נקבע מותו. בית־המשפט בנתניה אישר את בקשת המשטרה לבדיקת סיבת המוות, וה־משפחה לא התנגדה לניתוח הגופה.

תחילה הועלה חשש, שמישהו היה מעוניין לחסלו, כיוון שהיה הראשון, שהרגיש בשריפה שפרצה בשבת במלון והודיע על כך למשטרה.

חשוד נוסף בקשר לדליקה, תושב נתניה בן 38, נעצר אתמול על־ידי המשטרה.

מחאה חריפה על גניבת חמשת ספרי התורה באילת

מאת סופרנו בירושלים

במחאה חריפה על גניבת חמשה ספרי התורה מבית הכנסת באילת יצא ד"ר משה א. יפה, נשיא איגוד בתי הכנסת בישראל, בכנס גבאים רב משתתפים שנערך אמש באילת.

ד"ר יפה אמר כי גניבת ספרי התורה מעידה על הדרדרות מוסרית חמורה בחלקים של החברה הישראלית.

הנואם פנה בקריאה לכל גבאי בתי הכנסת בארץ לבדוק היטב לפני שקונים ספר תורה כדי למנוע מכי־רתם של ספרים גנובים. (פרטים על גניבת ספרי התורה באילת — בעמ' לפני האחרון).

רכבות הנוסעים במוצאי שבתות

רכבות הנוסעים במוצאי שבתות, תצאנה החל במחר (27.3) בשעה אחת מאוחר יותר — על כך הודיע דובר הרכבת בחיפה. לפיכך תצא הרכבת מתל אביב — בשעה 20.08 ובשעה 20.00 — מחיפה. הרכבות האלה הן מאספות ונעצרות בכל תח־נות הביניים.

בית ספר גבוה לטכנולוגיה ירושלים

רח' הועד הלאומי 21 • ת"ד 16031 ירושלים • טלפון 02—533215

ביום רביעי, אור לר"ח ניסן (31.3.76), בשעה 8.30 בערב תתקיים בבית־ספר גבוה לטכנולוגיה בירושלים

הרצאתו של

מר **יעקב אורבך**

על הנושא:

הרקע המספרי של טקסט המקרא ונוסח התפילה

(גישה חדשה לאימות נוסח המסורה ולבירור נוסח התפילה)

הציבור מוזמן! תחבורה: קו 10, 17

משרד החינוך והתרבות — המחלקה להכשרת עובדי הוראה

יד הרב מימון — ירושלים

המכון המרכזי להכשרת מורים תיכוניים ללימודי היהדות (לשעבר מכון שבדרון)

לבני הישיבות, לרמי"ם בפעל, לבוגרי ישיבות תיכוניות ולמסיימי ישיבות הסדר

ההרשמה לשנת הלימודים תשל"ז נמשכת

לבני ישיבות (יוצאי צבא)

ניתנת לכם אפשרות לשלב במסגרת לימודיכם בישיבה הגבוהה גם לימודי הכשרה פדגוגית המקנים תעודת הוראה למוסדות חינוך תיכוניים.

המכון התמחה בהכשרתם המיוחדת של בני הישיבה להוראה תיכונית. הלימודים מתקיימים בשעות הערב.

התחשבות מקסימלית בצרכיהם המיוחדים של בני הישיבות. ניתנות הלוואות מותנות בשיעור גבוה (ההופכות בד"כ למענקים). לתלמידים נצרכים נתנות מלגות.

למורים בפעל:

למורים תיכוניים ולרמי"ם חסרי רשיון הוראה קבוע, יפתח קורס השתלמות מיוחד לשם קבלת הרשיון.

בדבר פרטים וקבלת טפסי רישום נא לפנות למשרדנו בכתב או בע"פ לפי הכתובת: יד הרב מימון, בית מוסד הרב קוק, ת. ד. 642, ירושלים. * טל' 02/526231

קרית הילד

המתיבתא הגדולה ומעונות יום

רחוב שרוצקי, טלפון 532026 ירושלים

לקראת שנת הלימודים תשל"ז מתקיים רישום מוקדם ל:

א. תלמידים מחוננים בגיל בית הספר היסודי (כתות ו', ז', ח')

בתנאי פנימיה מלאים

נעשות כל ההכנות לפתיחת כיתות לימוד במקום לפני הצהרים.

ב. ילדים בגיל הרך מ־6 חודשים ועד גיל בית הספר היסודי

במעונות יום עם שתי ארוחות מלאות והסעה בכל חלקי העיר.

במקום צוות מחנכים מעולה וטפול חם לכל ילד בנפרד.

הרשמה: במשרדי הקריה בימים א—ה' מ־8.00 עד 14.00 וביום ד' משעה 4.00 עד 6.00 אחה"צ.

תחבורה: אוטובוסים קו' 1, 7.

אוניברסיטת בר־אילן

תנאי רישום לאוניברסיטה לבעלי תעודות בגרות

לפי הרפורמה של משרד החינוך והתרבות

לרגל הפעלת הרפורמה ע"י משרד החינוך והתרבות בלימוד המוסיקה העליונה של ביה"ס התיכון ובבחינות הבגרות, מודיעה אוניברסיטה בר־אילן על תנאי רישום לכל הפקולטות (נוסף על דרישות משרד החינוך).

מועמדים שיהיו זכאים לתעודת בגרות לפי תכנית הרפורמה יוכלו להתקבל כתלמידים מן המנין רק אם יענו על הדרישות הבאות (נוסף על הדרישות של משרד החינוך):

1. עמדו בבחינות בגרות ב־20 יחידות או יותר, מהם לפחות שני מקצועות ברמה גבוהה (5—4 יחידות).
2. קבלה לפקולטה למדעי היהדות והרוח — למדו מתמטיקה שלוש יחידות לפחות.
   קבלה לפקולטות אחרות — למדו ונבחנו בבחינות בגרות במתמטיקה בשלוש יחידות לפחות.
3. למדו תורה שבע"פ.

נוסף על תנאי רישום וקבלה אלה ישנן דרישות מיוחדות לפקולטות השונות, אותן אפשר לקבל במשרד הרישום.

מורשת

בית־ספר תיכון דתי

למינהל, לפקידות ולחשבונאות

בפקוח משרד החנוך והתרבות

רח' „שפע טל" 13, תל־אביב • ת"ד 986

הכניסה מדרך פתח תקוה 128 • טל: 51510

בס"ד

ההרשמה לשנת הלימודים תשל"ז לכתות ט', י', י"א, י"ב

תיפתח, אי"ה, ביום ג', ר בניסן, תשל"ו (6.4.76) ותערך כל יום בין השעות 8.30—12.30 לפנה"צ ובימים א', ג', ה' — גם בשעות 5.00—7.00 אחרי הצהריים.

• הלימודים חינם — לתלמידי ט' ולחייבי חוק חינוך חובה • שכר לימוד מודרג • מענקים • שיעורי עזר חינם • השלמת חומר חסר לתלמידים חדשים ממגמות אחרות • תנועת תחבורה נוחה (מול הקריה) • הנחה גדולה לתלמידים בחברות האוטובוסים • עזרה במציאת עבודה •

חסכו מעצמכם טרחת ההכנות לפסח

במלון המרכז

ירושלים

מלון 4 כוכבים ● כשר למהדרין

מתקבלות גם הזמנות לליל הסדר

להשתתפות: * בסדר קהילתי, או

* לסדר לכל משפחה ומשפחה לחוד

אפשר להזמין ארוחות מוכנות בכל ימי החג

טל. 02-223111 — רח' פינס 4 „כבר הרוידקה"

ירושלים

יהודי בתכניתך לבלות

חג הפסח בירושלים

אל דאגה!

מסעדה מרבזית גדליץ

כשר למהדרין

מסדרים סדר פסח וכן סדר שני

המסעדה פתוחה גם בימי החג

מיטב המאכלים המסורתיים

* שיא האיכות והכשרות
* שירות מיוחד לבית.

הזמנות מתקבלות:

רח' מלכי ישראל 18, טל' 284342

בברכת חג כשר ושמח

מגדניה גדליץ

מיצרת תופיני פסח למהדרין

בלתי שרויה

שיא האיכות והכשרות

הזמנות מתקבלות:

רח' מלכי ישראל 24 פינת עמוס ז־ם. טל. 87701

בברכת חג כשר ושמח

המועצה הדתית אזור

מכריזה בזה על משרה פנויה

שוחט עופות

דרישות המשרה:

1) מוסמך לשחיטה ע"י רבנים ידועים;
2) נסיון בעבודה;
3) הסכמת הרב המקומי;
4) מגורים במקום;
5) עד גיל 45.

על המעוניינים לפנות בכתב למועה"ד אזור בדואר רשום, לא יאוחר מיום י"ג ניסן תשל"ו.

נא לצרף להצעתכם קורות חיים, תעודות המלצות מתאימות והמלצה מהרבנות הראשית.

בכבוד רב

ג. בק — יו"ר המוע"ד

למוסד חינוכי דתי גדול במרכז הארץ

מחפשים:

מזכיר חוץ וגזבר

אפשרות לדיור במוסד ואפשרויות עבודה לאשה

*

מועמדים מתאימים יפנו לת.ד. 40024 בציון „מזכיר וגזבר"

ישיבת בני־עקיבא „אהל־שלמה" — ב"ש

דרוש

מנהל בעל נסיון

לשנת־הלימודים תשל"ז

לחטיבת הביניים (מכינה לישיבה)

*

המעוניינים יפנו לישיבה. סודיות מובטחת

למושב עזריקם

דרוש

רב שוחט ושליח צבור

מעדות המזרח

מגורים במקום

לפנות לועד ההנהלה עזריקם ד.נ. אבטח

המועצה הדתית — חיפה

מכרז

למשרת מנהל מחלקת הכספים ומנהל חשבונות ראשי

הדירוג: י"ז—י"ח בדירוג האחיד.

כישורים: השכלה תיכונית: סוג ד' בהנהלת חשבונות; 5 שנות נסיון בניהול חשבונות. עדיפות תינתן לבעל נסיון בניהול חשבונות בתחום המוניציפלי ובמועצה הדתית.

על המועמדים להגיש מועמדותם עד לתאריך א' בניסן תשל"ו (1.4.76).

י. הכהן — ראש המועצה הדתית

לשנת הלימודים תשל"ז

דרוש מורה לאנגלית

בעל וותק בהוראה הנ"ל בארץ, ונסיון והכנה לבגרות

— תנאים טובים למועמד המתאים —

✡

נא להתקשר בכתב או טלפונית:

ל־ישיבת אור־עציון מרכז־שפירא

מיקוד 79411 • טלפון 055—96981

מפעל הנצחה

שע"י מוסדות התורה „היכל אהרן"

רחוב ראשית חכמה 10 ת.ד. 6027 — ירושלים

מודיע בזה על

לימוד משנה קבוע ומסודר ושמירה על אמירת „קדיש"

ע"י תלמידי חכמים שתורתם אומנותם, מדי יום ביומו.

המעוניינים בהנצחת זכר יקיריהם ובשמירה על אמירת „קדיש" ויום השנה (יארצייט) יפנו למוסדות התורה „היכל אהרן". רחוב ראשית חכמה 10, ת.ד. 6027, ירושלים.

ההנהלה

ניהול האמנותי — חיים כהן מגיש:

בס"ד

...ותנו ידידים שירות זמירה ותשבחות

ערב חזנות ושירה חסידית

מנחה: מרדכי פרימן

בהשתתפות: * 14 טובי חזני ישראל

* מקהלת ביהכ"נ הגדול בחיפה בניצוחו של יצחק הילמן
* עיטורים: הצייר אריה מוסקוביץ
* שירה: אבי מסלו
* ע"י הפסנתר: ד"ר רמי בר־ניב
* מנהל מוסיקלי: מנשה לב־רן

תל־אביב „היכל התרבות" מחר מוצ"ש 27.3.76 ב־8.30 כרטיסים: „רוקקו" ובמשרדים	חיפה „אודיטוריום" יום שני 29.3.76 ב־8.30 כרטיסים: קופת „מכבי" הרצל 20

הדברים ברורים ובדוקים

שרשום מאת השהיה יסוד נופך האבריו — מהכמא במקיקות הבליטות שבמשפחה רגליך

שכירתם והפעלת תפקוד נכון של כל הגישא עליהם, הינו איברי גופך — תלויים בנעל, שבה מי־קום מותאם לכל שקיעה ובליטה המותרה מפתח האנטומי של כל האברים.

נעל כזאת — היא אך ורק זו הפטנטית היחידה של

ד"ר פלסון

שמוכרת והוכחה ע"י רבבות אנשים

שמור על עצמך ובריאותך והתאם לרגליך נעלים אלו, אצל:

א. צ. שבתי, ירושלים

רח' מאה שערים 7 טל. 285938

עזרית חדרה

ברכותינו הלבביות

למר מרדכי ליברמן

יו"ר המועצה הדתית

ולרעיתו צילה

לבנם יהודה ורעיתו

להולדת הנכדה הבת הבכורה

יהי לרוות ממנה הרבה נחת לגדלה ולחנכה לתורה לחופה ולמעש"ט

דב ברזילי ראש העיריה

מרדכי קוסטליץ — ממ"מ ראש העיר

חיים בן יצחק — סגן ראש העיריה

עבור ידיד עדין משכיל אשכנזי ובעל הון

הגר בחו"ל

אלמן - ילדים בגיל בית ספר

אנו מחפשים מועמדת משכילה

בעלת הופעה נאה

בלי ילדים עד גיל 35

מועמדות רציניות נא לפנות לת. ד. 848 בני־ברק (מבורר פרטים שמורים)

למכירה דירה גדולה ומשוכללת בת 5½ חדרים

בסביבה מפוארת ויפה על גבול בני ברק ר"ג ליד השלישית הראשית

בדירה נוחיות ומטבחים כפולים ר"2 כניסות במחיר של 480,000 ל"י

מתאימה לרופא או לעו"ד

לצלצל בשעות הערב בין השעות 9—7, לטלפון 788633

קונה ספרים עתיקים וכתבי יד

במחירים גבוהים

לפנות ת. ד. 5297 ירושלים Stern (New-York)

מורלה

מפעל היוקרה האיטלקי

רובקס

המגפה היפה ביותר

למכירה

ספר תורה קטן

אשכנזי

לפנות לטל' 787778

תנועת האשה הדתית לאומית — המדור לתרבות

משרד החינוך והתרבות — המחי התרבות התורנית

יום עיון אזורי לקראת חג הפסח

יתקיים אי"ה בחיפה בבית החב' רח' ירושלים 27, ביום שלישי כ"ח אדר ב' תשל"ו (30.3.76) — בשעה 4.00 אחה"צ

בתוכנית: הרצאה — הפסח בהלכה ובאגדה, הרב שאר ישוב כהן — רבה הראשי של חיפה

התארגנות לקראת חג הפסח — מורה בכלכלת בית

דברי פתיחה וניהול — חוה קריצר — חברת ההנהלה הארצית

— כיבוד קל —

בס"ד

יצא לאור עולם

הספר החשוב והמבוקש

„חוקת משפט"

על „הלכות ירושה ועזבון"

מאת הגאון הגרע בשערים

מוה"ר רבי בנימין רבינוביץ תאומים זצ"ל

הספר שנכתב בלשון צחה ובהירה כולל פוסקי הלכה רבים ופרטי פרטים מגדולי הפוסקים הקדמונים עד באחרונים

אפשר להשיגו אצל המפיץ הראשי:

איכלר, רח' מלכי ישראל 13 ירושלים.

ובכל חנויות הספרים. הכמות מוגבלת. הקודם זוכה.

הנחה גדולה עד פסח

בן המחבר טל' 02—532856

בירושלים דרושה

אם בית

לפנימית בנות מגיל 15 ומעלה

לפנות ת.ד. 16145 ירושלים, או טל' 535307, מ־8.00—1.00 לפנה"צ

הרבנות הראשית והמועה"ד טבריא — עירית טבריא

כוללות רמב"ה ועד העדה הספרדית

במלאת שנה להסתלקותו של מרן הגה"צ

מו"ר הרב מאיר ואעקנין זצ"ל

הרב הראשי ואב"ד לעירנו

תתקיים אזכרה לזכרו

ביום שלישי כ"ח אדר ב' 30.3.76, בשעה 5.00 בישיבת „מאיר בת עין" שעל קבר התנה"ק רבי מאיר בעל הנס זיע"א — בטבריא

בהשתתפות

כב' הרבנים הגאונים שליט"א

ראש העיר — יו"ר המועה"ד

נציגי מוסדות ואישים

— הציבור מוזמן להשתתף לזכרו של רבנו זצ"ל —

במלאת שלוש שנים לפטירת

בעלי, אבינו יקירנו

ר' בנימין שטמפר ז"ל

(בן מנחם יהודה ז"ל)

נתייחד עם זכרו בבית העלמין בפתח־תקוה

ביום ראשון כ"ו אדר ב' תשל"ו (28.3.76) בשעה 3.30 אחה"צ

נפגשים בבית העלמין

המשפחה

במלאת שלושים לפטירתו של ראש משפחתנו האהוב

אברהם עמיר ז"ל

יערכו

אזכרה וטקס גילוי מצבה

ביום שני כ"ז אדר ב', 29.3.76, בשעה 4.00 אחה"צ, בבית העלמין בקרית שאול.

תחבורה: בשעה 3.30 אחה"צ מבית־הכנסת המרכזי בצפון רח' סמאטס 22 ת"א, ומבית המנוח, רח' פרידמן 52, ת"א.

המתאבלים:

אשתו בלהה
בניו ובנותיו
חתניו וכלותיו
נכדיו
אחיו ואחותו
גיסו וגיסותיו
ומשפחותיהם

סדר בכל מחיר

אירופה 76'

מאת יעקב אדלשטיין

אירופה השבעה והדשנה של שנת 1976, נזהרת ממל־חמות ממאבקים מדיניים וצבאיים. היא דורשת הסדר בכל מחיר, גם במחיר החזרת כל השטחים ור התמורה הערבית היא קלושה ביותר. היא חוש־א השתבכות במזרח התיכון עשויה לפגוע גם ז, ולשבש את חיי הכלכלה והרווחה. אין לצפות מדיניים בגישתה של אירופה. אמנם צרפת היא ה באירופה בקו הפרו ערבי, אבל קו זה תואם גם הלך של יתר מדינות אירופה. תוך הסתייגויות בלבד.

ה של אשייך הצליחה ב־ דיפלומטיות בדבר הצורך ב־ זת יסודות לפלסטינאים ב, מבחינה זו אפשר לומר זה הערבית אחר מלחמה ום, שהעמידה בראש את פלסטינאים, היתה הצלחה זה, עד כדי כך שדיפלו־ מלים באירופה, אינם יכו־ בתשובות המבהישות „זכויות הפלסטינאים" בהכרזתו של שר ה־ אלון, בדבר הכרה ב־ נאים", כאילו נתלו ב־ שאין הם יכולים לעמוד שאלה הערבית על זכויות שתורה לאירופה.

רים, במה שמכונה „ההסכם הפולני־גרמני". גרמניה הגיעה להסכם עם פולין ב־דבר תשלום פיצויים לפולין בסכו־מים נכבדים יותר. בתמורה לכך צריכה פולין להתיר יציאתם של אז־רחים ממוצא גרמני, הרוצים להגר ליגרמניה המערבית. פולין טוענת ש־יש רק 120 אלף אזרחים כאלה, אך לפי רשימות שבידי הצלב האדום, מתברר שהמספר הוא הרבה יותר גדול. הצהרות פולניות בענין זה גרמו קשיים לממשלת הקואליציה של הסוציאליסטים והליברלים. ה־אופוזיציה טענה כי למעשה משלמת גרמניה כספים לפולין, מבלי לקבל תמורה מדינית. וכי גם ההסכמה ב־דבר יציאת אזרחים גרמנים מפולין, היא מוגבלת למדי, ואינה מקיפה את הבעיה. שר החוץ גנשר, עמד בעוצ־מה של החוק הפולני וניסה לשכנע אותו למתן את העמדה הפולנית, אך כנראה הצליח במעט. ההסתבכות ה־זאת עם ההסכם הפולני ועם סעיפים שנויים במחלוקת, העסיקו בשבו־עות האחרונים את ממשלת גרמניה. זה הכביד לנו במקצת את הבעיה שיש לנו עם מדינות ערב, בדבר שיחרורם של יהודי ערב. כאשר קיסינג'ר טען במרים על הסכם ה־דפורציה עם סוריה שאין לקשור את הבעיה המדינית עם בעיית יהודי סוריה.

העמדה האופיינית לאירופה

העמדה האירופית של תמיכה ב־הסדר בכל מחיר, אינה מאפיינת רק את גרמניה. היא מאפיינת את רוב ארצות אירופה. זוהי עמדה אגואיס־טית של אירופה, שעניינה הוא בראש וראשונה, להמשיך בחיי השובע ו־הנוחות. צרפת מייצגת את העמדה הקיצונית בענין זה. אך למען ה־אמת, יתר מדינות אירופה אינן מ־פגרות הרבה אחריה.

חרם הנפט שהטילו מדינות ערב על שתי מדינות באירופה עם פרוץ מלחמת יום הכיפורים, היתה לו הש־פעה פסיכולוגית יותר מאשר מעש־שית. הולנד ודנמרק שעליהן הוטל החרם קיבלו את אספקת הדלק של־הן באופן סדיר, ולא חסר להן דלק. זאת מאחר לנו במרכזו השוק האירו־פי. בפי פקיד בכיר שהרצה על בעיית האנרגיה באירופה, אלא ש־צרפת אשר הריצה את הנפט ל־הולנד מן המאגרים שלה, דרשה את המחיר, בצורת הצהרת נובמבר, של מועצת השרים שהיתה הצהרה פרו ערבית. אותו פקיד בכיר הודה בכך שמדינות אירופה לא קיבלו כל תמו־רה עבור ההצהרה הפרו ערבית. מדינות ערב לא מצאו לנכון להו־ריד את מחירי הדלק תמורת ההצ־הרה הזו.

חרם הנפט על כמה ממדינות אי־רופה, לימד לקח את השוק האירו־פי. הוא ארגן לעצמו מאגרי נפט למשך חצי שנה לפחות, ובמקרים מסויימים למעלה מזה. הלקח נלכד גם בצורת הסכם פנים אירופי של שוק דלק בשותף, שלפיו יוקמו מא־גרי דלק באירופה משותפים לכל ארצות אירופה. כך ששוב אי אפשר יהיה להטיל חרם על מדינה אחת ממדינות אירופה. גם אם יוטל חרם, הוא לא ישפיע בהרבה. עמדת מדי־נות אירופה לגבי השאלה המזרח תיכונית אינה מושפעת גם מבעיית הדלק. אלא מן הגישה הכלל אירו־פית, שעל ישראל מוטלת החובה לא לסבך את אירופה בפתיחות בינלאו־מית כדי למנוע פגיעה בכלכלתה.

גדות הריין

פרלמנט בבון שבגרמניה, הריין, שמו משיטות יאכ־ הצהרים, אנו נפגשים מצער סגן יו"ר הסיעה שוקרטית ויו"ר אגודת ה־ שראל—גרמניה. איש זה פעמים בישראל, ובימים עורך ביקור מחודש ב־ תה גרמניה. הוא מדבר על את „הבעיה הפלסטי־ ל משימה ראשונה בגולה. בא לישראל במצב של הבדלי גישה ביחס ליש־ שתי המפלגות הגדולות ב־ הדינה הכללית היא שעל את השטחים ולפתור הפלסטינאית בהקדם ה־ לפסות זאת ב־יד, שמא חר מדי. ובינתיים יש ל־ במלבות לפעול באופן חפשי בשומרון. הוא עורך קו גרמניה לישראל, בכל עם רעיון האיחוד של היה לנו היום תע־ של איחוד שתי הגרמני־ ערבית והמזרחית, אך ה־ המדינית הביאה לכך ש־ מבודדים בשאלה האיחוד המדינית. עד שהתפכחנו ותעים והבנו את העובדות צלינו להשלים עם המצב הודים עם גרמניה הכור־ ברית המועצות. המוסד גישה א, שגם על ישראל להבין שהיא מבודדת ב־ המדינות אינן תומכות

נובמבר

ורד, שר החוץ והתנגה וכיום יו"ר ועדת החוץ ו־ של הפרלמנט הגרמני. רים דומים. אנו מדברים הצהרת נובמבר 1973 של שרים של הקהילה האירו־ הצהרה פרו ערבית. ל־ אפשרות כיום לשנות את גרמניה היא חלק מן אירופי, ואין היא יכולה היא חייבת לכלכל את עם יתר מדינות אירופה. מדבר על הצורך למצוא מחיר. נכון, אירופה אינה יום תפקיד במזרח התיכון, היא המתווכת, אבל אין־אי־ לה לשנות את עמדתה כפי בהצהרת נובמבר. של ברלין המערבית. איש מפלגה דמוקרטית, אומר ברלין מהווה הברומטר לכל מדינית בין מזרח ומערב. מדינות במזרח התיכון, מעצמות העל, עשוי הדבר סוף בברלין. כאן תהיה הראשונה. בכירים במשרד החוץ ה־ דברים אף הם באותה שפה ועל הצורך ביחסים מ־ גרמניה, בין ישראל ל־ ערב. הזהירות של המדי־ גרמנית, מגיעה אף ל־ היא חוששת לקשור יחסים עם סין העממית, למרות צויינת בכך, וזאת כדי למ־ כלשהיא של היחסים עם וצות, כתגובה על קשירת עם סין. אחד הפקידים ה־ במשרד החוץ הגרמני, ה־ נוגע על פתרון למה ש־ „בעיה הפלסטינאית", מוציא הישראלי, הצהרה של שר אלון לעתון גרמני, שבו הראשית היא, שהוא מכיר הפלסטינאית. כאילו רצה גם שר החוץ הישראלי שם הבעיה הפלסטינאית, מה ליים כאמנו. המדיניות המע־ היא זהירה, משום שהיא תוך הנחה שבמקרה של בין מזרח ומערב, תהיה המערבית הקרבן הראשון יותר מכל מדינה אחרת. שהיא כיום המדינה החשו־ באירופה, מבחינה כלכ־ את צעדיה עם קהילות אירופה, והיא רואה אבן יסודות, את הקשר עם קהי־ אירופה, לכן אין היא יכו־ במדיניות החוץ שלה, להדגיש הבדלי גישה באותו יום שהיגר ב־ השרים והפקידים הבכי־

בין חקיקה לחופזה

מאת יונה כהן

כאשר „מקור בכיר בפמלייתו של קיסינג'ר", שאחרי־כן מתברר שהוא קיסינג'ר עצמו, מפריח לחלל העולם, דרך כל כלי התיקשורת, האשמות כלפי ממשלת ישראל ומביע מורת רוח מעמדתה בבעייה מסויימת, ויחד עם הרמזים במסקנות מעלה אותו „מקור בכיר" הצעות משלו — אומרים לנו שזה אינו לחץ...

כאשר שר בממשלת ישראל שבידו תיק פרובלימטי לבדי, שכל העסק לתחבורה, בים ביבשה או באוויר, זקוק לשירות משודו, מהפכה יותר להגשמת שאיפתו — להנחיל רוב ל־מפלגתו באמצעות שינוי שיטת ה־בחירות — וכשהעניין נתקל במכשו־לים, מפנה את הציד זעמו כלפי יו"ר הוועדה, ומגייס לעזרתו פקידים ו־תומכים שיחד עמו יתראיינו ברדיו ובטלוויזיה ויאמרו שיו"ר ועדת ה־חוקה הוא המכשיל את החוק — אומרים לנו שאין זה לחץ...

כלפי מה הדברים אמורים?

ועדה מיוחדת לחוק־יסוד, בראש־שותו של חה"כ בניימין הלוי, סיימה לפני כשנה את הכנתו של „חוק יסוד: הכנסת" שמגמתו לשנות את שיטת הבחירות לכנסת משיטה ארצית — יחסית לשיטה מעורבת: אזורית וארצית. רוב החכ"ים ייבחרו בבחירות אזוריות — נאמר בהצעת החוק — ומיעוטם בלבד ייבחרו ב־בחירות ארציות. כדי לגבש רוב בכנסת לתמיכה בחוק זה, הוצאו ממנו פרטים הקובעים את דרך ה־ביצוע. כאמור, מפלגת „העבודה" (אף בה יש המתנגדים לחוק המוצע) העדיפה להציע בשלב זה „חוק מסגרתי" בלבד, ואין בו הסעיפים הדנים במספרם של אזורי הבחירות, מספר המועמדים שייבחרו בכל אזור, והעיקר: השיטה בה יחושב המודד לחלוקת המנדטים וכיו השיטה והגוף אשר יקבעו את אזורי הבחירות.

הצעת החוק לא נדונה עדיין ב־מליאה. ועדת החוקה, חוק ומשפט שיו"ר זרח ורהפטיג עומד בראשה, לפני כשנתיים עבר החוק „דיון מוקדם", ובהתאם לחוק המחייב קב־לת חוק יסוד ברוב החכ"ים, קיבלה אז הצעת חוק זו 61 קולות, וההצעה הועברה לוועדת מישנה שדנה בו.

עתה אומרים תומכי ההצעה ל־שינוי שיטת הבחירות, אשר אצה להם הדרך, „לדלג" על השלב ה־חשוב, הטבעי המרכזי, היא שלב הדיון בהצעת החוק במליאת ה־וועדה, לפני הבאתו לקריאה ראשונה בכנסת.

בין נוהג ו...נוהג שבעולם

אמנם, בנוהג שבעולם שלכל אדם, ויו"ר כל ועדה בכלל זה, יש סימ־פאטיות ואנטי־פאטיות להצעות, ל־דעות ולאנשים אלה ואחרים. על כל פנים, כל עוד זכות זו קיימת ב־מדינה, אין להוציא מכלל זה את יו"ר ועדת החוקה, אולם אין לזה קשר לכך שהוא דן בנושא זה או אחר לרצונו של הרוב בוועדה.

נכון גם שיו"ר הוועדה לא נכנע ללחצים בלתי הוגנים מצד תומכי ההצעה לשינוי שיטת הבחירות ואינו דוחף ודוחק, ולאמיתו של דבר אין הוא צריך, ואפילו אסור לו, לעשות כן. אסור לו להיכנע ללחצים שבוד יעקובי וחבריו, באמצעות עתונים מסויימים המותרים מכבר לפרוק מסגרות ולפגיעה בסמכויות ולהחל־שת המפלגות במגמה „להרוויח מ־מהומה ומאנדרלכוסיה הברתית", ו־בצורת כלי התקשורת, מתוך רצון להעביר חוק בשיטה הצ'יק־צ'אק.

עוד לא נשכח מזכרוננו הרעש ש־אותם הוגים הקימו נגד חוק „העוד־פים", הידוע גם בשם „חוק באדר־עופר", שהכניס שינויים בחלוקה עודפי הקולות. וכל כך למה? משום שמפלגות חששו, ובצדק, לאבדן מנ־דט אחד או מחצית המנדט. אם על כך רבתה אז המהומה, אפשר וצריך להבין שנושא כזה, כשינוי שיטת הבחירות הקיימת לשיטה שמבטיחה להעניק רוב למפלגה אחת או שתיים, ולהחניק שאר המפלגות, מחייב יותר זהירות ועיון מדוקדק. לא די בדיון בוועדת המישנה אלא צריך לחזור ולדון בו במליאת הוועדה, בהתאם ל„חוק יסוד: צה"ל", ואחרי כן ב־מליאת הכנסת עד אשר ימוצו כל הליכי הדיון. כל שיטה אחרת ולצב אחר הדיון חקיקה חפוזה שרבים ו־טובים מסתייגים ממנה. אלא שלמר יעקובי וחבריו תשוקה עזה והביעה נמרצה מיו"ר הוועדה, שילבש מדים של שליט כל־יכול, יטה את ספינת הוועדה לכל אשר לבו של יעקובי חפץ. ויעניק להצעת חוק שלו יחס „ספשלי" (בדומה ליחס השר ל„אל על"...), יחס מיוחד, מיוחס ו מועדף...

שערו נא בנפשכם אילו היה מקרה הפוך. ועדת מישנה מסיימת דיון בחוק שיו"ר הוועדה חפץ ביקרו. היו"ר מבצע להתעלם, לדלג ולפסוח על מליאת הוועדה, השר יעקובי עם יריב וזיידל מתנגדים לאותו חוק. התוכלו לדמות, בעיניכם מחול ה־שדים שהיה קם נגד „הדיקטטורה של יו"ר הוועדה"?...

עם היותנו מכירים בצערם, בכאבם ובאכזבתם של יעקובי—יריב—זידל וחבריהם, כאשר שותפיהם להצעה חוק זו, הלא הם אנשי הסיעה ה־ליברלים שבליכוד, החליטו לפתע שלא לקנות ל„חתול בשק", ולא לתת יד ל„חוק מסגרתי", אלא להבטיח בראש תלות הסכמתם לכל שאר הפרטים הקשורים בביצועה של שי־טת בחירות חדשה. הבול־שלשום ראו כבר יעקובי ותומכיו בחזונם מה קרוב חלומם להגשם (ולאמיתו של דבר היה זה חלומו של המנוח בן־גוריון שעמל וטרח רבות למצוא שותפים שבעזרתם יגיע לשיטה בחי־רות שתעניק למפלגתו רוב, ואז „צפצוף ארוך"...) והיום מעמידים שותפיהם הליברלים תנאים. מאוד לא נעים לעמוד במצב זה בו עומדים תומכי התביעה לשינוי שיטת ה־בחירות. אך מה יו"ר ועדת החוקה כי כה תלינו עליו?

ומה מבקשים הליברלים לדעת, ובצדק, לפני ש„העגלה" תתקדם, ו־בטרם יועמדו הם וכל תושבי ה־מדינה בפני „עובדות מוגמרות"?

● רוצים הם לדעת אם שותפיהם יסכימו שהצבעה, הן למועמד ה־אזורי והן למועמד הארצי, תהיה בקלפי אחת ובמעטפה אחת;

● אם שותפיהם במפלגת „ה־עבודה" יסכימו שרשימה ארצית תוכל לזכות במנדטים מתוך עודפי קולות שנצברו באזורים, רק בתנאי ובמקרה שזכתה לפחות בשלושה מנדטים באזורים עצמם;

● שבכל אזור ייבחרו לא יותר מחמישה—שישה חכ"ים;

● להסמיך את ביהמ"ש העליון שיקבע את אזורי הבחירות;

● לקבוע מועד שונה לחכ"ים שייבחרו ברשימה האזורית ולח־כ"ים שייבחרו ברשימות הארציות.

מי תומך במי?

כאשר העבודה והליברלים הולכים שלובי זרוע בנוהיב ההצעה לשינוי שיטת הבחירות, הרי הם רוב בוועדת החוקה (6 — עבודה, 2 ליברלים, 1 — לע"ע ו־1 ר"צ — 10 בעד) מול שבעה המתנגדים להצעה (2 — המפד"ל, 2 חרות, 1 מפ"ם, 1 אגודת ו־1 ל"ע).

וכשנוצר מצב שהליברלים, כאמור אינם ממהרים להביע בעיניים עצומות, בתכנית „העבודה", ניצבים בוועדה השעה שוללים את החוק נגד שבעה התומכים בו.

אך מר יעקובי וחבריו מבקשים „חיים קלים". במקום לעמול לגבש רוב בוועדה — דבר שכרוך אולי בינתיים — מסיתים האשמתם שהוא כלפי יו"ר ועדת החוקה, חוק ו־משפט, ד"ר ורהפטיג. והיו"ר, כמובן שלא יתן יד להקיסה של חוקי יסוד בשיטה ה„צ'יק־צ'אק".

והרא־יה: רק השבוע הביא יו"ר הוועדה להכרעה את השאלה ה־נוהלית בוועדת החוקה, חוק ומשפט, היש לוותר על דיון במליאה הוועדה או לאו. תוצאות ההצבעה — אחד (נוצח מאבו) בעד העברת הדיון ישר למליאת הכנסת. שאר חברי הוועדה, לסיעותיהם, בעד דיון בוועדה. ה־יבקשו מר יעקובי ושאר החכ"ים, שהיפנו את חיצי הלגלוגיהם על ד"ר ורהפטיג, את סליחתו?

פורד - „אני רואה מצוין את השורה התחתונה"...

ושוב אריאל שרון

אריאל שרון („אריק") שוב בחדשות. הפעם — הפרישה. הפרישה מתפקידו כיועץ ל־ראש הממשלה באה בסערה, לבהרות, שהיא היתה צפויה. ל־מען האמת: כאשר התמנה ל־תפקיד זה היה ברור לכל מי שעיניו בראשו כי הוא יפרוש בסערה.

מעיקרו היה זה מינוי יוצא־דופן. אריאל שרון לא התמנה כיועץ ל־ענין טכני, מינהלי או צבאי מסוים. במקרים אלה אין הכרח שתהיה זהות השקפות כללית בין היועץ למקבל הצעות. המינוי היה להפקד יועץ כללי — כאשר ברור שהכוונה היא לתחום המדיני־צבאי — וכאן ברור כי תנאי ראשון הוא שתהיה זהות דעות בסיסית בין שני האישים. בל־עדי תנאי זה אין טעם לכל התפקיד והוא מהוה בעיקרו מקור לחיכוכים. כאשר בוצע המינוי היה ידוע היטב כי המפריד בין השניים רב מהמשר תף. אין זהות־דעות בתפיסה המדי־נית שבין השנים: ישנה הפרדה מפלגתית ברורה ביניהם. קיימת הת־מודדות בין השנים בזירה הפרלמנ־טרית. איך זה ייתכן שהאחד יהיה יועץ לשני? זהו ללא ספק יוצא דופן במושגי מינהל רגילים.

הזכות להפגנה פוליטית

את הפרישה עצמה הקדים אריאל שרון בהצהרות פוליטיות רבות על חילוקי הדעות הבסיסיים בינו לבין ראש הממשלה. עוד בישיבתו „בפו־רום" היו „ההוגים" של אריאל שרון — ויישאר הביטוי בדבר זהות ההוגים והדיבון החפשי של כל אחד מעמד — מדפים כי הוא החולק על מהלך פלוני ופלמוני. עצם ההתנגדות להלכים היא מובנת. זו זכותו. ב־ודאי ישנם רבים המצטרפים לדעתו. אבל מכיוון שקיימת של התנגדות כזו היה ידוע מראש — למה הצטרף? ולמה ישב? ומשהצטרף וישב — אין זה נכון שעובד מדינה יבטא את דעותיו המתנגדות. תקנון השירות מחייב את הכל בבדיה שווה. אין תקנון אחד לבשדירים רגיל ותקנון אחד נפרד לגאונים. וכאשר הוא פירש עליו לדעת גם זאת: פורש עובד מדינה — פליט — ולא כדיבאי למדינאי מותר להפוך את פרישתו למסע בחירה. לא כן ל„עובד מדינה".

בעניין זה זכותו פחותה משל יועץ שר הבטחון פרופ' יובל נאמן. ה־הצטרפות של האחרון לשירות היתה בנסיבות שונות. התעוררה אצלו בעייה מצפונית שלא היתה צפויה מראש — ואותה הוא ביטא. לא כן אריק שרון. הצטרפותו מלכתחילה היתה יכולה להביא בחשבון את ה־התפתחויות הצפויות. לכן לא היה בסוף למפגנים. מי שהולך על תקן של „פקיד" אינו יכול לעשות זאת.

מאת יצחק דויטש

בלי שקט פנימי

בוודאי ישנם תחומים ש„אריק" הוא גאון בהם. אבל יש גם להכיר בכך שהוא איננו איש מסגרת. אין הוא יודע מסגרת מהי; הוא איננו יכול לקבל החלטה על דרך השוה ארוך ולבדוק בה. הוא הקים את הליכוד. אלא שזמן קצר לאחר מכן פרצה מלחמת יום הכפורים. ואפשר בהחלט להבין, ואף להצדיק, את ההתלבטות שהיתה לו בין הפעילות המפלגתית־פוליטית לבין השתתפותו בצבא. לכן היה צורך בדיונים ב־כנסת. היתה התדיינות בבית המשפט אולם לאחר מכן הוא הוכיח שהכסא בכנסת צר לו. הוא לא מצא את מקומו. כאשר היציד היה שיבה לצבא — ניתנה. אבל כאשר הוא החליף בקבלת התפקיד „יועץ" — תמיהה. אם הוא מאמין בדרכו — למה איננו נלחם עליה מהבמה הפוליטית?

את המפלגה הליברלית — באמ־צעותה הוא פועל ב„ליכוד" — הש־ביע מרורים. ניתן היה להבחין ש־הוא איננו חש כלפיה זיקה נפשית. אין זה פלא שהם גומלים לו באותה מטבע: כאשר התברר כי הוא שוב „רוקי" או „פנוי" — הם הזדרזו לומר: אבל לא אתי! הצהרה כזו נשמעה מפיהם של כמה אישים מר־כזיים אצל הליברלים. גם ד"ר א. רימלט, גם ש. ארליך, גם פ. גרופר וגם חברים בדרגים נמוכים יותר.

המסקנה: לא במישור הפוליטי

חבר הכנסת מנחם בגין יצא ב־הודעה נלהבת בעד שיבתו של ארי־אל שרון ל„ליכוד". אפשר להבין אותו מבחינה בדונות. אבל, אם אמנם יחזור — באמצעות חטיבת הנוצת ה„חרות" או כחטיבה עצמאית — ספק אם בסופו של דבר ישבע נחת בשיתוף זה. הוכח היטב כי „אריק" איננו איש מסגרת־פוליטית. אי אפשר לבנות עליו לטווח ארוך.

ברור: היא אישיות כאריזמטית יש בו כח משיכה. הוא משופע ב־קסם אישי. יש לו הילה של גבור צבא. ואגב, בתחום זה, יש מי ש־מבינים שאלה כבאיבה: אלוף אריק שרון היה מפקד פיקוד הדרום עד להקופה של שלושה חדשים לפני שפרצה מלחמת יום הכיפורים. נמ־צאו, ליקויים הנובעים מההיערכות ערב המלחמה. אבל היו גם ליקויים שיבוסבו הרבה יותר משלושה חד־שים. עד היום לא הסביר לנו אריאל שרון את גירסתו לגבי תוליה זו — ויזה חסר לנו. (לא הלילה מחוץ הטלת ספק בכישורו והבנתו בתחום הצבאי). אך בכל מקום במישור הפוליטי, הכבריך הרבה עקשנות, סבלנות, דבקות במשימה ומלחמה ממושכת — באלה לא הוכיח אריק שרון את כחו. לפחות עד כה.

מבחינתו שלו, כמדומה עליו להר־טיק את הסכנה שהוא איננו צריך לחזור למסלול הפוליטי. אפשרי כיום להעריך שגם עם ישראל לא יפסיד אם אריאל שרון לא ירים את חלקו לכפרך הפוליטי שלו.

לצה"ל — תוך איזון

אולם אין ספק שעם ישראל איננו צריך, במצבו היום, לוותר על ארי־אל שרון בתחומו כמצביא. אכן שאפשר לבקר גם התנהגותו פה־ושם בצבא. מעבר לכך הוכח שהוא בעל יכולת צבאית עצומה; מבריק בתפי־סתו, גאון במקוריותו. גם כשהכהר־הרים בקול על מצב פקוד הדרום זמן רב לפני המלחמה, איך בכב לפגוש בסך הכל שרות המצביא. אמר עליו אחד האלופים ממתנגדיו: המ־צאותיו של אריק במסגרת הגבורה יש בה כדי להרוץ גורל קרב ומהיר מלחמה. שום שקיפה מה לא תמש־מש את העובדה שהוא חולל את ה־מפנה במלחמת יום הכפורים כאשר העביר את הקרב לשטח האויב. אין להתעלם מכך שזו היתה תפיסתו התכנונית במשך כל השנים — והוא הוכיח את יכולת הגשמתה.

נכון: צמח לנו מאז מלחמת יום הכפורים דור חדש של פקידים בכי־רים, צעירים, מוכשרים. כאלה ש־עברו את כור האש והוכיחו בו. נכון גם: צה"ל זקוק להרמוניה פני־מית המכונה הגדולה הזאת צריכה לעבוד מתוך שיתוף והבנה.

אין זה נכון כי כאשר יש מפקדים צעירים ומוכשרים אפשר לוותר על כל דור הקודם. עם כל הכבוד לדור החדש של המפקדים אין הצדקה לוותר על מפקד שייזרח הפך ל־אגדה ולתהילה. ואף זאת: צה"ל זקוק אמנם להרמוניה — אבל לא הסיבה מלוכדת שבה אין מקום לבעל־דעה אחרת, תקיפה ונמרצת. גם אם לא הוא הזות בין אריאל שרון בין שאר הפיקוד כולו — וכלל הידוע יש חלק גדול בפיקוד השואף בכל כחו לצירופו של אריק — הרי אין בכך חסרון. אדרבא, הפתיחות הזו דרושה לצה"ל.

*

הקריאות הנשמעים נגד החזרתו של „אריק" לצה"ל מבטאים ראייה צרה באמד. אין לראות בהחזרתו מקור ל־חיכוכים ותחרות על הפקידים תפי־סים. צה"ל איננו זירה פוליטית־מפלגתית. בימים ש„אריק" היה ב־שרות סדיר הוא כיבד יפה את ה־הוראות המשמעתיות של הצבא ואין סיבה להניח שהדברים יהיו שונים בעתיד. חזרתו לצה"ל תהווה תרומה צבאית לצבא ותרומה מוראלית גדו־לה לציבור במדינה. אלה דוחים את השיקולים הצרים של גורמים מפלגתיים וציבוריים.

„מיסטיקה משיחית" ו...„מכתב גלוי"

מאת משה גלידאי

בדיחה עממית מספרת: מעשה ביהודי שאבד לו ארנק עם כסף. משהרגיש באבדה בא לחפשה בחצר בית הכנסת. כששאלוהו מהו מחפש ואם אמנם אבד את החפץ כאן, השיב — לא, איבדתי את הארנק בשוק הירקות אבל בשוק איני יכול לחפש משום שיש שם חושך ובוץ ואילו כאן בחצר בית הכנסת יבש ונקי ואור בהיר...

ראש הממשלה יצחק רבין משופע צרות מבית ומחוץ. לא מזמן חזר מארה"ב לאו דווקא עם הצלחה מדיניות מרובות. בעודו בוואשינגטון קפץ עליו רוגזו של „המקור הבכיר" ואך בקושי הצליח להתגבר ממנו. וכשובו לישראל נודע לו מיד ש־הבטחות קיסינג'ר ופורד לסיוע בט־חוני וכלכלי לוקות בחסר ולעומת זאת מתחיל הממשל האמריקאני לצייד את מצריים במטוסי תובלה צבאיים ובנשק מתוחכם. ובבית מצ־בור של צרות חדשות־ישנות, משבר כלכלי, שביתות וסאנקציות, צרות אבן, צרות דיין, צרות ה„פורום ה־מובילי", צרות רמי הנהגה וצרות הלכי המתקדם, יחסים מעורערים בתוך המערך בכלל ובתוך מפלגת העבודה בפרט. אך כל אלה כנראה אינם מדאיגים אותו במיוחד ואינו רואה בהם שום סכנה, לא לשלטונו ואף לא לדמוקרטיה הנאורה. היכן טמונה הסכנה לדמוקרטיה? — ב„פאשיזם הפורש" של „גוש אמו־נים" ובהתנגה המתנחלים החלוצים־האידיאליסטים בקדום. כאן הוא רואה איום חמור על המדינה ועל החברה הדמוקראטית, ולכן אתה החלטתו לטפל בהם ביד תקיפה וללא רתיעה.

מלחמת האזרחים בלבנון והתפר־סות גדודי צבאות ארגון השחרור הפלשתינאי בגבולה הצפוני של ישראל — אלה אינן טומנות בתוכן שום סכנה לבטחוננו; הסכנה היא במתנחלי „אלון מורה" בקדום, ובכב־נות ההגנה העצמית של הרב לוינגר וחבריו בקריית ארבע בפני פורעי ומרצחי הברון ביסודו של השייך מוחמד ג'עברי.

ה„שאבאב" הרגיש ש„הממשל אוהד"...

וכאשר ה„שאבאב" האשפיסטי ב־שכמי יהודה ושומרון הרגיש ש־„דולה בצאנא" — (הממשלה איתנו) ממש כמו בימי המנדט הבריטי, הבין מיד את הרמז, שהחל להתפרע ב־אלימות, שריפת צמיגים, הקמת מח־סומים בכבישים, יידוי אבנים ב־כוחות הביטחון והשבתת בתי הספר ובתי המסחר. מכיוון ש„השאבאב" שהתפרעותו זכתה לכיסוי „אוביק־טיווי" ואוהד בכלי התקשורת ה־ממלכתיים הישראליים. וכך זכינו המובלים־המרצחים משני שולחנות: סעודיה ונסיכויות הנפט הערביות ש־במפרץ הפרסי מציידות אותם בכסף ובנשק, והטלוויזיה הישר־אלית משרתת אותם מבחינה הצ־מולתית. כי הרדיו והטלוויזיה ה־עולים לקופה המדינה הון תועפות — כאן שצרה יד של ראש הממשלה להשתלט עליהם ולהפכם לכלים ה־משרתים את האינטרסים האמיתיים של המדינה. יש פה יותר כדי ברך הנושך דמוקראטים לההוסף אלהם ואילו קודם קריית ארבע, זה כשהי אחר. ומכיוון שכך אין פלא, שקמו עליו שורה של פרופסורים „יפי־נפש" שמאלניים, חכ"ים חברי מפ"ם, חב־רים בקיבוצי השה"צ, והעורגים ל־שלום אש"פיסטי, ועוד דואגים מקצו־עיים למוסר, לצדק ויושר למען ה־ערבים המסכנים המדוכאים — ופנו אליו ב„מכתב גלוי" „לפרוע את ה־שטר" שחתם עליו, ו„להחזיר את שלטון החוק על כנו ולפנות את מחנה „גוש אמונים" ממחנה קדום ומאיזור השומרון". הם מתרעמים כביכול על כך ש„הממשלה התחייבה בפני העם והכנסת לסכם את פר־שת ההתנחלות הבלתי חוקית (?!) בשומרון תוך 2—3 חדשים בתאריך העברתם של המתנחלים אל מחנה הצבאי קדום".

לכאורה אפשר לשאול, הממשלה אמנם התחייבה לסכם את פרשת קדום תוך שניים—שלושה חדשים, אבל מי כי זה יכול לקבוע מראש ש־הסיכום יהיה סילוק המתנחלים ואולי להיפך: ההחלטה תהיה להשאירם במקום. אלא שכל אדם רואה כ־הרהורי־לבו, ומחברי המכתב ו־חותמיו בטוחים שהסיכום יהיה כפי שהם רוצים שיהיה.

יש להצטער שמספר אישים דתיים „מפארים" בחתימותיהם את הרשימה ש־זבה כולה שמאל וניהיליזם. על שניים מהדתיים אין אנו מתפלאים כלל אחד הוא מוצאו למשפחה „ברית שלום" והאחר עובד במחיצתם של הממונה על מחלקת ההסברה של ה־סוכנות היהודית, שפרסומיו למען מדינה פלשתינאית בקרב יהודי אמ־ריקה הלטינית, עוררו בשעתו סערה בציבור היהודי הציוני בעולם כולו.

אבל שלושת האחרים הם חברים מכובדים בתנועה, עסקנים ותיקים ורבי־מעש בהפועל המזרחי ובקיבוץ הדתי. ככל הידוע לי חתימתם על המכתב לראש הממשלה לפנות את קדום ממתנחליו מנוגדת לחלוטין ל־עמדתו המדינית הרשמית של ה־קיבוץ הדתי ושל מרכזת הבריח.

שם העלול לעורר השד...

ולשם קיריה. כדאי לציין שאחד משלושת מכובדים אלה נושא שם פרטי ומשפחתי המזכירים אותם שטחי השומרון שמחנה קדום שוכן בהם ושעליהם יצא קצפם של ה־חותמים על המכתב.

האין עצם העובדה שישראלי ה־קורא עצמו בשם של יישוב יהודי קדום בשומרון משום „פרובוקאציה" כלפי הפלשתינאים? האין בכך סמל של הזדהות עם „גוש אמונים" ש־כבר מצוי בו גם גרעין של ההתנח־לות בשילה ובמקומות אחרים בארץ אפרים?

אך נניח לבעל השם ההסטורי ה־נאה ליישב את הסתירה בעצמו. אני בטוח שבעצם הספק והאמונה ש־הימנעות מיישוב שטחי ארץ ישראל השייכים לנו מבחינת ההבטחה ה־אלקית־ההסטורית תקרב את השלום עם הערבים — מופרכת מיסודה.

הערבים אינם מבקשים לשום שלום.

„הודאה בעל דין כמאה עדים דמי". שום מנהיג ערבי ושום ארגון פלש־תינאי לא הכריז בעולם על הסכמתו, שאם ישראל תסתפק בגבולותיה ה־מצומצמים שמלפני ששת הימים יכרתו איתה שלום על כל המשתמע ממנו כמקובל ביחסים בין מדינות שניהלו מלחמות ביניהן. הם הער־בים, מדינות ערב ולא רק הפלשתי־נאים, רוצים לחסל את מדינת ישראל ולהחזיר להם את „הזכויות הלגי־טימיות" לא רק בחברון, בשכם, ב־שילה וביריחו, אלא גם ביפו, בחיפה, בנהריה ובערי החוף האחרות.

אם כן, מדוע מדי „לא לסגור את האופציות לשלום" יש לפנות דווקא את קדום, ולא את שדה אליהו או יבנה לבשל? האם הערבים השלימו לעולמים עם ההתנחלות ביבנה וב־טירת צבי? האם קיבוצי „השומר הצעיר", מרחביה ומשמר העמק הוקמו על אדמות ערביות בהסכמת „בעליהם הלגיטימיים"?

תפיסתו של „עוז ושלום"

בראיון עם כתבת „הצופה", ש־פורסם לפני כחודש אמר משה אונא, איש „עוז ושלום" — ההוגה הרעיוני־פוליטי של הציונות הדתית, כי הוא שולל את מעשה ההתנחלות ביהודה ובשומרון לא רק במישור הטקטי אלא באורח עקרוני. וכך אומר אונא: „מגבוה היסוד של הציונות והציונות הדתית בתוכה, היתה לשוב אל א"י בלי לפגוע בכל דרך שהיא באוכ־לוסיה הקיימת בה. כל מגמותינו, כרגע שעלינו, היתה להוכיח בפעולה ובהסברה, שלא באנו להרע, אלא דווקא להטיב עם יושבי הארץ וכי ככל שנפתח ונקדם — כן ייטב גם להם. כאן, באמונה המלאה ב־כוונות הטובות שלנו, היה מקור כוחה המוסרי של הציונות, סוד השתרשותה המוצלחת באדמת הארץ ויכולתה לפעול"...

אמת ויציב. אך האם האמינו יושבי הארץ בכוונות הטובות שלנו? האם ראו גם הם וקיבלו את „מקור כוחה המוסרי של הציונות"? האם לא התקיפו הכנופיות הערביות בשנות השלושים בטרם היות מדינה בהבת רצח והרס, את טירת צבי, קבוצתו של אפרים שילה? האמנם האמינו חברי הקבוצה בעלותם על הקרקע בנקודה הדרומית ביותר של עמק בית שאן, בימים ההם, שהערבים ישלימו עם התישבותם? ובאיזה כוח מוסרי הרשו לעצמם חברי טירת צבי להתישב על קרקע שהשתייכה לפני כן לערבים? מדוע הכוח ה־מוסרי של זכות היהודים להתיישב — ש„יושבי הארץ" אינם מסכימים לכך כמו שפשה טירת צבי בימים ההם, גדול יותר מכוחנו להתישב בשטח אחר כמו עופרה, קדום או חברון בימינו אלה? האם המוסר ניתן לחלוקה? האם פוקע כוחה של הזכות המוסרית רק משום שיש לנו כיום מדינה וברשותנו כלים ממלכ־תיים להתישבות?

טירת צבי הותקפה שוב בפרוס מלחמת השחרור בתש"ח. הערבים השכנים מזוינים מכף רגל ועד ראש, הסתערו על הקבוצה ואף הדף כבר ישפחה בכוונות רצח והשמד, ורק הודות לתושייתם ולגבורתם האמיצה של החברים נהדפה ההסתערות ה־רצחנית של הכנופיות הערביות. האם העלה אז בישוב על הדעת, שלמען השלום, יש לפנות את הקבוצה? כי אם כותבי המוסרי השותכה להתישב, תלויה בהסכמת הערבים, כי אז לא נותר לנו עוד שום מקום ושום שטח שבו אנו רשאים להתישב. לפי טענת הערבים, אין לנו שום זכות להתישב לא רק ביהודה וה־שומרון, אלא גם ברצועת החוף ו־בעפולה. הם אומרים זאת בגלוי ו־מכריזים על כך השכם והערב ורק אנחנו אוזננו אטומה מלשמוע. הער־בים אינם מסתירים כלל את כוונו־תיהם, והאמת ייאמר לשבחם. פארוק קאדומי רוצה לחזור לביתו ביפו, וג'ורג' חבש בירושלים, לאו דווקא המזרחית.

משה אונא טוען שההתנחלות בקדום מצריכה העסקה חיילים רבים על שמירת המתנחלים. וכי איננו יודע, שלפני מלחמת ששת הימים, הועסקו חיילי צה"ל רבים בשמירה על יישו־בים שבתוך „הקו הירוק"?

כי מהם במשיחיות?

אנשי „עוז ושלום" מאשימים את חברי „גוש אמונים" ב„מיסטיקה" וב„הזיות משיחיות" — בהאמינם ב־השגחה האלקית, ובנסים המצוויים עלינו להישאר ביהודה ובשומרון, בעוד שכל העולם כולו נגדנו. ואילו אנשי „עוז ושלום" הם ריאליסטים הרואים את המציאות ואת המצב כמות שהוא. נדמה שהמציאות היא הפוכה. דווקא אלה המאמינים, כי מההליב שלנו, הצטמקות וההתקפלות בתוך שטחים מצומצמים יביאו ש־„הזאב הערבי" יגור ביחד בשלום ובשלווה עם ה„כבש היהודי" בעתיד הנראה לעין — הם הם השרוים במיסטיקה ובמשיחיות.

בעניין הדבר שאף „המצמצמאליס־טים הקיצוניים ביותר, להוציא אולי את בן אהרן ואת השמאלניים ה־קומוניסטים — אינם מייעצים לוותר על שארם א־שייך ועל מיצרי טיראן ואיי סנאפיר. האמנם אלה הם שט־חים יהודיים? האם סאדאת ומלך סעודיה ישלימו עם זה? הלא אם במוסר אנושי בין־עמים מדובר, מ־היכן לנו הזכות המוסרית לעבוד על כך?

לסיכום, מבחינה מוסרית, הצדק ההסטורי, ההבטחה האלקית והאמונה האיתנה, שארץ ישראל כולה שייכת לנו, — עלינו לעשות הכל כדי ליישב ולפתח את שטחיה, בין אם זה ב־חברון, בין אם זה בשכם וביריחו ובין זה „תכניה ל" בתל־אביב או חולות ראשון לציון. וכאשר הערבים יראו שאכן זהו רצוננו האיתן, בעל כורחם ישלימו עם העובדות גם אם לא ירצו בשלום. אפשרויות ההגנה טובות יותר על גדות הירדן, מאשר על גדות הירקון. בהרי השומרון מאשר בשפלת דן.

ואשר לטענה שכל העולם נגדנו, זו לא צריכה להסות אותנו מדרכנו. עומדים אנו בפני פרוס חג הפסח. היו תקופות בהסטוריה שלנו, ש־עמים רבים האמינו שאנו משתמשים בדם ילדים נוצריים בלישת המצות. לא היה איש בישראל שלא ידע שזו עלילה מרושעת. אנו דחינו עלילה זו בכל התוקף, אף על פי שהיו כאלה בקרב הליברלים הלא־יהודים, שנשאלו הייתכן שכל העולם כולו טועה, ורק אנו צודקים? אפשר ד־אפשר, אמרנו, מצב כזה, עד שכל העולם השתכנע הכיר שאכן זו עלילה חסרת שחר, שכן אין לך כמו יהודים המתעבים דם ובפרט דם של אדם. יגיע הזמן, שכל אותו העולם, שהוא עתה נגדנו בשאלה הפלשתינאית — יכיר וישתכנע ש־אנו הצודקים ולא הערבים. אלא ש־החילה עלינו בעצמנו להאמין ב־צדקתנו.

יומן ניו־יורק

כיצד יצביעו יהודי ניו־יורק?

מאת ד"ר הלל זיידמן, סופר „הצופה" בארה"ב

בשעה זו בה כוחות עויינים מסת־ערים נגד ישראל — והם רבים ורב־גוונים; בימים בהם אויבינו מת־גייסו בארה"ב בשטחים ומישורים שו־נים, — יש להתבונן לאי־אלה שביבי אור, שגם הם אינם נדירים, אבל לפ־עמים נעלמים מן העין. או משום ש־מובנים מאליהם, או משום שאין מדווחים עליהם בעתונים, שכן אלה אינן מהוות חדשות „מפוצצות".

רצוי להזכיר אלה לבל תהיה ההבטה חד־צדדית — ומסולפת.

במירוץ לנשיאות ארה"ב, בעונת הבחירות ה־מוקדמות, אין אף מועמד שלא יכריז על ידידותו לישראל!

מובן, שמותר לפקפק בהבטחותיהם של פוליטי־קאים, ביחוד באלה שלפני בחירות, אבל מאידך אין ספק שידידות לישראל היא אבן הפינה של מדיניות אמריקאית, של שתי המפלגות, הדמוק־רטית והריפובליקאנית גם אחד. ההבדל הוא במידת התמיכה בישראל. לפי הערכתם של גור־מים יודעים. אבל כל אחד מן המועמדים, שוב משתי המפלגות, יכול להצביע על תמיכתו בישר־ראל. — כאשר המדובר בסינטורים וחברי בית הנבחרים בקונגרס או בכל זירה אחרת.

שתי תוצאות ממצב חיובי זה:

אחת, שאין חשש שמא ייבחר כנשיא ארה"ב איש עויין לישראל. שנית, לא קלה הבחירה, ב־יחוד בבחירות המוקדמות, בהן מופיעים מועמדים רבים. מי יכריע, למשל, בין הסינטורים ג'קסון והמפרי?

אבל דבר אחד בטוח לא חשוב מי משני אלה יוצא, בכל מקרה לא נפסיד. וכן אמור גם לגבי מועמדים אחרים.

השאלה היא באיזו מידה מועמד זה או אחר מוכן ודבה לקראת צרכיה של ישראל, ועל מי אפשר לסמוך יותר ועל מי פחות, וישנם כאלו שאין לסמוך עליהם כלל(...).

נראה שמנקודת המבט היהודית מתבלט ביותר הסינטור הנרי מ. ג'קסון, מכמה בחינות. כיום, כאשר גם הנשיא פורד נסוג מעמדתו התקיפה וחד משמעית בעד ה„דיטנט": הוזה ואף האדריכל של מדיניות זו, ד"ר קיסינג'ר, משמיע פקפוקים בנידון זה, לרבות אזהרות כלפי בריה"מ.

מדיניותו של ג'קסון, הדורש „יד תקיפה" מקבלה משצבות אחרות. אם ג'קסון דיבר פעם בשבחו של מיניסטר החוץ הרי זה לא משום שהוא נוטה היום יותר למדיניותו של זה בדבר היחסים עם בריה"מ, אלא משום שד"ר קיסינג'ר נוטה היום יותר לקו של ג'קסון.

כיוון שדעת הקהל היהודית אינה מסכימה ל־דעתו של הנשיא פורד, שה„תקון ג'קסון־ואניק" בדבר קשירת הסחר עם רוסיה עם בעיית ההגירה היהודית, היה בעוכרים של יהודי רוסיה, החזות ומומחים רבים סוברים שכוטב להפגין עמדה תקיפה כלפי בריה"מ הזקוקה לעזרתה של אמרי־קה. אפשר לקבוע שקו של הסינטור ג'קסון קרוב יותר למציאות ולדרישותיהם של יהודי אמריקה.

שעת ההכרעה

הנה עומדים אנו לפני שעת ההכרעה. ביום ג', ו' ניסן, ב־6 באפריל תהיינה הבחירות המוק־דמות במדינת ניו יורק לנשיאות ארה"ב.

אם יש „כח יהודי" בארה"ב, והוא ישנו — הריהו מתבלט ביותר בניו־יורק. הישוב היהודי הגדול בעולם. ואין טעם להצטנע או להתעלם ממנו, שכן האנטישמיים כבר גילו אותו ופרסמו־הו, לרוב בהפרזה רבה. הנה השעה והמקום להפעילו הוא ב־6 באפריל בניו יורק.

אין ספק שרובם המכריע של יהודי ניו יורק יצביעו בעד ג'קסון. השאלה היא אם ינוצל כל הפוטנציאל של ההצבעה היהודית. על הארגונים היהודיים ומנהיגיהם לגייס את כל המאמצים ל־הוציא את הבוחרים היהודים מאדישותם, האופ־יינית בבחירות מוקדמות („פריימרים"), ולהביאם לקלפי יתנו את קולותיהם לאדם המגלם כיום את הידידות האמריקאית לישראל באופן ברור ביותר.

הפעם, לא נגזים אם נאמר שיש משמעות מיו־חדת לבחירות אלה. ההתנהרות הערבית היא במלוא עוצמתה ובבמה הוזיה, וככל שיהודי אמריקה עוקבים בחרדה אחרי המאורעות והדאגים מהתפתחויות שאינן לטובתנו. אין לנו נשק אחר כאשר הקולות בהצבעה. והו באמץ מינימאלי ש־אנו חייבים לישראל, ויחד עם זה באמץ חשוב ביותר מבחינת התוצאה המבוקשת.

בעניין שהפעולות בכיוון זה בהרכוות בבתי־כנסת וארגונים רבניים. להלכה אין אלה נוקטים עמדה רשמית בעד מועמד כלשהו. למעשה זה המוקד מן החשובים ביותר בבחירות. הפעם אין אף צורך לנקוט עמדה. די בהמרצת הבוחרים ה־יהודים שישתתפו בבחירות. כי אם כבר ילכו לקלפי הם ידעו בעצמם בעד מי להצביע, וג'קסון יצא נשכר „ממילא".

זאת ועוד. דניאל פטריק מויניהן נעשה לסמל במאבק נגד השתוללותם של עריצי העולם השלי־שי. וביחוד נגד ההתקפות הבלתי־מרוסנות על ישראל. וגורלו הפוליטי. קשור עם ג'קסון. אם האחרון ייבחר הראשון בוודאי יתמנה למזכיר המדינה. יוצא מזה שהצבעה בעד ג'קסון היא כהצבעה בעד מויניהן. עוד נימוק להתגייסות ל־בחירות מוקדמות בניו־יורק.

נגד נסיגה

מתוך מכלול הבעיות של ישראל המעסיקות גם את יהודי אמריקה בולטת בעיית יהודה ושומרון. רבים נוטים לדעה שנסיגה משטחים תזיק לסיכוי השלום. במיוחד רווחה דעה זו בתוך היהדות ה־דתית. לפני כשבוע הופיע כאן ח"כ מנחם בגין, בקבלת פנים שערכה לכבודו הסתדרות הרבנים. עיקר דבריו הסבו על השטחים, והדברים ידועים. קבלת הפנים התקיימה בסטרן קולג' המוסד להשכלה גבוהה של ישיבה אוניברסיטה, והתלמידות הוזמנו גם הן להשתתף במאורע.

בעוד שהרבנים רגילים לאישי מדינה המופי־עים בכנוסיהם — אם אמנם לא מסוגו של מנהיג זה, היתה הופעתו חויה להתלהבות וגם לחוויהן, כפי שהתבטאו. שכן בעוד שהן לומדות היסטוריה מספרים ניתנה להן פה הזדמנות להפגש פנים אל פנים עם דמות היסטורית.

ראוי להעיר, שהיה זה רעיון מוצלח לערוך את ההופעה בסטרן קולג', והיא הוכיחה כמה דברים: ראשית, באיזה מוסד אחר אפשר לכנס באמצע היום קהל של צעירות במספר כה רב ובהתעניי־נות כה רבה אם לא במוסד חינוכי דתי?

שנית, ח"כ בגין סיפר על פגישתו עם נוער יהודי באיטליה, ועל כמה תופעות לאו דווקא חיו־ביות מבחינת הזדהות עם ישראל. והנה פה נוכח לדעת שבעיות אלה אינן קיימות באשר לנוער דתי. המסקנה שעולה מאליה: חינוך דתי, החיוני כשלעצמו, חיוני גם מבחינת הקשר עם ישראל.

مكرر من الاصل

صكذ من الاصل

עיטורי
סופרים וספרים

מפרקי הימים

מאת ש. קורא

כתיבה פובליציסטית הראויה לשמה נחלת מעטים. קל לסתון קמה סתון. דרוש מטען ידע, בינה בהירה וכושר־ניסוח לברר בירור־שורש סוגיה אקטואלית. רבים מדברים וכותבים. מהם, כתי מספר בלבד דיבורם וכתיבתם לעניין, מבחינים בין עיקר לטפל ומסבירים דעתם במשפטים גרעיניים. הגות צלולה, היורדת לעומק, מגלה בפרטי־פרטים מוקד הנושא והנה בו. מאחר שכתיבה נועדה לקריאה, כידוע, הרי בנוסף לתוכן הצטיינותה בתבלין של פולמוס, דימוי ומשל, שנינות ובת־שחוק, הנדרשים בירור עצייני גם לעניין.

באלה הימים יצא הספר „פרקי יותם" מאת ישעיהו אברך (הוצאת עם עובד, במבואו הפרקים מאת דוד סדן), אסופת מאמרים פובליציסטיים, שנתפרסמו בכינויי־העט יותם ויואב, רובם ב„דבר", בכותרת מזווית אחרת. המאמרים, שבהם סגולות־כתיבה למעלה מן השגור, חלקם הניכר נתפרסם בעבר הקרוב והלא כל־כך קרוב. בקצב המהיר של התארעות הלה התיישנות בנושאים על מצביהם המשתנים בבעט או גם בהרבה. אף מתגלה הזרות במאמרים מפוזרים בפרקי־זמן בכינוסם בילקוט אחד.

בנוהג שבעולם, עסקנים שמלאו ימיהם, או הגיעו לשיבה, מכבדים זכרם, או מעטירים יובלם, בילקוטי נאומיהם ומאמריהם, שגם כשהיו יפים בשעתם לרוב נתבלו בריבות הימים. אך פובליציסטן במיטב שנותיו, שעומד על הדיכן ומגיב לפי ראיותו על מאורעות הימים, באוסף־מאמריו והמול־שלשום בחלקם יש מן העיסוק בגרשנות.

הרי פרק ראשון: „קולות מן הדממה; אמרי הנושא הגרמני", שנפוצה במאמרים שנכתבו לפני עשרים שנה ומעלה על ברית־המועצות והיהודים שבתחומיה. כתיבה מתוקנת, תבולה אכזרות־כנף, ביטויים נאים וכיוצא אך יש הבדל יסודי בין יהדות־הדממה הסובייטית אחרי משפט הרופאים במוסקווה, לבין היהדות המשוועת לעלייה אחרי מלחמת ששת הימים. אף חל מפנה בתגובה העולם היהודי במערב, במקום מואת־לחש באה זעקת שלח את עמי.

עניין שלא עבר זמנו הוא פולמוס עם „השומר הצעיר", הוא מפ"ם של היום. בימים ההם, בזמן שסטאלין גילה „קשרי הרופאים היהודים ותג'יעתם במוסקווה נגד משטרו, שיגר אחד מראשי „השומר הצעיר" ברכה להסות לכנהיגי ההפכה „שניצלו ממזימת־השטן הזו בזכות עירנותם של זקיפי־הבטחון של המהפכה". משנתברר, שלא היתה זו מזימת־שטן נגד המשטר אלא מזימת־שטנים של המשטר נגד יהודים חפים מפשע, לא ראה צורך אותו מנהיג שמאלני להתנצל על פיזותו. אף התנבא בקולי קולות, ש„אחרי נאצר יבואו במצרים כוחות קידמה". ומנהיג אחר של „השומר הצעיר", מן הוותיקים ביותר הפליג בשבח יונת־השלום הצחורה של ברית המועצות שאינה חדלה לנהם לאנושות המית־השלום שלה. כבעבר כן בהווה מתנבאים אנשי מפ"ם על יונת־השלום ההומה מעבר לגבול, ירדנית־פלשתינאית, או אחרת, אלא יהודים רעים, לאומנים וקלריקאלים, מהסים את המייתה.

ברשימתו על „דני האדום", הוא הסטודנט דני כהן־בנדיט, שבשעתו עמד בראש התפרעויות סטודנטים שמאלנים בצרפת, הוא משרטט את דמותו לשמע נאומו בביקורו בארץ: „לגין קטן, צ'ה־גוארה מיניאטורי? הבלים. ילד יהודי. לא גימול, כדבריו. ואף־על־פי־כן, יהודי. בבמתנו בכתביו, גם במינו, ילד יהודי. הוא עמד על בימת האודיטוריום של ויין בירושלים ועיניו רשפו ושרף כל העולם הרקוב בהבל פיו והיה אונברסאלי עד כדי קרתנות ושלף פתרונות לכל מדווי עולם כלולאות ממגבעת קוסמים".

בעקבות מאורעות שונים, שהגיבו מאמרי־תגובה, כונסו במדור הירהורים על הנושא ישראל וגרמניה: „סוגייה זאה היא אות מנקר־דות־המשרה של חיינו הציבוריים. וזכרון גרמניה הוי בתודעת העם לא כאפר קר אלא כרמץ להט. כשאנו קוראים ברשומות היומים על קרוב לשש מאות אלף שנספו על־ידי הרומאים עם דיכוי מרד בר־כוכבא, אנו קוראים היסטוריה עמומה מאוד. כשאנחנו מדברים על מבחזי גרמניה של שנות הארבעים, אנו מדברים על התויה־של־קטל הקיימת ועומדת מנגד עינינו בכל מוראיה".

בהמשך הגיגיו, בנושא הוא רושם: „אם יש חטא שבו לא חטא העם היהודי כל שנות גלותו, זהו חטא השכחה. רק עלילה היא לומר על העם היהודי כי הוא קצר־זכרון. אלפים שנות גלותו, הם אלפים שנות זכירה, עד להחריד. החל מן הצווי הפתיק לזכור את עמלק, שהוא לנו כמעט הדיבר האחד־עשר, דרך ר' יהודה אבן־וירגא, שטרח להחריט בזכרוננו את עמלקי כל הדורות, וגמור ב„יוון מצולה", עוברת התוכחה בדברי ימינו. אך האמת היא שכל הנגעים השואות שבאו על העם באו עליו לא מפני חוסר זכרון אלא מפני חוסר לקח. לא מפני שלא זכר אלא מפני שזכר ולא למד לקח. כי זכרון בלי לקח הוא כניצב בלי להב, כתניה ללא תוך, כמוסר ללא השכל".

הערך השני „הלהב הניצב; כנף־בכנפי המערכה" הוא דן בבעיות חברה, בבזבזנות ופריקת עול מכאן, מצוקה ומילוי חובות מכאן. הירהוריו עוסקים ב„מעמד השלישי, הוא מעמד הדחוקות והעוני", והם גם מושרדים על־ידי שביתות־שובע, היכורים, רמת־החיים, הצבא וטיב חייליו וקציניו, ועוד ועוד. המיוחד שבדבריו בנוסח, בשימוש בדוגמה ובהמשה במשל. בדיונו על ביעור העוני ועיתוי היום, בימי מאבק מדיני ומחר אולי גם תלקחות קרבות, הוא כותב: „אי־אפשר שלא להזכר בלבטיו של אותו יהודי שגגו היה דולף והיה טוען כי לעולם, כנראה, לא יוכל להקן את הגג; בעיצומו של הגשם הן לא יעלה על דעתו של אדם שפוי לטפס על הגג כדי לתקנו, ואילו באין גשם, לשם מה התיקון? בכן, אין למדינה ברירה אלא לנסות לתקן את דליפת גגה בעצם המטר הסוחף, בעצם סערות. אין לה ברירה אלא לטפס על הגג עם כל כליי־אומנותה. כשהיא צרכבת עד לשד־עצמותיה ומטולטלת מסופה, ולסתום. — בשיכון, בחינוך, בעיסוק לנוער — את ניקבות העוני והמצוקה שהרכן מחולל היום סיפין־סיפין אף בהתמדה קילוה של יאוש וסיכלון. ושבשעתיים אין לה ברירה בימי מלחמה. גם להב־המלחמה המושחז ביותר אינו יכול בלי ניצב חברתי איתן".

במתוח ביקורת על אילו מבין אלופי־מיל, שמגלים עודף־בטחון־עצמי בעת זניקתם אל זירת החיים הציבוריים הוא פותח במובאה מן המחזה „הפרשים" לאריסטופנס היווני, שבו שם בפי ביבורו, חכם זקן, הדמוס, אימרה: „תבנית בניינו של נמל פיראוס היתה המצאה גאונית של תמיסטוקלס. אך שום דבר אינו דומה לכותונת ששרווליה ארוכים". הנמשל הוא, בעיית כותונת בעלת שרוולים ארוכים לאחד מדלת־העם היא לפעמים מסובכת יותר מבניית הנמל הגדול כסמל הגדול של אתונה הימית בפריחתה.

הוא הדין אלופים עטורי־נצחונות בשדות הקרב, שבהיכנסם לזירה האזרחית סבורים בפשטנותם, קלה היא לאינשייטור מזו הקרבית, בעוד דווקא כאן אורבים כשלונות על כל צעד ושעל: „חיי בני־אדם וחיי הכלל האנושי נבדלים מחיי צבא בכך שאין בהם משימה ואין בהם חד־פעמיות של מטרה. יש להם ייעוד, אך אין להם יעד. לכן מפליא שבעתיים שמול הצמאון־לדעת, שמפקדים אלה מגלים בצבא, ניכר איזה שובע־דעת־גמור בשעה שהדברים אמורים במערכת החיים האזרחיים. ושובע זה גילויו בשלושה: ראשית, עורגא פרח, אין בכלל מה לדעת. הכול פשוט בתכלית הפשטות. שרוול ותו לא, נוסח קהלת. שנית, מה שאין־בכלל־מה־לדעת, אנחנו יודעים מזמן, נוסח בן־סירא. שלישית, מה שאין־בכלל־מה־לדעת ואנחנו יודעים מזמן, אנחנו יודעים יותר טוב מאחרים, נוסח גורגיאס מן הסופיסטים".

הדברים נכתבו לפני שבע־עשרה שנה ואמיתם אושרה בדוגמאות עד לימינו.

בפרקים לא־פשטים במדור „בין מלכות ומלכות", דן בפולמוסים בבעיות דתיות. גישתו גישה של איש־עט מהמחנה החילוני. מסתייג, גם מבקר. אילו מסאבקיהם של המפלגות הדתיות. כו בזמן מגלה הבנה לשיכי אמונה ומסורת. במאמרו „תסביך הכפירה", שעניינו עבודה את השבת, גמלים בשבת, כותב:

„אינגו יודעים מה יחוד סימני־ההיכר של נמל יהודי. דבר אחד אנו יודעים בוודאות: ישכלל צידו כאשר ישוכלל, יש ויהיו בעולם חשובים ממנו, קרוב לדאי, גם יעילים ממנו. צור וציחן ותרשיש נתנו לעולם מנופי־משאות גדולים. פיסת־הארץ הזאת נתנה לעולם את מנופיה הרוחניים. וכוח־ההינף המוסרי הזה מקופל לא רק בחזון החברתי של ישעיהו ועמוס והושע. כוח־ההינף הזה מקופל גם במושג השבת. ולא רק כיום־מנוחה גופני אלא כמושג של התאצלות רוחנית. רוב ימי־המנוחה של דתות אחרות עשויות כמתכונת השבת היהודית, אך דמיונם אליה כדמיון הסנאי אל האיילה. ואם עדיין אנו נוטים להאמין, שפרס לספירה הרגילה והמגושמת של חיינו הארציים יש עוד ספירה אחרת, שבה רוח האדם מתעלה ומזדככת מעט, ואפילו אינגו מאמינים אבל תופסים את עצמנו עורגים אל ספירות כאלה, השבת היא שער שלהן".

סגירת נמל בשבת, לא זו בלבד שלא תגרע כבודנו בגויים, אלא להיפך, סימן־היכר של עם בעל שורשים מסורתיים כשלו. שאין דבר העושה עם למבווה בעמים כתאוות המחיקה התפותה של סימני־ייחוד, ואין דבר המעורר כבוד לעם כשמירתו על מורשתו.

בלעג צורב מייסר מוכי תסביך־הכפירה, ביחוד מן המחנה השמאלני, הנבהלים מפני כל רוח מצוייה של דת ומסורת.

מן הצד השני, המחבר עצמו, בדברו על „קשיחותו של המימסד הדתי" חוזר על הקיטרוג היבש של המשכילים, ללא גילוי הבנה לשמירת הייחוד היהודי מול הלחתה החילונית ולגיבוש אחדות העם היהודי מול מפורייו.

הוא עצמו מודה בעוצמת האמונה הגנוזה במפלגה דתית: „אין יסוד כוח של אמונה בשום מפלגה ממפלגות ישראל, כי אין עומק לשום רעיון פוליטי או חברתי כעומק האמונה הדתית. בין נרצה בין לא נרצה, עלינו, איפוא, להודות בכך שמסביב למפלגות הדתיות מרוכז כוח גדול, ציבור של מאמינים, שחיי המדינה הזאת והליכותיה הם לא רק עניין לתגובותיו השכליות אלא גם לכל רקמת רגשותיו והוויותיו. אם אינגו נוסעים בשבת אנו פוגמים מאוד בנוחותו של האדם שאינגו מאמין; אם אנו נוסעים בשבת אנו פוצעים עמוקות את נפשו של המאמין ועושים את חייו שלו במחיצת מדינתו מיוסרים עד עומק לבו".

(סוף בעמ' 8)

שיחה עם פרופ' צבי מאיר רבינוביץ

הגניזה הקהירית ואוצרותיה

מאת נעמי גוטקינד

בכנס לחקר הגניזה הקהירית שהתקיים ביום רביעי וביום חמישי השבוע בבי"ה"ס למדעי היהדות ע"ש חיים רוזנברג באוניברסיטת ת"א נחשפה זו הפעם הראשונה מאז גילוייה לפני שמונים שנה, בצורה כה מרוכזת ההשפעה העצומה של הגניזה הקהירית על כל מדעי היהדות ועל תפיסת העבר היהודי בדורנו.

בשיחות שהיו לנו בשנים האחרונות עם מלומדים שונים, בין אם תלמידי־חכמים, חוקרי שירת ספרד או היסטוריונים של ימי הבינים ושל האיסלם איזכרו שוב ושוב את מאות אלפי הדפים והגווילים של הגניזה המופלאה מבית הכנסת של עזרא בפוסטאט, הלא היא קהיר הישנה, כמקור להסתמכות או כחומר תיעודי למחקר. אך ורק השבוע אפשר היה לעמוד על היקף הנושאים וכמות הממצאים המפרנסים כבר שני דורות של חוקרים ועדיין יפרנסו דורות רבים נוספים עד שתבוא הגניזה אל סוף חקירה ועד שיימצא לה המכון או הגאון שייסכם את כל מה שנוסף בזכותה לידע עמנו.

ייצוג מגוון

והנוסף — מגוון ביותר. אין כמעט תחום מדעי שאינו מיוצג בו. ידיעות על הווי חיים, מנהגים ואורחות משפט במאות קדמות, תחומם של חוקרים כשלמה דוב גויטיין, ש. סימונסון, ידידה סטילמן, מ. מיכאלי וכאיר בניהו, מאות פיוטים וחיבורי שירה שלא ידענו עליהם, של משוררי ספרד ואחי, בהם עוסקים למשל חיים שירמן, עזרא פליישר, ישראל לוין, מנחם שמלצר ואחרים. נוסחות קדומות ומדוייקות של התלמוד והמדרשים שבין המבררים אותם צבי מאיר רבינוביץ, יעקב זוסמן, מ"ב לרנר, ושל תולדות התפילה העברית בהם עוסק נפתלי וידר. מקורות חשובים ללשון העברית והערבית, פרי מחקריהם של י. ייבין, וי. בלאו. ועל כל אלה מימצאים המפוזרים עדיין בעולם, במרתפי מוזיאונים ואוניברסיטאות האין אליהם גישה ישירה, כמו אוסף תנכ"ים עתיקים שהועברו ללנינגראד, ספרי מדע ורפואה בארגזי קמברידג' וכד'.

„השמות" שנשתמרו

ערב הכנס שוחחנו עם פרופ' צבי־מאיר רבינוביץ, אחד ממשתתפיו, על תולדות הגניזה ועל ממצאיו בחקר כמה מכתבי היד שבה.

כידוע, בכל בית־כנסת מצוי חדר או ארון נפרד „לשמות" — אותם דפים קרועים מספרי קודש או סידורים בלויים, המצטברים עם הזמן. בדרך כלל נהוג לקברם בקבר ישראל. „אבל", מסביר פרופ' רבינוביץ, „כנראה שבקהילת קהיר לא רצו להשכיד את ה„שמות" מתוך שהכירו בחשיבותם הרבה ואולי אפילו התכוונו לאכסנם בגווזה של ארכיון. במו עיני ראיתי בביקורי בקמברידג' תעודות נדירות ביותר. תה־כזה — כתב ידו של הרמב"ם על פסקי דין, כתב ידו של ריה"ל, התיבתו של ר' ישראל בן שמואל הנעני, מתקופת הגאונים — דברים מפורטים התרבות. ייתכן שגם האגדה שנקשרה במשך הזמן, שכל הנכנס לחדר הגניזה אינו מוציא שנתו מעידה על רצון הקהילה לשמור על הכתבים ולהסביר את חידת שימורם מאות שנים. האקלים היבש של מצרים, ארץ ללא גשמים, מסביר גם הוא כיצד דווקא בה נשמרו הכתבים בצורה שבארץ לחה יותר היו נתפוררים מזמן. הפתח לחדר הגניזה היה מגבה והדרך היו משליכים לתוך סגור את הכתבים הישנים או הקרועים, מבלי שאיש היה מעיז להכנס אל החדר עצמו, וכך מצויים היו שם כתבי יד החל מן המאה השמינית לספירה ואולי אף קודמים יותר. בשנות השישים של המאה שעברה הגיע לקהיר יעקב ספיר. מא"י הוא היה הראשון שהצו להכנס. אחרי שדפדף מעט בדפים העליונים, נבהל כנראה מן האבק והקושי הפיזי והיה סכני להשאר במקום זמן רב נתייאש וחזר בלי לגלות הרבה.

מקאהיר לקמבריג'

כמה שנים אחרי זה, הצליח קרוב בשם פירקוביץ להוציא מהגניזה כתבים, ביניהם הרבה תנ"כים עתיקים. הוא הביאם ללנינגראד ועד היום לא יודע מה מצוי שם בדיוק. עם הזמן החלו שמשי ביהכ"נ למכור דפים מן הגניזה לתיירים והגיעו הדברים לכך שבחוצות קאהיר מכרו חלקים מן הגניזה כדרך שסוחרי עתיקות עושים בימינו.

כשנודע הדבר לרבה הראשי של אנגליה, יזם מבצע של הוצאת רוב הגניזה והבאתה לקמברידג'. פרופ' שלמה שכטר שלימד תלמוד באוניברסיטת קמברידג' ושגילה גם את ספר בן־סירא האבוד בין דפי הגניזה, הוא שנסע לקהיר, רכש את הכתבים, ארז בארגזים והביאם לאנגליה. אנשי קהיר הסכימו למסור לו את הגניזה בתנאי שיארגן את מבצע מיון מאות אלפי הדפים. ובאמת, מיון זה נמשך והולך כבר שמונים שנה ועד היום לא נגמר".

שאלה: מדוע העיכוב?

פרופ' רבינוביץ: יש קושי רב בטיפול בגניזה. מדובר במאות אלפי קרעים וקטעי תעודות, רובם מאובקים מושחתים ביד הזמן, ומקוטעים ביותר. לא רק כדי לזהות כל קטע לאיזה ספר הוא שייך. נדרש מאמץ כן החוקר אף עצם הטיפול בחומר המאובק הזה קשה. ישבתי כשלושה חודשים במרתפי ספריית קמברידג' וסבלתי פויות, ממש, כחיפוש באובזים. ודרך אגב, יש עוד חומר רב בתוכם שבכלל לא ידוע לנו עדיין מה מכיל. הנה רק לפני עשרים שנה נמצאו במרתף קמברידג' ארגזים שאיש לא שם לב להמצאם. היום הם מכונים „הגניזה החדשה".

שאלה: בתחום שבו אתה מתעסק מה נוסף בגניזה לידיעותינו?

פרופ' רבינוביץ: בספרי התלמוד שבידינו יש בהם אילו שיבושים. כידוע הם נדפסו על פי כתבי יד אירופאים בני אלף שנה בערך. וכתבי יד אלה לא היו מדוייקים כל כך. ביחוד בשבושים הדפסי התלמוד הירושלמי והמדרשים והסיבה לכך ברורה. התלמוד הבבלי ועמו הארמית הבבלית, השתלטו על כל העולם היהודי. כשבאו המעתיקים האירופאים להעתיק את הארמית הגלילית של הירושלמי היו תוך כדי שיגרת העתקה משנים מילים בסגנון הבבלי המוכר להם בלי לחוש כנראה בשינוי שהם עושים. כך יוצא שמדרש איכה שבידינו למשל שונה מאוד מקטע מדרש איכה שנמצא בגניזה ובהם הטקסט המקורי המדוייק. השיבושים נפלו גם משום שהרבה מילים קשות ביוונית, ברומית ביוונית או אפילו בעברית, ארץ־ישראלית לא היו מובנות למעתיקים והם או השמיטו אותן או שיבשום.

בין גירסה לגירסה

דוגמא. כתוב במדרש בראשית רבא שאמר ר' ברכיה בשם רבי לוי: „אותם האבנים שנתן אבינו יעקב תחת ראשו נעשו תחתיו כמטה וכתרגומו". זהו הטקסט שבגניזה. תרגום ביוונית פרושו כסא. המעתיקים לא הבינו מילה זו ומי שבודק במפרשים רואה שהם מסבירים לא תרגום אלא פרוגם צריך להיות. ופרוגם, באשכנזית, הרי זה כרים וכסתות... כך הבינו את הכתוב. צריך לדעת שכתבי יד בימי הבינים היו רכוש פרטי ויקר מאוד. הבעל כתב־יד ראה עצמו רשאי, תוך כדי לימוד, לרשום לו בצד הערות וחידושים שלו. בדורות שאחרי זה, נהגו להעתיק מה שנראה כתב כאילו היה חלק מן הטקסט המקורי. לפעמים נהגו המעתיקים גם לתרגם מילה לא מוכרת לאחרת, המובנת יותר. מקום שכתוב למשל מקמאי („דבר" בארמית גלילית) כתבו את המקבילה העברית. — דבר.

דוגמא אחרת: במדרש משלי מסופר על רבי עקיבא שהוציאוהו מבית הסוהר בלילה והגיעו לטיטרפלין של קסרית. פרוש המילה היוונית הוא: שער מרובע. שכן, ברחובות הרומאיים נהגו אותם ימים להציב שערים מרובעים על פרשת דרכים. מסופר גם במשנה ובתוספתא, שעיי אותו טיטראפילין מצוי היה בית הקברות.

ובכן, בדפוסים שלנו כתוב לא טיטראפילין אלא: אנטיפרס, תרפילזי וכדו'. ובמקום קיסריה כתוב: קודרין. רק אחרי שנמצא בגניזה הטקסט הקדום והמדוייק — אפשר להבין במה מדובר ולדעת ששיבשו המעתיקים לדפוס. תאורטית — יש במימצא כזה עניין אפילו ארכיאולוגי. שכן, אם בחפירות קיסריה נמצא היום את השער הרומאי הרבוע — נדע את מקום קבורת רבי עקיבא".

ספר המעשים

שאלה: האם מממצאי הגניזה יש להסיק אפילו על שינויים בפסקים בהלכה ובמנהג?

פרופ' רבינוביץ: אמנם פסקי הלכה אינם נקבעים על פי מדרשים, ובכל זאת, בעקבות הגניזה חלו שינויים אפילו במהות הדברים. למשל, בירושלמי, בסוף ביצה, מסופר שגוי אחד הביא ליהודי קמפין ביום טוב. באו ושאלו את ר' מנא האם מותר לאכלם שכן נלקטו ביום טוב. ענה: קבו אותם בגו מגירוין שלך. מהו מגירוין? מילה יוונית שפירושה תנור. המפרשים שלא ידעו יוונית חשבו שלא מגירוין כתוב אלא צריך להיות מגירואי, בארמית של אונקלוס פרושה — שכנים. ובמקום בגו קראו: בגין. וכך, מפרשים כמו „בעל פני משה", „וקרבן העדה" הבינו: קבל את המפירות משום שהוא שכנך, בשעה שכתוב שם: קבל את המפירות בתוך התנור שלך.

עד גילויי הגניזה ידעו שהיה קיים בא"י ספר הלכה בשם: ספר המע־

(סוף בעמ' 8)

גל בודד

מאת א. ז. ורמהיים

וְאוּלַי, גַּל בּוֹדֵד אָנֹכִי בָּעוֹלָם, גַּל אֶחָד מִנַּחְשׁוֹלֵי־יָם?

גַּל יָחִיד, שֶׁאֵינֶנּוּ פּוֹסֵק מִלִּרְעֹשׁ. מִלְּנַהֹם. בְּנַהֲמוֹ הֶרֶם?
וְאוּלַי. אָנֹכִי־רַק הַבְּהוּב קָטָן, גַּץ בּוֹדֵד מִשַּׁלְהֶבֶת שֶׁל אֵשׁ?
רַק הַבְּהוּב, שֶׁנִּפְלַט, מֵאֵשׁ־אוּר, קַדְמוֹנִית. שֶׁנִּפְלַט וְיָצָא וּבוֹשֵׁשׁ?

וְאוּלַי. הִנֵּה־פִי גַּם־הוּא רִאשׁוֹנִי. רִאשׁוֹנִי. בְּקַדְמוֹן יְצִירַי?
מִמַּהֲמַד בְּתוֹכִי. מִמַּעֲמַקֵּי תְהוֹמֵי מִקַּדְקֹד וּמִפְּנֵי בְּשָׂרִי?
וַאֲנִי, בֶּחָלָל, רַק צְלִיל־זֶמֶר תּוֹעֶה. הַתּוֹהֶה. לַחִדּוּשׁ. לַפְּלִיאָה.
שֶׁצָּר. בַּתֵּבֵל. הַסּוֹם הָעֶלְיוֹן, יוֹצְרוֹ שֶׁל הַקִּיּוּם, הַבְּרִיאָה?

לֹא אֶרֶץ. בְּדוֹמֶה לַעֲשַׂב הַמּוֹרִיק. אֶת פֵּשֶׁר דְּשָׁאָיו. בַּשְּׁדֵמָה?
לֹא אֶרֶץ. בְּדוֹמֶה לַתּוֹלַעַת בַּחוֹל, שֶׁאֶת רֹאשָׁהּ הַקְּטַנְטַן מְרִימָה?
לָמָּה־זֶה, אֵיפוֹא, לִבִּי בִּי יֶעֱצַב, כָּל רֶגַע, מֵרִגְעֵי הַיּוֹם?
עֵת אֶשָּׂא עַל כְּתֵפִי אֶת מְשִׂי־כֻּתָּנְתִּי, הַמַּפְלִיא וְזוֹהֵר כַּחֲלוֹם?

הַגֵּד־לִי, קָרוּחַ! שׁוֹחֵר־סוֹעֵר בִּי, הַגֵּד־לִי, הַחִידָה אֲחוּדָה?
סוּם אֵלַי לַיְלָה, מִלֵּיל עַד יוֹם, אֶת פֵּשֶׁר הַפֶּלֶא, הַסּוֹד...

בהמוט גשרים

מאת מ. אונגרפלד

יצא „בהמוט גשרים", שירים מאת מאיר בוסאק, בוצאת עקד, תשל"ו.

מתוך פרקי השירה זועקים תרוזי דם ודמעה, ומקוננים פרקי תפילה ותקווה אדירי־ביטוי. כדוברם של אחיו המעונים והנתונים במצוקות נפש הוא מרתיע יסודי עולם הבנוי על רשעה. תוגה מחלחלת בין טורי הפיוט האלה, גחלת לוחשת, מן השריפה הגדולה.

כל אחת מהפמאוכות בספר, היא פלג דם ודמעה, עדות של משורר, בעל בשרו עברו כל הזוועות האיומים האלה. אוד מוצל משריפת השואה שראה בעצות עמו בגיטו קראקוב וטעם את „תרבותי צביהם של גיתה וסלובצקי וגודקי בכתונת ריכה.

סבעי הדבר שכמשורר אשר חזה את השואה, יתפשו איכים אלה מקום עיקרי בשירתו. האין לראות שיאה ה כסבעה אחרונה בשרשרת ההיסטוריה שלנו, כאן ברית בין הבהרים של אברהם אבי האומה ועד לאימי המפלצות שהשתוללו במשחטות אושביץ ומידאניק שכפי שמתואר בשיר „בסגרות בשחור": עם בין הבתרים וסרסי / כמדבר תבערה / יפני מקודשים ואושביץ / ואש אשר לא תאוכל. ונמשך תיאור מראות השואה בשיר „הרוגיי": דמוסים נצבים אחי / ערומים — כאן על סף בור / מול פי וירוק ואפור / ודומית שחקים". וחל מאוד ערכו של אדם והילדון הם חלומותיו ואפס תדוותו והדוויו, שאינם „רק גל בים ללא חוף / בלוע אין סוף".

צובטת קירות הלב הבלדה על המשורר העממי, הנגר מרדכי גבירטיג, ועל רעייתו ושלוש בנותיהם. בוסאק איש קראקוב התגורר בשכנותה של משפחת גבירטיג וראה בעונייה ומרודה, וכמצוע הסיפור על אחריתה המרה ומרה ממוות שאלת אכו הצדקת „בתחינתה האחרונה": „אשר קדשתנו במצוותיך / להושים די לסובל... / הגם אתה, רבונו, מחייבות / המצוות עלינו הטלתן?".

אף ביסורי השואה נדלק ניצוץ ניחומים, לאמור: האין ביסורים אלה חבלי משיח, חבלי גאולה? זכרו נא כיצד ניסה ר' מנדלי פרימנוב בימי פלישתו של נאפוליאון לרוסיה, לנחם את חסידיו: „שותת דם, יהיה זה גופי / כבשר למרמס מעל תהום / ובלבד שגם הוא הגואל // על גופי יצעד". הצדיק הגאלה ביקש כאת חסידיו, שיקימו לו לאחר פטירתו אוהל על קברו ובעד אשנבו השקיף על חסידיו שנחספו בימי השואה לעבודת פרך על ידי קלגסי היטלר. ויש שראה או דמיונו זקנו ועיניו להבה, / וספר התורה בזרועו / עטוף ארגמן הוא ירד. / הוא ירד התערב בקהל — / והיו ששמעו בקרבם: „שותת דם יהיה זה גופי".

בכמה ממזורי ספרו, מתמודד המשורר עם שאלות עולמיות פילוסופיות ושאלות קיומיות של האדם. גדול חששו של המשורר כי ימים יגיעו, שבהם ייעלמו בחלל התבל כל צמחיה וכל בעלי החיים „ולא יהיה גם מי שישאל את בורא של עולם: / „וכל זה לשם מה היה". הרגשות סעות אלה מרכזות בתפילות ממעמקי הלב בדכאום לפני הבורא: „כעבר לבלתי ידוע / את עיני אפקח — ופתאום / מול סנסך הדולק / אצמוד — הנה / הכול כה פשוט וברור / כסימן השאלה שפרח / הותיר רק משפט ונקודה".

כל חרוז הבו ככוכב השחר וניבו כדבש לחיך. צלילי גיל וחלחלה מתנגנים. פיוטים המרוממים את הנפש ומדכאים את הלב כאחד.

סבי רבי יצחק אלחנן

מאת בלומה סלומונסון

במלאות שמונים שנה לפטירתו של הגאון ר' יצחק־אלחנן ספקטור, זצ"ל, רבה של קובנה וגדול דורו, הננו מפרסמים מזכרונותיה של נכדתו תושבת תל־אביב, שלפני שנים מספר הלכה לעולמה.

זוכרת אני עצמי מגיל שש, שבע; באותן השנים היו סבא וסבתא עוקרים בימי הקיץ לקיטנה שבכביש ההר ליד קובנה. בשנים האחרונות היה כבר המקום מלא בנינים ונשתלב בעיר הסמוכה. אולם בימים ההם תרמ"ט או תרמ"ח היתה הסביבה מוקפת גנים ושמשה מקום קיט לבני העיר קובנה. במשך כמה שנים רצופות היה סבא לוקח אותי עמו למקום קיט זה למרגוע ולהתחסנות. קיץ אחד עשתה אתנו גם נכדתו האחרת, אסתר בת רבי צבי הירש זצ"ל, שברבות הימים נטבחה יחד עם יהודי ריגנו (והלין) על ידי קלגסי הצורר בשואה.

בקטנה ניתן היה להרגיש ביחסו הנלבב של סבא לחיות הבית. החתול, למשל, היה יושב בקביעות מאחורי גבו של הזקן בכורסה והיה אוכל מידו של סבא. את שיירי האוכל שהיו נשארים לאחר הסעודה היה סבא אוסף בקפדנות ועם תום הארוחה היה נוטלם לחצר כדי לשימם לפני הכלב „בוקס", שהיה כבר רגיל לכך וצפה לבואו של הזקן.

שנה אחת יצא הקול, כי עתיד להתרחש ליקוי חמה. סבא פקד עלי לפייח חתיכת זכוכית ולמועד הקבוע יצאנו סבא, סבתא ואני, לבעל אחוזה קרובה, פולני, שביתו שכן על גבעה, למען יוכל לראות משם את הליקוי. עם הגיענו למקום יצאה לקראתנו בעלת־הבית זר פרחים בידיה להקביל פניו של הרב. סבא הודה למארחת ובקש ממני לתרגם לה את דבריו מאידיש לרוסית. ואז התישב בכסא ועקב בהתענינות במראה ליקוי החמה.

לבו היה קשור לטבע, אהב פרחים והיה מתפעל מיפיו של עץ ומהודרה של שקיעה. ויש שהיה יוצא בשבת לשוח ביער ולקראתו צרו צעירים, מקלות בידיהם, סיגריות בפיותיהם; משראו את הרב מרחוק היו משתדלים להסתיר את המקלות והסיגריות. סבא היה משים עצמו כאילו לא ראה בקלקלתם והיה מקדים בקול רם „א גוט שבת, א שיין ווגטער, שיין צו שפאצירן". (שבת שלום, מזג אויר נאה, יפה לטיול).

חיוניותו המופלאה

חרף זקנתו ובריאותו הרופפת היה בעל חיוניות מופלאה ועירני עד כדי משובת נעורים. שנים מספר לפני פטירתו עשה בימי הקיץ בקילוטרבה, על חוף הנהר ניימן, מרחק של שעתיים נסיעה בספינת קיטור מקובנה. מזח לעגינת הספינה לא היה במקום והנוסעים היו נאלצים לרדת לסירה והיו משפטים לחוף בדרך זו. שייט מעין זה נמשך בסך הכל כעשר דקות. סבא אהב את הדבר היה חוזר ואומר, חבל שזה נמשך זמן קצר כל כך.

שנה אחת לפני פטירתו יצא מביתו אשר בקיטנה, מבלי להגיד דבר לבני הבית, ויחד עם אדם צעיר, שהיה עוזר על ידו, ירד לרחוץ בנהר הניימן. המים היו צוננים, סבא הצטנן וחלה קשה. מיד שלחו רץ מיוחד העירה להבהיל רופא, ורק לו ספר סבא את סיבת מחלתו.

בחורף תרנ"ו, שבועות מספר לפני פורים, חלה קשה; חולשתו הכלליה תקפה עליו. רופאי קובנה היו עורכים תורנות יומם ולילה ליד מטתו. אחד הרופאים המקובלים בקובנה בימים ההם היה ד"ר י. פיינברג, בעל דרגת גנרל בצבא הרוסי. סבא רחש לו כבוד והחשיב מאד את דעתו. הרופאים שטיפלו בסבא לא רצו לסמוך על דעתם בלבד והחליטו להזמין את הפרופ' יופה מקניגסברג. לאחר שהגיע פרופיסור זה ועשה שעה קלה בחברתו של החולה, השתומם לצלילות דעתו של הישיש החולה אנוש. וכן הגיעו ד"ר י. דמבו והפרופ' זוברוקלונסקי מפטרסבורג ואף הם השתאו, כיצד — חרף חולשתו הכלליה — שמר הרב על רעננות זכרונו.

יש שתוך מחלתו היה עוסק בסוגיה מסויימת עם תלמידי חכמים, ביניהם בנו רבי צבי הירש, ולפתע היתה תוקפת אותו שווית ותוס מדברותיו ניתק. אולם עם תום ההתקפה, לאחר חמש עשרה עד עשרים דקה, היה סבא חוזר וממשיך בעיסוקו בסוגיה. חכמי הרפואה שראוהו בכך טענו, שעוד לא נזדמנה להם תופעה מעין זו.

הרופאים פקדו להחזיק את סבא בכורסה על גלגלים, במצב ישיבה. הדבר נודע בעיר ואל בית הרב החלו לזרום הצעות לספק כורסה מסוג זה. חשש סבא שמא יטלו עליהם בני הבית הצעות מיותרות ברכישת הכורסה ואסר עליהם במפגיע לטפל בדבר. יום אחד שלח אחד מבני העיר כורסה כזו אל בית החולה. ביקש סבא שיביאו לפניו את האדם וכששמע מפיו, שלא שלח לו את הכלי אלא בהשאלה עד להבראתו של הרב, הודה לו ומאז היה יושב ברצון בכורסה זו.

אורח חיים

בכלל היה הוי בפשטות ובצניעות; היה חוסך בעצמו כל דבר שהיה בו שמץ של מותרות. מאכל תאוה לא היה בא אל פיו. בישבו ליד שלחן לסעודה הג לא היה שותה מהיין שלפניו, אם המסובים לא הקדימוהו בכך.

זכרונו, לרבות זכרונו החזותי, היה מופלא ממש. מעולם לא נצרך לחפש ספר שבספריתו הנרחבת (חדרו היה מוקף ארונות ספריו מכל הצדדים וגבוהם עד התקרה), אלא היה רומז למזכירו באיזה מדף ובאיזה ארון מצוי אותו שעה הספר המבוקש. כך שמעתי מפי אבי ז"ל, כי סבא היה מכיר מיד אנשים שלא ראם עשרות בשנים.

פעם, כשכיהן כבר כרב בקובנה, נכנסה אליו אשה, דלה לבוש ועמדה בזווית החדר, בוכיה ודוממת. הסתכל בה סבא רגע קט, שאלה בדיבורו הטוב לסבת יגונה והפליט: „אין את בתו של פלוני מהעיר ולקוביסקי (עיירה ברוסיה הלבנה)? השתוממה האשה והשיבה בחיוב, ר' אף הוסיפה, כי נתאלמנה זה לא כבר ועתה באה היא לבקש ברכתו של הרב. התברר, כי בהיותה בת י"ב או י"ג (לפני כחמישים שנה) כרבה להנשא ליצחק אלחנן ספקטור שעדמה אליו. סבא, הטה אזנו לכל צרותיה, השיא לה עצה וברכה לשלום. האשה יצאה מפנו באושרת ומלאת תקוה.

לאחר פטירתו של סבא, פנתה האקדמיה הרפואית בפטרבורג למשפחה בבקשה, שיאשרו להם לנתח מוחו של המנוח לצרכי מחקר. הם הסבירו, שהיה בזה ודאי משום סיוע למדע, אילו ניתן היה לחקור את מוחו של אדם בעל כשרונות כמו הרב יצחק אלחנן. אין צריך לומר, כי הבנים — רבי צבי הירש ור' בנימין, אבי — דחו את הבקשה.

עד נשימתו האחרונה כבפעם לא ניטלה הכרתו, אם כי אור עיניו לקה ימים אחדים קודם לכן. יום אחד — דומתני, ימים ימים לפני הפטירה — עמדה אמי בחדרו של הגוסס ואני נכנסתי לחדר. סבא, שכבר ניטל כאור עיניו, שאל מי הבא. ענתה לו אמא, כי היא כאן ועתה נכנסה בתה, בלומינקה. קראני אליו, שם ידו על ראשי ולחש תפילה חרישית. אמי התרגשה ואמרה בקול רועד: „אבא, עוד הזכה להובילה לחופה". ענה לה הזקן בלחש: „הרי פקחות את, דבורה, לכה הדברי איפוא דברי־הבל". מאז לא שמעתי עוד קולו.

תחריט: הרמן שטרוק

פיקוח נפש

צפים ועולים לפני מאורעות שונים מימי ילדותי. כך רעננים בזכרוני הביקורים בבית סבא, ובעיקר בימי חנוכה ופורים. בחנוכה היה סבא מזמין אליו את כל הנכדים, היה מכניס אחד אחד לחדר לקבלת דמי־חנוכה. סכום דמי החנוכה היה בהתאם לגילו של הנכד ומה קנאתי באחי, אחיותי ובני דודי, שהיו כולם גדולים ממני בשנים. בשנת חייו האחרונה, ואני אז בת 14, קבלתי רובל כסף שלם.

בשנת חייו האחרונה — בתקופת החורף — חליתי קשה ואמי הובילתני לקניגסברג. ערב נסיעתי הביאני לסבא, הוא ברכני לדרך ונתן לי במתנה סכום כסף שאקנה לי משהו. בסכום זה קניתי אחר כך טבעת זהב, שנשמרה אצלי עשרות בשנים, עד שנשדדה על ידי הנאצים בקובנה.

בהיותי בבית החולים בקניגסברג, סרבתי לאכול את המאכלים שהוגשו לי מפני שהיו כאכלי טריפה. אבי סח על כך לסבא והוא כתב אלי מכתב נרגש ובו פקד עלי לאכול את אשר יצוו הרופאים, כי המדובר בפיקוח נפש. מכתב זה בקש ממני לזכרון רבה של קניגסברג או — הרב מיליקובסקי ז"ל.

זוכרת אני במאורע הבא להוכיח עד כמה היה סבא רחוק מחיי ההווה ועד כמה לא ידע נחות מהי ולא שאף אליה. בשנת תרנ"ה גמרו הורי לבנות את ביתם ברחוב ברודנו ועברו לגור בו. חנוכת הבית נערכה בחג הסוכות. בשמיני עצרת ביקר סבא בדירה החדשה. בקש שיוליכוהו לסוכה. סבא שבע נחת מהסוכה החדשה. נתאסף קהל שבא מבית הכנסת ל„קידוש". ביניהם אחד בשם ר' דוד לוין, שהיה חזן שנון. סבא ישב ונמנם, אולם כדי פעם היה מתעורר ואומר: „המשך, המשך ר' דוד, חרוזיך נאים מאד!" תמיד היה בפיו דבר עידוד לכל אחד.

חביב העם

בגלל כשרונו למצוא את השפה המתאימה לכל אדם, על אף ההבדלים שבהשקפה ובמעמד החברתי, אהבוהו כולם ללא יוצא מן הכלל והיה מקובל על כל שדרות העם. אבא היה חוזר על סיפור ששמע מפי אחד מבני העיר. הדבר סופר לו כבר בעת שישב „שבעה" המדובר באחד הסוחרים, סיטונאי רפואות. חנויותיהם של כל היהודים היו נעולות, כמובן, לפני כניסת השבת. הנוהג של אותו סוחר שהיה אגב מתבולל גמור נשארה, פעם פתוחה לאחר כניסת השבת והעוברים ושבים ראו, כי בפנים ממשיכים עדיין לעבוד, אם כי הדלתות היו סגורות למחצה. באו וספרו על כך לרב יצחק אלחנן. ומעניין כיצד הגיב על כך הרב. כעבור זמן מה הזמין אליו אותו סוחר, קיבל פניו בסבר פנים יפות וגלגל עמו שיחה על דא ועל הא. מבלי לנגוע אף במלה אחת באותו מקרה של חלול שבת. הסוחר הבין יפה מה פשרה של הזמנה זו וסיפר לסבא: „אני משמש ספק רפואות למבצר קובנה, והנה באותו יום ששי, לפני כניסת השבת ממש, כאשר עמדתי לנעול את בית־המסחר, הגיע רץ מהמפקדה ובידו הזמנה מידית לרפואות שונות. עכבתי את שבר בית המסחר ונגשתי להוצאת הסחורה, לא היתה ברירה אלא לעבוד כמה שעות לאחר כניסת השבת". נחה דעתו של סבא ואמר: „ידעתי גם ידעתי, כי בנו של פלוני, ידידי כשכבר הימים, לא יחלל שבת בכדי ולא יגרום לי עגמת נפש בעין זר".

ואותו סוחר הוסיף למכריו: „אילו היה הרב נוזף בי באותו מעמד ומאיים עלי, הייתי אל נכון ממשיך לעבוד בשבתות. אולם מאז אותו מקרה, ולאחר דברי הנועם של הרב הקפדתי ביותר לנעול חנותי ולא להכשל בחילול שבת. יהא מה שיהא — לא אצער את רבנו האהוב".

בין נכרים

עד כמה היה מכובד לא בין אחיו היהודים בלבד, אלא גם בין הנכרים תעיד עובדה זו: בשכבו על ערש דווי, בחורף תרנ"ו, הגיעה פעם אשה רוסיה, מכת „הסטרודברים", בעלת חנות של איקונין ומיתחמים ברחוב וילנה שבקובנה. במקרה הייתי באותו מעמד והאשה פנתה אלי ואמרה: כתבי לי, בבקשה, את שמו המדוייק, שם משפחתו, גילו של הרבי. שאלתי אותה — לשם מה נחוץ לה הדבר והשיבה: רוצים אנו לשלוח מברק לאב יואן מקרונשטדט (כהן דת ידוע ברוסיה, ממקורבו של הצר ניקולאי) שיתפלל לבריאותו של הרב. שאלתי את אבי, אם מותר לי לתת לה פתק כזה, כבקשתה. השיבני אבי „תני לה את המבוקש, שהרי אסור להעליב אדם בדחיית בקשתו". אחר כך סיפרה, כי אמנם נשלח המברק לאב יואן.

ביום הלווייתו של סבא היו חנויותיהם של כל היהודים בעיר סגורות. ברחובות שעבר בהם מסע ההלויה סגרו גם הליטאים והרוסים חנויותיהם.

בימי מחלתו היו מגיעים מברקים לאין ספור מכל קצוי תבל ובהם שאלות למצבו. במברקה שבקובנה נאלצו לקבוע משמרת נוספת של עובדים לטיפול במברקים אלה.

הרב נפטר בשעה 4.20 בבוקר כ"א אדר תרנ"ו (יום ששי). לפני כן הראה כמה פעמים על ידו השמאלית, כאילו רצה לומר שהגיע זמן הנחת תפילין, ובמלים „הנה (שם אשתו) אין צדקניה" נפח נשמתו.

משהגעתי עם אמי לבית, אי אפשר היה לעבור ברחוב מרוב עם. כל הפנים הביעו צער, נשמע בכי נשים וטף ושם היתה נפלטת קריאה: „כיצד נחיה בלי אבינו, רבנו". אכן היה הרב — אב, לא לבני משפחתו בלבד אלא לכל אחיו היהודים, לכל אדם שהיה פונה אליו.

לאחר מותו נשארו אחריו ספריו שחיבר, מכתביו שכתב, אולם לא אלה בלבד פרסמוהו וחבבוהו על היהודים — אהבת האדם, בריחתו מהכבוד ומהגבע, רדיפת השלום הם הם שקרבוהו כל כך ללב כולם.

ספריתו הנרחבת נמסרה מקצתה לבית הכנסת הישן, בו היה מתפלל ומקצתה לבית היתומים שהוקם על שמו בקובנה. הכסא שלו, מנורת החנוכה, הכיפה שהיה חובש לראשו — נמסרו למוזיאון היהודי בקובנה ונמצאו שם עד כיבוש קובנה על ידי הנאצים. בקובנה לא נשאר זכר לאישיותו אלא האוהל שהוצב על קברו וקבר בנו הרב צבי הירש זצ"ל, העומד לפי השמועה שלם עד היום.

לפרשת השבוע

שמיני

ועשה את החטאת... עוד ובעד העם (ט—ז)

אמר בקרבנות אהרן, „לכפר בעדו ובעד העם"...

ויקרב אהרן אל המזבח... את עגל החטאת (ט—ח)

ותצא אש מלפני ה' ... אותם (י—ב)

חז"ל (סנהדרין נב)...

להבדיל בין הקודש ובין החול, ובין הטמא ובין הטהור (י—י)

חז"ל (ברכות לג)...

ואת אלה תשקצו מן העוף לא יאכלו... (יא—יג)

ליקט שלמה יהל

נשמה כללית

ומפורסם מאין כמוהו,
ונעלם ונסתר מאין כמוהו"

…ת הנשמות הכלליות אשר חנן אותנו ד' בדור האחרון, היא …בינו אור ישראל וקדושו זצוקל.
…צו תבקע כל העולמים, שיאו לשמים, לחזות בנועם ד' ולבקר …רצם זאת לקח חלק בכל ענפי התחיה בארץ, שמח לכל גדבנ־ …שק אבניה של ארץ־ישראל ומחבק כל דשא־עשב, דבוק בד' …עובד עבודת קודש, מתייחד עם המלך במסיבו ומתענג על ד', …ברושה על כל החיים, מחבב כל אחד מישראל, ועל הכל מחזה …ד באהלו והבריח כדברי האמורים. גלוי ומפורסם מאין כמוהו, …נעלם ונסתר מאין כמוהו.
…ם של נשמות כלליות אלו, שזוכה לכלילת המדות ישראל …, ועל כן המדות כל ישראל מאירה בקרבם.
…לה בהם סגולה מיוחדת, המפעלת יותר מאשר הצד המעשי …לבבות רבים נמשכים אחריהם, מבלי יכולת לתת חשבון וטעם …למה ומדוע הם נמשכים" (מרן הגרי"מ חרל"פ זצ"ל, שערי

…יה היוצאת משנאת־השררה — ישרה היא"!

…יש כפי מהללו" — האור שבאישיותו של אדם מתגלה, כשאנו …זה הוא מהלל באישיות־זולתו.
…ך דברי הערכתו של מרן הרב זצ"ל, על הותמו הגאון האדרי"ת …ו למדים על יקרת נפשו הוא. ומה יקרו לנו דבריו ב"אדר …על שנאת הרבנות והשררה:
…בנות הזוהה שנאה עליו, כי הלא היא היתה המביעה היותר …ד ז"ל, משקידת־התורה כמי המצו — — — וביותר שהיתה

…שיחות הראי"ה, פרק ל"ה
…עו וסודרו ע"י הרב משה צבי נריה

…מבצע הענוה והשפלות בכל דרכיו, שזה היה אדיר־המצו …כאשר ראינו בפינינו מסגולת הקדושה והקנין העמימי של …המידות, באותו גאון וצדיק" (עמ' מ"ד).
…משך דבריו על דמותו הרוחנית של הגאון האדרי"ת ז"ל, כותב …, כי "בקונטרס קטן, שנכתב כעין צואה לבניו, מצאנו דברים …, המעידים על קדושת נפשו וגדולתה: "ביחוד אין רצוני כלל …על אלתי, יהיה מי שיהיה, איש או אשה, גדול או קטן, ידוע …בור. וזה שעשיתי לפעמים כעין השתררות, היה זה למורת־ …שביל עבודת־הציבור המוטלת עלי, ולבי הלל בקרבי על אונסי …ה דבריו ז"ל היוצאים מקרב לב טהור.
…את השררה, אנה נבצא אותה בפשטותה, באמתתה ובטבעיותה, …וזוהי היה בלבבו של אותו צדיק ז"ל — — השררה היוצאת …השררה כמה כשרה היא, כמה נקיה היא משקר, הנופה ואהבת …ותיהי" (אדר היקר, עמ' מה—מו).
…עבור שנים כותב הרב להגאון הרידב"ז ז"ל השוכן כבוד בצפת: …חלקו דמי הדרת־גאונו, שזוכה להיות תפשי מעול־הציבור. ויוכל …ד ולעסוק בשלימות האמיתית. ואני עני הנני מיוגע ומטורד …, ממשא עבודות עם־ד'־אלה. וכל שעשועי הוא רק מה שאני …לעצמי, כי על אדמה־הקודש עומדות רגלי, על הארץ שקרא הוא …חבל נחלה, וכל לשונות של חיבה, וכי בטח לבי שיעזרני על …מד שמי" (אגרות הראיה, ח"ב, עמ' קנ"ו).

…ית יאר עינינו — — —
מסילה לשאר עמי"

…בה של עקרון, הרב יעקב יוסף דומיטרובסקי ז"ל כותב הרב …! אדר־שני תרע"ג:
…בין הזיוק הזה בארצנו הקדושה — עוד לא הוברדה לי דרך, …ושזה בעניין קודש זה, ולא סלותי לפני צדיק שום מסילה, אשר …עליה שהיא ישרה ומוספה מאבני־מכשול. עלינו לנסות כוחנו, …ממנו. נגדיל כסדרה של מחם. השי"ת יעזור לנו פהוים רחבים …של אלפי" (אגרות הראיה, ח"א, עמ' שכ"ד).
…מכתב לרבה של חיפה, הרב ברוך מרקוס ז"ל, הוא כותב — וה' …תרע"ב: "השם יתברך יאר עינינו להמצא איזה דרך ורצה …לישר מסילה לשאר עמו [עפ"י ישעי' י"א, יא] על אדמת־ …, על פי התורה והמצוה" (אגרות הראיה, ח"ב, עמ' נ"ה).
…שוב ראוי להזכיר כאן את דברי הגאון רבי עקיבא איגר ז"ל, …על הרבנות: "אם כי כמה רבנים הין, וכמה יהיו עוד, הלא …ים עברו ים באניות, ועוד רבים יעברו, אף על פי כן לא נתנו …דך ולמים נתיבה, לאמור: דרך הרבנות היא כדרך אניה בלב …כל אניה צריכה לסלול לה מחדש את הנתיב בין הגלים הסוער־

…ם עמנותנו של הרב, והיא שהכתיבה לו את השורות האלה, …של דבר שהיה דרכו ברורה לפניו, והיא דרך השלום והאהבה, …לי לפניו מסילה ישרה של יחס חיובי לכל ולכל מעמל, של …כל השטים חיוק ידי כל הבונים בקודש ובחול בלב שלם, …האמונה.

…ריעש נבא, כי אם באהבה עזה ונאמנה"

…בספרו "תבש פארי" (והאשא, תרצ"א), שנכתב בימי רבנותו …בעיירת זוימל, אמר עם הספר: "לא ברעש נבא, ולא …מטים נתקן המעוות, כי אם באהבה עזה ונאמנה".
…מר מבמאמריו הראשונים של הרב, בפתיחתו שער־המספר …"עיטור־סופרים" שיצא בעריכתו — וילנא תרמ"ח — נאמר: …"הנה נטועה בקרב לבי, בית, לבני עמי ואחי, אשר זולת זה …כמעט משולל אנכי מכל מעלה נבבודת".
…"כל מדת הענוה שלי, כסיפא־דיקרא, תריזי באלך להודות …התוכה לעם נטועה בלבו, הוא לא סתם אהבה, אלא אהבת־אמת, …ה ולא עם.

מורעא דאהרן קא־אתינא"

…אגרות להגאון הרידב"ז ז"ל — י"ט אדר־ב' תרע"ג — כותב הרב: …"מורעא דאהרן קא־אתינא, שהוא היא פעולתו, והשלום — מדותו, …— סגולתו, וכל ישעי וחפצי היא צפיית ישועת גיי־קודש, …ויקרבו על הר־קודשי" (אגרות הראיה, ח"ב, עמ' קנ"ט).

הראה תקונים גדולים, מדרך השלום בה אשר בחרתי בה"

…יה אני רואה כמה סימני־טובת ותקונים גדולים, מדרך השלום …ה אשר בחרתי בה, בהנהגתי במסדי הרבנות הישובית רבת־

…שה לשמו יתי, שיזכני להרבות שלום בעם־ד' וארצו, ועי …השלום לקרב רבים לתורה ולאמונת־אומן, לשמות לב כל יראי־ …שבי־שמו ומצפי־ישועתו באמת" (אגרות הראיה, ח"ב, עמ'

…די ליקוטי מוהר"ן ס"י כ"ז: "כי למשוך את כל העולם לעבודתו …— — זה הדבר נעשה בכל דור ודור לפי השלום שבדור …ואי אשר לבוא לבחינת שלום אלא על ידי הארת פנים"].

…ל מלבב לחדות שיכלולים, בריננת לב ונפש"

…אורב שנה ומעורר ומבקש סיוע לענין זהו, הוא עושה זאת …כבוד, במלים של אהבה עמוקה, ובריח־כרותה לדברים היוצאים …— מן הלב הנאמן והאוהב — שהם נכנסים ללב, נכנסים …ושם, פועלים לטובה ומצמיחים ברכה. וכרוב המקרים צורת …עצמת היא המפגה, היא המסלקת את אבני המכשול — …סולו סולו, פנו דרך, הרימו מכשול מדרך עמי" (ישעיה נ"ז, י"ד). …לדבר: כשהרב פונה אל ראשי "אחוזת־בית" — ראשיתה …של תל־אביב — בבקשה להשתתף בהתקנת עירוב, הוא חותם …(ס' כסלו תרע"ב) "ברגשי כבוד וידידות באמונה, וביותר …לחזות שכלולים ברינת לב ונפשי" (אגרות הראיה, ח"א, עמ' — הגאם יכולים לסרב ולענות בשלילה מול הרעפת חיבת־לב …כזאת, מצד הרב של יפו העתיקה, לאחוזה החדשה באי"י, …אנשים הנבנים המרינינים לבו ונפשו?
…עבור ימים מועטים, ושמו של "הרב מיפו" נישא על כל …ברוב כבוד ורוב הערצה, ורבת היתה השפעתו הברוכה על …וכל הוצקים.

…די בי למחיה שלחני ד' אל אדמת־הקודש"!

…ב היה מודע לשליחות שהוטלה עליו מכרום, ידע שהוא שלוחא־ …ה בזמנו ובמקומו. והדבר מדגש ומפורש במכתב אל הגרי"י …(כ"ח אדר תרס"ה): "מאת ד' היתה זאת, שיהיה מוטל עלי, …בודת הישוב הקדוש"!
…והא בזה נאמר במכתב מקיף להגרי"א הלוי ז"ל בעל "דורות …נים" (ר"ח סיון תרס"ח): "ידעתי כי למחיה שלחני ד' אל אדמת

…מה אותו מכתב מפרש הרב האומר: "על ידי שיחות ומעט …הזולתי לזורים על כללות הישוב, השפעה של הציבור רוח־ …לקדושה ואמונה, לתורה ויראת־שמים, והנני רואה את פריה …בית" (אגרות הראיה, ח"א, עמ' קי"ב).
…ואני שמא לא רק שאינו מתבעד ממה שכבר הוטל עליו, אלא …רוצה הולך בכל פעולתו השפעתו גם על המושבות הרחוקות …בגליל, ובמכתבו לרבה של ראש־פינה, הרב סודרוס הכהן ז"ל, …אייר תרס"ט — כותב הרב: "ידוע אצבי שמה שאני חפץ …לי שייכות גם במושבות שבגליל, איבו זה ושלום מפני כבודי …ימי הלילה מחומר־כבוד — אבל מאוד חפצתי שיהיו כל המושב־ …ל הישוב החדש בכלל מקושר בקשר אחד, ועל ידי זה נוכל …מקושרים יחד, ונוכל לעשות בעזה"י כמה דברים טובים, בין …תרעת קרן היהדות, לתורה ולאמונה, בין לטובת המצב החמרי …גם כן קודש לד'" (אגרות הראיה, ח"א, עמ' רנ"ד).

…ד' אשר עשה לי את הנפש הזאת"

…, כן, גם בעצם הימים של רעש־השמיטה, מצד המתערערים על …עכדיה, סערה שגרמה לו הרבה יגון־לב ומרורים, היה מתגבר …, ואומר לעצמו בלשונו של רבי יהודה הלוי "כי מנופת צוף — …בחירי" [עי' אגרות הראיה, ח"א עמ' ל"ח], והוא כותב בכ"ג …[illegible] להרדיז היקרים בהתרגשות:
…חד ד' אשר עשה לי את הנפש הזאת, ואשר הביאני במסיבותיו …ות, לעבוד בכוחי המצער על הוד־ישראל, בעת המאושרה הזאת …נ"חיים לעם־ד' הולכת ומתקבצת" (אגרות הראיה, ח"א, עמ'

אמונה, דמיון ומציאות (א)

מאת ש. ז. שרגאי

כששמים לב לנימוקים של הטוענים על ההכרח להחליט, לפר־סם ולהודיע קבל כל העולם ולממשלות ערב, שאנו מוכנים לוותר על הגדה המערבית, לסגת לגבולות תשכ"ז (1967) ואולי לוותר גם על ירושלים העתיקה או על חלק ממנה (הרי לא נצא למלחמה רק על כך) מתרשמים שכל הנימוקים הפקרוניים שמשתמשים בהם, כמו זכויות הערבים, שליטה על מליון זרים, שאין לסמוך על גאולה, נסים וכיוצא בזה, הם נימוקי "יהודה רעוד לקראי".

אלה הם פרפראות לעיקר, כדעת סוברים ומאמינים שעל־ידי הכרזות אלה ונכונות להצטמצם בגבולות 1967 — נזכה לשלום או לפחות ל־אי־לוחמה, להפסקת המלחמה, ל־פחות בדור הזה, ולהשאיר בעיית השלום כפי שמאזאת מציע — לדו־רות הבאים, או לדור הבא. משתד־לים להוכיח שזו הדרך להשגת שלום או לאי־לוחמה, זה מציאותי.

מכאן ההסתמכות על ה"מציאות", מציאות מרה שאנו נתונים במלח־מה; מציאות שבשעה שאנו מחזיקים בכל השטחים ששוחררו ב־1967 (כבר נסוגנו מחלקים ברמת הגולן ובסיני) — אין כל סיכוי להגיע ל־שלום או להפסקת הלוחמה, ולכן עלינו ליצור "מציאות" אחרת ול־דעתם בידינו ליצור "מציאות" אח־רת של שלום או של אי־לוחמה אם נוסיף לסגת "עד"?. על ה"עד" — אין תשובה עד היום מהדורשים נסי־גה, בתוך מחננו, שיאמרו: עד כאן נבונים לסגת למען השלום או למען הפסקת מצב המלחמה ולא עוד, גם על־ידי ה"לא־עד" אין סיכוי לא לשלום ולא להפסקת מצב המלחמה, ואף צפויים למלחמה.

סוד זה אנשי הויתור מסתירים מפני שגם הם אינם יודעים את ה־גבול. עד כה מדינות ערב מדברות על ביטולה של מדינת ישראל ולא על שלום תמורת נסיגה. הנסיגה ל־דעתם, היא צעד אחרי צעד לביטולה של מדינת ישראל.

בין נסיגה ושלום

הרגשתי, חושבני שאינני טועה (ואם יעמידנו על טעותי אודה ש־טעיתי ולא אבוש) כי כל הנמוקים הבטחוניים, האידיאולוגיים, ההיסטו־ריים וההסתמכות על היסודות של הציונות הדתית (שאגב אין לה כל יסוד) — אינם אלא פרפראות לעי־קר היסודי של אמונה שאם ניסוג, נשנה את המציאות הנוכחית של מצב־מלחמה למציאות של שלום או להפסקת המלחמה, אי־לוחמה וכל מיני נוסחאות שבאים להסתיר כש־הן. לא לומר בפשטות את האמת, בכדי שאפשר יהיה לכל אחד לפרש את הנוסחה כטוב לו, כמו כל נוסח מוסכם, פרי־מנסחים — בא לכסות הרבה טפחים במקום לגלות הכל ב־שפה אחד ברור וגלוי, שבכן לכל, שאין יכולים לפרש אותו לכאן ול־כאן.

אילמלא האמונה של מוצבי הנסי־גה, שניתן על־ידי נסיגה להפוך את המציאות הנוכחית למציאות טובה הימנה, ספק גדול לדעתי אם היו תובעים מסירת שטחי ארץ־ישראל ששוחררו (ואפילו לא שטחים ש־עיקר חשיבותם הוא בטחונית) לזו־לתנו מתוך כל אותם הנימוקים ה־בטחוניים, האידיאולוגים, ההסטו־ריים וכו'. ייתכן שקומץ קטן היה דורש גם אז נסיגה מתוך הנימוקים האלה, אבל קומץ דלא מינכר ש־רואה לפניו את "ואהבת לרעך" ו־מעלים עין מ"כמוך".

ארבעה גורמים

המתנגדים למסירת שטחי ארץ־ישראל המשוחררים לזולתנו, ותוב־עים התנחלות יהודי בכל שטחי ארץ־ישראל המשוחררים — יש מהם ש־אינם מאמינים, שניתן להחליף את המציאות הנוכחית במציאות של שלום ואפילו לא של הפסקת מלח־מה למעשה, מבחינותיה השונות, ו־זהו המניע הנפשי שלהם והתנגדותו נגד הנסיגה, ולא מטעמים מוסריים אידיאולוגיים וכו'. ויש מהם שמתנג־דים למסור את השטחים המשוחררים לזולתנו, גם מפני שאינם מאמינים שמסירת חלקי ארץ־ישראל לזולתנו

כלפי בעלי אשליות

(בעקבות העימות בין עוז ושלום לגוש "אמונים" — "הצופה", כ"ו באדר א' ש.ז.)

— ותביא לנו את השלום או את הפ־סקת המלחמה (אן היתה שמדת כאלה פיקוח נפש של הכלל), גם אם ניתן היה להחליף את ה־מציאות הנוכחית במציאות אחרת על־ידי הנסיגה — הרי מתקוממים נגד זה מטעמים מוסריים, הלכתיים, היסטוריים ומתוך אמונה בתוכן ה־גאולה של מדינת ישראל שקמה לתחיה מחדש, ומתוך ראייתה את הציונות הדתית כמהרת למקמה ל־קרב את הגאולה על ידי ארבעה גורמים א) שיבה עם ישראל לארצו ב) גאולת הארץ מידי זרים. ג) פעולה פוליטית להחזיר מלכות יש־ראל. ד) מאמץ לתת לארץ־ישראל בתחיית ממלכתיותה ודמות של ישראל מבא בכל מישורי החיים.

ארבעה גורמים הללו יש להפעיל על ידי קבלת הסכמת אומות העולם להחזיר את ארץ־ישראל לעם ישראל וזאת עם ישראל לארצו—ממלכתו — ולא להמנע מכך גם אם תושבי ה־ארץ הנוכחיים יתקוממו כנגד צער שיבתנו לארצנו, לשם כך עלינו ל־צוד כוחות בישובו של העולים סוד עם שיבתנו המחודשת לארצנו.

לעליית יהודים לארץ־ישראל, גם אם רבים המה, לא מתוך מגמה של חידוש ממלכתיותנו — איננו זקוקים להסכמת האומות, ויש לעשות הכל לעלות לארץ־ישראל בכל הדרכים גם בניגוד לאומות העולם.

בירור מוקדם זה הבהרת יסודות הבירור והמפריד בין הדעות חשוב ונחוץ כדי שלא נחשוד איש ברעהו במה שאין בו, ונראה את הנקודה שאין עליהן חילוקי־דעות אלא גישה שונה מתוך שתי ראיות את מה ש־קוראים מציאות.

מציאות או דמיון

נבחון קודם־כל את הסיפון ש־בנסיגה (מבלי להיכנס כאן לבירור — עד היכן?) תביא לנו את השלום או לפחות הפסקת מצב המלחמה, כי בכך הרי מונים את מתנגדי הנסיגה; בשם מציאות של שלום.

והנה: התנגדות לעלייה לארץ־ישראל מצד הערבים קדמה להצהרת בלפור שדובר בה על בית־לאומי, וקדמה להולדה של הקוממה מחדש של מדינת ישראל בחלק מארץ־יש־ראל. התנגדות קיימת בכל תדורות הימצאות יהודים בארץ־ישראל ו־ישיבתם בה היתה כרוכה בסכנת נפשות מצד התושבים הערבים, גם אם העלייה היתה של בודדים שלא חלמו כלל על מדינה ועלו רק לשם קיום מצוות ישוב ארץ־ישראל ו־מתוך געגועים להרגיש חיי בשמות של אויר ארץ־ישראל וקדושתה — היו צפויים לסכנת חיים.

הסכנה היתה צפויה לא רק משו־דדים בודדים אלא מתוך התנגדות של כלל הערבים ומנהיגיהם, ששללו זכותם של יהודים לחיות בארץ־יש־ראל רק כיהודים ולא כציונים. יתכן שהתנגדות זו נבעה מתוך הרגשתם מתוך לסוף ההכרה, הרגשת אמת, כי התיישבות יהודים בארץ־ישראל נושאת בתוכה ראשית צמי־חת הגאולה, חידוש הממלכתיות ה־ישראלית, השבת הגדולה, את ארץ־ישראל לעם ישראל ואת עם ישראל לארץ־ישראל *).

הציונות, השאיפה המדינית לחי־דוש מלכות ישראל הגבירה את ה־התנגדות, ואף הביאה למלחמה מ־אורגנת של הערבים נגד היהודים בארץ־ישראל, אם ביוזמתם הם ואם ביוזמתם ובעזרתם של האנגלים. מל־בד המלך פייסל התקוממו כל המנ־היגים הערבים לשיבתו של עם יש־ראל לנחלתו.

בלי עלייה

בכל התקופות חיפשו היהודים יו־שבי הארץ וראשי התנועה הציונית דרך של בנין הארץ והתיישבות יהו־דים בה, מתוך שלום עם הערבים והדבר לא עלה בידם. כל הארגונים, הקבוצות, היוזמות של יהודים ל־הביא לידי הסכמת הערבים — עלו בתוהו. הערבים כשנוכחו לדעת ש־עליית יהודים והתאחזותם בארץ היא מציאות, שכל הפורמולים הנ־רציניות לא ימנעו אותה — היו מוכנים להסכים לעלייה בתנאי ל־הבטיח לעולם ועד שהעלייה לא תע־לה על עשרים וחמשה אחוז של ה־תושבים הערבים ועל־ידי כך למנוע הידוש של הממלכתיות הישראלית, לרוקן את העלייה מתוכה הגאולתי של עם ישראל וארצו.

בארכיון הציוני נמצא בתזכיר דויד סטנוגרפי שבן־גוריון המציא להנהלה הציונית על השיחות של קלווריסקי, מגנס, שרת ובן־גוריון עם הערבים על הסכם של שלום או של אי־לוחמה כפי שמנסחים היום, ר' הכל התנפץ בנקודת העליה, שהע־רבים לא הסכימו לעלייה חפשית ואף לא ליסוד של עליה לפי כוח־הקליטה אלא להבטיח לעולם ועד ש־היהודים בארץ ישארו מיעוט. אמנם היו בתוכנו (ואני סורה גם בתוך התנועה, בודדים) שטענו שיש להס־כים לכך לחמישים שנה ואח"כ — נראה, אולם הם היו מיעוט דמיעו־טא, דלא מינכר. ביניהם היה שרת שהציע שאנו נסכים למכסות של עליה, שמא על־ידי כך נרכך את עמדת הערבים, אולם לא היה בידו אף רמז כל שהוא מאיזה ערבי ש־הוא שעל־ידי קביעת מכסות יסכימו לעלייה. למעשה, גם בניגוד לדעתנו, קבעה הממשלה המנדטורית מכסות על יסוד "כוח הקליטה" ועשתה הכל לצמצם את העלייה בניגוד לכוח ה־קליטה.

בא הרברט סמואל והציע לנתק את עבר הירדן מארץ־ישראל ו"ליצור" אומה ירדנית ושזה יביא שלום. ל־מען האמת יש לציין שאחד מנימו־קיו היה — שבין כך היהודים אינם עולים... (טענה שבעלי הנסיגה כש־מיעים, והאמת היא שאנו בארץ אי־נם ששים כאומה שיהודים יעלו, ו־אלה שעולים ממררים להם את חיי־הם באמצעות ביורוקרטיה עד שכמע־איסים עליהם את המדינה) והתוצ־אה: עבר הירדן נזקקה מאיתנו. שלום לא השגנו והשאר ידוע.

בתקופת "ברית־שלום" בא הרב מאיר בר־אילן לברלין והקים קבוצה (בידיעת הנהלת הסוכנות) "המזרחי" שבהנהלתה היו: הרב ברלין, ד"ר בוריאר, קלווריסקי, מגנס, ילין ו־כותב הטורים. הניסוק היה: נברר פעם באופן יסודי אם על ידי איזה יהם ויתורים נוכל לזכות בהסכמת הערבים לעלייה.

אחרי פעולות אינטנסיביות של קלווריסקי ופגישות לעשרות עם ראשי־ערבים נתברר לכולם שהסכ־מה לעלייה אין לקבל בין הערבים ואין לצפות לכך. אפשר לקבל הס־כמה לעלייה בגבלת שהגיעה אתנו כביקום. אילו היה מתעתנו שאפשר שבכלל האב יש להמשיך ולאפשר יהיה לקבל הסכמת מנהיגים ערבים בתמור־רה מסכיה... מחשבה פסולה שנדחי־תה מכל וכל.

אחרי הקוממה של מדינת ישראל מחדש, היא צומצמה בגבולות ה־או"ם 1947 עד כדי מותק, ואף לכך הערבים לא הסכימו; אחרי מלחמת הקוממיות ב־1948 שהערבים יזמוה, וגבולות הארץ הורחבו הכרזנו על נכונות להחזיר מאה אלף ערבים ש־עזבו את הארץ בניגוד לקריאתנו לא לעזוב, וההצעה נדחתה על־ידי ה־ערבים אם לזה היה מצורף תנאי של שלום והכרה במדינת ישראל; אחרי המלחמה בת ששת הימים לא חדלנו מאז עד הנה להשכים ולהכריז בכל יום כבבצם, שאנו מוכנים לסגת, נסיגות מרחיקות תמורת שלום (ב־זמן האחרון אף לא שלום אלא הבורות הפסקת הלוחמה או אי־לוח־מה) — ואין קול ואין עונה מצד

* אין טעם לטיעון שראשית צמי־חת הגאולה הולה עם החורבן. אכן כמיה עלי עם החורבן. ברם, צמי־חה, גילוי, ולא בהסתר אלא, צמי־חה נראית לציון, ראשיתה עם התק־ממה בהסע של מדינת ישראל.

הערבים לקבל הצעתנו: מה שהערבים דורשים הוא נסיגה "צעד אחרי צעד" מכל השטחים, ותורת הפלי־טים שיוחזרו, ועכשיו מוסיפים ה־דרישה של הקמת מדינה ערבית ב־יהודה ושומרון ועזה, וגם על זה אין הסכמה נגויה להכיר במדינת ישראל. אלא, אחרי נסיגה זו (כולל ירושלים) "יבררו" אפשרות של שלום, אי־לוחמה וכו'. החלק מבריץ בגלוי — שאחרי הנסיגה צעד אחרי צעד — תגיע השעה לחיסולה של מדינת ישראל.

היכן איפוא מציאות של השגת שלום או הפסקת לוחמה תמורת נסיגה זו? והיה המציאות שבשמה מדברים? או שזה דמיון שאין לו כל אחיזה במציאות? אדרבה יקום ויבוא מי שהוא, יהודי, ערבי, ה־"מתווך" קיסינג'ר ויודיע קבל עם ועדה, שבתנאי נסיגה אלה ואלה מוכנות כל מדינות ערב להכיר ב־מדינת ישראל ולהקים שלום איתה! אדרבא! אז יהיה מקום לויכוח על מציאות ממשית של שלום במקום שטחים, של נימוקים מוסריים, אידי־אולוגיים, היסטוריים ועוד ועוד. אבל היום הרי זה ויכוח סרק של שרבא פרח: הרי ממשלת ישראל ושריה, בסמכות או בלא סמכות — מכריזים השכם והערב שמוכנים לוויתורים טריטוריאליים מרחיקים, תמורה לוויתורים של החרבות. התשובה היא: שלושה ה־לאוים של חרטום. ואם ההצעה ה־מתווכת שמדינת ישראל תאמר לאן ועד היכן ניסוג — הרי גם אנשי הויתורים אינם מוכנים לציין עד היכן ולאן.

צעד אחרי צעד ללא תורה

יתר על כן: הצהרנו רבות פעם ופעמים למדינות ערב: נשב ליד שולחן אחד ללא תנאים ונדון על כל ההצעות, פרט כמובן, ההצעה על ביטולה של מדינת ישראל — וקיבלנו תשובה: לא באלף רבתי, מפני שהם מחזיקים בשלושה ה"לאוים" של חרטום: לא מו"מ, לא שלום ולא הכרה במדינת ישראל.

אכן, מסכימים הם הערבים לנסי־גות "צעד אחרי צעד" ללא כל תי־מורה מצדם להכיר בגלוי בזכות קיומנו באיזו שהיא צורה. מצרים רוצה ב"צעד אחר צעד" — כמפני שהיא רוצה לדחות את מלחמת ה־הכרעה על ביטולה של מדינת ישר־ראל עד אחרי התבצרותה מבפנים, ומפני שנסיגות "צעד אחרי צעד" נותנות למדינות ערב תנאים אסטר־טגיים יותר טובים ל"מלחמת ה־הכרעה" מאשר לשאנו נמצאים בגבו־לות היכן שאנו נמצאים.

אבל היכן ה"מציאות" של שלום, הפסקה מצב המלחמה, אי־לוחמה (הכל נוסחאות שאפשר יהיה לפר־שם אח"כ בכל מיני פירושים פרט לפירוש הפשוט של שלום) — כציר־אות זה היא רק פרי דמיון של המוצ־ניב לנסיגה, דמיון, שאין בו כל ממש ואין לו כל יסוד במציאות, ו־אין כל רמז מצד הערבים שהיא ת־הפך למציאות אפילו כשנסוג לגבו־לות 1967. (מאמר ראשון)

מראה עינים, והלך נפש

מאת אברהם ביק

אומנם של האמן והלך־נפשו ניזונים לא רק ממראה עיניו, כבכשר קליטתו של מראות וציו־רים שמסביבו, אלא גם מכשר כשרונו להקשיב למתרחש בתבוניות הנפש. על הפסוק "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו", דרש רבי שמחה בונם מפשיס־חא: אדם שמו לפי שיש לו כוח המדמה. אדם — אדמה, "כדמותנו" — הווה אומר: שנברא אדם בכיף הדמיון. הא כיצד? האמן שבריו שמ־תה בונה, אמן המחשבה, המצרף רעיון לציור, מספר לכן מעשה־בראשית. וכך היה. לאור שנב־רא העולם והיה הכל הדור ומפואר נתאווה ה־קדוש ברוך הוא להראות מעשה ידיו לאחד יודע רעך ומכיר ומבין. והנה לא היה בכל הנמצאים והברואים אף אחד שיהא ביכולתו להשיג את הזולת. כל יש ויש וכל נמצא השיג אך את עצמו. מה עשה הקדוש ברוך הוא? עמד וברא את ה־אדם. את כל היצור נתן בלבו. בכיף הדמיון ברא אותו — למען יוכל לדמות לזולתו. והנה — הושג העולם על ידי זה המשיג זולתו, הוא האדם, הוא הרואה, הוא המדמה.

הרי כאן לפנינו פילוסופיה שלימה על ה"אני" של האדם, של אדם המחונן בכשרון דמיוני.

סיפורי מעשיות

גבורתו האמנותית של האדם מישראל, ליצירת החסידות, שהוא מספר בתורה לא רק בניגון ו־בריקוד אלא גם בסיפורי מעשיות. היצירה החסי־דית הוא לא רק יצירה לירית־אפית המתעלת מתוך הפלילה עצמה, היא בעיקר דמיונית.

סבמן של "סיפורי המעשיות" של רבי נחמן מבראצלאב שיש. בהן קודם כל וצביונן האמנותי הוא קודם כל זה שיש בהן מהכונה תהלים. סיפ־רי' ששים הרשם כאילו בנתקי מחלום הנמשך לאין־סוף של אדם שניזון מדמיון באוני. כמו בחלום כן מצטייר בסיפורי הדמיון הפלאי ציור ראליסטי ביותר והבלתי־הגיוני נצטר בבטחון כזה כאלו בהחייב הוא מתוך הגיון מאין כמוהו.

בקראנו את סיפורי "שבעת הקבצנים", ה"בעל תפילה", נדמה לנו כאילו נמצאים אנו בעולם החלום וכמו שם אין גם כאן דבר שהוא בגדר הנמנע. אלא שהסיפורים מקבלים צורה אפית ו־הגיבורים רואים את הכל ויודעים את הכל בבהי־רות ובבירדות נפלאה. כאן מסולקת אמנם ביקורת ההגיון ומקימה תופסה מין הגיון אי־הגיוני, מין דמיוניות המובנת לעצמה; הריאליות נהפכה ל־בלתי־ריאליות. הדמיון — לריאלי. סיפורי רבי נחמן הם גל עד למלאכת מחשבת ציורית־דמיו־נית.

רב משה טייטלבוים, איש אהל ורבי צדוק ה־כהן איש לובלין רשמו את חזיונותיהם—חלומו־תיהם על פנקס ורשימות אלו, שאין להם תקדים כי אם בספרות המקובלים הן תופעות מיוחדות במינם, כעין גבישי סיפורים, השוזרים ציורי אותיות ודמויות ליגנדריות של קדושים.

זקוק היה רבי משה מאהל להבנה אסתטית גם בעבודה השם שלו וגם באמונתו בצדיקים. הבנתה אסתטית זו היא שהמציאה לו את הכבע הציורי המגובש לכל אשר הסס בפנים הפסיכי שלו. רבי משה מצא פעם אה חברו הצדיק רבי אייזיק מקאליב כשהוא ללא כסות. שאלו ר' אייז־יק: איך אני נראה בעיניך? — כאדם הראשון בגן קודם שטעם מעץ הדעת — ענה רבי משה. רבי משה אף ניהל יומן או לילן, בו רשם חלומו־תיו. באחת מרשימותיו "הייתי בגן עדן של התנאים" כתב: בחלומי עמדתי אצל הר אחד הרציתי להגיע אל גן עדן של התנאים. אמרו לו המלאכים שטקדם צריך הוא לעבור בבארה של מרים בים כנרת. כשבא אל גן עדן של התנאים, ראה תנא אחד עומד ולומד מסכת בבא קמא. — וכי זהו הגן עדן? — התפלא. ענה לו מלאך: — סבור אתה שהתנאים הם בתוך הגן עדן, הגן עדן הוא בתוך לבם של התנאים.

רבי מנדל איש קוצק, בדרישתו למחוזי הגדלות, לימד שהאדם נברא כדי לרומם את השמים מעבר למציאות הזמ־ימית התקו העיקרי בביוגראפיה ה־רוחנית שלו היתה הקפיצה אל על. החיים הם סולם להדירה במעמקי האין־סוף אף שאין בהם מן הבדאיות הקיומית. אולם כדוגמה לפריצתו את פרדס המחשבה, השתמש בסיפורים דמיוניים.

דמיונותיהם של הצדיקים היו בעיני תלמידיהם כשהן לצפמן דמויות אמנות. בדמיונם הפלו ו־רוממו את הדמות ועטפו אותה בלבושי אורה ויפעה.

אמר רבי שמחה בונם מפשיסחא: פעם מצאתי בגורן תבואה שיבולת שכל גרעין שבה היה זהב טהור. כך היה פניו של רבי היהודי קדוש.

הסבא רבי בר מראדושיץ עבר פעם את דרך כפר ולן בפונדק. כשעלה על מיטתו לא יכול היה לעצום עין מרעש תקיקת השעון. קם הרבי ולקול הקצב של השעון יצא בריקוד. בבוקר פנה אליו בעל האכסניה ושאלו ריקוד זה בלילה מה משי־מעו? אמר לו הרבי אם תאמר לי מניין לך שעון זה, אגלה לך סוד ריקודי. סיפר לו בעל הפונדק שהשעון משכן אצלו החוזה מלובלין שלא היה לו לשלם שכר לינה. אמר לו הסבא: שעון זה משובה מאורלוגין אחר. כיצד? כל שעון מודיע לאדם כי עברה עוד שעה מחייו והוא קרוב ל־קיצו. ואילו האורלוגין של הרבי מלובלין משמיע בכל דפיקה כי שעת הופעת המשיח קרובה ובאה...

אמנות המלה

השיטות הקבורות של אלשי החסידות הן גם דוגמאות מפוארות לאמנות המלה. ערכו של ה־מכתם, כערך דמיוני בסיפור או בשיר, הוא לא רק בחזים ובני־יהיים שהוא משורר בנו, ברמזי־כוונה גלויה או נסתרת, אלא גם בבירורות המ־גולית המלאה אותן.

יש בספרי החסידות, תפילות, וידויים, דרשות וציורות וסתם ביכורות, דיבורים קצרים שהם מב־בשונו של עולם האמנות.

"ואותיות הן היכלות". "כל אות כפרה וכל דיבור כזר פרחים". "בשעה שבני ישראל אינם מקיימים את המצוות הכתובות בתורה, נוהגים ספרים העומדים בארון הקודש מתקמטים כרוב צער". "פיסה היתה בליל המלך נולדת מתוך השינה. מדברים עליה כל חודש מחדש כאילו זה היה הראשון". אמר ר' שמחה בונם מפשיס־חא: "סידור הש"ס הוא כסידור הכוכבים ברקיע". שסה סדרים — וכוכבים! סידורים של אלה כסי־דורם של אלה. האין זה הרעיון על ההקבלה של סדר מחשבות האדם וסדר הדברים מחוצה לו? אלא שאותו רעיון קאנטיאני מובע כאן באופן ציורי מובהק.

ועוד "שירו לה' שיר חדש". "השיר הוא מצד ההכרה ובכל רגע הוא הכרה מחודשת ושיר חדש. ואין רגע שישורר שיר שכבר שר ברגע שלפניו ונמצא שלעולם השיר הוא חדש". או שאותו חסיד אומר: "שמעתי שהשם יתברך עשה ספר והוא העולם ופירוש על אותו ספר — התורה". עוד שמעתי: בכל מקום שיהודי נופל הוא נופל בחיקו של הקדוש ברוך הוא".

(מן הספרה: "תפארת החסידות")

הצדיק "זולל פשטידות"

מאת הרב ברוך ישר

אמר הכותב: סיפור זה שמ־עתי בימי עלומי מפי אחד מ־ותיקי החסידים ואינני זוכר אם פירש בשמו של אותו צדיק אם לא. ואף על פי כן חושבני שכדאי למסור ספור זה כמו ששמעתיו, כדי שדורנו זה יכיר את דרכיהם הנעלות של צדיקיו. מה שדרשו מעצמם ומה שעיימו בעצמם, ולאורם ילך.

וכך סיפר חסיד וותיק אחד: הוה היה צדיק אחד שכינו אותו "זולל הפשטידות" (דר קוגלס פרעסער). כמובן שכינוי זה לא הוסיף לו כבוד ונחת רוח... וגרם לו מעט צער, בושה ועגמת נפש...

ומשום מה כינוהו בכינוי גנאי כזה? משום מעשה שהיה: ה־צדיק ביקר פעם אחת באחת מעיירות היהודים אשר בגליציה, התנהגותו, זיו פניו והדיבור ה־מעט השפיעו הן על בעלי־הבתים והן על חסידי העיירה וביקשוהו להשאר ולשבות את שבתו בתוכה. ומנהג היה נהוג בעיירות פולניה וגליציה שבשבתות בה אדם חשוב, צדיק וכיוצא — היו עורכים לכבודו קידושא רבה בשבת אחרי התפלה, תפלת שחרית, קריאה ומוסף. והיו חשובי בעלי הבתים וחסידי ה־עיירה משתתפים בקידושא רבה זה שנערך באכסנייתו של ה־צדיק. והיה כל אדם חשוב ובעל יכולת שולח לאכסנייתו פשטידה שאשתו הכינה לכבוד הצדיק. הצדיק קידש על הכוס והוציא את הנאספים ובהגיע תור אכי־לת הפשטידה, היה הצדיק האו־רח, טועם משהו מן הפשטידה שהוגשה ואת השאר חילק כשי־רים לנאספים.

והנה הוגשה לשולחנו פשטי־דה אחת גדולה, יפה, חומה ו־שמנה שתנור החמין שעמדה בו כל הלילה צימקה ויפה לה... אגלי שומן מטפטפים מצידיה ומגרים עצבי התיאבון עד שה־נאספים החלו לטעום טעמה עד שלא נתחלקה לשיריים... וכל אחד קיוה לקבל ממנה חתיכה הראויה להתכבד כשיריים. כי היה בה די לכולם.

וכשהצדיק חתך ממנה חתיכה קטנה ולעס אותה לעס לעס. הס־תכלו הנאספים לראות מי יזכה בשיריים קודם... הצדיק ראה את כל זה. והוא בשלו... לאחר שבלע את החתיכה הראשונה — חתך ממנה עוד חתיכה, כשכולם מחכים בבחינת "בעודו בכפו יבלענה" לקבלת השיריים וה־צדיק לוקח אותה ונוגס ממנה לאט לאט חתיכה אחרי חתיכה ואוכלה... גדולה היתה הציפייה שהצדיק לא ישכח בקהל חסידיו ומוקיריו. ולכל הפחות, אחרי שישבע ממנה — יזכור בהם ויחלק לכל אחד מנה. מנת השיריים אשר יזכה בה. אבל לשווא... הצדיק חותך כפעם בפעם חתיכה ושמה לתוך פיו. עד שלא נשאר ממנה כלום, ואפילו הפירורים שנפלו ממנה אסף ושמם לתוך פיו.

הרגש באווירה של ריטון הקהל שהתבטא בגמר הקידוש ובהפור האנספים שאחד אמר לחברו ב"זולל פשטידות" כמותו טרם נפגשתי... והם שיערו ש־מכיון שפשטידה זו, פשטידת גביר העיירה — היתה כל כך טובה ושמינה עד שלבו לא נת־נהו לתת ממנה גם לאחרים... ומעצמו מובן שלא היחס והאה־דה שקדמו לכך היה היחס וה־אהדה לאח"כ ושלא כבואו — צאתו...

הכינוי הזה "זולל הפשטידות" מהרה פורסם בכל רחבי המדינה וגרמה לו בושות ועגמת נפש, אף גרמה לו הפסד כספי. כי חסידיו הוותיקים נמנעו מנסוע אליו ואם נשאר עוד איזה מה־מסורים לו בלבם ובכל זאת נסע לחזות השבתות הבהירות בשבת שירה, שבת שקלים וכדומה — אליו — מתבייש היה לגלות כדי שלא יאמרו לזולל הפשטידות הוא נוסע...

כשחלה הצדיק ונטה למות ולי־ציאת נשמתו התאספו אנ־שיו רבים מסביב למטתו — רמז הצדיק לנאספים להתקרב אליו כדי שישמעו דבריו שנאמרו בקול חלש מאוד. כך אמר ה־צדיק: כל ימי שתקתי ולא רציתי לגלות סיבה אכלי את כל הפשטידה שבשבילה קבלתי את הכינוי "זולל הפשטידות" כעת הגיע הזמן לגלות כדי שלא לבוא להתם מבלי להיות נקי גם "מישראל"... וזו הסיבה: כש־טעמתי מהפשטידה — חשתי טעם של בחילה, של נפט בכרית... אמרתי בלבי, עלובה זו, היתומה העובדת אצל הגביר כעוזרת, רצתה לזכות גם כן במצוה ול־הוסיף קצת שמן תרנגולת לפש־טידה... אבל טעתה ובמקום לק־חת בקבוק השומן לקחה בקבוק הנפט שעמד בקירוב מקום ויצקה יציקה הראויה ל־התכבד לתוכה. ואילו יוודע ה־דבר, כשהייתי מעמיד פשטידה זו מן הצד או מחלקה כשיריים — היה הדבר גורם כראש ורא־שון לגירוש עלובה זו מן ה־בית... וכספיתים — לריב ול־מחלוקת... לכן הבלגתי ועם ה־בחילה שגברה בי עם כל חתיכה וחתיכה החלטתי שלא יוודע הדבר לאיש. וקבלתי עלי כל התחאות של צער זה ובלבד שלנערה לא יעשה דבר... וכ־גמרו דבריו ותצא נשמתו ה־טהורה.

כשסיפרו דבריו לפני צדיק הדור נענה אחד מחסידיו ואמר: בחינת הכהן הגדול יוחנן בן נרבאי שעליו אמרו העזרה צאו שע־רים ראשיכם ויכנס יוחנן בן נרבאי וימלא כרסו מקדשי שמים (פסחים נז, א) נענה הצדיק ואמר: אה! למעלה למעלה מזה.

אמר הכותב: אידי דאתי ל־ידי, שהזכרתי עניין אכילת ה־פשטידה בשבת — אספר מה שסיפר לי שיב ר' נתן סייבר צ"ל, מי שהיה יהבה של צאצא של סבי הדודה היה צ"ל, אבי זצ"ל, ר' יוסף שליכטר ז"ל. וכך סיפר לי: אבי אביו, ר' יוסף שליכטר שקראו לו ר' יוסף געליס, ומשום מה קראוהו ר' יוסף געליס? על שם סבתי גלי, שהיתה בוחנת כל שבת את ב־ד"ה בברא שלמדו. אם כן? ר' יוסף גליס זה כך סיפר: זכי־תי בימי חיי לבקר חמש עשרה פעם אצל הצדיק הר"ר שלום מבעלז, זכותו תגן עלינו. פעם אחת נזדמנתי לשבות בבעלז יחד עם הצדיק המופלא הר"ר שלום מקאמינקא. בבוקרו של שבת עליתי לחדר הגדול של הר"ר שלום זיע"א ששם היו החסידים מתאספים לשתיית קהוה של שבת. מצאתי שם כבר את הצדיק, רבה של קאמינקא. והנה נפתחה הדלת ונכנסה הרבנית מלכה'לי אשתו של הבלזאי. היא פנתה אל הר"ש מקאמינקא בזה הלשון: רבה של קאמינ־קה! באתי למסור לו קבלנה על בעלי... ודורשת ממנו ט"ג־ד כוסר לבעלי... ענה הקאמינקאי: מילא, אשת חבר — כחבר. ואני חייב לשמוע על מה היא קובלת. אמרה הרבנית מלכה'לי: בעלי חדל מלאכול, הוא אוכל מכשיר לא יותר מצפורת קטנה. ואני חשה איך הוא הולך ונחלש מיום ליום... ועליכם, רבה של קא־מינקה לתת לו מוסר על זה... נענה הקמינקאי ואמר אנכי אע־שה כדבריה...

בשעת הסעודה אכל באמת הר"ש מבעלז מעט מאוד ו־כשהוגשה הפשטידה והר"ש טעם ממנה טעימה כל שהיא והחל מחלק שיריים, אמר לו הצדיק מקאמינקא: רבה של בע־לז! בפקודת הרבנית — עלי להגיד לו מוסר. הרכין עצמו הר"ש, כלומר מוכן אני לש־מוע. פתח הר"ש מקאמינקא ואמר: תמיד תמהתי על תפלתו של דוד המלך עליו השלום שביקש מאת ה' שישמור על נפשו. כמ"ש "שמרה נפשי כי חסיד אני" (תהלים פו) וכי הגוף אינו זקוק לשמירה? ומי ישמור עליו אם לא השי"ת... אלא שעלה על דעתי ששלוש המלים הללו, "כי חסיד אני" מהוות פתרון לקושייתי. דוד המלך מבקש מאת ה' אנא ה' שמור נפשי! ואם תאמר ומי ישמור על גופי? כי השיב אני! וחסיד אינו מניח לגופו לסבול. אחרי התפלה — עוגת ביצים וכוסית י"ש... ובשבת — פשטידה מעו־לה והמין מחיי נפש... כלומר אני חסיד ולא מתנגד המתנהג בצומות ובעינויים... כעת יאמר לי רבה של בלז, למה הוא כן מענה את גופו ואינו אוכל כמעט ולא כלום וכי שביק רבינו ל־חסידותיה?... (…ויתכן)

מוסד הרב קוק

מוסד הרב קוק

ת. ד. 642 ירושלים

יצאה לאור חוברת תע"ב-תע"ג של

"סיני"

ירחון לתורה ולמדעי היהדות

בעריכת

ד"ר יצחק רפאל

בתוכן:

הרב הראשי רבי איסר יהודה אונטרמן זצ"ל / שר הדתות ד"ר יצחק רפאל; יעבץ / ד"ר אשר חייד; תוספתא תרגומית לבראשית ב, א—ג / רמון כשר; בית עגת / פרופ' שמואל ואבב ספראי; פליצתי בדאגתי הדושה / ד"ר דב ידדן; מלילות / פרופ' דניאל שפרבר; ליקוט מאמרי חז"ל או זיוף תלמוד בבלי לזרעים / הרב שילה רפאל; על תשובה בענייני פילוסופיה המיוחסת בטעות לרדב"ז / ד"ר דוד תמר; תשובה של מהר"י ברונא בכתב יד בדבר איסור והיתר / ד"ר אברהם פוקס; ר' מנחם ממירזבורק תיכוקיי / ד"ר יצחק זימר; "צלותהון ובעותהון" תפילותיהם של ראשונים בראי התרגומים לתורה / אביגדור שנאן; הערות לפרשנותו של דב ידדן לשיר הקינה של רשב"ג "עיני כרוב בכי" / שרה כ"ץ; הקדמת הראב"ד לספר "בעלי הנפש" / יהושע מונדשיין; ספרים חדשים.

דמי חתימה לשנה: —.20 ל"י

משרד ההפצה: תל־אביב, רח' אלנבי 87, טל. 615036

דיני הממונות בתלמוד

מאת שלום אלבק

עוסק בדיני הקנין בתלמוד שיטתם ועקרונותיהם ומושגי היסוד שעליהם הם נשענים, בשיטה שבהלכה הזורת אור לא רק על פרטי ההלכות, אלא על תוכן התלמוד בכללו ועל מחשבתו והקופתו, אין הספר ליקוט הלכות הדינים אלא מיוחד תשומת לבנו אל הקבוע והעומד במציאות והדססתדיה המשתנה.

600 עמ' — 78 ל"י

הוצאת דביר

האנציקלופדיה התלמודית

דורשין הלכות חג קודם לחג!

23 ערכים לחודש ניסן
שנדפסו ב־14 הכרכים שהופיעו עד כה

חמץ ומצה	סדר ליל פסח
אורז	ארבע כוסות
דגן	הגדה של פסח
דוחן	הלל
בל יראה ובל ימצא	הסבה
בדיקת חמץ	אכילת מצה
בעור חמץ	אכילת מרור
בטול חמץ	אפיקומן

קרבנות	שונות
בקור מומין	ארבע פרשיות
חגיגה י"ד	זכירת יציאת מצרים
אכילת פסחים	חודש
חגיגה	חול המועד
	בין פסח לעצרת

14 הכרכים

שהופיעו עד כה מכילים למעלה מ־1000 ערכים־ענינים בכל שטחי ההלכה: ברכות ותפילות, חגים ומועד, נשים ונזיקין, שופטים ומשפטים, ארץ ישראל והמקדש, טומאה וטהרה איסור והיתר, תקנות והמנהגים (כרך ט"ו עומד להופיע בקרוב).

מחיר כל כרך —.50 ל"י

ההזמנות:
אנציקלופדיה תלמודית, בית הגן, ירושלים.

הפצה ראשית ראשי:
[illegible]

صكذا من الاصل

סוציאליזם ערבי וגזענות ערבית

מאת ד"ר י. נפתלי

הנצרות חדרה לארצות האיסלאם בעזרת הכידונים של הכובשים הזרים, הכיבוש בא תמיד בצרוף של כיבוש רוחני בעזרת הדת הנוצרית. לכן ראתה הכנסיה הרומית את האיסלאם, את אויבתה בנפש והתנגדה לאיסלאמיזציה של אפריקה עד למלחמת העולם השניה.

הסוציאליזם בארצות ערב היא תופעה מקומית ונאצר היה הראשון להכריז על ארצו כעל ארץ סוציאליסטית מבלי לפגוע בדת ובדרכי הלכם של ארצות ערב אחרות. גם הקומוניסטים כשהתחילו לחדור למזרח התיכון, לא התחילו בהטפה למלחמת המעמדות, אף על פי שניתן היה להסית המון חסר כל נגד קבוצת בעלי עושר. הם הבינו שטרם הגיע הזמן לנהל תעמולה קומוניסטית גלויה, לכן העמידו את הלאומיות המוסלמית מול האימפריאליזם המערבי, בסיסמה: מוסלמי טוב הוא לאומי טוב. הם עוררו את הגאוה הלאומית בעזרת האיסלאם ולכן לא פגעו גם בדת המוסלמית.

הכנסיה הרומית המנהלת מדיניות ריאלית ובראותה אחרי מלחמת העולם השניה שהקולוניאליזם עבר זמנו ולא תוכל עוד להישען עליו במיסיון, היתה מהראשונים לעזור לתנועת השיחרור והפסיקה מלהלחם באיסלאם. להיפך, היא עשתה מאמצים רבים להתקרב למוסלמים והצליחה בדרכה זו. מכאן, גם ההצהרות נגד ישראל וירושלים, כפי שנעשה הדבר ביותר שאת בוועידת טריפולי.

לאומיות וסוציאליזם ערבי

האיסלאם ממשיך להיות גורם רב ערך בזמננו עם השגת עצמאות של עמים מוסלמים רבים. יחד עם זאת קבע הפרופיסור מאקסים רודנסון בספרו „איסלאם וקאפיטאליזם"[1], אם האיסלאם רוצה להמשיך להיות גורם בחברה החדשה, עליו להתאים את עצמו לרוח הזמן, כי הסוציאליזם יכול לגייס המונים לקראת שינויים חדשים בחיי החברה.

המחבר קובע קודם כל, שהתנועה הכלכלית איננה תלויה בדתות, כי אין כלכלה מוסלמית או נוצרית, כשם שאין כלכלה גרמנית או צרפתית. האיסלאם — מדגיש הוא — לא אירגן את ההמונים לשיטת חיים כלכלית, הוא קרא לנאמניו לחיות חיים הוגנים וצנועים מבלי לשנות את דרכי פעילותם הכלכלית. ראשי הדת רק דרשו מהמאמינים לחיות חיי צדק ומוסר בלא לשנות את חיי החברה. המוסלמים כאשר כבשו ארצות, כפו את דתם על הכבושים. אבל לא שינו את התנאים הכלכליים שבארצות הללו.

מכיון, שהאיסלאם מושרש בקרב ההמונים, הבינו ראשי המהפכנים בארצות המוסלמיות, שאסור להתנקש בדת המוסלמית. לדעתם, כשם שניתן היה לפעול בשם האיסלאם לטובת הלאומיות, כך אפשר יהיה לנצל אותו במאבק שבעניני סוציאליזם. זאת הבינו המהפכנים בארצות מוסלמיות רבות, אף כי הם עצמם סוציאליסטים הם ובלתי מאמינים, הם ניצלו את תושבי הארץ העניים לא בשם המפורש של מלחמת המעמדות, אלא בשם האמונה נגד הכופרים הזרים, ששלטו בהם וניצלו אותם.

לכן, ארצות ערב שהכריזו על עצמן כעל ארצות סוציאליסטיות לא פגעו באיסלאם. נאצר היה הראשון להכריז על ארצו כארץ סוציאליסטית, הוא עצמו נשאר מאמין ונתן מעמד מכובד לאנשי הדת במצרים. כך נהגו בארצות ערב אחרות ובעיקר בסוריה עם שלטת מפלגת ה„בעת" הסוציאליסטית. אולם גם האיסלאם לא עזר להצלחת הסוציאליזם בארצות אלה, בגלל העדר בהירות במחשבת הסוציאליזם המבוסס על האיסלאם וגם מוסר סבלנות להנהיג את הסוציאליזם בהדרגה.

מצרים היתה ארץ חקלאית ביסודה עד למלחמת העולם השניה, נהפכה לארץ תעשייתית, תודות לאנגלים. והחזית הצבאית נגד הגרמנים והאיטלקים באפריקה, אילצה את האנגלים להקים מפעלי תעשיה באזור ומפעלים רבים הוקמו במצרים. במשך הזמן קם במצרים דור חדש של בעלים ומנהלים של מפעלי תעשיה ובתי עסק, שהתמחו במקצועותיהם וקמה שכבה חדשה של רכושנים בארץ והאת בנוסף לבעלי האחוזות. נאצר, נאמן לעקרונותיו, הלאים את מפעלי התעשיה והבנקים, בעלי המפעלים נדחו מעמדותיהם ובמקומם באו אנשי המשטר, נאמנים לשלטון, אבל מחוסרי ידע ונסיון. והתוצאות לא אחרו לבוא, הכשלונות במפעלים הלכו וגדלו והתעשיה במצרים במקום להתפתח — נכשלה.

גם הסוציאליזם בסוריה נכשל ולא הצליח לחלץ את הארץ מהמשבר הכלכלי הפוקד אותה. הרעיונות של ה„בעת" הם מעורפלים וקשה לדעת בדיוק מהו הסוציאליזם הסורי.

הנצרות, שהתנגדה לציונות מחשש של התפשטות הסוציאליזם במזרח התיכון שהביאו אתם החלוצים הראשונים שעלו ארצה, מסתכלת בעין רעה גם על הסוציאליזם הערבי. היא מוצאת לה מהלכים בין תושבי הארצות המוסלמיות תודות לעזרתה לתנועות השיחרור נגד הכובשים הזרים, מחזקת את הרעיון הלאומי שבאיסלאם מול הרעיון של סוציאליזם המבוסס על האיסלאם.

מכאן, מאמציו של האפיפיור למצוא שפה משותפת עם ראשי השלטון בארצות ערב ודוקא בארצות בהן שלטים זרמים קיצוניים, כי בעזרתם ניתן יהיה לבלום את התפתחות הסוציאליזם בארצות ערב. לכן, אין להתפלא, שהתלונות נגדנו נתקבלו דוקא בריאד בירת סעודיה המוסלמית ובטריפולי שבלוב, כי שלטים שם זרמים קיצוניים ואת יריבותם מחוש האפיפיור.

גזענות ואנטישמיות ערבית

הערבים מתלוננים בשנים האחרונות על קיום גזענות או אנטישמיות אנטי ערבית באירופה וראשון פתח סארטר יצא במכתב נגד הגזענות החדשה. ז'אן ריימון, בספרו „קו שנים עשר"[2] מסביר, שריבוי הפועלים המתלמדים הערבים באירופה, מעשי החבלה של אירגוני השיחרור המפריעים לשלום הציבור באירופה, גורמים לשנאת הערבים.

טענה זו באה מחוגי השמאל, אבל אינם מאשימים את היהודים, גם לא את מדינת ישראל. טענתם העיקרית היא בעיקר נגד הבורגנים המנצלים את הרגש האנטישמי הקיים משנים רבות באירופה לטובתם, להגדיל בכך את ניצול הפועלים הערבים, למה מותר להשפיל את הפועל הערבי ולנצל אותו בעבודה קשה ובשכר נמוך. הסופר הפילוסוף ז'אן פול סארטר יצא לפני כשנתיים בכרוז נגד הגזענות החדשה כלפי הערבים ופונה לאנשים הנאורים ובעלי אמצפון לפעול נגד תופעה זו.

יצויין, שסארטר איננו מזכיר בכלל את מעשי החבלה של האירגונים הפלשתינאיים באירופה כגורם אנטי ערבי, אלא מתייחס לעובדים בלבד. הוא איננו מתייחס בכלל לעובדה שכשלושה מליון ערבים, מזה כשליש מאלג'יריה, עובדים באירופה וכי הם מאורגנים. יותר מפועלים אחרים הבאים מהמושבות. הם מתבודדים יותר מאחרים ומקיימים כעין קהילות משלהם. הם מרגישים עצמם יותר חזקים מאחרים, כי באים אליהם שליחים מארצות ערב לחזק אותם, להסית אותם וגובים מהם כספים למטרות שונות ובעיקר לטובת אירגונים הנלחמים בישראל.

הפעילות של ארגוני המחבלים הפלשתינאים בארצות מערב אירופה מחזקת עוד יותר את השנאה לערבים. גם אלה המתייחסים באהדה לשנאת של הערבים נגד ישראל, הרי פרט לשמאלנים מובהקים המזדהים בהם ללא סייג, אינם רוצים שמעשי החבלה יקרו בארצם ואירגוני המחבלים פועלים בעיקר בין המתלמדים הערבים, אשר מספרם מגיע לרבבות בארצות מערב אירופה. פעילות זו מטילה חשד על כל ערבי ומשום כך נמנעים רבים מלבוא במגע אתם, אף עם ערבים חפים מפשע ואין להם כל ענין במעשים אלה.

יתר על כן, שוכחים לגמרי, שהערבים נתנו יד לגזענות הנאצית נגד היהודים והמופתי מירושלים היה הראשון לעשות זאת. הנאצים בזו לערבים בני הגזע השמי. לא פחות משבזו ליהודים וראו גם בהם גזע נחות דרגה, כי שניהם בני אותו הגזע השמי. המפנה לטובת הערבים בגרמניה הנאצית חל אחרי, שוועדת פיל (1937) המליצה לחלק את ארץ ישראל לשלושה חלקים: מדינה יהודית, מדינה ערבית וחלק מהארץ יישאר במנדט בריטי.

הנאצים, שביקשו אז טרם חלמו של פתרון סופי ליהודים, היססו באותו פתרון לנקוט בתוכנית זו. אין כאלה שחשבו, כי התוכנית זו של הקמת מדינה יהודית תפתור לפתרון בעיית היהודים באירופה — היהודים ילכו לארץ ישראל. בסופו של דבר, תוך כוונה לזכות באהדת הערבים, נקטו הנאצים בעמדה ברורה. שר החוץ דאז, פון ריבנטרופ, שלח תדריך לנציגויות של גרמניה בעולם ובו נאמר, כי הקמת מדינה יהודית בחסות האנגלים לא תפתור את בעיית היהודים, כי היא לא תוכל לקלוט את כל היהודים ולכן איננה בקו האינטרסים של גרמניה.

מאז חלה התקרבות בין גרמניה הנאצית לבין הערבים. הנאצים באו במגע עם עיראק, סעודיה הערבית ועם המופתי מירושלים, שהביע את תקוה, כי גרמניה תמשיך לתמוך בערבים.

לפי תורת הגזעים היה לנאצים יחס של בוז לערבים והזלזל בכושים להיים מלכותיים. אולם, בימי מלחמת העולם השניה, בפרט אחרי התקפת גרמניה על רוסיה ומשלוח צבא גרמני לצפון אפריקה לעזור לאיטלקים בשל ורצונם להתקיף את אנגליה דרך קווקאז מזה ומצרים מאידך, מאז עלה ערך הערבים אצל הנאצים.

עם פרוץ מלחמת העולם השניה עבר המופתי מירושלים לבגדד לחזק את המרד האנטי־אנגלי. עם מפלתה של צרפת הוא שלח מברק ברכה להיטלר. מזכיר המדינה פון ויצסקר כתב למופתי, כי לגרמניה ולערבים

(סוף בעמוד 8)

1) מאקסים רודנסון, איסלאם וקאפיטאליזם, הוצאת דו סוי, פאריס.
2) ז'אן ריימון, קו שנים עשר הוצאת דו סוי, פאריס.

בדרום אפריקה חיים על הר געש

מאת ידידיה עופר (יוהנסבורג)

„אנחנו בדרום אפריקה חיים על הר געש" שח לי אחד הרבנים המשמש בקודש בקהילה צעירה ביוהנסבורג וגם משגיח על הכשרות מטעם בית הדין. הוא יושב כאן כעשרים שנה ושמש בקודש בכמה קהילות בערי השדה עד שהגיע לעיר הגדולה. מקורו בצפון אפריקה. ואף שדיבורו הוא על טהרת המבטא הספרדי הרי סגל לעצמו את נוסח התפלה של האשכנזים ואף קורא בתורה בניגון האשכנזי בתוספת סלסולים מזרחיים. אשתו אשכנזיה טהורה ילידת המקום וכך מתקיים כאן מיזוג גלויות מרצון או שלא מרצון. הספרדים בדרום אפריקה מעטים הם שנער יספרם, אף אין להם מנין משלהם בעוד שברודזיה השכנה יש בית כנסת אחד של הספרדים.

תחושה זאת של „חיים על הר געש" הולכת ונעשית יותר ברורה ככל שחולף הזמן וככל שהמנהיגים הפוליטיים ובעיקר ראש הממשלה פוסטר, משמיעים את דבריהם. תחילה התעלמו בכל הענין „ליבא לפומא לא גליא". כשהיו הקרבות באנגולה טענו „בנו הרעה לא תיבצע". דרום אפריקה — שלמו.

לאחר שמוזמביק הכריזה מצב מלחמה על רודזיה וסגרה את הגבול עמה, התחילו הדברים לחדור לתוך תודעתם של הדרום אפריקאים. אמנם הקשרים הכלכליים והתחבורתיים בין רפובליקת דרום אפריקה ומוזמביק הם תקינים, יש קשר יבשתי ויש קשר אוירי, כי מוזמביק תלויה במידה רבה מאד מבחינה כלכלית בדרום אפריקה, אך אין כל בטחון שהשנאה הגזעית ללבנים לא תיקל את השלוה וביום בהיר אחד לא תעשה מוזמביק „ברוגז" גם עם דרום אפריקה, אולי לאחר שרודזיה תזכה לשלטון הרוב הכושי, אם בדרכי שלום או במלחמה, ואז ישתנה מצבה של הרפובליקה הדרום אפריקאית תכלית שנוי. אנגולה ודרום־מערב אפריקה (שהאו"ם אינו מכיר בשלטון הרפובליקה הדרום אפריקאית בה) ממערב, רודזיה ובוטסואנה מצפון, ומוזמביק ממזרח, ומה על תשעה עשר מליון הכושים (לעומת ארבעת המיליונים הלבנים) היושבים בדרום אפריקה, האם הם ישבו בשלום? אמנם אין מנהיגות כושית ראויה לשמה בדרום אפריקה, ואלה שהראו סימני התמרדות נגד שלטון המעוט הלבן לא זכו להמשיך בהתנגדותם. איש אחד ששמו נבלה יושב מזה שנים באי בודד ואשתו פונה לעתים קרובות בשאלות לשלטון מתי תשחרר את בעלי, מהי אשמתו?

*

חופש ולחם

בעולם מהלכים ספורי זוועה על מספרים גדולים של עצורים ללא משפט בדרום אפריקה. קשה לבדוק את הדבר, אך ההרגשה היא שאין רבים כאלה והתושבים הכושים של רפובליקת דרום אפריקה לא בשלו עדיין להתנגדות מצד מדינת השלטון הלבן. אין ספק שהם מקופחים בזכויותיהם. אין ספק ש„האפרטהייד" פוגע במושגי יסוד של שויון האדם, אך אין גם ספק שמצבם הכלכלי של הכושים ברפובליקה של דרום אפריקה הוא טוב לאין ערוך ממצבם של הכושים בארצותיהם העצמאיות. רבבות מהם באים הנה לחפש עבודה ומוצאים אותה, בעיקר במכרות. אילו לא שנאו השבטים הכושים איש את רעהו יכלו להיות מאורגנים יותר וחזקים יותר כלפי מעבידיהם אך בלאו הכי פורצות שביתות לעתים קרובות בדרישה להעלאת השכר והטבת התנאים ואזי הם משיגים מקצת מתביעותיהם או שכל „המשלוח" של הפועלים מועמס על רכבות ונשלח למקום שממנו באו. המדינות העצמאיות (כגון מלווי, זמביה ובוטסואנה) שמהם באים הפועלים לוקחות חלק משכרם וגם על רקע זה היו שביתות ומרידות. אך הכושים שונאים איש את רעהו לא פחות משהם שונאים את הלבנים ואחת מבעיות הביטחון במכרות היא בעיית שמירת השלום בין הפועלים משבטים שונים בינם לבין עצמם.

עם כל זה רבים המודאגים על דלתות ארץ הזהב לקבלת עבודה, כי השינוי החלות בארצות העצמאיות אין לו דמיון בשום ארץ אחרת, סיפר לי מהנדס ישראלי שעבד כמה שנים בגאנה במשרד ממשלתי, כי רמת החיים של הכושי המקופח בדרום אפריקה אין דומה לה בכל היבשת.

*

הסתה קומוניסטית

ואף על פי כן אין תמורה לחרות והשויון ואולי בלחץ התעמולה הקומוניסטית הארסית. רדיו מוסקבה נקלט בבהירות על כמה וכמה גלים בדרום אפריקה וכשאתה מחפש בעצבנות את הגל שלנו מן הארץ אתה נתקל כמעט בכל מקום במנגינה של האינטרנציונל ובהסתה המרעלה של „שלום וקדמה" שבה כורכים את ישראל האימפריאליסטית ואת דרום אפריקה הריאקציונית ואת כל הפרובוקטורים שבעולם.

הרוסים מנצלים את הדחף החזק לפריקת עולו של האדם הלבן הם מופיעים כמשחררים וכלוחמים את מלחמת הנלכאים והנדכאים. ספק רב אם הכושים מבינים את כוונתם האמיתית של הרוסים ואם בכלל הם מסוגלים להבין אותה כשהם נישאים על כנפי החזון של החרות והשוויון. מי יסביר לכושים שדבר אחד הוא המאבק בין הכושי המושפל והאדון הלבן ודבר אחר הוא המאבק בקומוניזם והאימפריאליסטי הגרוע מן השלטון של המעוט־הלבן.

העתון „וורלד" (העולם) שהוא עתונם של הכושים בלשון האנגלית ועולה חמשה סנטים בלבד (בעוד שעתון רגיל עולה 10 סנטים), עורך בימים אלה משאל בין קוראיו הכושים לדעת האם יהיו מוכנים להלחם בעד הרפובליקה הדרום אפריקאית אם יהיה צורך בכך. כ־230 ענו בשלילה ורק כשבעים ענו בחיוב. אין משאל זה סקר מדעי על כל פרטיו ודקדוקיו, אך יש בו אינדיקציה ברורה על הלך הרוחות בין הכושים.

על אף הטובה התמידית והיחסית שהם זוכים לה כאן הרי אין הם מזדהים עם ארצם. ומאמר המערכת של אותו עתון אמנם מפנה את תשומת לבה של הממשלה לתוצאות המשאל ומייעץ להסיק מסקנות.

התחושה ש„חיים על הר געש" נותנת אותותיה בבנין, במסחר הגדול, בתנועת הכספים וגם בתורים להארכת הויזות במשרד הפנים. עד לפני כמה חדשים היו התורים של המבקשים לחדש את רשיון השהות בדרום אפריקה ארוכים ביותר, היום הם נתקצרו בהרבה, אין רוצים לחכות עד הרגע האחרון...

בביג של „כוללי" ביוהנסבורג שנסע ארצה לגייס כמה אברכים שיבואו ויצטרפו לעבודת הפצת יהדות בין יהודי דראים, לא מצא מועמדים, גם אברכים מאנגליה אינם רוצים לבוא. ובינתיים פועל ה„כולל" במתכונתו הקודמת, ואף שכמה מפעולותיו בפרט בעניין כשרות והיחס למדינת ישראל יש בהם משום פגיעה באחדות ישראל ומשום עבירה על „לא תתגודדו", הרי בדרך כלל פעולותיו בקהילה ניכרות וזוכות להערכה בכל חוגי היהדות. בחג חורים מקיימים חגיגה רבתי למאות משתתפים ובה נוטלת חלק מרכזי התזמורת של ה„כולל" שהמנגנים בה הם אברכים מגובים הצרים מלאכתם לשם שמים. אותה תזמורת כשהיא משתתפת בשמחת חתונה הרי היא תורמת הכנסותיה ל„כולל". חבל רק שבאחת החתונות, משהרימו כוס לחיי מדינת ישראל כנהוג בשמחות יהודית כאן, לא רצתה התזמורת לנגן את „התקוה". בעלי השמחה והקהל שהם כולם אוהבי מדינת ישראל בלב ונפש עברו על כך בשתיקה ברצונם למנוע הפרת השמחה.

*

זרם אנטי ישראלי

יחסם של החוגים הדתיים למדינת ישראל מעורר מחשבות נוגות. צעירים שמקרבו באו לשמירת מצוות רואים במדינת ישראל כעין אנטיתזה לדת. „אי אפשר להיות יהודי דתי בישראל". הממצאים הסטטיסטיים על מידת חילוניותה של האוכלוסיה בארץ, החינוך החילוני, ההתנכרות לקדשי ישראל, פריקת העול המסורתית, החוק המוצע להתרת הפלות מהאכוכתיות ועוד ועוד, כל אלה מציירים תמונה עגומה של זרות ונכור. מוסיפה על כך העתונות שרובה רואה רק שלילה ומפיצה דעות אנטי־לאומיות מובהקות. אותו מעט אור שבנוער הדתי בארץ נבלע בתוך התאורים השחורים של העתונות והשליחים למיניהם מולכים בהם את יהודי דרום אפריקה.

הנוער בבתי הספר היהודיים היומיים, נוער שרוב רובו בא מבתים חילוניים לגמרי, נמשך אחרי האידיאולוגיה הדתית האנטי־ישראלית, ולפני שהוא לומד איך לקיים מצוות הוא כבר יודע להתייחס בשלילה למדינת ישראל.

קבוצת מדריכים מארצות הברית הפועלת בין הנוער הלומד וקוראת לעצמה „קאונטרפוינט" מארגנת „שבתונים" וימי עיון שבהם „עובדים" על הנוער, ואמנם רואים ברכה במעשיהם. התלמידים חוזרים לבתי־הספר כשהם לבושים ציצית המבצבצת מן החולצה, מסרבים להתרחץ בבריכה המשותפת הנמצאת בשטח בית הספר ויש המשפיעים על הוריהם שיכשירו את מטבחיהם או שאוכלים בבית בכלים מיוחדים משלהם. אך יחד עם זאת הם סופגים יחס שלילי (אם לא שנאה) למדינת ישראל, מסרבים לומר את התפילה לשלום המדינה ובמיוחד את הפיסקה „ראשית צמיחת גאולתנו" ועליה לארץ היא בעיניהם לפחות יציאה לתרבות רעה.

*

כפיה אנטי ציונית

באחד ה„שבתונים" שנערכו בפרטוריה בשטח בית הספר היהודי „כרמל" התכנסו כארבעים צעירים וצעירות, בהם סטודנטים לרפואה, למשפט ותלמידי התיכון ובראשם מדריך צעיר שלמד באחת הישיבות בארצות הברית והארץ. הלה רואה גם בהברה הספרדית גילוי של חילוניות והוא כופה על הצעירים להתפלל בהברה אשכנזית שלא שגורה בפיהם ומלים יוצאות חציין ספרדית וחציין אשכנזית והתפילה כולה נעדרת כל יופי והשראה. הנושא הוא „צמאה נפשי לאלקים" ומדינת ישראל אינה מעסיקה אותם כלל באשר היא, כביכול, עושה את המפלה והכוונה למגמת ה„שבתון". אף הנוער הציוני הדתי בגולה הולך בדרכי הקאונטרפוינט בכיבוש הדור הצעיר ולא יסתפק בשערה שעבר זמנה.

*

כינוס מנהלי בתי־הספר היהודיים

גם בכינוס של מנהלי בתי הספר היהודיים היומיים בלטו סמנים שזרקו אור על יחס הנוער היהודי למדינת ישראל ועל מבוכתו.

כשלושים מנהלים של בתי הספר היהודיים בדרום אפריקה התכנסו לועידה בת יומיים במלון הכשר „קונטי" שביוהנסבורג, והיו שם גם נציגי ועד החינוך. גם מנהלי הלימודים העבריים בבתי הספר (שליחים מן הארץ) וגם מנהל בית המדרש למורים יהודיים. בין הבאים היה גם גוי אחד מנהל בית הספר היהודי בסולסברי שברודזיה, אך גם המנהלים היהודיים אינם יודעים הרבה ביהדות. למקצועות היהודיים מוקדשות כ־8—9 שעות בשבוע ואלה הם עניינם של המורים לעברית וליהדות. הפיצול הזה בין „קודש" ו„חול" גורם לבעיות רבות הואיל ובתוך המבנה הלימודים היהודיים נתונים בנחיתותם ביחס ללימודים הכלליים.

אחד המפעלים בבתי הספר היהודיים הקשורים במדינת ישראל הוא „האולפן", קבוצת התלמידים יוצאת לתקופה של שנה חודשים לארץ ומבלה בפנימיה תחת פיקוח מורים ומדריכים ישראליים, תקופה זו נחשבת כחלק מלמודי בית הספר. אלא דא עקא, אחד המורים הדרום אפריקאיים שעמד בראש קבוצת תלמידים כזו שהתאכסנה בקרית מוריה בירושלים (שבחסות המחלקה לנוער והחלוץ) התאונן מרה על שמדריכים מסויימים עסקו בתעמולה אנטי־דתית בין תלמידי „האולפן", הם שמעו שם דברים שלא שמעו מעולם בביתם ובבית ספרם שבדרום אפריקה. גם חוסר הבנה למנטליות של צעירים שבאים מחוץ לארץ הוא בעוכרי האולפן ורק השהייה בקיבוצים דתיים ובחברת נוער דתי היא נקודת האור לתלמידי הקבוצה. הוא מתפלא שאין גוף דתי המסוגל לארח כדבעי אולפן מסוג זה ולתת לו כל מסורת בחומר וברוח. תמורת תשלום, האמנם?!

באותו כינוס של מנהלי בתי הספר התעוררו עוד בעיות חינוכיות ופרופסיונליות רבות. אין תכנית לימודים אחידה במקצועות היהודיים וכל בית ספר הישר בעיניו יעשה, מכאן ההבדלים הניכרים בהישגים של בתי ספר שונים. מתברר יותר ויותר כי ברכה רבה טמונה במורים־שליחים דתיים מישראל.

*

שוב ראש עיריה יהודי

ראש העיריה היהודי של יוהנסבורג, העיר הגדולה בדרום אפריקה, מר גפה גמר את תקופת כהונתו ובמקומו נבחר ראש עיריה חדש גם הוא יהודי מר שקלר. גם סגן ראש עיריה החדש צריך היה להיות יהודי אלא שחברי העיריה היהודיים עצמם הרגישו שיש בזה טעם לפגם ונבחר לתפקיד זה לא־יהודי. הכיצד? הבחירה לעיריה היא לפי אזורים והנציגים היהודיים זוכים גם לאמונם של התושבים הגויים.

הטכס — סגנוני בבנין העיריה החדש. האולם דומה לאולם הכנסת שלנו, אך אין בו מחיצות של זכוכית בין הקהל ובין נבחרי העיר. „הקנאה אכלתני" כשאתה רואה שהטכס נפתח בתפילה, הכל עומדים על רגליהם הרב ורב, שהוא הצ'פלן של ראש העיריה הקודם אומר פרקי תהלים באפריקנס ובאנגלית. אחר כך מתחיל החלק הפורמלי של קריאת סעיפים מפי שופט חבוש פאה נכרית וראש העיריה הקודם קם ונושא נאום פרידה ומציגים את ראש העיריה החדש, הלה עולה אל הדוכן פושט את גלימתו השחורה של חבר עיריה רגיל ומלבישים אותו את גלימתו הצבעונית של ראש העיריה הקודם ואת רביד הזהב. עכשיו הלה לובש גלימה שחורה רגילה ויושב בין חברי העיריה. גם אשת ראש העיריה הקודם פושטת את רביד הזהב הרשמי שלה ומלבישים אותו את אשת ראש העיריה החדש. הגב' מאלי שקלר היא שוקנית ידועה והזוג הוא פרופ' מפטל מראשי הפקולטה לרפואה באוניברסיטת הויטווטרסרנד.

יש הבדל בין ראש העיריה הקודם ובין החדש, הקודם מר גפה הוא יהודי שרשי, יודע לצטט פסוק ואמרת חז"ל. בכל נאום מזכיר שם שמים וכולו שופע אמונה ובטחון שמקורם ביהדות. ראש העיריה החדש מוגטי שקלר אין בו לחלוחית יהודית, יבש כגוי, אך גם לו צ'פלן משלו כמקובל הלא הוא הרב יצחק גוס מנהל ועד החינוך היהודי.

בכנסים למסיבות תה, מגישים גם עוגות. בשביל יהודים שומרי מצוות יש כיבוד כשר. חסרה רק מזוזה על הדלת. שוב נאומים, מהולים בהמטר הבראנה לבאות.

בכינוס מנהלי בתי הספר היהודיים סיפר מישהו כי בהיותם בארץ עם קבוצת תלמידים, נשאל אחד מהם כמה יהודים בדרום אפריקה. מליון, ענה התלמיד מחוסר ידיעה. אם לדון לפי משקלם והתבלטותם — הרי הם יותר ממליון.

יהודים ב„יג'ין איילאנדס"

מאת טוביה פרשל

א.

אתחיל בסוף. עליתי על המטוס בסט. תומס, אחד האיים הראשיים של איי הבתולה האמריקניים, כדי לחזור לניו־יורק. אני לבד. רעייתי הקדימה לצאת במטוס שהמריא לפני שעה קלה. אני מתיישב במושבי. כעבור כמה רגעים מגיעה אשה צעירה. אין ספק שהיא יהודיה. „חי" תלוי במחרוזת שבצווארה, והיא עונדת ותכשיט בו השם „רבקה" באותיות עבריות. מאחריה בא בעלה, גבר גבוה ורחב כתפיים, לבוש כתייר אמריקני טיפוסי. חולצה צבעונית, מצלמה תלויה לו על צידו. הוא מדבר בקול רם, אנגלית כדבעי — אלא מערב בה קצת ביטויים ביידיש. פניו שזופות־שמש. כיפה לראשו. הם מתיישבים לידי. אני יושב ומחריש.

דיילת עוברת לידי „אתה הזמנת אוכל כשר, לא כן?" היא אומרת לי. היא פונה לשכני: „גם אתם רציתם כשר".

אפשר שהמקרה הושיבנו זה ליד זה, או אולי היה זה מעשה הפקידה המחלקת את המקומות ולא יודעת מי ומי הם המבקשים מזון כשר.

אנחנו מביטים אחד אל השני. מחייכים. מציגים את עצמנו. הם — רבקה ואייב רוט מניו־יורק.

„באיזה מלון התאכסנתם?" אני שואל.

— „פרשמנס ריף".

„הרי גם אנחנו היינו באותו מלון. כיצד לא נפגשנו?" אני אומר.

„אני ראיתיך", עונה אייב. „שמעתיך קורא לרעייתך: „רחל", והיה זה ליד הבריכה. חשבתי שאתה יהודי והתחלתי לשרוק ניגון יהודי — אך מכיון שלא גיבת, הייתי סבור שטעיתי".

„חבל", אני אומר. „נראה שלא שמעתי שריקתך. כיצד הסתדרתם עם האוכל?"

„לא היו לנו שום בעיות", עונה אייב. וחיוך רחב מתפשט על פניו. „השתתפנו בקבלת הפנים שהנהלת המלון ערכה לאורחים חדשים. והופעתי במסיבה וכיפה לראשי. ניגש אלי כושי מעובדי המלון ואמר: „אתה יהודי — שמי גרין, גם אני יהודי, אני מנהל. הוא לא תאכל במלון. אם אתה רוצה, אכניס לחדרך מקרר בשביל יום השבת. לא קיבלנו את ההצעה והאייבת. לא היינו צריכים לה. אך כושי זה עזר לנו הרבה. הוא סידר במטבח שנקבל קפה בכוסות של נייר ולא נצטרך לחתום עליו בשבת. קנינו אוכל במנות למאכלים כשרים".

„בכל מקום שהלכנו פגשנו יהודים", ממלאת רבקה אחרי דברי בעלה. „הידעת כי החנות לטבק וסיגריות אשר במלון — יהודיה היא המנהלת אותה. העסק הוא של בנה שיש לו עוד שתי חנויות כאלה בסט. תומס. המשפחה יושבת כבר עשרים שנה באי. האשה היא אלמנה. בעלה היה רוקח, ומאז שנפטר היא מנהלת את החנות של בנה. היא שמחה לקראתנו. „כמה שמחה אני לראות כאן זוג יהודי צעיר", אמרה לנו".

אני שומע ומהרהר בלבי, חמור שכמוני. בכל מקום אני מתהלך בכיפה, דווקא כאן לא רציתי בה, אלא שהסתובבתי במסדרוני המלון כשכובע מכסה לבן לראשי. אילו הייתי חובש כיפה היו יהודים מדבקים בי. כל יום השבת היינו בודדים במלון זה, שהוא רחוק מאד מן המרכז העירוני, ורק במקרה נתקלנו בצעיר יהודי אחד. מעשה שהיה. בצהרי היום הלכנו לנוח קצת על הדרגשים שליד הבריכה. עמד שם צעיר בלונדיני, כבן עשרים, והחזיק מגבות. רעייתי ביקשה ממנו מגבות כדי שתוכל לפרוש אותן על הדרגשים והסבירה לו כי לא תוכל לחתום עליהן כי שבת היום. הסתכל בה הבחור ואמר: „את יהודיה — גם אני יהודי". הוא בא מפנסילבניה. הוא אוהב את איי הבתולה ועוסק בכל מיני עבודות כדי להרוויח את לחמו.

„כיצד הסתדרתם אתם עם האוכל" פונה אלי אייב.

„בבית הכנסת סיפרו לנו על חנויות למאכלים כשרים, אך לא נזקקנו להם", אני עונה. „קנינו בשופרסל פירות, ביצים, קצת ירקות. הבאנו עמנו כמה כלים, גם מולב חשמלי, הכנתי קצת אוכל".

„סיפרו לי כי בעליו של השופרסל הם יהודים. שני אחים", מעיר אייב.

אין זה ביקורו הראשון של אייב בסט. תומס. הוא היה שם עוד בשנת 1945, כאשר שירת בצי ארה"ב. אז לא היה האי מפותח כל־כך כמו שהוא היום.

„ביקרתי גם בבית הכנסת", מספר אייב. „איזה כבוד חלקו לי! חייל — אין זה דבר קטן. הושיבו אותי במושב הראשון. לאחר מכן נתברר לי כי ישבתי בין מוריס פיזאנקה דה קאסטרו, מי שהיה מושל האיים, ובין פיאבנטסקי הזקן. פיאבנטסקי הזמין אותי לאכול אצלו".

...רק אתמול, ביקרתי באחד משני בתי העלמין היהודיים שבאי — ולשפות מחשבות בלבי — הלכתי בין הקברות ונעצרתי ליד מצבתו של מוריס פיזאנקה דה קאסטרו, שהיה מושל איי הבתולה האמריקניים בשנות החמישים. על המצבה היה כתוב, כי הבונה זירות בהאמנת אלוקים ובני אדם. גם יצחק פיאבנטסקי איננו. הוא בא ממזרח אירופה והקים באי מפעלות גדולה ועסק מסועף. שניים מבניו גרים בסט. תומס. ראלף — הוא אחד האישים החשובים ביותר שבאיים והיה מושל בשנות השישים. ואיזידור — שאחד מתחביביו הוא חקר תולדות ישוב האיים...

„כבוד גדול נתנו לי גם בבית הכנסת, אך כבוד גדול עוד יותר חלקה לי קבוצה של כושיות זקנות שפגשתי בשוק", ממשיך אייב בסיפורו. „הייתי נושא על צווארי כוורת קטנה. הזהב רק הבשתי עם אנשי יחידתי אל השוק, הכושיות בראותן את המגנה התחילו לצעוק: „יהודה, יהודה" — גם אנו יהודי. הן גילו לי ידידות יוצאת מן הכלל ונתנו לי מתנות מוכרות עבודת־יד, כמו מאפרות עשויות מצדפים, שהן היו מוכרות".

„ובביקורך הנוכחי, האם פגשת כושיות אלה?" אני שואל.

„לא, לא ראיתי אותן", הוא משיב. „מי יודע מה עלה בגורלן. ודאי כבר מתו. הן היו עניות, עניות מאד. אי־אפשר לתאר שפל מצבן".

סט. תומס יושבה במחצית השניה של המאה השבע־עשרה על־ידי דנים — אני מנסה להסביר — והאי נשאר ברשות דניה עד 1917, שאז נרכש מידי הדנים עם איים אחרים בסביבה על־ידי ממשלת ארה"ב. המתיישבים הלבנים הביאו לכאן כושים לעבוד במטעיהם, וסט. תומס היה מרכז לסחר עבדים. יהודים היו בין המתיישבים הראשונים ואף הם עבדו וסחרו בכושים. יתכן מאד שהכושיות שאייב פגש אותן היו צאצאיהן של אמהות ופילגשים כושיות של יהודים. ובלבבן היה חי עדיין זכר עמום על מוצאן. „יהודה" — הרייך הלומה, דלית סגולה — היא המלה הדנית ליהודי.

חבל מאד, אני מהרהר בלבי, שפגשתי את אייב ושמעתי את סיפורו רק כעת כשאני יוצא מסט. תומס. לו הייתי פוגש אותו במלון בו התאכסנו שנינו והייתי שומע אז את סיפורו המעניין, הייתי משוחח עליו עם איזידור פיאבנטסקי. רק אתמול ישבתי שעה ארוכה עם האיש שחקר הרבה את תולדות ישוב האי, והאזנתי בקשב רב לשיחו על עבר הקהילה היהודית המקומית ועל כמה מאנשיה הדגולים.

איננה דומה שמיעה לראיה

איי הבתולה הם חלק משרשרת האיים האנטילים הקטנים, המשתרעים בקשת בין האוקינוס האטלנטי והים הקאריבי. למעלה מחמישים איים נמנים על איי הבתולה האמריקניים, הגדולים שבהם הם סט. תומס, סט. קרוא וסט. ג'ון.

קולומבוס גילה את סט. תומס בשנת 1493, אך האי יושב רק בשנות הששים של המאה הי"ז על ידי דנים. יהודים היו בין מראשית ההתיישבות. ברבע האחרון של המאה הי"ח הגיע לסט. תומס מספר גדול של יהודים מן האי הקטן סט. יוסטאטיוס הנמצא במרחק כמה מאות מילין ממנו. סט. יוסטאטיוס, מושבה הולנדית, והיה בין השנים 1740 ו־1781 מרכז מסחרי חשוב בים הקאריבי, היהודים ספרדים היו מגדולי סוחריו. במלחמת העצמאות של המושבות האמריקניות נגד המלך ג'ורג' השלישי, סיפקו יהודי סט. יוסטאטיוס נשק וחומרי מלחמה למורדים. הבריטים מחו נמרצות בפני שלטונות הולנד על פעולותיהם של סוחרי האי. והויכוח בין שתי המדינות הלכו והתערערו, ובפברואר 1781 תקפו הבריטים את סט. יוסטאטיוס. הם מצאו באניות שבנמל, במחסנים ובשדות המסחר כמויות עצומות של חומר מלחמה שנועדו למורדים האמריקנים. הבריטים שרפו את מחסני ובתי האי, עליו כתב האדמירל רודני, מפקד הכוחות הבריטיים באיזור, „כי ללא הוא לא היו המורדים האמריקנים יכולים להחזיק מעמד".

לאחר החרבתו של סט. יוסטאטיוס עברו הסוחרים היהודים לסט. תומס. עם גידול האוכלוסיה היהודית במקום הורגש הצורך בהקמת בית־כנסת ובשנת 1796 נבנה בית הכנסת הראשון באי זה. הוא נשרף בשריפה הגדולה של שנת 1804, בה עלו בלהבות 1200 בניינים. נבנה בית כנסת שני. אך הוא נסגר בשנת 1823, כאשר נתברר שהוא קטן מדי בשביל האוכלוסיה היהודית ההולכת וגדלה. במקומו הוקם בית־תפילה אחר, אך גם הוא היה — בשנה 1831 — קרבן לשריפה. כשנתיים לאחר מכן נבנה בית־כנסת חדש, והוא קיים עד היום.

בשנת 1837 היו בסט. תומס כארבע מאות יהודים, הם מילאו תפקידים נכבדים בחיי האי. היה זה פרק הזהב של הקהילה היהודית המקומית.

שליש האחרון של המאה הקודמת והיה עד לירידה הכלכלית של סט. תומס. אי זה היה מרכז מסחרי חשוב ותחנה לתיקון אניות־מפרש. אך עם בוא תור אניית־הקיטור החלו האיים האחרים בסביבה לקבל אספקתם בדרך ישירה מאירופה ומן היבשה האמריקנית. חברות אניות הקיטור החלו לאט־לאט להעביר את תחנות הפחם שלהן לאיים אחרים, ומשפחות יהודיות אשר פרנסתן היתה על עיסקי־אניות, נאלצו לעזוב את סט. תומס — כותב איזידור פיאבנטסקי בחוברתו על תולדות היהודים בסט. תומס. בשנת 1890 היו באי רק 141 יהודים. פיתוח ותחיית תעלת פנמה, על המשברים הכלכליים הכרוכים בה, גרמו להעברה למדינה זו של בעלי עסקים יהודיים מן האי. היום גר במקום מספר ניכר של יהודים, שהם צאצאים של יוצאי סט. תומס.

רכישת האי סט. תומס והאיים בסביבתו על ידי ממשלת ארצות־הברית לא עצרה בעד התהליך. במלחמת העולם השניה ישבו באי רק כ־50 יהודים.

שלושים השנים האחרונות ראו את הפיתוח של איי הים הקאריבי למרכז תיירות המושכים מיליוני מבקרים מכל רחבי העולם. פיתוח התעופה האזרחית „קיצר" את המרחקים הגדולים שבין האיים והיבשה של אירופה, אמריקה הצפונית והדרומית. בני אדם בורחים מהבניינים מן הכרכים המזוהמים ונהרים בדרך האוויר — וגם בדרך הים באניות־פאר הנודעות טיולים באיזור — לאיים המוקפים מים ומטובלים בזוהר־השמש. קמו בתי־מלון גדולים וכפריים, מסעדות, בתי־קפה, מועדוני־לילה, מגרשי־גולף, ולידם צצו חנויות־פאר ובתי מסחר אלגנטיים. מקומות הנופש המפוארים הם גם מרכזי מסחר. איי הים הקאריבי הם נמלים חופשיים — כלומר, סחורות מיובאות אליהם פטורות ממכס. מבחינת סחורה ללא היטלים ולא מכס, הם מצפים לתיירים המהודרים להביא עמהם לארצות מגוריהם הנמכרות בכמות או בערך המותרים ללא תשלומי מכס. אין לך תייר שאיננו בוחן, לכל הפחות, קצה כזמנו בבילוי, לחיפוש וקבועת בחגיגות „הסכורדרבה כבבכי", ואשר בשובו למקומו איננו עמוס חבילות מובילות שונות, מתנות ומזכרות ו„מציאות" ממינים שונים.

וכך קמו גם בסט. תומס ליד בתי־מלון, מסעדות וחנויות אחרות לתיירים — בתי־מסחר וחנויות המציעים ליקרים, כלי זכוכית, מצלמות, מכשירים חשמליים, תכשיטים, שעונים, בדים, מי־בושם ותמרוקים מוצרי מדינות שונות.

אין צריך לומר כי בין אנשי העסקים אשר באו אל סט. תומס האיים בשכבותו כדי „לבנות ולהבנות בהם" — לא נעדר מקומם של אחינו בני ישראל. מעריכים שהיום יושבים בסט. תומס כשלוש־ארבע מאות יהודים בתוך אוכלוסיה כללית של כ־46.000. יש גם מספר יהודים בסט. קרוא.

ידעתי קצת על חיי היהודים באיי הבתולה האמריקניים לפני שביקרתי בהם אך איננה דומה שמיעה לראיה. רק ירדנו מן המטוס, וכבר למדנו קצת על פעילותם הכלכלית של יהודי האי. בכניסה לשדה התעופה עמד כושי וחילק ניירות צבעוניים, ובהם רשימות מחירים של משקאות הנמכרים על ידי „חברת הליקרים של סט. תומס". בעל החברה שמו — אל כהן. ובראש הניירות היה כתוב באותיות קידוש־לבנה: „אל כהן אומר: במחירים הרשומים בזה כלולה כבר הנחה עד עשרים אחוזים".

אך אל נקדים את המאוחר. עוד נגיד כמה מלים על בתי־מסחר יהודים באי. דרכנו הראשונה, לאחר שהשארנו חבילותינו בבית המלון, לא היתה לבתי־העסק אשר באי, אלא, כנאה ליהודים — לבית הכנסת, אשר הוא אחד העתיקים בארצות הברית.

„ק"ק ברכה ושלום"

בית הכנסת של „ק"ק ברכה ושלום וגמילות חסדים", שוכן במרכזה של שרלוט אמלי, היא בירתו של סט. תומס, לא רחוק מן הרחוב הראשי. במדרגות מוליכות מן הרחוב אל הכניסה המקושטת בארבע הקצוות.

הבניין קטן, אך מרשים. בנוי בסגנון מאורי, חלונות גבוהים, מקומרים. מקומרים הם גם הפתחים. ארון הקודש בקיר המזרח, ומולו — סמוך לכותל שכנגד, הבימה. בצדדין שורות שורות של ספסלים ארוכים.

נר־תמיד תלוי לפני ארון הקודש. מנורה בת אורות רבים באמצע התקרה הגבוהה. נרות מאורכים בצדי הארון והבימה.

הרצפה מכוסה חול. תופעה אופיינית לבתי־הכנסת הספרדיים העתיקים בחלק עולם זה. ראיתי את הרצפה מכוסת־החול של בית־הכנסת של קיוראסאו. מספרים לנו כי כך מראה הרצפות גם בבתי־הכנסת של ג'מאייקה וסורינאם. טעמים שונים ניתנים: זכר ליציאת מצרים, להליכת בני ישראל בחולות המדבר. זכר להבטחת ה' לאברהם „ושמתי את זרעך כעפר הארץ, אשר אם יוכל איש למנות את עפר הארץ, גם זרעך ימנה".

ליד בית־הכנסת מזכירות הקהילה. עובדות בה כמה נשים, חברות העדה. מקבלות הן את פני התיירים הרבים הבאים לראות את בית־התפילה העתיק, מחלקות להם ספרות על תולדות הקהילה ומשתדלות לעניין ולשתף אותם במאמצי העדה לקיים את מוסדותיה — בית־הכנסת ושני בתי העלמין היהודים אשר באי.

ביקשנו ללמוד על חיי יהודי המקום, ונאה לנו לגשת למשרדו של צ'סלי קופר, הוא נשיא העדה.

קופר הוא מן המתיישבים החדשים אשר באי. הוא בא מלונג איילנד סיטי והקים בסט. תומס עסק משגשג. צעיר יחסית, בעל מבט עדינות, שופע יזמה ומרץ. הוא בעל הזכיון של חברת „מיוזאק" באיי הבתולה, היא חברה בינלאומית המשדרת תוכניות־מוסיקה לבתי־עסק. המוסיקה שאתה שומע בחנויות ובבתי־מסחר מסויימים ואשר שמע צליליה מגיעים לך השח במקום — באה להם במקרים רבים מחברה או עיסוקה שיוזר תוכניות־מוסיקה למפעלים. חברת „מיוזאק" היא הגדולה בשטח זה. החברה מתקינה מערכות־קליטה והשמעה מיוחדות במפעלים של לקוחותיה והיא משדרת אליהם תוכניות מוסיקה. בעלי זכיון בערים ובמדינות שונות מקבלים מן החברה, אשר מושבה הראשי הוא בניו יורק, סרטי סכני וגם פרטי־תוכניות־המוסיקה, הם משדרים אותם מאולפנים ותחנות מקומיות ללקוחות אשר בתחום זכיונם.

קופר הוא, כאמור, מן המתיישבים החדשים אשר בסט. תומס, אך הוא רואה את עצמו כבן האי לכל דבר. מאז 1973 הוא משמש נשיא העדה היהודית והוא נושא נפשו להרחיב את פעולות הקהילה, לפתח חיים יהודיים חברותיים, ולהרתם את יהודי המקום למשימות כלל־ישראליות: אין זו משימה קלה, כי רבים, רבים מאד מבין יהודי המקום ויקחם אל היהדות איננה חזקה ביותר. מגמות ומסורות שונות הביאו יהודים לכאן בעשורות השנים האחרונות: באו לשם עסקים ובאו כמשעני בריאות, באו להשתקע, ובאו לשבת באי רק תקופה מסויימת, ויש הגרים בסט. תומס רק חדשים מספר בשנה.

בית־הכנסת הוא ריפורמי. תפילות מתקיימות בדרך־כלל בלילי־שבת ובחגים. כמה עשרות אנשים, כולל תיירים, באים להתפלל. בימים הנוראים מלא בית־הכנסת עד אפס מקום. קיימים „מועדון גברים" ו„אגודת נשים". בפסח עורכים סדר ציבורי. כשלושים ילדים לומדים בכיתות ליהדות.

כאשר ישבנו אצלו, נקרא מר קופר כמה פעמים לטלפון בענייני העדה. מזכירת הקהילה באה אליו כדי להביא לו דברי דואר ולהחתים אותו על המחאות. „ראיתם אתם, כמה עסוק אני בצרכי העדה", העיר לנו. „אכבם מקדיש שעות רבות לעבודת־כלל היהודית".

גאוותו של קופר על שעלה בידו בימי נשיאותו לגייס סכומי כסף ניכרים בין יהודי המקום והיהודים מבחוץ למען חזוק ותקון הבניין הישן של בית־הכנסת. לאחר שנסתיים השלב הראשון של בדק הבית, ערכה הקהילה טכס רב־רושם של חנוכה־מחדש של בית־הכנסת. הוא התכנס באולם השליד, וכלל אזכרות בשני בתי העלמין היהודיים ותפילה חגיגית בבית־הכנסת. הקהילה הוציאה אז חוברת ובה תוכנית החגיגות ודברי ראשי הקהילה על המאורע.

מר קופר כתב: „לפני כמאה וארבעים שנה נדלק נר־תמיד בבית־כנסת זה, שנתברך ברוב תפילות והגיגות. היום אנחנו חונכים מחדש את בית־התפילה, ובזה אנו מכריזים על הקדשת עצמנו מחדש להודות ולעבודה באי יפה זה"

תנחלי קדום: אנחנו שומרים על ארץ ישראל בשביל עם ישראל

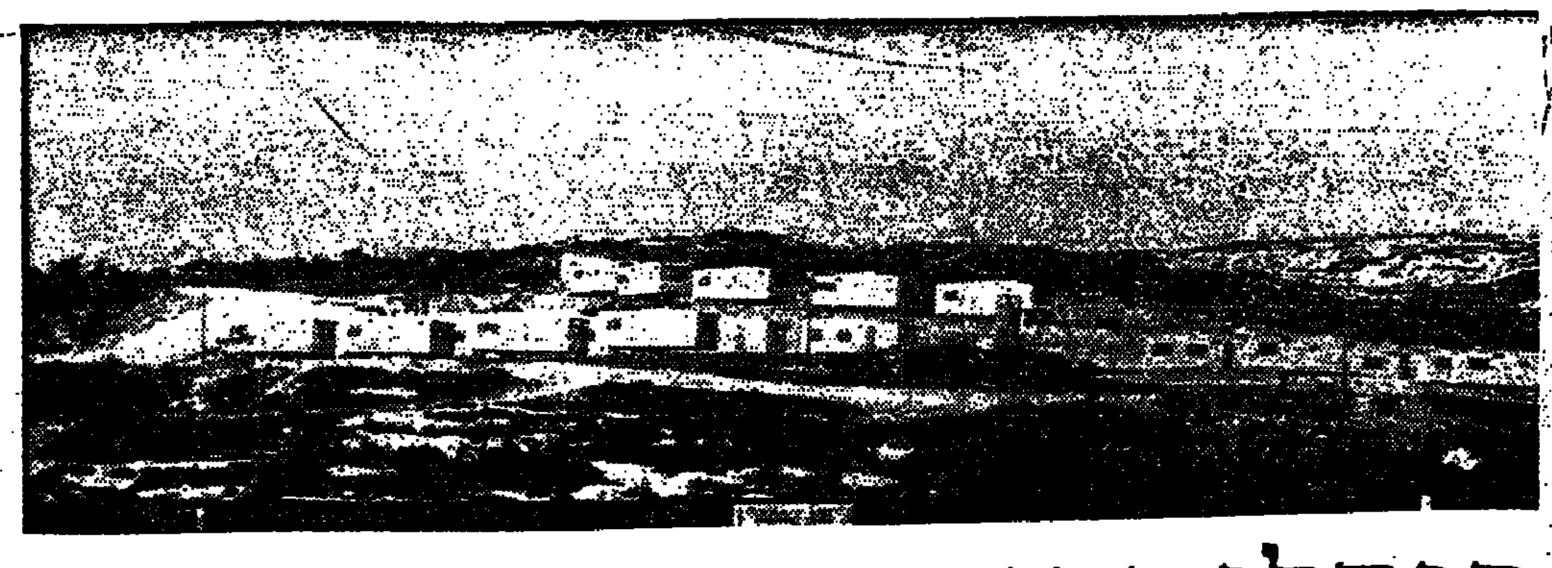

מתנחלי גרעין אלון מורה בקדום חנכו השבוע את בתיהם — את הקראוונים — שהועמדו לרשותם. השמחה שרתה במעונם. רבים, מכל חוגי ושדרות הציבור באו לשמוח בשמחתם. ובכך גם הביעו הזדהותם עם המתנחלים.

שלוות הגבעות, שלוותם הפעלתנית של אנשי ההיאחזות — כל אלה מקנים לקבוצת האנשים הללו היושבת בשומרון מראה של בני בית, יושבי קבע. רק מבטו החשדן של המ"צ בפתח המחנה הצבאי משמש תזכורת אחרונה למה שמתנהל „בחוץ".

מאת ג. גולן

ביקורת זו — ועולם אחד נ עניך, ביקבוץ של אוהלים, נן קטנים ושניים שלושה על שבילי העפר ובתוך זה מתרוצץ מה שמוכה כל יש כ„נשק הסודי" של אנ־ בחלויות — הטף. עשרות בני שמונה חודשים עד ושים ואדומי לחיים כן ה־ ה של שומרון ועליהם עדות שלות מתגדרות.

מה שהיה פעם קסרקטין — מות תינוק בצפיפות שלא בישת שום שכונת עוני. של רהיטים, בגדים, שכי־ דות. אבל די להציץ בפנים של האנשים המסתובבים ה„בלגן" כדי לדעת שאיש ל כאן מתחושת קיפוח.

אלון מורה.

מיפגשים עם הנוף, כך גם עבה נותן לך הרגשה של מקודה. נדמה: כבר ראית ם מאיזה בקום. ואכן — מנה פעמים פלו בעקשנות להתנחל בחנות הרכבת של שמונה פעמים הורדו — זה הציבור להכירם מ־ כל מחנה אוהדיהם. שמות ש' חן, האב, ד"ר חן הכהן, בני קצובר, ארציאל, פליקס, אברהם מינץ ואיש ד"ר דוד רוזנצוויג, שושנה לשלום התורה מוכרת.

— תיפול. זה לא איום — זו הערכת מצב.

— בקלות שבה אתה זוהה את כל המוקנים שמעשבם מגביר את איבת הערבים ומרחיק הסדר במזרח התיכון ומסכן עוד יותר את מעמדנו הבינלאומי?

בני: לא אנחנו יצרנו את האיבה הערבית, האיבה הערבית נולדה במקביל לשובו של עם ישראל לארצו. אדרבא לולא שמרנו את השומרון ריק מיהודים שמונה שנים — אני בטוח שגישת אש"ף לכל הנושא היתה אחרת. בכך שהשארנו, זה פקסו, שטחים ריקים לערבים, חיזקנו אותם והחלשנו את עצמנו. ושלא יאמרו לי שבגלל מצבנו הפוליטי והצבאי הקשה עלינו להתקפל. ב־48' היינו במצב הרבה יותר גרוע ובכ"ן

עים שדרכנו נכונה אבל אין להם הכוח הנפשי להצטרף או להודות בכך".

„בימי מלחמת השחרור הייתי כבר אם, ולא זכיתי להשתתף במאבק של עמנו. ארבע בנות נולדו לי — ולא שלחתי חיילים לצה"ל. זוהי ההזדמנות הראשונה בה אני יכולה לתרום בגופי משהו למען א"י — היא אומרת בפאתוס משכנע. את גישתה החלוצית והיהודית ירשה מסבה שעלה לארץ בשנת 1925 ומאביה, שהיה חסיד גור ועלה בראשית שנות השלושים עם משפחתו. ברוח תורתם, גידלה את בנותיה, שאחת מהן מזכירת „גוש אמונים", אחת מתיישבת בדרום, שלישית כאמור מתנחלת ואשה העולה מרוסיה והחוזר בתשובה, מרדכי לפיד והר־

גם הצבאי, או לפחות, בלי להביא הדיקא כאן תינוקות הרשים לקלוב?

מירה לפיד: ללדת ילדים יהודיים ולשבת באלון־מורה, אלה שני הפנים של אותה המטבע. מה הקשר בין קשיים פיזיים ובין ילדים. אבותינו לא ילדו במדבר? נכון. השתבשו שעות שינה, השתבשו שעות ארוחה, אבל יש לנו קנה מידה אחר להערכת איכות החיים. יש לנו החברות, כשאנחנו עוזרות בכל ה־ אחת לשניה. יש רתאים מהנדבים הכספלים בילדינו, יש המזון שמש ואויר. אנחנו מתגברים על היום — יום האפור, חיים כל בעייה קשה ברגע שבו היא מתעוררת, בלי שהקשיים יצטברו ויציקו. שאלתי את עצמי — מה בעצם מבדיל בינינו ב־

האוכל להכין את ארוחת הצהרים של ההיאחזות (כל מבוגר משלם 400 ל"י לחודש וכל ילד 100 ל"י, למזונות) ועלינו בגבעה אל שכונת הקרוונים. למרות שאין בהם תאורה לא ביוב ולא מים, כבר גרות שכונה משפחות לכפלה. מסביב — קולות המולה של בניין. מרדכי לפיד, אסיר ציון, שלה מרוסיה, חבדניק וחוזר בתשובה, שזקנו השחור ניכר למרחוק, רכון מעל גג המקלחת שהוא עוסק בבנייתו וזורק לנו בעליזות: „נו, אם יימשך בקצב כזה ניפגש פעם גם בהיאחזות אור כשדים..."

בצד חברותי בגרעין, יחד עם אשתו מירה ושלושת תינוקותיו, עסוק היום מרדכי מעל הראש, בתכנון עיר חדשה של עולים מרוסיה... רעיון המלהיבו ביותר. הוא גם מוצא זמן לנסוע לרעננה לעבוד במקצועו, כמהנדס. לא הרחק ממנו — מהלך עוד גבר צעיר ומזוקן, ד"ר דוד רוזנצווייג כימאי מהכור האטומי, שעם סיום תזה העבודה האחרון שלו, הוא מתכוון לוותר על עבודתו המדעית ולהקדיש את כל זמנו להיאחזות! „ניסיתי לנסוע לחו"ל להביע להשתתם, למצוא משרה בכימיה — אבל ברגע שהצטרפתי לגרעין, ידעתי שכעת הזמן לעשות קצת פחות לעצמנו וקצת יותר למטרה".

כדי להבליט את העובדה שקורבנו איננו כה יוצא דופן וכה ביותר כפי שנדמה, וכי הוא צועד בעקבות דורות החלוצים הקודמים, מספר דוד:

„אמי, כשעלתה לארץ עבדה בקבוצת נשים שהכינה חצץ לסלילת כבישים בפתח־תקווה. יום אחד אמרה אחת הנשים בקבוצה: שלום חברות, אני עוזבת.

נבהלו: מה זה? התייאשת? קשה לך בארץ?

ענתה: לא, פשוט קיבלתי עבודה אחרת בבית־חולים ביילינסון.

שאלו: נו, איזו עבודה תעשי שם?

אמרה: חסרה להם רופאה לילדים..."

כמסתבר שמימי הד"ר לרפואה שסללה כבישים ועד לימי הד"ר לכימיה העסוק עתה בבניית קרוונים בשומרון — לא השתנה הרבה. הצורך בהקרבה ובחלוציות גדול היום כאז.

★

ההתנחלות מנסים להוד־ מסכות מאריכות של סכנה. אך אם יש משהו קבוצה זו של אקדמאים מס־ מחודים במצוות ואיתנים הרי זה קיסמם האישי ה־ הקסם אגב, יחד עם תוחר של כוחם האישית ותכונות המוקרנת מהם הצליחו ב־ השנתיים האחרונות להפוך לאוהבים בכל המחנות ולזמן ה של אוהדים שאם לשפוט פרה ב„מבצע הקפות" השנה יום כבר כמה רבבות תושבים.

חמש מאות נערים של ההתיישבות העובדת באו להזדהות עם אנשי קדום, אשר עברו ממחנה צבאי למחנה הקרוונים.

בתמונה: — מאיר הר־ציון (שני משמאל) היה בין הנציגים

הזכויות מדינה ושטחים שנכבשו — החזקנו בהם. מה שהשתנה מאז הוא לא החלשה. כוחנו — אלא רפיון הרוח של חלק מן העם. וכי מה אמרו המרגלים בשובם למדבר: חזק הוא ממנו. זוהי ההרגשה המחלישה גם היום, זה מה שמביא אחדים לחשוב שצריך לוותר, לסגת וזה בדיוק מה שאנחנו מנסים לתקן. הצרה של מנהיגינו, אפילו המנהיגות הדתית, היא חושבים שהמציאות ה„ריאל־פוליטיק" לחוד, והאמונה לחוד. למעשה, דווקא אמונה מיסטית ו„ריאל פוליטיק" הולכים יחד ומחזקים זה את זה. אין דבר שמחזק יותר את הערבים מראיית חולשתנו, ואין דבר שירתיע אותם יותר מידיעה שאחיזתנו איתנה. שלא יפחידו אותנו בלחצים אמריקאיים. אפילו גישת העם והקונגרס בארה"ב מושפעת ממידת הביטחון העצמי ואיתנות הרוח שלנו. הנה החזרנו בארות נפט ומקורות איסטרטגיים ומה הרווחנו? רק יתר החלשה עצמית. עד מה נסתכל על מה שיאמרו הגויים? הרי המאמץ למצוא חן בעיני אחרים, ויש לנו נסיון של אלפיים שנה — הוא תמיד חסר תקווה".

כאום בני קצובר.

מחדרון המזכירות — לחצר גן הילדים. חוה אביצדק, סבתא של שלושה מילדי אלון־מורה, אמא של מירה לפיד חברת הגרעין, גננת מוסמכת, ציירת ומורה לאמנות, עסוקה באיסוף האמוסים, כשכובע לשערה המוכסף הציוץ של נחת בעיניה.

„מכירים וידידים ששומעים מה אני עושה כאן נוהגים לומר: כל הכבוד, בלי עין הרע, ואני לא מבינה איזה כבוד מגיע לנו? האם אשה שמנהלת את משק ביתה זכאית לכבוד מיוחד? ואנחנו, הדואגים כאן למשק ביתו של עם ישראל — זו פשוט חובתנו ושום כבוד לא שייך לעניין..."

חוה, אלמנת רב, ובת למשפחה ידועה בארץ, שבזמן „מבצע הקפות" בחנוכת הרכבת התנחלה בהתלהבות עם אלופים וקציני צבא שבאו לפנותה, טוענת שהיום „רק על גופתה תרשה שיפנו את בתה", התנגה נכדיה וחבריהם...

„אני זוכרת כשמירה היתה בהריון, והיה לה כבר תינוק בן שישה חודשים בבית, באה אלי פתאום ואמרה: אמא, צריך להקים ישוב ליד שכם. הסכמתי, אמרתי — יהיה לך קשה, אבל נכון שצריך..."

★

רבייתית עדיין סטודנטית, „כמו שאם חייבת להכין אוכל לילדיה, בין אם ירצו לאכול ובין אם לאו, אומרת הסבתא והגננת המופלאה של אלון מורה, „כך אנחנו חייבים להכין ולשמור על א"י למען עם ישראל, ואפילו אם בינתיים חלקו הגדול לא מבין".

עזבנו את הגן ועלינו בגבעה לעבר המטבח וחדר האוכל המשותף, בלוויתה של מירה, מזכירת ההיאחזות, שאך לפני שנה חודשים פשטה את מדי צה"ל, החליטה שהיא יכולה „לחכות לעצמה" עם התוכניות ללמוד. אבל אלון־מורה איננה יכולה לחכות, היא חשובה יותר. המטבח הוא חדר אפל צפוף, מלא סירים ודודי ענק, ריחות של טיגון הרי ירקות קלופים ונחכים לקילוף. לא הכי נקי, לא הכי משוכלל —

— בישול באמצעים פרימיטיביים ובתנאי דחק, כשלכל אחת מן הצעירות במקום יש איישם בארץ מטבח צח ומרווח ומשוכלל בדירתה הפרטית שננטשה. אבל הקבוצה העליזה, כולה מורכבת מאמהות צעירות שאחרי לידה ולפני לידה, לא נראתה מוטרדת ביותר מן התנאים הגשמיים. עתליה רוזנצוויג, שבפגישתנו האחרונה עמה, לאחר אחת ההורדות מסבסטיה, גררה אחריה רק שלושה ואשוטים מספרת בשמחה שבינתיים נולדה לה עוד תינוקת. לדבורה ארציאל ששיכנה שלוש בנות באחד מחדרי ישיבת מרכז הרב, לפני שנה וחצי נולד בינתיים גם בן, והחמישי בדרך. מירה לפיד היא אם לשלושה שלבכור בהם מלאו שנתיים וחצי... טובה פליקס היא אם לארבעה. כל מי שנטל אי פעם חלק בגידול ילדים יוכל לתאר לעצמו את חיי היומיום של נשים אלה הצריכות לחול, לכבס, לאכבס, להאכיל מבקבוק ולטפח תינוקות רכים בלא מים זורמים, בלי בית שימוש, בלי חדר אמבטיה, בלי פינת אוכל, בחדרים צפופים, בלי טיפת חלב, כשכל ארוחה פירושה מבצע של הליכה עם הילדים במעלה של גבעה וכל החלפת חיתול פירושה ציפיה בתור ליד הברז היחיד המיועד לכך... בשווין נפש עליו מספרת עתליה כיצד בעזרת ארון בעל שלוש דלתות שנקנה בשוק הפשפשים ביפו חילקה את החדרון האחד שהוקצב לה בשלושת החדשים האחרונים לשניים. בחצי אחד שלוש מיטות. ובחצי השני — שתיים ועוד מיטת התינוק, וכשרוצים לצייר מציירים על הברכיים...

★

בין החיים בשכונות עוני? התשובה ברורה. אנחנו נמצאים כאן מרצוננו החופשי, הרי כל רגע אפשר לקום ולעזוב. אנחנו גם בטוחים שהקושי זמני בלבד, עד בעם יהיה אחרת, יהיו לנו בתים, תהיה כאן עיר. „אני לא מדברת על חלום או חזון, אנחנו בטוחים בכך שהעיר אלון מורה תקום. לנו זה ברור כשמש.

עתליה: כשעזבתי את דירתי ברחובות, אמר לי שכן: כמו שעל כף ידי יצמחו שערות, כך את תגורי בשומרון... היום, אותו השכן אומר לי: טלי, אם יורידו אתכם, אבוא לעזור לכם להתנגד. הוא לא יחיד. רבים רבים שינו את גישתם והם אוהדים אותנו.

דבורה ארציאל: המחאה על הילדים. אבל הם הרי בוכים גם ויפים לכל המצב. אנחנו באנו לחיות כאן. לא להלחם. וחיים פירושם — משפחה. היינו מסכנים לולא היו נולדים כל שנה מההורים הרשים של התינוקות...

מירה, שהיא מורה לפסנתר במקצועה, בוגרת האקדמיה למוסיקה מספרת כי בקרוב יובא פסנתר להיאחזות והיא תוכל ללמד את הילדים מוסיקה. בפורים כבר נערכה במקום תערוכה, ציורים של אבא, הוה. בערבים מתקיימות הרצאות ברפואה של פרופ' חן או בנושאים פסיכולוגיים חינוכיים לשיחות ייערך בהתנדבות.

דבורה: כשבא הפסיכולוג ושאל מה הבעיות שלנו עם הילדים היינו צריכים לחפש היטב, היטב, כדי למצוא איזו בעיה... הילדים כאן לוקחים חלק בכל מה שעובר עלינו, והם מקבלים המון תשומת לב והמון סירטה.

מירה: נכון שצריכים לרוץ אתה החוצה לברז הקר, כדי להרחיץ, נכון שאין מקום לזוז בחדר, אבל ההרגשה שעושים דבר חשוב — משיהה הכל. בעצם אנחנו חיים בתנאים הלוצים כל כך — רק בגלל התנגדות הממשלה ולא בגלל התנאים האובייקטיביים. אובייקטיבית — שומרון הוא מקום יפה, אפשר לבנות כאן בתים מרווחים, לחיות בנוחיות, להיות קרובים לכל משק. זהו לב הארץ — לכה ברעננה וכפר סבא כן — וכאן לא? אבל בכוונה לא נותנים לנו לחיות כמו בני־אדם, בכוונה בלי מים ובלי חשמל — אולי ציפו שנתייאש. לנו ברור: אם בעיית אלון מורה תיפתר, הרי שהדרך פתוחה להתיישבות יהודים בכל ארץ ישראל".

★

מבירייה לאלון מורה

גם אברהם מינץ, העובד בשטח, ומסרב להתראיין, בגלל עבודתו באישיותו. מינץ שהקים פעם את בירייה, והיום הוא מנהל הבנייה של אלון־מורה. וישנם בשיכון הקרוונים גם שושנה ונחום אילן. הוא פקיד בכיר באוצר שוותר על משרתו ועל דירה בת שלוש קומות בירושלים ועתה הוא מסתפק בחדרון עץ על גלגלים שמאירים אותו בנרות ועסוק בהקמת בי"ס שדה בשומרון. ושושנה, עובדת סוציאלית שעסקה בטיפול במילה של אלכוהוליסטים בבית־שמש והיום היא מנסה לשוות לביתה בקדום מראה ביתי. וישנה נחמה אילת, שקודם התנחלה בקריית־ארבע, ועתה, כשנדמה לה כי ההתנחלות בחברון מובטחת — באה עם בנותיה, אחת בת שנתיים וחצי ואחת בת שמונה חודשים לשכנה אותן בקרוון, בתנאים כה קשים (ביום בואנו שהיה יום שרבי בשומרון, יבש עוקב־המים שבעזה, וכדי למלא בקבוק בשביל התינוקת צריך היה ללכת מרחק חצי קילומטר במורד הגבעה...) תנאים שרק עקשנות עילאית ואמונה עזה מאפשרים לעמוד בהם מרצון.

וישנה שם גם משפחת קורלק. שברמת גן עזבה דירה יפה בת שלושה חדרים כדי לבוא לשומרון. כשקורלק הבעל נוסע יום יום לעבודתו כמהנדס מכונות במפעל המשפחתי וקורלק האשה, מתכוונת להשלים את התואר השני בביוכימיה באוניברסיטת ת"א. מסתובבים בשטח גם נערים ונערות צעירים מאמנה, כאשר דוד, מכפר מימון, מסביר והשיגנון — מתנדבים שקיבלו שחרור לשבוע מן הלימודים באישור מוריהם ובעידוד המנהלים וכאן הם אוחזים בפטיש ומוכנים לעשות כל מלאכה כדי לעזור.

„בחינוך שקיבלתי אני" אומר ד"ר רוזנצווייג, „אותו חינוך כבי"ס דתי מקובל ושיגרתי, היתה חסרה לי א"י. היו חסרים השורשים והקשרים לארץ ולאדמה הזאת. במעשנו — אנחנו משנים לא רק את התפיסה הרבנית והפוליטית אל א"י, אלא את כל אושיות החינוך. הלו בכ... השנים עוזתים גדולים בהשקפה שלנו. תפסתי את זה יום אחד, בתחילת שנות ה־60 כאשר הוחזרו ערבים לכפרים בארץ במסגרת איחוד משפחות, ויגאל אלון, שאז היה שר העבודה, ברכם בסגנון של „שבו בנים לגבולם". נדהמתי, ירקתי מכש דייקה של כיאוש. תפסתי כמה רופפה אחיזתנו בארץ, בלי שהשגנו בכך. היום אנחנו עושים ונעשה הכל, כדי לחזקה. וזהי המטרה שלנו — ולא רק ההתיישבות של קובץ יהודים בשומרון".

★

קולות של בניין

השארנו את קבוצת הרכינות מגב

ללדת ילדים יהודיים באלון מורה

שאלנו: האם אין הקושי שאתם מטילים על הילדים מיותר בקצב? הרי יכולתם להיאבק — גם בלי לטלטל את פעוליהם לכאן־

חייבים לשמור על א"י

כיצד היא מסבירה את ההתנגדות למתנחלים אפילו בקרב הציבור הדתי־לאומי? „אלה אנשים מתוסכלים, הם יוד־

שכונתי שיכות צבאיות, שון המשעל ע"י אסיסטנים, ות שדה לשולחן קטן עמוס ושב בני קצובר, מוכיר שנים של אלון מורה. יומו של זם, בצהרים, הוא מתנה ל־ של משלחת המפד"ל, אמו"צ נם של מאות חכ"י קיבוצים ורוחות עם ההיאחזות. יום ן אירגן את הסעת החבר"ה קבלת פרס ש"ץ צבור. מוסף דנות מטעם מסוד דבוטינ־ לביך הוא משוחח על ה־ ההם־יומיות המטרידות את תקלה בגנרטור ואין חש־ בעוקב נגמרו. צריכים להביא מזון, וסרים חומרים למעלה „הבונים את שכונת

שנת גרעין אלון־מורה מ־ רכבת, מסביר לנו בני, הב־ המכשון מגורים מינימליים צבאי, כמה הורשים חיכו ל־ מים, ללא ברזים, בצפי־ זריפונים ואוהלים. ל־ בסחה. יום אחר, בשבועות ם, הופיעה על הגבעה בשר־ זיפת הנוף שמעל למחנה בוצה של שלושים קרוונים ם ופרוצים בחלקם, כאלה ע"י משרד הקליטה בעבור היום תמצא שם את אנשי ח, פרופסורים ודוקטורים בפטיש ועסוקים בהתקנת ה־ למגורי המשפחות מרובות ם. כמה גימנזיסטים וגימנ־ מתנדבים, בונים שם עכם מקלחת מפח גלי, מתקנים רוואות, מתווכחים בשדה על הגנרטור העקשן, המסרב מצפים לציבור הכים שסוף קו והדי פעם מציפים מבט שהוא עתה ביתם.

★

נאמן לדרכו

בני, שמיכך הכימיאי הבכיר שתשאיר כאן? האם אתם אנשים לחיבוה המתנהל בין וממשלה של שתיכם?

זבזבר: המעשה נולד בקרב הבריא ביותר במדינה, אנשים מכל החוגים. אם ימשיך להיות נאמן לדרכו אין לנו מה לחשוש. ההר לנו, גם לאחר שיחות עם גור־ משלתיים היא שההתנחלות תהיה לטובתנו.

כמה אנשים יש לכם?

זבזבר: כרגע גרות פה עשרים משפחות. עד פסח יגיעו עוד הפסוקות עכשיו בארוחת ה־ כך שכל שלושים הקרוונים תפוסים. בתוך כחודש משפחות נוספות המתכוונות אלינו בהמשך הקיץ. היכן אותם — זו בעיה. יש לנו גם חדר אוכל, וביכנים של הכבוד המפעלים שיספקו לאנשינו.

כיצד אפשר להכין בניות לשקד לא בטוח אם בכלל לכם להשאר על מקומם?

אנחנו משוכנעים שציבור כה רב וכה מסור ואנחנו להאחז באדמת שומרון ב־ רבה עד שכל ממשלה אותנו סוטים משומרון

„פינוי קדום" – מלכודת לרבין

בעקבות הכותרות

*****

מאת מ. בן־שלמה

ראש הממשלה יצחק רבין אינו רווה נחת מחברי מפלגתו. לא זו בלבד שאינם עומדים לימינו במאבקים חיצוניים, אלא חלק נכבד מהם פעיל בחזית הפנים־מפלגתית להחלשתו ואולי אף להפלתו. אמנם, באופן רשמי אין מדברים על כך. להיפך — למראית עין, אף משתדלים להפגין נאמנות לראש הממשלה, אולם אין בכך כדי למנוע בעדם, כהגדרת אחד האישים במפלגת העבודה, „להכניס מכה מתחת לחגורה ליצחק רבין".

לאחרונה רבות „המכות מתחת לחגורה", אשר פוגעות במעמדו וגם ביוקרתו של ראש הממשלה.

אם סבר רבין שעל ידי העמדתה של גולדה מאיר בראש „הפורום המוביל" יוכל להינצל מהפגיעות, מסתבר שטעה טעות חמורה. לא זו בלבד ש„הפורום" החדש אינו מסוגל להוביל את המפלגה ולאחד את שורותיה, אלא הקמת „הפורום" עודדה הקמתם של „פורומים" מקבילים, כאשר מאחוריהם כל אותם האישים במפלגת העבודה החשים עצמם מקופחים, כגון אבא אבן, יצחק בן אהרון ואחרים.

בדיון המדיני, הנערך מזה שבועות מספר בסיעת „המערך" בכנסת, אף ניתן לחוש, מה עמוק הפער, מה רבים הבדלי הגישה בתוך מפלגת „העבודה", ובמיוחד מה רבים הם יריביו של ראש הממשלה, שלא אמרו נואש להביא להפלתו.

אמר לנו אחד מראשי מפלגת „העבודה": התסיסה במפלגת העבודה נגד המתנחלים בקדום אינה מכוונת כלל ועיקר כדי להביא לפינוי המקום. אם יש כוונה כלשהי לפינוי, הריהי מתמקדת ב„פינויו" של יצחק רבין מראשות הממשלה.

לכאורה, אמירה סתמית, אולי גם קצת יוצאת דופן. אם תשאלו היום אישים במפלגת „העבודה", האם יש רגליים להנחה זו, כמעט יישבעו בנקיטת חפץ ויאמרו: לא היו דברים מעולם...

אבל, אם בוחנים את מהלכי יריביו של רבין נמצא, כי הם אינם מחמיצים שום הזדמנות, כדי לטמון לו מלכודת ולגרור אותו לתוך משבר ממשלתי חמור, אשר עלול להסתיים בהפלתו לא רק כראש ממשלה, אלא גם כראש רשימת „המערך".

הדוגמה הבולטת ביותר לכך היא הדרישה לפינוי מחנה קדום. מחנה זה קם, כידוע, על דעת הממשלה. בעת שהחליטו על העברת המתנחלים מאלון מורה, היא סבסטיה, למחנה קדום, היה ברור שבמקום זה יוקם יישוב קבע. כך שכל ה„ריצעקו" שמקימים עכשיו נגד קדום, למעשה אינו מכוון נגד המתנחלים, כי אם נגד ראש הממשלה בכבודו ובעצמו.

הקבוצה בתוך „העבודה" אשר דורשת לפנות את קדום, יודעת היטב־היטב, כי פירושה המעשי של דרישה זו — משבר ממשלתי. כי הרי נציגי המפד"ל בממשלה כבר הבהירו וגם הזהירו, שלא יוכלו להישאר שותפים לקואליציה אשר תחליט לנשל יהודים מבתיהם בנחלת אבות. וכידוע, בלי המפד"ל — אין קואליציה, מה גם שחלק ניכר בתוך מפלגת „העבודה" אף הוא נגד פינוי קדום. פירושו של דבר, שאם יוחלט על פינוי המתנחלים יפרוץ משבר ממשלתי ויצטרכו להכריז על בחירות חדשות. ואז, מקווים יריבי רבין, הם יוכלו להכתיב לא רק את ראשות הרשימה, אלא גם את הרכבה בבחירות לכנסת התשיעית — הרכב אשר לא יתאים ליצחק רבין ואף יעמוד בסתירה לציפיותיו.

„מלכודת קדום" מכוונת איפוא בראש וראשונה ליצחק רבין. וכאן השאלה, כיצד יוכל להתגבר עליה — אם בכלל ניתן להתגבר על מכשלה זו.

כי בראש המערך האנטי־רביני עומדים במקרה זה — מצד אחד, שר החוץ, יגאל אלון, שאמנם אינו נמנה עם ידידי אבא אבן, אך בפרשת קדום קיימת זהות אינטרסים ביניהם; יצחק בן אהרון, מראשי אחדות העבודה לשעבר, המוצא קואליציה עם מפ"ם נגד התנחלות יהודית ביהודה ושומרון; ומצד שני, החכ"ים הצעירים מסוגו של יוסי שריד ושות', שאין דעתם נוחה מהחזרתה של גולדה מאיר לראש ההנהגה ומכיוון שכך הם מבקשים להפגין נוכחות בקו התקיף שננקט בפרשת המתנחלים בקדום.

כל צד והחשבון שלו, אולם בכולם יחד — חשבון אחד הוא: להטמין מלכודת לראש הממשלה יצחק רבין.

...והמלכודת כה סבוכה, שספק אם יוכל רבין להיחלץ ממנה, אלא אם כן יחליט להשיב מלחמה שערה ליריביו ויאמר להם — לא, באל"ף רבתי.

כי למעשה נותרה לרבין דרך אחת בלבד: לדחות את ההצעות לפנות את קדום. אז הממשלה נשארת יציבה ובעצונה אחת המלכודת שטומנים לו יריביו מתפרקת מעצמה כשכל אלה שרצו לפגוע בראש הממשלה, במעמדו ובסמכותו ימצאו את עצמם — נפגעים...

חל שינוי בעמדת ישראל כלפי אש"ף?

בישיבת הממשלה ביום א' האחרון, כאשר הועלה עניין כינוס מועצת הביטחון לדיון בתלונות הערבים נגד ישראל בעניין המתיחות בערי הגדה וסביב הר הבית, קמו לפחות שני שרים — שר הדתות, ד"ר יצחק רפאל, ושר המשטרה, שלמה הלל — ואמרו שאם אש"ף יוזמן להשתתף בדיון זה, על ישראל להחרים אותו, כפי שעשתה זאת בינואר ש.ז.

הנימוקים היו פשוטים: אסור לישראל להשתתף בדיון במועצת הביטחון יחד עם אש"ף, פן יהיה בכך משום הכרה בארגון המחבלים והמרצחים.

ראש הממשלה, יצחק רבין, ושר החוץ, יגאל אלון, לא סברו כן. הם היו בדעה שאין להחרים לנצח את דיוני מועצת הביטחון, גם אם נציגי אש"ף מוזמנים להשתתף בהם. בין הנימוקים שהועלו: יש לנצל את הבמה של האו"ם להסברה ישראלית, כדי להדוף בו במקום את המתקפה הערבית. למעשה, הם קיבלו את העמדה שנקט שגריר ישראל באו"ם, חיים הרצוג, לקראת הדיון בסכסוך הישראלי־ערבי שנערך בראשית ינואר ש.ז. בהשתתפות אש"ף. הרצוג, כידוע, חייב את ההשתתפות הישראלית בדיונים. הרוב בממשלה שלל זאת. מעניין שגם ארצות הברית יעצה לישראל להשתתף באותו דיון, אולם לבסוף הטילה „וטו" על ההחלטות, וכך נוצר מצב שהדיון כולו, כאילו לא היה ולא נברא מעולם...

עם פתיחת הדיונים במועצת הביטחון, ובמיוחד נוכח התהודה הבינלאומית הרבה שהיתה להשתתפות ישראל לצד אש"ף, קמו רבים שהחלו להרהר בקול, האם אמנם היתה נכונה החלטת הממשלה; האם לא היה עדיף להחרים את הדיון ולהסביר מחוץ למליאת מועצת הביטחון את הנימוקים הישראליים, מדוע נציג ישראל מחרים את דיוני המועצה.

לדעת חוגים מדיניים, תצטרך הממשלה להזדקק לנושא זה בעתיד הקרוב, הן כדי להבהיר בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים, מדוע החליטה הפעם להשתתף בדיון במועצת הביטחון, שבו יושב נציג אש"ף במעמד של נציגה מדינה ריבונית, והן כדי להסביר לציבור הרחב שלא חל שינוי בעמדתה כלפי אש"ף, לרבות שלילת זכותו להופיע כדובר של הפלשתינאים.

יש להניח שהממשלה גם תקבע הנחיות יותר ברורות בעניין זה, כדי שלא תתפרש עמדתה שלא כהלכה.

אריק לא יוחזר לשרות סדיר בצה"ל

אלוף (מיל.) אריאל שרון, המסיים באלה הימים את תפקידו כ„יועץ כללי לראש הממשלה", לא יוחזר לשירות סדיר בצה"ל, חרף משאלתו של ראש הממשלה, יצחק רבין, לשבץ אותו בתפקיד בכיר בצבא הקבע.

ראש הממשלה, שקיבל את התפטרותו של שרון מתפקידו כיועץ, החליט לתת פומבי לדעתו, שיש מקום לשבץ את שרון בשירות פעיל וסדיר בצה"ל. עם זאת נמנע ללחוץ על הגורמים הנוגעים בדבר, כדי לממש את המלצתו־משאלתו זו.

בהזדמנות זו מן הראוי להזכיר שבשעתו, לפני כשנה, כאשר הודיע האלוף (מיל.) אריאל שרון על התפטרותו מחברותו בכנסת, היה סיכום בלתי רשמי עם הגורמים הנוגעים בדבר, כי יאפשרו לו להתגייס לצבא הקבע. אולם, הרמטכ"ל רב־אלוף מרדכי גור לא היה מוכן לקבל את הדרישות של שרון לגבי התפקיד שיוטל עליו. כתוצאה מכך הסתפק שרון בקבלת מינוי בכיר במערך המילואים וקיבל על עצמו את התפקיד של יועץ כללי לראש הממשלה.

מעניין, שגם לגבי הגדרת התפקיד של שרון כיועץ היה נטוש ויכוח ממושך מאוד בין ראש הממשלה לבין שר הביטחון והרמטכ"ל. ראש הממשלה, שהביא את שרון למשרדו, ביקש להטיל עליו תפקידים בתחום הצבאי. כך שהיה סבור שהתואר של היועץ יהיה — יועץ צבאי. אולם, בשל ההתנגדות החריפה מצד אנשי הצבא ושר הביטחון הוסכם, כי התואר יהיה — יועץ כללי.

בכל זאת, עיקר הפעילות של שרון התמקדה בתחום הצבאי והבטחוני. הוא היה שותף פעיל במו"מ על תיחום הקווים החדשים בסיני וכן לגבי מהלכים מאקטיים אחרים. עם זאת, שני הצדדים — ראש הממשלה, מזה, ואריק שרון, מזה — היו מאוחדים בדעה שאיש כמוהו חייב לשוב לשורות צה"ל.

לאחרונה, בגבור הבדלי ההשקפה בעניינים מרכזיים, ובמיוחד בכל הקשור בהערכת המצב המדיני־והבטחוני, החליטו שני הצדדים להיפרד. רבין קיבל את ההתפטרות. העתיר שבחים על ראשו של שרון. גם חידש המלצתו לגבי שובו לשורות צה"ל.

אבל, שר הביטחון וגם הרמטכ"ל תקיפים בדעתם, שאין להחזיר, כדבריהם, את הגלגל אחורנית. צה"ל הוא צבא מתקדם ועליו לקדם מפקדים ולא להקפיא אותם...

לפי כל הסימנים, לא יוחזר שרון לשירות סדיר בצה"ל. והוא יצטרך להחליט, מה הוא מעדיף — לגדל את הצאן שלו, כדבריו, בחוותו בפיתחת הנגב, או לשוב לפוליטיקה במסגרת אהבתו הישנה — „הליכוד".

אריק פורש מתפקידו סמוך לחג הפסח. בחול המועד סוכות פגשנו אותו בלוויית רעייתו, בעת ביקור באחת הסוכות היפות בתל־אביב. שאלנו את אריק: כיצד אתה מחזיק מעמד כשעצותיך אינן מתקבלות? על כך השיבה רעייתו: כל זה הכנה לקראת הפרישה. אריק לא יקפא על שמריו...

ואכן, אריק הכין את פרישתו כראוי. גם העיתוי מתוכנן היטב־היטב.

התקציב לא יקוצץ: האם יאושר?

בימים הקרובים תיקרא הכנסת להצביע על התקציב החדש לשנת הכספים 1976/77, כאשר על סדר יומה של ועדת הכספים הצעות לקיצוץ המסגרת התקציבית בכשני מליארד ל"י. בין הדורשים קצוצים — גם חברי הקואליציה. אחדים מהם אף הבהירו במליאת הכנסת שאם לא יקוצץ התקציב בסכום הנקוב, יצביעו נגדו.

השבוע נפגש שר האוצר, יהושע רבינוביץ, עם ארבעת חברי סיעת המערך בכנסת הנמנים עם קבוצת החכ"ים התובעת קיצוצים בתקציב. השר, שבא לישיבה במצב רוח תקיף, אמר בפסקנות: לא אהיה שר אוצר של אבטלה. היינו, הוא ביקש להבהיר לחבריו שאם יעמדו בתוקף על הדרישה לקצץ בתקציב, פירושו של דבר שהוא — השר — יוציא מסקנות ויפרוש.

הוויכוח היה נוקב. מצד אחד טענו חברי הכנסת אמוראי, גרשוני, חלפון וקורן, כי מבנה התקציב אינו ריאלי, ואם רוצים למנוע שואה כלכלית, בהכרח יש לקצץ אותו לפחות בשני מיליארד ל"י. לעומתם, טען שר האוצר, כי הוא מודע לכך, אבל אם הברירה העומדת לפניו — תקציב גרעוני, או אבטלה בממדים רחבים, הוא מעדיף את הגרעון על פני האבטלה. „לא אהיה שר אוצר של אבטלה" — אמר בתקיפות.

לפי הצעתו של יו"ר סיעת „המערך", ח"כ מ. ורטמן, הוחלט לקיים פגישה נוספת.

אולם, בני הפלוגתא של שר האוצר אינם רק בסיעת „המערך". גם חברי סיעות אחרות שוללים את המסגרת התקציבית, כפי שזו הוגשה על ידי שר האוצר לכנסת. ביניהם — חבר הכנסת אברהם מלמד, יו"ר סיעת המפד"ל בכנסת. הוא אף נמנע מהצבעה על התקציב בקריאה ראשונה, כדי להפגין את התנגדותו לתקציב. גם חברת הכנסת חייקה גרוסמן ממפ"ם נמנעה מהצבעה, מאותם הנימוקים. כך שהשר יהושע רבינוביץ יצטרך לעמול, בין היתר, כדי להשפיע גם על יתר שותפי הקואליציה להצביע בעד התקציב שהגיש. אולם, כדרכו של פוליטיקאי החליט רבינוביץ לפתוח במסע השכנוע קודם כל בין חברי מפלגתו, שכן כל עוד שהם אין תומכים בו, מה ערך לתמיכה של השותפים. אחרי שישיג את תמיכת מפלגתו, יבוא אל שותפיו ויפעיל עליהם את כל מאמצי השכנוע.

מספרים, שיהושע רבינוביץ נהנה מתמיכתו המלאה של ראש הממשלה בכל הקשור במבנה התקציב והיקפו.

מציעים לבטל את רשות השידור

נודע, שבחוגים ממשלתיים בכירים מתגבשת דעה ליזום חקיקה לביטול רשות השידור כדי להעמיד את כלי התקשורת הממלכתיים תחת פיקוחה של הממשלה, כפי שזה היה בעבר.

נושא זה נדון עוד בימי כהונתה של גולדה מאיר כראש ממשלה. לא אחת היא התלוננה על שותפיה בקואליציה שהכריחו את הממשלה לחוקק חוק רשות השידור. „אתם חששתם מהשתלטות מפא"י, הנה לכם השתלטות של כנענים..." — אמרה לכל אלה שבאו אליה לטעון נגד המצב שהשתרר ברשות השידור.

בשעתו הודיעה גולדה מאיר לשמע הדיווח החד־צדדי על ההתפרעויות ברובע הערבי בעכו. „כאשר ביקשתי ממנהל רשות השידור למעט בפירסום, אמר לי, אנחנו עצמאיים, ולא קיבל את דעתי. שתקתי. לא היה לי מה להשיב לו" — סיפרה ראש הממשלה דאז.

ראש הממשלה דהיום, יצחק רבין, מזועזע מהדיווחים בטלוויזיה. בכל הקשור לתסיסה בגדה המערבית. גם הוא, כמו קודמתו, חסר אונים. אין לו כל השפעה על רשות השידור.

בינתיים גם רבו התלונות על השדרים המגמתיים והחד־צדדיים המשקפים צד אחד בלבד, אם זה בעניינים מדיניים ובטחוניים ואם זה בענייני אמונות ודעות, כשהצד השווה שבהם שהם מייצגים את השלילה — את ההתנגדות לממשלה וכיו"ב.

לאחרונה הוגשו תלונות על סילופים במישדרים. בין היתר על סילוף ה„עימות" בין האורטודוקסים לריפורמים, כאשר המנחה הפך צד בוויכוח ולא זו בלבד שנטה לריפורמים אלא גם קיצץ מדברי האורטודוקסים.

התלונות המרובות נגד הרדיו והטלוויזיה, הן שהביאו לכך שבחוגים ממשלתיים מתייחסים ברצינות להצעות לתקן את החוק, להוציא את רשות השידור מבעלותם של העדרנים ולהפכה לכלי ממלכתי, בהתאם ליעדים שלה.

אגב, בימים אלה ניתן גם ביטוי לתמורת הרוח נגד רשות השידור בעת ההצבעה על תקציב של הרשות. הוחלט לאשר תקציב לשלושה חודשים בלבד, במקום לשנה כראש, כדי לאפשר בדיקה מחודשת בכל הנושא ששמו רשות שידור.

هكذا من الاصل

هكذا من الاصل

מאת נעמי גוטקינד

חליפה מודפסת המשלבת כמה מן הסממנים האופייניים ל־אופנה ההודית והמתאימה מאוד לעונת האביב ולחג המתקרב, עוצבה ע״י שושנה אפרת ובוצעה שמשי. התצאית, כפי שאת רואה, עדיין מאורכת, ובעלת גיזרה מתרחבת. החלק העליון — הדוגמה מורכבת מלפנים, ונלבשת מעל החצאית עם חגורה מבטנייה. שימי לב לאורך המרווח, לצווארון המוגבה ולפנגון הנשר־משולי, המשמש לרוב ליפות הקיץ של השנה.

כיצד לחסוך בחשמל?

ההתייקרויות האחרונות של הדלק והחשבון הדו־חודשי ה־מבהיל על צריכת החשמל, המגיע אלינו לאחרונה, גורמים לכך שיוזמתה של חברת החשמל להדריך אותנו בדרכים לניצול נבון יעיל וחסכוני של מכשירינו החשמליים — תתקבל בברכה. כצעד ראשון, הסבירו לנו, אנשי חברת החשמל, יש לשחזר את צריכת החשמל בעבר ולעקוב אחר הצריכה בהווה וכן למיין את מכשירי החשמל שבדירה ולסווגם בהתאם לעיכוס ולאופי הצריכה. בעקבות צעדים ראשונים אלה ניתן, לאחר מכן, להתכנן את צעדי החסכון והייעול.

את צריכת החשמל בעבר ניתן לשחזר באמצעות חשבונות החשמל, ורצוי, בדרך־כלל, להתייחס לשנה האחרונה, דהיינו — 6 החשבונות הדו־חודשיים האחרונים.

המעקב אחר הצריכה בהווה ניתן לביצוע לאחר שכל אחד יעשה „היכרות" עם מונה־החשמל של דירתו. בדרך כלל יש לכל צרכן ביתי 2 מונים: האחד לצריכה המאור והמכשירים והשני לצריכת „זרם הלילה" לחימום המים. יש צרכנים אשר להם מונה שלישי, לצריכת התנור־האוגר או מתקן החימום התת־רצפתי, ויש צרכנים בעלי מונה אחד.

ב־90 אחוזים מן המונים המותקנים בבתי־מגורים, הם בעלי מערכה ספירה עם גלילים, הדומה לזו של מד־הקילומטרז׳ במכונית ואין כל קושי בקריאתם. צורת האחרים הנוהגים, המותקנים בעיקר בדירות ישנות, הם מונים בעלי מערכה ספירה מחוגית, אשר גם אותה אפשר ללמוד לקרוא ללא קושי מיוחד.

בשלב ראשון כדאי לקרוא ולרשום את מצב המונה בכל יום, ולאחר מכן ניתן להסתפק בקריאת המונה אחת לשבוע. מתוך הקריאות התקופתיות, אשר רצוי לקיימן שבועיים רצופים אפשר ללמוד על הפער שבין הצריכה ובין הרגלי השימוש בימי השבוע השונים. כאשר מבחינים את נתוני המעקב, לאחר תקופה כלשהי, יש להביא בחשבון שלושה גורמים המשפיעים על הצריכה:

א. השינויים בצריכה בגלל סיבות אינדיבידואליות של המשפחה ותוספת עונתית; נסיעה לחו״ל, שירות־מילואים, הולדת תינוק, רכישת מכשיר חשמלי חדש וכו׳.

ב. העונתיות (חורף, קיץ, אביב, סתיו).

ג. הגברת תודעת השימוש הנבון, לרבות צעדים הסדרי תסכון, שננקטו על־ידי בני המשפחה.

הנסיון מלמד, כי הגברת תודעת השימוש הנבון החסכוני המביאה בעקבותיה גם פעולות מעשיות, לרבות שינויים טכניים וסידוריים בהרגלי צריכת־החשמל, עשויה להביא לשיעור חסכון ניכר, מבלי לפגוע בנוחות וברמת שימוש מתקבלת על הדעת בחשמל. שיעור הצמצום בצריכה תלוי, כמובן, במידת הבזבוז והצריכה המופרזת, הבלתי רציונלית, שהיו קודם לכן מנת חלקו של הצרכן.

מיון המכשירים וסיווגם

אפשר למיין את המכשירים ומתקני החשמל בדירה ל־3 קבוצות:

א. מכשירים שהם בבחינת „צרכני חשמל גדולים". אלה הם המכשירים הכוללים גוף חימום ואשר מופעלים באופן קבוע לפרקי זמן ארוכים של שעה ויותר בכל יום, במשך כל השנה או במשך עונה מסוימת. בקבוצה אפשר לכלול את: הדוד לחימום מים, תנור ההסקה, המתקן לחימום תת־רצפתי, מזגן אויר, מכונת הכביסה עם הרתחה ומקרר החשמל ה„יבש".

ב. מכשירים שהם בבחינת צרכני חשמל בינוניים, אלה הם נורות הליבון והפלורסצנט, המקרר האוטומטי, הטלוויזיה וכו׳. אמנם הספקם איננו גבוה, אולם הם מופעלים במשך מספר רב של שעות בכל יום לאורך כל ימות השנה.

ג. מכשירים שהם בבחינת צרכני חשמל קטנים. אלה הם מכשירי המטבח (מערבל־מזון, מכונת־בשר וכו׳) ומכשירי הבית השונים (מייבש־שער, שואב־אבק וכו׳). המופעלים רק לפרקי זמן קצרים ולא בכל יום.

לאחר הצעדים הראשונים שפורטו לעיל, יכול הצרכן לערוך עידכון עצמי בכל הנוגע לאופי צריכת החשמל שלו ולחשיפת נקודות התורפה אותן יש לתקוף על־מנת להגיע להישגים משמעותיים.

א. שיפור הבידוד־התרמי של הדירה על־ידי אטימת הרווחים בין חלונות ודלתות החזה לבין המשקופים, או ציפוי גג הבית (כשהמדובר בדירה בקומה עליונה או בבית בודד) בחומר בידוד מסוג „קל־קר" או „פוליאוריטן" או על־ידי הנמכת טמפרטורת הכוונון של התרמוסטט בתנור ההסקה או המתקן התת־רצפתי.

ב. שיפור הבידוד התרמי של הדוד לחימום מים או הורדת טמפרטורות הכוונון של התרמוסטט והימנעות מהשארת הדוד מחובר באופן קבוע למערכת האספקה, תוך הסתמכות בלעדית על התרמוסטט. או על שעון הביוגג, עשויים להביא לחסכון גדול בצריכת החשמל.

ג. בימי הקיץ העומדים על הסף, יש משקל נכבד בצריכה למזגן־האויר. כאן מן הראוי להדגיש שאותן ההנחיות ביחס לשיפור הבידוד התרמי של הדירה הנכונות בחורף, טובות גם לקיץ. עובדה זו ידעו כבר הערבים שהיו מתכנני הבתים בארץ עוד בשנים עברו, כאשר דאגו לקירות עבים ולחלונות קטנים ובכך השיגו חדרים מקוררים בקיץ הלוהט, וחמימים יחסית בחורף הקר.

מכונת כביסה

משך זמן המחזור הארוך ביותר בפעילות המכונה (הכולל הרתחה) הוא 2 ÷ 1.5 שעות.

* אין להעמיס את מכונת הכביסה בכבסים מעל המותר. העמסת יתר של המכונה מפריעה לצירקולציה נוחה, וגורמת לבזבוז בתצרוכת החשמל באשר המכונה מועמסת מעל המותר.
* אין להכניס כבסים בכמות קטנה מדי כי אז המכונה עובדת כמעט במצב ריק, דהיינו צריכת חשמל מיותרת, והמכונה לא מבצעת את המוטל עליה.
* יש להפעיל את המכונה בתכנית המתאימה ובכך לחסוך זמן, צריכת חשמל מיותרת ובלאי בחלקי המכונה.
* יש לנקות את מסנן המכונה לעתים מזומנות כי בכך נמנעת פעולה מאומצת של המכונה, שמשמעותה גם הצריכה יותר בחשמל.

מגהצים

המגהצים מתחלקים לשני סוגים: —

1. מגהצים רגילים.
2. מגהצים אוטומטיים (המצויידים בטרמוסטט).

רצוי להשתמש במגהץ אוטומטי, היות ואז כאשר המגהץ הגיע לדרגת החום אשר כוונה על ידי המשתמש בו — הטרמוסטט ינתק את המתח למגהץ ויחברו חזרה רק לאחר שטמפ׳ המגהץ תרד והטרמוסטט יתחבר מחדש, מתקן אוטומטי זה מונע בזבוז מיותר של חשמל מחד ושומר על אורך חיי של המגהץ מאידך.

טלביזיות

יש לציין כי הטלביזיות הישנות אשר הופעלו בעזרת שפופרות אלקטרוניות אשר צריכות חמום מוקדם צרכו הספקים גבוהים יותר (בסביבות 250־200 וט) לעומת זאת עם התפתחות ה„טרנזיסטור" והחדרתו למעגלי הטלביזיה ירד בהרבה ההספק הנצרך ע״י מכשיר הטלביזיה והוא נע בין 100 — 80 בלבד.

תנורי בישול

מומלץ לעבור לדרגת חום נמוכה יותר מיד לאחר תחילת הרתיחה ולא להשאיר את הבורר על דרגת החימום הגבוהה, דבר הגורם לניצולת נמוכה של פלטת החמום ולבזבוז מיותר של חשמל.

ראוי לציין כי הצומם בדרגת החום הנמוכה היא בערך כ־¼ מהספק המשפט כאשר הוא בדרגת החום הגבוהה ביותר.

מקרר

המקררים החשמליים עובדים 24 שעות ביממה ברציפות, לכן במידה והמקרר לא אטום לחלוטין זמן מחזור הקירור. הוא גדול יותר, וכמובן המנוע עובד בתדר גדול יותר.

* המקרר ותא ההקפאה עובדים ביעילות גבוהה יותר כאשר הם ממולאים בקבול הנורמלי. העמסת המקרר במצרכים יותר על המידה גורמת למדחס לעבוד במחזור גדול יותר מהנדרש.
* הגדלת המספר בטרמוסטט פירושו של דבר הדירות גדולה יותר בפעולת המדחס, ותצרוכת החשמל גדולה.
* פתיחה וסגירה של דלתות המקרר לעתים קרובות גורמת ל„בריחת אויר קר" מתוך המקרר, טמפ׳ המקרר עולה ואז חייב המדחס להכנס לפעולה.
* כדי לבדוק אם אטמם המקרר אטום שים פיסת ניר על גבי המסגרת המקרר סגור הדלת ונסה למשוך את הניר. במידה והניר יוצא בקלות בלי להקרע הר׳ שהמקרר אינו אטום לחלוטין.
* כסה מאכלים המכילים נוזלים (במיוחד במקררים בעלי קירור יבש) מכיון שלחות בתוך המקרר גורמת לעבודה מאומצת של המקרר.
* במקררים בעלי הפשרה עצמית דאג לנקוי צנורות המדחס, ובכל המקרים יש לנקות את סלילי המדחס כדי למנוע איבודי אנרגיה השכלית.
* רצוי להעמיד את המקרר בריחוק ממוקדי חום.

מיקום המקרר.

הבדלים בין צריכת יום וצריכת לילה.

הטרמוסטט — כוונון הטרמוסטט יכול להביא חיסכון עד 30%.

בריאות

הטיפול וטיפוח הרגל

הקיץ מתקרב, ועמו הבעיות הנושנות של רגליים עייפות ומיוזעות. בגליון האחרון של המגאזין לפדיקוריות ובהות מצאנו כמה עצות טובות לשיפור הטיפול ברגליים:

* רצוי לקנות נעליים גדולות במקצת ממידת הרגל. „אצבעות הנעליים תעבורנה, בסנטימטר ורבע את הבהונות. החלק הרחב ביותר של הנעליים יתאים לחלק הרחב ביותר של הרגליים.
* אין לקנות נעליים „מזומנות בדואר" — לא למבוגרים ולא לילדים. כדי להבטיח את המידה הנכונה יש למדוד את כף הרגל בכל קנייה.
* נעלי העור טובות יותר משאר הנעליים, המאפשר לרגליים לנשום. לדעת מומחי־רגליים, לא פותח עד כה שום תחליף פלסטי בר־השוואה.
* יש להימנע מנעליים בעלות עקבים גבוהים מאוד, או מנעליים מחודדות.
* גרבי צמר או כותנה עדיפים לרגליים המרבות להזיע.
* מומחי־רגליים מסויימים ממליצים על החלפה תכופה של נעליים, כדי לאפשר איוורר לרגליים, בעוד הנעליים המשומשות מתייבשות.
* יש להחליף גרביים יום־יום. יש לרחוץ את הרגליים לעתים קרובות, ולאחר הרחיצה לנגב היטב בין האצבעות.
* אבוק הרגליים מסייע לספיגת זיעה מופרזת.
* כשיש בקראם עדין או שמן — טוב לרגליים סדוקות או יבשות.
* שריה במים חמים או קרים מסייעת להקל על רגליים עייפות וכאובות. הוא הדין לגבי הגבהת הרגליים.
* הליכה היא התירגול הטוב ביותר לרגליים, כמו לשאר חלקי הגוף.
* אל ינסה אדם לטפל בעצמו בבעיות רגליו, כמו סילוק יבלות או עור קרני. מוטב להיוועץ ברופא.
* סנדלים ונעלי גומי אינן מזיקות לרוב האנשים, אך נעלי גומי עלולות לגרום טפונות דהינו הזיעה הכופה.
* ילדים זקוקים לנעליים המתאימות לרגליים ולפעילותם, ולא לנעליים מוכנות, או כאילו ש„יגדלו אל תוכן". ייתכן שהדבר יצריך זוג נעליים חדשות אחת לארבעה או ששה חודשים.

תנועות נשים

כנס התנ"ך

הכנס הי״א לתנ״ך של תנועת האשה הדתית לאומית, לו הקדשנו בשבוע שעבר מילים אחדות היה האירוע התרבותי המרכזי של התנועה. מאחר שכך, מצאנו לנכון להביא שוב כמה קטעים מתיאור המתרחש באותו מעמד, כפי שנכתבו ע״י מרים יהיאלי, בירחון האחרון של תנועת האשה:

„לתורה עמוקה זכו מאות חברות התנועה, אשר מילאו עד אפס מקום את אולם המוזיאון בתל־אביב, בכנס הי״א לתנ״ך, שהוקדש לנושא: ישוב ארץ־ישראל לאור ההלכה.

המשתתפות בכנס השנתי — נציגות למעלה מ־120 חוגי תנ״ך ב־74 מקומות בארץ, בערים במושבות, בערי הפיתוח ובמושבי עולים, מקרית־שמונה בצפון ועד באר־שבע בדרום. השיעורים ניתנים ע״י טובי המרצים, בפרשת השבוע, פרקי נ״ך, אגדות חז״ל, ספר הכוזרי ועוד, החברות המשתתפות בשיעורים אלה מחדירות את רוח היהדות והאמונה לבתיהן ולשכונות מגוריהן.

פתחה את הכנס הגב׳ חנה הצרוני, מרכזת מדור התרבות, שקבלה בברכה את הבאים. „על פעולה זו של הרחבת חוגי התנ״ך גאה תנועתנו ולא חסכה מאמץ על־מנת להעמיק את הלימוד" — אמרה חנה. „פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה" — וכי יש תורה של חסד ותורה שאינה של חסד? אלא — תורה לשמה, זו תורה של חסד.

חנה הודתה לכל הגורמים המסייעים, בראשם המחלקה לתרבות תורנית, השותפה הנאמנה לפעולה חשובה זו. שלחה ברכה לחברות הלומדות, המורים, למרצים ולתנועת האשה הדתית, על כי איננה חוסכת עמל להרבות בהקניה ידע מקורי ברוח ישראל.

הרבנית רחל צירייה שניהלה את הכנס, אמרה, כי זאת ממש חויה לראות את מאות החברות אשר באו מרחוק ומקרוב, המייצגות קהל רחב של חברות חוגי התנ״ך, מן הראוי שכל חברה תשתדל להרבות תורה ומחשבת ישראל, כי רב הלא־ידוע מהידוע.

ד״ר יצחק רפאל, שר הדתות, העריך את פעלה של תנועת האשה הדתית, שלאחר שורה של מעשים גדולים בתחום החינוך והעזרה, הגיעה ללמוד תורה והפצת אור היהדות.

החבר׳ שובה סנהדראי, מרכזת התנועה — הביעה סיפוקה מהצלחת החוגים לתנ״ך, העומדים בסימן ההרחבות מתמדת. אנו רואות את למוד התורה כיסוד לחיינו, ומצווים אנו לעמול הרבה, על־מנת להחזיר את העטרה ליושנה.

„קבלנו על עצמנו לחנך, להדריך ולחזק את החיים הדתיים במדינה — ואחת הדרכים לכך — ליפוד התורה" — אמרה שובה, בהציגה את החברה לילי רון, יו״ר תנועת נשי מזרחי הפועל־המזרחי בקנדה.

הגב׳ לילי רון, הביעה שמחתה לייצג את תנועת החברות בקנדה ולהשתתף באירוע נהדר זה, של ההתכנסות מאות רבות של חברות בישראל הלומדות תנ״ך בחוגים בסניפים, ואיחלה הצלחה לפעולותיה הברוכות של התנועה.

את ההרצאות המרכזיות נשאו הרב נפתלי בר־אילן על ישוב א״י לאור ההלכה ופרופ׳ יהודה אליצור על א״י במחשבת המקרא.

שח־מט

בעריכת שלמה קנדלשיין

אוניברסיטת תל־אביב בראש הליגה הלאומית

בתום משחקי הסבוב של הליגה הלאומית עלתה למקום הראשון קבוצת אס״א אוניברסיטת תל־אביב שניצחה בצורה מכריעה את „רובינשטיין" ירושלים 5½ : ½.

אופייני את ביצחקי סבוב זה מספר תוצאות מפתיעות, בעיקר בגודל הנצחון.

„הפועל" פתח־תקוה גברה על „לסקר" תל־אביב 5 : 1 (בלוח הראשון הפסיד יאיר קריידכן לעמיקם בלשן). בתוצאות זהות ניצחה „הפועל" „פלדקריין" ראשון לציון את „הפועל" רמת־גן, ואס״א טכניון א׳ חיפה את „הפועל" חדרה.

מאידך הפתיעה קבוצת „הפועל" עמק־חפר נתניה בסיכה בתיקו 3 : 3 עם מרכז הנוער א׳ תל־אביב. בתיקו הסתיים המשחק בין „הפועל" ירושלים ו„הפועל" בת־ים.

התוצאות המלאות (סבוב 5)

אס״א אוניברסיטה א׳ תל־אביב — „רובינשטיין" ירושלים 5½ : ½.

„הפועל" פתח־תקוה — „לסקר" תל־אביב 5 : 1.

„הפועל" „פלדקליין" ראשון לציון — „הפועל" רמת־גן 5 : 1.

אס״א טכניון א׳ חיפה — „הפועל" חדרה 5 : 1.

„הפועל" עמק־חפר/נתניה — „מרכז הנוער" א׳ תל־אביב 3 : 3.

„הפועל" א׳ ירושלים — „הפועל" בת־ים 3 : 3.

דרוג הצמרת

1. אס״א אוניברסיטה א׳ תל־אביב — 21½ נק׳ 2. „מרכז הנוער א׳ תל־אביב — 20 נק׳ 3. „הפועל" פתח־תקוה — 19 נק׳ וכו׳.

ליגה א׳

מחוז הצפון

צעירי חיפה — „מרכז גגלר" א׳ קריה היים 4 : 2.

„לסקר" חיפה — „הפועל" חיפה 3½ : 2½.

„הפועל" נצרת־עילית, עפולה — כפר־סבא 5 : 0 (1).

אס״א טכניון ב׳ חיפה — „אליצור" חיפה 5½ : ½.

„הפועל" גליל עליון — ותיקי „הפועל" חיפה 4 : 1 (1).

„הפועל" עפולה, נצרת־עילית — „מרכז גגלר" קרית־חיים 3 : 3.

דרוג הצמרת

1. „ההפועל" נצרת־עילית/עפולה 23½ נק׳ (1) 2. צעירי חיפה — 23½ נק׳ וכו׳.

מחוז הדרום

„אליצור־רשבסקי" תל־אביב — אס״א אוניברסיטה ב׳ תל־אביב 4 : 2.

מועדון שחמט א׳ באר־שבע — „הפועל" רחובות 4 : 2.

מרכז הנוער ב׳ תל־אביב — „הפועל" רמלה 4½ : 1½.

„רסקי" תל־אביב — אס״א א׳ ירושלים 3½ : 2½.

ב. ל.כל. תל־אביב — „הפועל" ראשון לציון 3½ : ½ (2).

צעירי „הפועל" רמת־גן — ותיקי „הפועל" ראשון לציון 3 : 3.

דרוג הצמרת

1. „אליצור רשבסקי" א׳ תל־אביב — 16 נק׳ 2. מועדון שחמט א׳ באר־שבע 15½ נק׳ (16) 3. ב. ל. ל. תל־אביב — 15½ נק׳ וכו׳.

*

ביום חמישי האחרון נפתחה ב־מועדון „הפועל" רמת־גן תחרות „שווייצריה" חזקה רבת משתתפים (בדרגה ב. ל. ימעלה) לזכרו של דב פורת ז״ל בבקואת ע שנים לפטירתו. דב פורת ז״ל היה שחמטאי בצטיין ומזכיר מועדון השחמט ברמת־גן, שרה בצה״ל כקצין ונפל במלחמת ששת הימים. המשחקים יתקיימו אחת לשבוע ביום חמישי בערב.

*

באליפות הנוער 1976 המתקיימת בבית „יד־לבנים" בהרצליה מוביל לאחר הסבוב ה־ע ליקה פס עם 6 נק׳ (2) לפני אבשלום יושע — 4½ נק׳ (4) וכו׳.

שח־נופש בניר עציון

הנבבי שחמט המעוניינים להינפש בהר הכרמל (אפשר עם משפחותיהם) בשילוב התהרות שחמט מסעם „אליצור" במשך 10—7 ימים יכולים לפנות ירכז השחמט של „אליצור" — יצחק ארנסט שכון חדש 10 קרית שמואל חיפה טל. 04—710546.

ליברזון שובץ לשוויץ

אלוף ישראל דב אמן ולדימיר ליברזון שובץ ע״י הפיד״א לתחרות הבינאזורית לאליפות העולם ליחידים שתתקיים בשוויץ. כזכור גבר ליברזון על פארבה באתונה בהגרלה ועם כניסתו לשלב הבא של המשחקים נגזר עליו לשחק בביה בינאזורית המתקיים באירופה.

קרפוב מנצח בתחרות הבינלאומית בסקופייה

אלוף העולם בשחמט אנטולי קרפוב ניצח בצורה משכנעת בתחרות הבינלאומית החזקה שהסתיימה בסקופ־יה (בולגריה). קרפוב צבר 12½ נק׳ מ־15 משחקים והקדים את אוילמן — 11 נק׳, טימן — 10½ נק׳, טרזין וקוראיצ׳ה 9 נק׳ כל אחד וכו׳.

האמריקאי סרוין הבטיח לעצמו דרגת רב אמן בינלאומי בשחמט בעקבות הישגו בתחרות זו.

תוצאות המשחקים של קבוצות „אליצור" בליגה (סבוב 4)

אליצור חיפה א׳, והיקי הפועל חיפה — 4 : 2.

אליצור רשבסקי תל־אביב, בנק לאומי תל־אביב — 5 : 1.

אליצור קרית־שמואל, הפועל גוש־זבולון — 5 : 0.

אליצור רשבסקי ת״א ב״ב, הפועל גבעת־ברנר — 1.5 : 3.5.

הפועל אילת, אליצור נהיבות — נדחה.

אליצור קרית־שמואל (נשים), אליצור חיפה ב׳ — 1.5 : 2.5.

אליצור קרית־ים, אליצור קרית־מוצקין — 2 : 2.

אליצור הקריות, אליצור קרית־ביאליק — 3 : 1.

אליצור יב״ע פרחי אהרן, צעירי אליצור חיפה — 0.5 : 3.5.

צעירי אליצור קרית־שמואל, צעירי אליצור קרית־ים — 4 : 0.

נוער חיפה, אליצור בית הנוער הדתי א׳ — 3 : 1.

מכבי חיפה א׳, אליצור בית הנוער הדתי ב׳ — 4 : 0.

הפועל המצפיל, אליצור מרכז ה־שחמט נתניה — (—) 0 : 3 (+).

אליצור כפר־בתיה ח. ביניים, ביה הנוער צהלה ת״א — 0 : 4.

מרכז קהילתי ב׳ גבעתיים, אליצור כפר־בתיה ח. צליונה 2 : 2.

הפועל תע״ש מפל״ן, אליצור מכ־נה יב״ע גבעת־שמואל — 2 : 2.

אליצור יב״ע רעננה, אליצור רחובות — 0 : 4.

אליצור רשבסקי גבעתיים, אליצור קרית־יעקב הרצוג — 3 : 1.

אס״א ג׳ ירושלים, אליצור גוש־עציון — 3.5 : 0.5.

אליצור ישיבת „קול מבשר ירושלים". אליצור קריה־ארבע — נדחה.

ישראל ניצחה את ספרד באתונה

באליפות אירופה לאומות המתקיימת באתונה, ניצחה בסיבוב הראשון ישראל את ספרד 2 : 6. בסיבוב השני ניצחה שוב ישראל את ספרד 1½ : 2½, ו־4 משחקים טרם הסתיימו.

בסיכום המפגש הכפול הנצח ישראל את ספרד, אולם יריבתה העיקרית באותו הבית נבחרת מערב גרמניה, ניצחה את יוון 2 : 6.

במוצאי שבת יתחילו המפגשים הכבריעים בין ישראל ומערב גרמניה לקביעת מנצחה הבית שתעלה לגמר במוסקבה. לגרמנים עד עתה יתרון בנקודה על ישראל.

פרטים מלאים נביא במדור ה־שחמט הבא.

בעיות

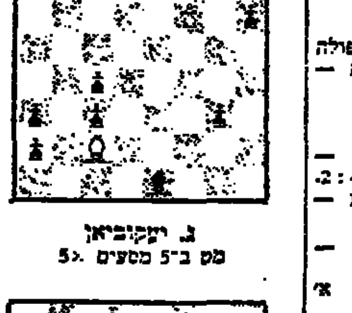

ג. יעקוביאן
מט ב־5 מסעים 5×

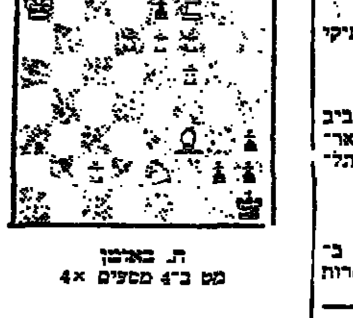

ת. באמבן
מט ב־4 מסעים 4×

א. ביאלאר
מט ב־3 מסעים 3×

י. שיילד
מט ב־2 מסעים 2×

פתרונות במדור הבא!

יצא לאור

* בית המקרא, כתב־עת על החברה לחקר המקרא בישראל ועל ה־מחלקה לחינוך ולתרבות בגולה, סבת־אדר תשל״ו, העורך ב. צ. לוריא.
* הפלשים, קורות מסעות ומנהגים, מאת ראובן קשאני, ירושלים תשל״ו, 48 ע׳.
* אור תורה, גליון אדר ב׳ תשל״ו, ירחון תורני, הבריל, ישיבה כסא רחמים, בני־ברק.
* רק את נפשו אל הקח, מאת מייטג במדבר — נריבה הרעקי, הוצאת מורשה וספריית הפועלים, תשל״ו, 142 ע׳.
* הבריחה אל ההפשה, ספור ל־נוער, מאה דבורה עומר, הוצאת ספריב קרני, ת״א, 243 ע׳.
* רציתי להיות, מאת הלינה אש־כנזי אנגילה ד׳, הוצאת מורשה וספריית הפועלים, עורך מרדכי אבי־ה׳, תשל״ו, 150 ע׳.
* הגנה ההי (ציד חיות); הליכות הסחר (הגנת גדול בסחורית בפסקי־הדין הרבניים), חוברות ב׳ ומ״א מסגרה מחקרים וסקירות במשפט העברי, מאה ד״ר נחום רקובר, ה־יועץ למשפט העברי במשרד המשפ־טים.

מפרקי הימים

(סוף מעמוד 4)

הנא שולל בתכליה את הנסיון להפרדת הדת מן המדינה ... בן גוריון נואל להעתיק סיסמאות מעולם נכר למדינת ישראל ... היכר והצפי של יהודי הוא דתו, וכל עוד לא הציא את עצמו ... מכלל ישראל הריהו נושא בתוך־תוכו הזהות עם דת אבותיו: „ה... על הפרדת הדת מן המדינה, החוזר על סיסמה של מדינות ... הולנדיות, הגיעו למציאותה של מדינת ישראל ולמציאות העם ה... כהגיון של מגבוזים במאהארה ושל בכרי גמלים בקוטב הצפוני ...

בדברו על החינוך הדתי, שבעטקונה המולנית הכים ... הוא אומר: „באת ביטול זרם־השובדים בחינוך עלינו לברך על... שנשאר זרם דתי. עלינו, הכוונה, גם תנועת־העבודה, או אמ... בה. הריאה בהתחזקות החינוך הכללי מכמה ערכי־יסוד ... ואנושיים נסיגה בקיום דמותנו המיוחדת במשפחת העמים ... הדתי, שבודה היא, הוליך פחות צבריינות, פחות סטיות ... פחות הפקרות אישית והברתית משהוליך החינוך הלא־דתי ... למעשה הכוח החינוכי היחיד היום בישראל המציב סכר למפו... חוסר דעות ואל אנדרוגינוסיות רוחנית, עובדה היא, תנועת ה... לא עצרה את הסחיפה הזאת ולא ניסתה אפילו להסותה לא... שלה, החינוך הדתי, כך".

דברים אמורים בישר רב, כדוגמתם בפרקים הדנים ב... מדיניים והברתיים רבים ממציאות חיינו, דיונו מתון ושקו... ותתום בחותם אפיתו. הם משרים ערך לספר, כמה וכמה פרק... משתבחים בקיצורם. הדברים בפרק השלישי רובם ויעונים בנוש... בשער האחרון פרקי־דרך, תיאורים והתרשמויות, בראיית... וביכולת הבעלה.

סוציאליזם ערבי

(סוף מעמוד 6)

איבים משותפים האנגלים והיהודים ועד נפרעתה של ממשלת גרמניה ליהק פעולה עם הערבים להבגת בכרותיהם הלאומיות (11.3.1941). בהוראה ששלח היטלר לשלוח נשק לעיראק, שהתמרדה נגד אנגליה באמר: „בהזרת התיכון תנועת השיחרור הערבית היא בת בריתנו הכבעית נגד אנגליה" (23.5.41). אחרי בפתת ממשלה עלי ראשיד בעיראק במלחמתה נגד אנגליה, קיבל היטלר את המופתי בלשכתו (28.11.41) ואמר לו: „אנו נגיע לקויקאז ואז תגיע שעת השיחרור של הערבים".

ובכן, הערבים נהנו יד לנדעונות הנאצית נגד היהודים, ארגוני הכירור גורמים להתנגדות לערבים והיום הם טוענים, שהציונות היא תנועה גזענית. לכן, לא תהיה חשיבות רבה לספרים ולכרוזים של אינטלקטואלים בעלי שם, כל עוד שלא יפסיקו לדרוש בעולם להוקיע את תנועת התחיה היהודית כתנועה גזענית.

גם הכנסיה הקתולית לא תוכל לסהר עצמה בתירוץ, שלא שמה לב להחלטות שבפגישת טריפולי, כאשר בסעיף 20 שבהחלטות אלה, נאמר בפירוש, ששני הצדדים, היינו — הקאתולים והערבים רואים בציונות תנועה גזענית תוקפנית, לפלשתין ולכל אזור המזר... הפירסום הרב הניתן שלנו בעידוד הכמוסות הרש... הכחשות רומא והנהקות ... בהחלטות טריפולי, אינו ... הירבה את המצב. חזקה ... הוותיקאן בפגישת טריפולי דינאל בראשם, שידעו במ... העובדה, שהקרדינאל פינ... ט ח לקאדאפי פגישה צ... יור, מפידה שלא ניתק ע... לטוח טריפולי כפי שהוא ...

הגניזה הקהירית

(סוף מעמ׳ 4)

...רים, אך לא ידעו מה ... שיו, כשגילינו אותו בגנז... שמצויים בו שינויים בהל... וזאה למקבל עלינו, שכן ... סס של הירושלמי".

גנזי מדרש

דרך אגב, פרופ׳ רביט... עתה של הגהות ספרו „גנ... שבו הוא עומד על השינ... בהבנת מדרשי חז״ל בעק... צאי הגניזה. בצד השינויי... לתקן גירסאות משובש... אותנו הגניזה כמובן בספר... שהיו אבודים לגמרי. ספ... למשל, אז מאות הפיוטים... ביוה״ של ינאי, שעל קיומו ... סעדיה גאון ור׳ גרשום ... אך איש לא קרא אותם ... זה. ינאי מסתמך בפיוטיו ... שים שחוקרים חשבום לב... בזכותו, שחי במאה השי... ביזנץ, התברר שהם דווק... כאחד. נמצאו גם פיוטי ... חם, השובות של גאוני ... הרמב״ם, ועד לרשימות ... בני התקופה, ומיסמכים ... לבוש והדר ומנהג יום ... בשפחה. „הגניזה היתה ... מה לחישוף עברנו", ... רבינוביץ, „וגילוייה ... תרבותי".

* בעצם, בימת צעירים, גליון שבט־אדר תשל״ו, עורך יצחק ש. רקנטי, ירושלים.
* זרעים, — בטאון בני־עקיבא גליון אדר ב׳ תשל״ו, שנה מ״א, יו״ל על ידי ההנהלה הארצית של בני־עקיבא.
* הפרדס, קובץ רבני חודשי, כסלו תשל״ו, העורך הרב שמחה אלברג, ניו־יורק.
* שתו לאסנת, שירים, מאת כוכבה לוי, לזכר נרצחי ליל־הדמים במלון סבוי, כ״ב באדר תשל״ה, הוצאת אלף, 64 ע׳.
* ביצה שמסתכלת, שירים לילדים, מאת נעמי בן־גור, הוצאת אלף.
* חקר ועיון במדעי היהדות (ספרות, מקרא ועיון) המערכת: אפרת כרמון, יעקב בהט, מ. בן־אשר וס. פנטון, הוצאת אוניברסיטת חיפה, תשל״ו, 266 ע׳.

האוניברסיטה הפתוחה (מפעל נסיוני)

באישור ממשלת ישראל והמועצה להשכלה גבוהה

נפתחה ההרשמה למחזור הלימודים הראשון שיחל באוקטובר 1976

הלימודים יתבססו על למידה עצמית בביתו של הסטודנט ועל פגישות קבו באזור מגוריו. ייעשה שמוש בחומר כתוב, בטלוויזיה ובאמצעי למידה אחרים.

האוניברסיטה הפתוחה תאפשר לתלמידיה לרכוש תואר אקדמי ראשון, להחלטת המועצה להשכלה גבוהה.

האוניברסיטה הפתוחה אינה דורשת תעודת בגרות כתנאי לקבלה.

מועמדים יוכלו לעמוד על מידת הכנתם ללימודים בעזרת חומר לדוגמא שי... אליהם.

במחזור הלימודים הראשון יוצע קורס בכל אחד מהתחומים:

מדעי היהדות | מדעי החיים

מדעי הטבע | מתימטיקה

מדע כדור הארץ

ההרשמה תיסגר ביום 31.5.1976

לקבלת פרטים נוספים על מבנה הלימודים ועל תהליך ההרשמה, אנא מלא את התלוש המצורף.

גזור ושלח — — — — גזור ושלח — — — — גזור ושלח

לכב׳
האוניברסיטה הפתוחה — מינהל הסטודנטים
ת. ד. 39328
רמת־אביב

אבקש לקבל חוברת „מדריך לסטודנט".

שם משפחה: ______ שם פרטי: ______

כתובת: ______
רחוב ______ מספר ______ עיר ______

מדינת ישראל
משרד הדתות
איזור ירושלים וחבל ההר

„יום חוקת הפסח ומשפטיו"

ביום ראשון ד׳ בניסן תשל״ו (4.4.76)
יתקיים
יום עיון המסורתי השנתי
„יום חוקת הפסח ומשפטיו"
באולם הגדול של מוסד הרב קוק בכניסה לירושלים

ישתתפו:
מרן הרב הראשי לישראל, הראשון לציון עובדיה יוסף שליט״א
שר הדתות, ד״ר יצחק רפאל
הרבנים הראשיים לערים: באר־שבע, אשקלון ורחובות, רבני האזורים משרתים בקודש ואישי ציבור

תנחה את המעמד:
הרב שלום ס. גמליאל שליט״א, מנהל האיזור

הציבור מוזמן!

הצפה

ב"ה, כ"ד אדר ב' תשל"ו [26.3.76]

מוסף מיוחד

בני-ברק

עיר התורה והעבודה

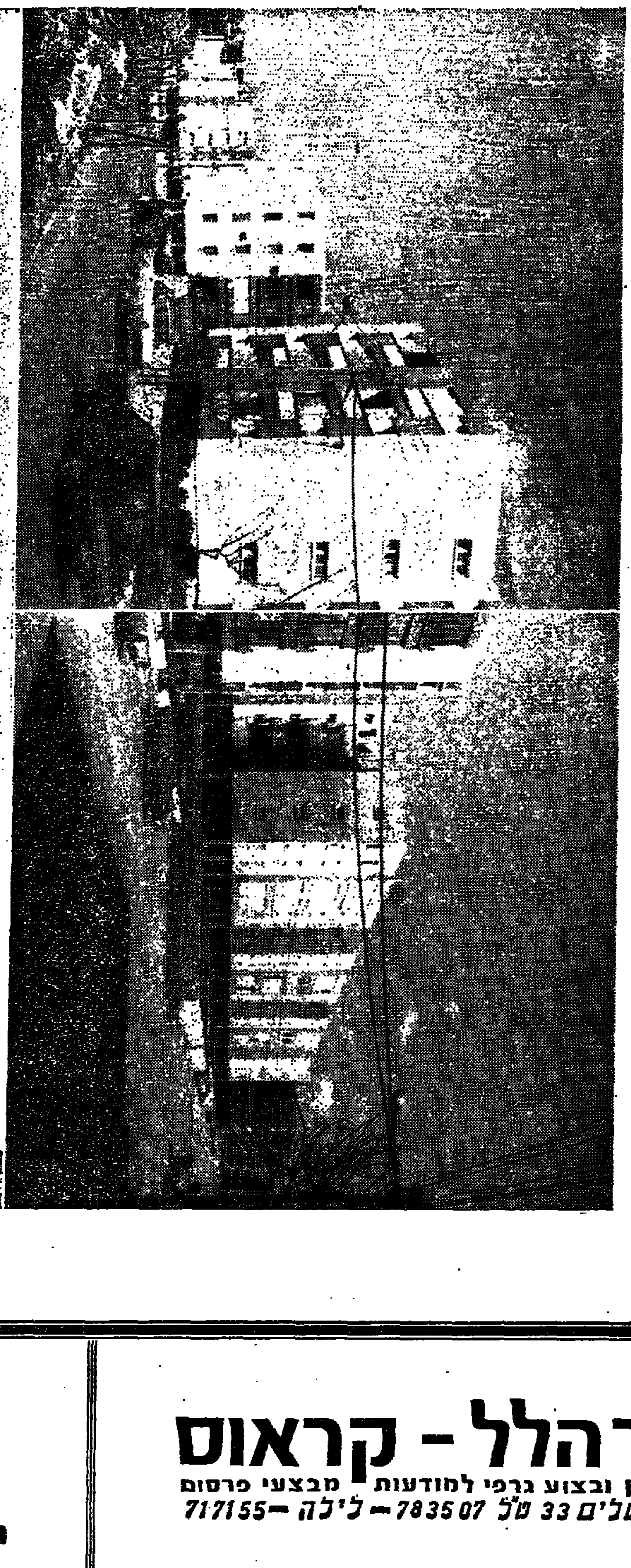

קרית הרצוג, שיכון תורה ועבודה בבני-ברק

נבנתה ע"י משה"ב חברה לשיכון בנין ופתוח בע"מ

מאורגן ע"י פרסום ברהלל-קראוס, בני-ברק רח' ירושלים 33

פרסום ברהלל - קראוס

יעוץ עיצוב תיכנון ובצוע גרפי למודעות מבצעי פרסום

בני ברק רח' ירושלים 33 טל 783507 — לילה — 717155

אנו משתדלים להיות טובים ויעילים

אצלנו תקבלו את כל השרותים האפשריים.

סיסמתנו - בתקציב קטן פרסום ענק

מודעות בנושאים רגישים

יש אפשרות להשתמש בת.ד. שלנו.

יעוץ בפרסום, יעוץ בשיווק

בר הלל - קראוס

בס"ד

אוטו ג'נרל

רח' ירושלים 33, בני-ברק ☎ 799588, 786321

ה ש כ ר ת ר כ ב

מיבחר מכוניות חדישות

פרטיות ומסחריות

החברה היחידה בארץ המשכירה מכוניות

ללא תוספת של מחירי שבת

שרות עד הבית בתום השכירות

תן לנו לשרת אותך

מ. לזר

בני ברק רח' ירושלים, 33

טלפון 783507 ◆ 786321 ◆ 799588

هكذا من الأصل

מאיר מרכז
בּ"ב ר"ח רבי עקיבא מט 41 טל' 782584
מכונות כביסה ותפירה

הסלון הגדול בעיר
מבחר עצום של מכשירי בית

מקררים × מיקסרים × מזגנים
מכונות כביסה × תנורי חימום
ותנורי בישול ואפיה

מרכז לתנורי בישול ואפיה
רנקו

הקניה הטובה בעיר
אצל מאיר

פרסום בד הלל קראוס

טנא — מוצרי חלב טרי

[illegible]

(מ)

האם אתה מצליח לעקוב אחר כל המכרזים המופיעים בעיתונים?

אלדף עושה זאת עבורך!!!

היה מנוי על

רכוז מכרזי השבוע

ותקבל פעמיים בשבוע לקט מעודכן הכולל את כל המכרזים שפורסמו בעתונות

לכבוד
אלדף ליקוט קטעי עיתונים
ת.ד. 36546, שד' רוטשילד 47, ת"א. טל': 295508

א.נ.,
נא לצרפני למנוי „לקט מכרזי השבוע" למשך שנה/חצי שנה.
אבקש לשלוח לי בקביעות פעמיים בשבוע את הלקט.

ל

שם ______ כתובת ______ ישוב ______

מצ"ב סך ______ 250.— ל"י — דמי מנוי לשנה.
160.— ל"י — דמי מנוי לחצי שנה.

האם אתה מצליח לעקוב אחר כל המתפרסם בעתונות בנושאי אמנות ובידור???

האם קראת את כל בקורות התצגות והסרטים בכל העתונים?
האם אתה מעוניין לקבל את תכניות הרדיו, הטלוויזיה, הקונצרטים וכו' לביתך?

אלדף עושה זאת עבורך!

היה מנוי על

לקט אמנות ובידור

ותקבל פעם בשבוע לקט מעודכן בנושאי אמנות ובידור

לכבוד
אלדף ליקוט קטעי עיתונים
לקט אמנות והבידור
ת.ד. 36546 שד' רוטשילד 47 ת"א, טל': 295508

א.נ.,
נא לצרפני למנוי „לקט אמנות ובידור" למשך שנה/חצי שנה.
אבקש לשלוח לי בקביעות פעם בשבוע את הלקט.

ל

שם ______ כתובת ______ ישוב ______

מצ"ב סך ______ 240.— ל"י — דמי מנוי לשנה.
150.— ל"י — דמי מנוי לחצי שנה.

חב' אלדף מוציאה לאור את הלקטים בנושאים כדלקמן:

רכוז מכרזי השבוע		לקט חקלאות		לקט השלטון המקומי		לקט אמנות ובידור		לקט תרבות וחינוך		לקט בריאות		תחבורה		לקט לאשה ולבית	
פעמיים בשבוע		פעם בשבוע		4 פעמים בשבוע		פעם בשבוע		פעם בשבוע		פעם בשבוע		פעם בשבוע		פעם בשבוע	
מנוי שנתי	מנוי חצי שנתי	מנוי שנתי	מנוי חצי שנתי	מנוי שנתי	מנוי חצי שנתי	מנוי שנתי	מנוי חצי שנתי	מנוי שנתי	מנוי חצי שנתי	מנוי שנתי	מנוי חצי שנתי	מנוי שנתי	מנוי חצי שנתי	מנוי שנתי	מנוי חצי שנתי
160 ל"י	280 ל"י	120 ל"י	200 ל"י	230 ל"י	400 ל"י	180 ל"י	240 ל"י	120 ל"י	200 ל"י	120 ל"י	200 ל"י	120 ל"י	200 ל"י	120 ל"י	200 ל"י
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	■	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

הנני מעוניין להיות מנוי/לקבל דוגמא (סמן × בעמודה המתאימה)

שם ______ כתובת ______

מצ"ב סך ______ דמי מנוי לשנה/חצי שנה, עבור לקט ______

עם הגליון

בני־ברק היא עיר תורה ועבודה, אחת־יחידה בארץ־ישראל.

יהודים־חסידים מפולין, אנשי תורה־וציון הניחו יסודו־תיה בגבעות־חחול השוממות בדרך בין תל־אביב־יפו ופתח־תקווה. בלהבה חסידית־חלוצית הקימו צריפיה הראשונים, התקינו צינור־מים, בנו בית־מדרש לתורה־ולתפילה, ויסדו בית־הספר חדתי־לאומי הראשון במקום. הם התלו לעבוד בחקלאות, במלאכה ובחרושת. הקימו יישוב יהודי.

בניהם ובני־בניהם הרחיבו גבולותיה, עשאוה עיר המ־אוכלסת היום שמונים אלף תושבים, ברובם המכריע שומרי־מצוות, ובה בתי־ספר, תלמודי־תורת וישיבות מוה; תעשיית מתכת, מזון ואריג, מפעלים, סדנאות וסחר מוה.

עיר שבה מרכז־התורה הגדול בארץ אחרי ירושלים. ישיבות מכל העדות והקהילות קבעו בה בתי מדרשות, מישיבת פוניבז' וסלובודקה, דרך החתם־סופר וחכמי לובלין, עד לישיבות חסידיות של וויזניץ ורוזין, גור ובלז ועד לישי־בות נוסח מארוקו וטוניס. אדמו"רים הקימו בה את חצרותי־הם.

עיר שבה חינוך דתי־לאומי יסודי ותיכוני מסועף, ישיבה תיכונית ובית־ספר מקצועי־דתי גדול לבנות. עיר שבה תנועת־תנוער בני־עקיבא מרכזת אלפי בני־נוער.

עיר שבה יוצאים בוקר בוקר מחמשה־עשר ועד עשרים אלף אנשי־עבודה לפועלם בבתי־חרושת, סדנאות ומפעלים שבמקום. שמונת השיכונים של הפועל־המזרחי מאוכלסים המוני עובדים־שומרי־מצוות. בבחירות האחרונות לעירייה אספה הרשימה הדתית לאומית קרוב לשנים־עשר אלף קולות, שליש מכל הקולות והיא הסיעה הראשונה בגודלה במועצת העיר.

האוכלוסיה של בני־ברק הולכת וגדלה גידול טבעי, מרובות בה משפחות גדולות, והיא גם קולטת זוגות צעירים ועולים חדשים המבקשים להקים בתיהם בעיר שאורחותיה אורחות ישרים. בתי־הכנסיות שלה מלאים יהודים המשכימים ומעריבים לתפילה; אהבת לימוד התורה בוקעת מישיבותיה המרובות; בשבתות שרויית הנשמה היתירה בעיר ומלואה.

הרבה תורה, חסידות, יראת־שמים ומוסר בעיר. ובה גם הרבה יצירה ועשייה, יגיע־כפיים והתנדבות לחובות הציבור. בפרוץ מלחמת יום־הכיפורים יצאו אלפים מבתי־הכנסת אל החזיתות בתפלה בכרמה. רב חלקה של בני־ברק בהקרבה להגנת ישראל.

זו עיר של אנשי־עבודה שומרי־מצוות ושל בני־תורה עמלים. עיר בעלת תכונה יהודית מקורית, מזיגת של רוח ועומק בעם־ישראל לקהילותיו בעולם כולו. בני־ברק של־מטה ושל־מעלה, של חיומיום שלה ושל שבתותיה ומועדיה, הם חטיבה יהודית סגולית בארץ.

העיר בני־ברק, העומדת לקראת מאה אלף תושביה, היא דוגמה מצויינת של עיר תורה־ועבודה בפועל־ממש, [illegible]

בגליון זה, ראשון בסידרה, באים דברי־פירסום על מפעלים ומוסדות בבני־ברק.

תמונת השער

קריית הרצוג, הקרויה בשם אבי, הרב הראשי ר' יצחק־אייזיק הרצוג, זצ"ל, היא חולייה מפוארת נוספת בשיכוני תורה־ועבודה ברחבי המדינה. נדבך נוסף בבניין ישראל בארצו.

בקריות ובשיכונים שנבנים פזורים בארץ, בכל אחד מהם ראות ציונים בדרך תגאולה, מקורות נוחם והשראה, נדבך־על־גבי־נדבך בבניין עדי־עד. ראוייה קריה זו של משה־ר שלמו ושמו חולם קריית נאמנה, קריית אמונה ותורה.

(מדברי
יעקב הרצוג, ז"ל,
עם יסוד הקרייה)

גוש אמונים
אלפים מבני־ברק - ל„צעדת ארץ ישראל"

גוש אמונים בסניף בני-ברק נמצא בימים אלה בעיצומן של הכנות לגדולה בצעדות ישראל: „צעדת ארץ-ישראל". כדוגמת „צעדת השומרון" יצעד עם ישראל השנה בצעדת פסח המסורתית של גוש אמונים, הפעם ליריחו.

בפסח תשל"ו עומד עם ישראל להוכיח ברבבותיו את עצמאותו וחרותו המוחלטת ואת זכותו וחובתו להתיישב בכל רחבי ארץ-ישראל.

סניף בני-ברק מתארגן לקראת בואם של אלפים מתושבי העיר לצעדה. הצעדה תתקיים אי"ה בחוה"מ פסח, ימים ראשון ושני (י"ח — י"ט בניסן תשל"ו, 18—19.4.1976). תהיה אפשרות להצטרף רק ליום אחד של הצעדה — יומה הראשון או השני. פרטים מדויקים מתפרסמים בימים אלה.

לקט ידיעות מהנעשה בסניף בני־ברק:

- אנו נאלצים להיפרד ממשרדנו ברחוב רבי עקיבא 129, ובימים אלה נפרסם את מקום משרדנו החדש. לפי שעה יהיה מספר הטלפון שלנו אצל מרכז הסניף יהודה אביבי, טל' 790411;
- בשנה האחרונה פעל הסניף באינטנסיביות רבה בכל תחומי הפעולות של גוש אמונים. אין בכוונתנו „לטפוח" ולפרט את פעולותינו בעבר, אלא את הפעולות המתבצעות עתה:
  * בכל יום חמישי בשבוע יוצאת מהסניף קבוצת שומרים לעפרה. אפשר לפנות למרכז השמירה שמואל גורפינקל, טל' 787550.
  * אנו עומדים לארגן מבצע שמירה באלון-מורה (קדום). כל המעונינים יפנו אל צבי סלונים, טל' 787982.
  * אנו ממשיכים לארגן חוגי בית. המעוניינים לארח חוגי בית בביתם, יפנו למשפ' בן-דוד, טל' 794932.
  * האנשים המעוניינים לתרום ימי עבודה לאלון-מורה, מוזמנים לעשות זאת. מבוקשים בעיקר בעלי מלאכה, אך גם שאינם כאלה יכולים לבוא ליום עבודה או יותר, יש לפנות לצבי סלונים.

במסגרת מאמצנו להמשיך ולהרחיב את שורות אוהדינו, אנו פונים לאנשים המעוניינים להיות רשומים אצלנו לשם קבלת חומר הסברתי ועדכון שוטף, לשלוח את פרטיהם ע"ג הספח הרצ"ב לגוש אמונים, ת"ד 20 מ, בני־ברק.

שם משפחה	שם פרטי	כתובת	גיל	טלפון

היכונו ל„צעדת ארץ ישראל"!

דיאמונט את חגב
שרות חשמל לכל סוגי הרכב
780563
ברון הירש 19 ב"ב
ליד (ממ"מ)

- תאום מנוע בשיטה אלקטרונית
- שרות מהיר ומדויק
- שרות מיוחד למוסדות ומפעלים.

ברון הירש 19 בני־ברק ליד (מ.מ.מ.)

„סיני־אדרי" חברה לבנין בע"מ

לאחר הצלחה רבתי ת"ל במגור אדרי א'
נותרו רק מספר דוגמים בכרמל!!!
אנו ממשיכים במבצע „מגורשים בתשלומים" בכל הארץ.
„כל המדורר זוכה!"
לאבטח בס"ד את עתידה, זכרו!
רק מגורשים עלו לאחרונה בלמעלה מ-300% — גם אתם דאגו לילדיכם הקטנים ותחסכו דאגות כאשר יעמדו לחתונה.

הקימוני את עליות המחירים
הצפויות בנוטו השנה!
קנו עוד היום דירה בת 3 חדרים,
„מטבח אמריקאי",
ומטבח תשכוללים
ברח' פרל 6 ב"ב
נשארו רק מספר דירות

אתה מחפש לקנות/למכור דירה בבני־ברק?
מדוע תתייגע ותתרוצץ?
אנו נדאג לך במהירות והיעילות.
27 שנות פעלות
ב„נכסי דלא ניידי" מתכירות שכדאי לגשת
ב-„המקור"

המשרד בתל-אביב, רח' יהודה הלוי 42, טל. 281044. מחרת רק בבוקר האחה"צ. בני-ברק, ירושלים 35 טל. 783918.

כל הדרכים מובילות ל„סיני־אדרי" — „המקור" למגרשים ודירות

משה"ב
חברה לשיכון בנין ופתוח בע"מ

מציעה
בבני־ברק

- רמת השומר: דירות 3 ו־4 חדרים, במחיר החל מ-184.000 ל"י
- בקרית הרצוג: דירות 3 חדרים, במחיר החל מ-141.000 ל"י
- בקרית הרצוג: דירות במרכז המסחרי, במחיר 180.000 ל"י

משה"ב

חברה לשכון בנין ופתוח בע"מ

בונה בבני־ברק

שרשרת הקריות השיכונים ו־בתי הדירות שנבנו על ידי ה־חברה בכל אזורי הארץ תקנו לה מעמד נכבד בענף הבניה. המוניטין שרכשה החברה ב־תחומי השיכון הבניה והפיתוח מבוססים על ארבעים שנות נסיון בפתרון בעיות המגורים לכל אוכלוסי המדינה, והיקום עולים חדשים וזוגות צעירים. העיקרון המנחה את החברה מגמתו לאפשר לכל רוכש לדי־רה כת בדירה משלו נאה ונוחה ומרווחת בהתאם לאמצעיו ה־כספיים.

בשנים האחרונות הקימה ה־חברה בבני־ברק שכונת לתפ־ארת בקרית הרצוג.

עד היום אוכלסו בשכונה הנ"ל כ־1000 משפחות הממע־גים החד. מגוון של אזורי ה־מדינה ותיקים, עולים חדשים זוגות צעירים, לרבות זוגות חסידיים. לאור הביקוש הרב לדירות בקריה הן למכירה כל־לית והן לזכאי משרד השיכון מתכננת החברה לבנות בחודשים הקרובים דירות בנות 3 ו־4 חדרים בסטנדרד שמור ובסטנ־דרט משופר שעונו על הביקוש הקיים.

בנוסף לכך מסיימת החברה בקרוב את בנית השכונה ברוח השומר פינת רחי מצדה שיועמד לאיכלוס דתי ואשר תכלול כ־100 יחידות דיור.

תריסי שלמה

ב"ב רח' אברהם פינת רבי עקיבא 787714

סגירת מרפסות וחלונות
תריסי הזזה מחיצות וציפויי קירות
מקלחונים וגגות הזזה לסוכה

*

חומרים וטיב באיכות גבוהה
יעוץ ושרות אדיב
עבודה מעולה

תריסי שלמה

ר' עקיבא פינת ר' אברהם.
אדיבות • שרות • ויעוץ

פרסום בר הלל קראוס

פינת הגלידה

רח' ר' עקיבא פינת רח' ירושלים, בני־ברק

הגלידה הטובה בעיר

30 טעמים „מחלב טרי"

בהשגחת מועצת הכשרות למהדרין
שע"י ועד הרבנים של אגודת ישראל,
ירושלים, עיה"ק תובב"א

גלידה במשקל
רק ב„פינת הגלידה"

גזור קטע זה
והבא לטעום
גלידה חינם
ב„פינת הגלידה"

(תלוש זה בתוקף שבוע ימים)

אפולק

מכשירי חשמל ביתיים
רח' רבי עקיבא 158 ב"ב טל' 798828

כדאי ללכת עוד כמה צעדים

בואו לפולק

סלון לכל מוצרי בית חשמליים!

מכונות כביסה חוץ והארץ • מקררים • מזגנים • תנורי בישול ואפיה • מקסרים ועוד

סוכנות בלעדית „בולפי"

המבקר אצלנו חוסך כסף!

כל מבקר בסלון יקבל שי — גם ללא קניה

• הנחות מיוחדות לרגל החגים •

מדוע באים תל־אביביים כה רבים

אל רהיטי בית וגן לרמת השרון?

מערכות ישיבה לסלון נהדרות מעור טבעי מעולה (צבעי עור לבחירה)

מ־16.000-14.000 ל"י ניתן להזמין אותן מערכות בבדי ריפוד ובמחירים בהתאם

הצעה מיוחדת ארונות קיר

* פורניר, טיק, אשה 865 ל"י מ"ר   * ברומלק 745 ל"י מ"ר

* פורמייקה 855 ל"י מ"ר   * מוכן לצביעה 595 ל"י מ"ר

בגדלים סטנדרטיים או בהזמנה

הכל בעיצוב לא שוגרתי בעיצוב בינלאומי של גדולי הארכיטקטים

בית וגן, אוסישקין 41, רמת השרון טל' 485910

מבחר רהיטי נוער פרימה, ענג, כל־גיל ואחרים ✶ מיטות מעץ „קלירי" ✶ שולחנות כתיבה תוצרת עצמית

בחנויות **בית וגן** שבכבר העצמאות, מול המועצה המקומית רמת השרון, טל' 474492

עיר התורה והעשייה

מאת יוסף גורקה

בני ברק, הידועה בעולם היהודי בייחודה כעיר הדתית היחידה בעולם, מצטיינת גם ביחודה בשטחים אחרים שאין דוגמתם בערים אחרות בארץ — בהתפתחותה הדינמית הנמשכת גם כיום על אף המצב הכללי הקשה בארץ.

בני ברק ידועה ביותר כעיר התורה והחסידות, בת עשרות ישיבות המפורסמות בעולם התורה. היא מהווה מרכז לתורה בעולם היהודי כולו בסך הכל נמצאת בעיר 26 ישיבות ו־38 כוללים המושכים אליהם אלפי תלמידים מכל רחבי הארץ ומחו"ל.

העיר מהווה גם מרכז לעולם החסידות, עשרות אדמו"רים הקימו לעצמם „חצרות", מהם שהקימו גם שכונות. הידועה ביותר היא „קרית ויזניץ", מהגדולות בעיר. בעיר מאות בתי כנסת ובתי חסידים מכל גווני הקשת של החסידות בעולם היהודי, ושוכנים בה מגדולי התורה.

עם קום המדינה מנתה אוכלוסיית העיר שמונת אלפים תושבים כיום מגיע מספר תושביה קרוב לתשעים אלף. ב"ב ידועה כאחת הערים שקלטה עליה גדולה ועדיין ממשיכה בכך, כן יצאה שמעה כקולטת זוגות צעירים ומשפחות דתיות מכל חלקי הארץ. היא מכותרת בעשרות שכונות ושיכונים, רובם דתיים, המהווים ערובה לצביונה הדתי של העיר, יש לציין שלמעלה מעשרה שכונים ושכונות הוקמו על ידי הפועל המזרחי, והם מקיפים את העיר מכל צדדיה, ביניהם יש לציין את השכונות הגדולות, שיכון ה' וקרית הרצוג. כן נבנו שיכונים מטעם פועלי אגודת ישראל, אגו"י, חרות, ההסתדרות, חסידי ויזניץ ובאחרונה הוקם שכון חסידי גור בקרית הרצוג.

גם בשטת הבניה בכלולתה מצטינת העיר ביחודה, אין מוקמים בה בתים רבי קומות, הבניה מותרת בעיר רק עד ל־4 קומות וזה בכדי למנוע את בעית הפעלת מעליות בשבתות ובחגים. העיריה מקפידה שבכל בנין חדש שנבנה בעיר — יהיו בו תוספת לסוכה.

עיר מלאת נעורים

בני ברק ידועה גם כעיר ילדים ונוער. הנוער הדתי ברוכה בילדים ובמשפחות מרובות ילדים מכל העדות ומכל השכבות, מתוך האוכלוסיה של קרוב ל־90 אלף נפש כ־23 אלף הינם תלמידים המתרבשים את ספסלי הלימוד בעיר. בבתי ספר הממ"ד על כל שלביו לומדים כ־5000 תלמידים, בחנ"ם כ־4500 בחנוך העצמאי — 5400 תלמידים, בתלמודי תורה, חדרים ומוסדות חרדים לא עירוניים כ־7500 תלמידים.

בין מוסדות חנוך העל יסודיים יש להזכיר את הישיבה התיכונית שהוקמה לא מזמן בקרית הרצוג ההולכת ומתרחבת ותוספת את מקומה בעיר הישיבות, מספר התלמידים הולך וגדל והמגמה מתרחבת, כן יש להזכיר את התיכון המקצועי הדתי „תורה ומלאכה" בשתוף עם „עמשוין מוסדות", התיכון העירוני הדתי, תוכנית לכללה של תנועת האשה הדתית לאומית בשתוף עם „אורט" בקרית הרצוג, הסמינר והתיכון החרדי „אור החיים", סמינר למורות „בית יעקב", התיכון העירוני הכללי והתיכון העירוני המקצועי.

שיחה עם
מר ישראל גוטליב

ראש עירית בני־ברק

יש גם לציין את תנועות הנוער בעיר ל„בני עקיבא" בבני ברק אחד הסניפים הגדולים והפעילים ביותר בארץ וכן סניף של תנועת הנוער הדתי העובד. כמעט כל התנועות והמפלגות — להן זכויות נוער מיוחד — כמו „עזרא", הנוער העובד, הנוער האגודאי, „ביתר" ועוד.

אוכלוסיה מגוונת ושילוב דורות

שמה נוסף המייחד את בני ברק הוא אוכלוסיית הזקנים והפנסיונרים, המהווה, יחסית האחוז הגדול ביותר בארץ, העיר מושכת אליה מאות זקנים ופנסיונרים מארץ ומחו"ל, בקרבת חצרות אדמו"רים, בתי חסידים, מציינים לתושבות הקשישים. הוקמו מועדונים רבים לקשישים, והעיריה מפעילה שרותי ארוחות חמות לקשישים בלמודים, אולפני ערב ללמוד השפה העברית, חוגים מקצועיים וכן מועפלים מועדונים על ידי תנועת האשה הדתית לאומית ידידה ארגוני נשים. בעיר 4 „בתי־אבות" בניהם „בית אבות" הראשון שהוקם לפני שנים רבות ונוסד ע"י ר' יעקב פרבשטיין ז"ל ברחוב הרב קוק „בית אבות" המפואר בשכונת ויזניץ.

בני ברק ברוכה במוסדות רבים של צדקה וחסד. בית חולים לחולים כרוניים „נוה אוך" ובית חולים של „מלבבי" בשכונת פרדס כץ.

עיר התעשייה והמלאכה

בני ברק מצטיינת גם כפקיר התעשיה והמלאכה. בתחילת יסודה של העיר, לפני למעלה מיובל שנים הונה בה היסוד לתעשיה ומלאכה, בתחילה בית חרושת לחרוטת ובית חרושת לאריגה. במשך השנים התפתחה והתרחבה התעשיה והמפעלי בתי המלאכה במימדים שכמעט אין דוגמתם בארץ. בעיר חמשה אזורי תעשיה, בהם כ־400 מפעלי תעשיה המעסיקים קרוב ל־15 אלף עובדים. בין המפעלים הכלולים ביותר בשם בינלאומי שקבעו את משכנם בב"ב יש לציין את „אוסם", „דובק", „גבור", „צמפיון מוטורס", „קוקה קולה", „עונג", „פרגי", „יטמה", „אמבטי מפעלי", „פישר" לחרוטות ועוד. רשת המסחר אף היא מפותחת מאד בעיר כיום נמצאים כ־1200 בתי מסחר.

צרכים ציבוריים

שטח שיפוטה של בני ברק משתרע על 7100 דונם. מחצית השטח מיועד לצרכים צבוריים כמו גנים צבוריים, מוסדות חנוך כבישים ועוד.

שמות 400 הרחובות שבעיר מספרים את ההיסטוריה של עם ישראל בכל הדורות: נביאי ישראל, תנאים, אמוראים, גאונים, אדמו"רים, ראשי ישיבות גדולי הציונות הדתית החל מהרב צבי קלישר, הרב גוטמכר, הרב מוהליבר, הרב ריינס, הרב ניסנבוים, הרב בר אילן, הרב גורדון ועוד.

אי אפשר לכתוב על בני ברק ולא להזכיר את השבת בעיר שאין דוגמתה, בעולם היהודי כולו, היא משרה על תושבי העיר ואורחיה אווירה של „עונג־שבת". בתי כנסת גדושים מתפללים והעיר סגורה בפני התחבורה. עם סיום התפילה מתמלאים הרחובות אלפי מטיילים, המונים מתושבי העיר ומצטרפים אליהם מוקירי שבת מערים השכנות הבאים ליהנות מזיוה של שבת מלכתא בעיר הדתית.

מוקד משיכה לתושבים

שאלנו את ראש העיר מר ישראל גוטליב אחר שמנמנת את פקירתו, האם בכוונתו של פיום כאשר העוליםים במוצוגתו, המיוחד של התעשייה והמשפט המא איפי ונוכח המצב החמור גם נמצאות הרשויות המקומיות, האם ממשיכה בני ברק להתקדם כמוקד משיכה מירנגר שלם?

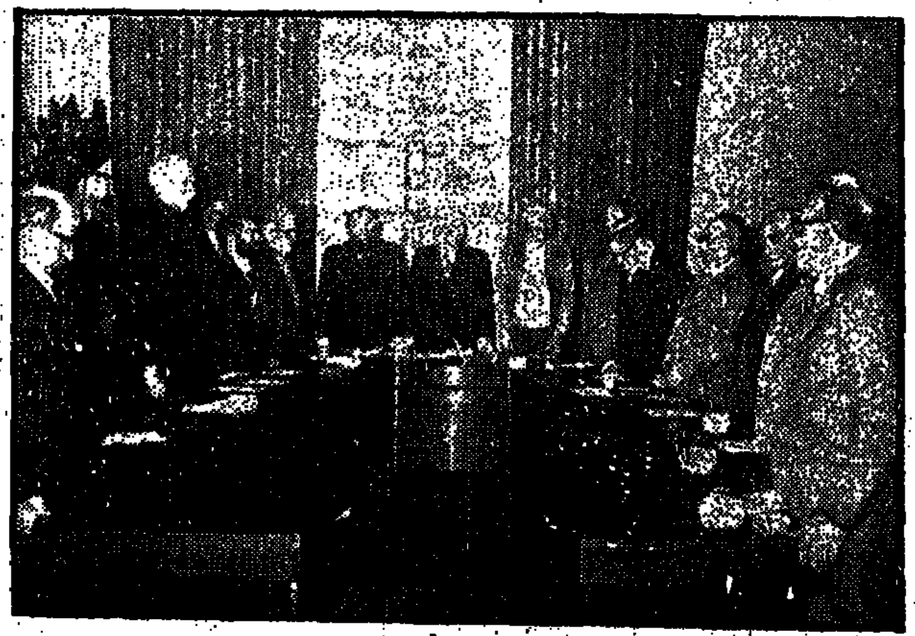

ישיבת מועצת העיריה לבחירת ראש העיר

טכס פתיחת כביש בבני־ברק

מכנז מן الاصل

ראש העיר מר י. גוטליב נואם בעצרת-עם

מסדר צבאי בבני-ברק ליום שחרור ירושלים

ראש העיר גוטליב: גם כיום מהוות ב"ב מוקד משיכה לעולים חדשים ובמיוחד לזוגות צעירים הרוצים להבטיח לילדי־הם חנוך דתי, חברה דתית, וסביבה דתית. אין לשכוח שב"ב מצטיינת גם בגידול הטבעי שלה שהיא מעל הממוצע בארץ, כ־300 לידות לחודש בבני ברק כך שגם כיום היא ממשיכה בגידולה ובפיתוחה.

קצב הבניה בעיר נמשך זאת בגלל לחץ המשתכנים החדשים. גם כיום קולטת ב"ב מספר ניכר של עולים יחסית, בעיקר מארצות הרווחה ארה"ב וארצות אירופה המערבית, מארצות אחרות, באוכלוסית בב"ב מיוצגות כל העדות והגלויות.

שטחה אמנם מצומצם יחסית — אומר ראש העיר — תוכנית־האב מבוססת לפי שטחה כיום שהוא כשבעת אלפים דונם. הוא מיועד לקלוט אוכלוסיה של 130 אלף תושבים. בעיר נשארו עוד' אדמות פנויות, 300 דונם אדמה חקלאית, כ־400 דונם מגרשים, וכן מספר של בתים נמוכים.

תהליך פיתוח נמשך

בפתוח התעשיה והמלאכה ישנה התקרבות מתמדת. — ממשיך איש שיחנו — תהליך של הפיתוח נמשך. בקרוב עומד משרד התחבורה במשותף עם רכבת ישראל להקים מסוף מכוליות שיהיה הגדול ביותר במדינה. כן עומדים להקים בעיר מוסך מרכזי של חברת „מיג'ו" שלידו יוקם בי"ס מקצועי לחניכי מוסכים. מפעל זה ישתרע על שטח ניכר, כן מוקם מכון „מורי" מכון למידע רפואי ועוד.

ראשי השלטון המקומי מתריעים על מצבם הכספי הקשה ושל הגרעונות הגדולים שהצטברו שאלנו את ראש העיר מה מצבה הכספי של העיר?

ראש העיר: מצבה הכספי של ב"ב יינו יותר טוב מערים אחרות. העלינו את המסים העירוניים ב־20 אחוז נוסף על 50 האחוז שהעלינו אשתקד. אחד התפקידים החשובים שלנו בשטח זה יהיה להעמיק את הגביה. ננקוט באמצעים נגד אלה המקבלים שרותים בעיריה ואינם משלמים את מסיהם. נעשה כל המאמצים ע"מ לשפר את המשק הכספי של העירית מבחינה מנהלית וארגונית.

שאלה: מה מצבה של עירית ב"ב מבחינת מוסר עבודה והאם בדעת העיריה לצמצם או להקפיא את המנגנון?

ראש העיר: אני רואה בפני כתפקיד חשוב להגדיל את מוסר העבודה במנגנון העיריה, אישית, אני עוקב אחרי זה מידי יום, ביחד עם חברי ראשי מחלקת המנגנון. אישית אני מופיע לעבודה בשעות הבוקר המוקדמות הראשון שבא לעבודה בעיריה, זה בודאי מוסיף למוסר העבודה. בקשר לצמצומים אנו נשתדל עד כמה שאפשר להקפיא את המנגנון, לדוגמא בשנה האחרונה יצאו כמה עשרות עובדים לגימלאות והקפאנו את המשרות. רק לחיוניים ביותר הכנסנו עובדים במקומם, בבעיה זו אני יושב ודן עם ראשי המחלקות בעיריה.

יש גם לציין שאני מקפיד אישית שהשרותים שהעיריה מגישה יהיו יעילים ואדיבים. כדוגמא: לאחרונה פגשתי באשה שהתלוננה שלא קיבלו אותה כראוי, הלכתי עמה וטיפלתי אישית אצל הפקידים עד להסדרת הענין.

איך כיום היחסים בין העיריה ומשרדי משרד הד־פנים?

ראש העיר: היחסים עם מוסדות וגורמים הממשלתיים, בעיקר עם משרד הפנים תקינים ומשתפרים, הם כעת טובים ביותר.

שאלה: מה הן תכניות הפיתוח של העיר.

הפיתוח נמשך במלוא הקצב — מציין ראש העיר — הגידול הטבעי של העיר וקליטת זוגות צעירים חדשים מחייב

בטקס נטיעות בט"ו בשבט

(סוף בעמוד 5)

בואו ל׳ יריד האביב בני־ברק תשל"ו

בחסות ראש העיריה — מר י. גוטליב

באולמי ויז'ניץ — בני־ברק

הפתיחה החגיגית במוצאי שבת ג' ניסן תשל"ו (3.4.76) בשעה 20.00

ננעילה ביום שלישי י"ג ניסן תשל"ו (13.4.76) — בשעה 23.00

כל יום בין השעות 15.00—23.00

במוצאי שבת — 20.00—24.00

יריד המכירות יכלול:

- ★ ריהוט ודקורציה
- ★ כלי בית ומתנות
- ★ שמיכות וכלי מיטה
- ★ ספרים, מכשירי כתיבה
- ★ אביזרי חן ותכשיטים
- ★ מוצרי חשמל ואלקטרוניקה
- ★ חפצי נוי וקישוט
- ★ עשה זאת בעצמך
- ★ הלבשה והנעלה
- ★ מוצרי ילדים ותינוקות
- ★ צעצועים ושונות

עשרות דוכני מכירה ותצוגה ססגונית

הכל תחת קורת גג אחת

ניתן לבצע הזמנות או לרכוש מוצרים שונים במחירי פרסום מוזלים

☆ ☆

הנחות גדולות ומיוחדות יינתנו ע"י המציגים במשך ימי היריד

☆ ☆

בואו ליריד המכירות ותהנו מקניות מוצלחות וחסכוניות

סיסמתנו: איכות גבוהה יותר — במחיר נמוך יותר

הגרלה יום־יומית נושאת פרסים יקרי ערך שי לכל ילד

„צרכן־חסכן" — ארגון ידידים ותערוכות

א. ורדי

רהיטי כל־גיל

בבני ברק, ר' עקיבא 90

מבחר מגוון של רהיטי תינוקות ונוער.

האיכות הגבוהה והעיצוב הפונקציונלי של רהיטי „כל־גיל" מבטיחים שימוש יעיל ונוח לאם ולילד כאחד

★

רהיטי „כל־גיל" גבעת ברנר

בני־ברק — שטייברג • רחוב ר' עקיבא 90

שנינו תחת קורת גג אחת

מוסך שלוני — מורשה מטעם משרד התחבורה; תיקון מכונאות כללית; שרות מעלה; ביצוע מהיר; מחירים נוחים

אור־נוע (מיקי) — חשמלאי רכב מוסמך; תיקוני חשמל לכל; סוגי הרכב; באחריות מלאה

רחוב השומר 98 בני־ברק (מול קוקה קולה)

עירית בני־ברק

24 שעות בימה

תושבים נכבדים!

שירות של 24 שעות בימה למסירת הודעות על תקלות ושיבושים ברשת המים, הביוב והמאור העירוניים — עומד לרשותכם.

את ההודעות ניתן למסור במספרי הטלפונים הבאים:

מ־7.30 בבוקר עד 2.00 בצהרים 6—783121 (6 קוים — משרדי העיריה)

מ־2.00 בצהרים עד 7.30 בבוקר: 782222 (המוקד — בתחנת כיבוי־אש)

השתמשו בשרות זה — למענכם ולמעננו.

בברכה

ישראל גוטליב

ראש העיריה

מגן דוד סגול

חברת שרותי מיקלטים בעמ

רח חיבת ציון 42 רמת גן טל 787542

מגן דוד סגול מה זה?

מגן דוד סגול ריכז את כל הפריטים הנחוצים והכרחיים שחובה שיהיו בכל בית בישראל בעיתות חרום!
באריזה משפחתית יש כל פריטי העזרה הנחוצים בעיתות צרה.

הציוד הנמכר על ידי
מגן דוד סגול
מתאים לתקן של הג"א

כולנו מקוים רק לטוב. חייבים להיות מוכנים לגרוע ביותר.
החסכון הוא דבר חשוב! אך לא בנושא חיוני זה.
לרגל מבצע הג"א לכל בית – הזמנה מרוכזת של דיירי הבית תזכה ב־10% הנחה.

יש באפשרותך להזמין בדואר בצירוף סכום של 152 ל"י נטו, כולל דמי משלוח, ותקבל לבותך את המיזוודה האישית ללא טירדה מיותרת.
כמו כן ניתן להשיג ציוד למקלט הבית המשותף.

עיר התורה והעשייה

(סוף מעמוד 4)

חרון חונכו 3 גנים צבוריים חדשים, כמה נמצאים בשלבי נטיה, ביניהם גן נרחב בקרית הרצוג, בקדנציה זו עומדים לנטוע בכל אזורי העיר במקומות שיש שטחים פנויים עוד כ־15 גנים צבוריים.

העיריה עומדת להרחיב את מספר לוחות המודעות ברחובות העיר, בכדי למנוע הדבקת פרועה על קירות הבתים דבר שמכער את פני העיר.

התחבורה, חל שיפור ניכר בשטח התחבורה העירונית המתבטא בתוספת קוים בתדירות הנסיעות בקוים הקיימים. קו 400 לירושלים יוצא בתדירות רבה יותר. התוסף בעיר קו חדש קו — 34 מתחנה המרכזית דרך רמת חן רמת יצחק למרכז בני ברק, קו — 61 האריך את מסלולו, מספר רחובות העיר הסבו לרחובות חד סיטריים, הותקנו מעקות במספר רחובות בעיר, ועוד.

בסוף מציין בפנינו ראש העיר י. גוטליב, כי כל עבודות פיתוח שהזכרנו מבוצעות במשותף עם כל החברים במועצת העיר שלכל אחד מהם ישנו תפקיד אחראי, הענינים מתנהלים בצורה המסודרת ביותר בגלל השיתוף בין כל חלקי הקואליציה בעיריה שהם כידוע מקיר אל קיר. והרי התפקידים שממלאים כל 15 חברי הקואליציה:

1. ישראל גוטליב — ראש עיריה, ראש מחלקת המסים, התברואה, עבודות צבוריות ויו"ר ועדת הכספים.

2. הרב יצחק מאיר — מ"מ ראש העיריה, ראש מחלקת המנגנון, הבטחון, המאור, המשפטית ויו"ר ועדת השמות.

3. כרמי פתאל — מ"מ ראש העיריה, ראש מחלקת המים, הנטיעות, הטכנית והמנגנון ויו"ר ועדת שכר לימוד מודרג ופיתוח.

4. שמואל וינברג — סגן ראש העיריה, ראש מחלקת הכספים, הטכנית, עבודה הקהילתית ויו"ר הועדה לשיפור פני העיר.

5. אליקים פרדמן — סגן ראש העיריה, ראש מחלקת הסעד, התנועה, הבריאות, עבודה קהילתית ויו"ר ועדת קליטה.

6. מנחם אפשטיין — סגן ראש העיריה, ראש אגוד ערים לכיבוי אש ויו"ר ועדת התחבורה.

7. רפאל פרובקה — סגן ראש העיריה, ראש מחלקת החנוך, ויו"ר ועדת החנוך חוגות צעירים.

8. שמשון פוריקה — סגן ראש העיריה, ראש מחלקת החנוך ויו"ר ועדת המכרזים.

9. אהרן קופלוביץ — סגן ראש העיריה, יו"ר ועדת משנה לתכנון ולבניה ויו"ר ועדת הרכב.

10. חיים בן צור — חבר הנהלת העיר ויו"ר ועדת העבודה הקהילתית והבריאות.

11. צבי גרינבוים — חבר הנהלת העיר, יו"ר ועדת המנגנון.

12. טוביה גולדין — חבר הנהלת העיר, יו"ר ועדת המסים.

13. יצחק זילברמן — חבר הנהלת העיר, יו"ר ועדת הקניות.

14. רפאל פנחסי — חבר הנהלת העיר, יו"ר ועדת הרשיונות והסעד.

15. הרב אליהו רפול — חבר הנהלת העיר, יו"ר ועדת הבקורת והמים.

מסורה

בית מסחר לספרי קודש

בהנהלת יצחק כץ
ירושלים 46, בני־ברק

ניתן להשיג כל ספרי קודש
במחירים נוחים

פרסום בר הלל קראוס

תנועת האשה הדתית לאומית
סניף בני ברק

תנועתנו מרכזת את מירב פעולותיה במשרד רח׳ ר׳ טרפון 1

מגוון השטחים והאפשרויות המוצעות לכל אשה דתית הוא רב ועצום:

- חוגי בית בנושאים אקטואליים שונים.
- עזרה והדרכה בחוגים לאמהות ובקיטנות לאמהות ברוכות ילדים.
- פעולות שונות לקליטה חברתית ורוחנית של עולים.
- חונכות מתנדבות בגנים ובבתי ספר תוך קבלת הדרכה מתאימה.
- רשת עניפה של מעונות יום לילדים מגיל הינקות ועד לגיל בי"ס.
- חוגי תפירה, התעמלות, יוגה מופעלים בוקר וערב ופתוחים לקבלת חברות חדשות.
- שעור שבועי לתנ"ך בימי ג׳ בערב.
- עונג שבת לחברה מדי שבת במעוננו אשר ברח׳ ניסנבוים 14.
- ארועים ומסיבות רבי משתתפים.
- מגבית שנתית הנתרמת בעין יפה.

כל זאת ועוד... קודש למען מוסדות ילדים.

עריך ומלוקט בידי
שרה ספיר ויפה גינסבורג

עירית בני־ברק

מבצע הג"א בכל הבית

בימים אלה נערך בעיר מבצע:

"הג"א בכל בית"

מטרת המבצע—
להדריך את התושבים בנושאי ההתגוננות בשעת חרום.

הכנה טובה היום — תאפשר למערך ההצלה של חיילי הג"א לפעול ביעילות בשעת חרום. חיילינו בחזית יהיו רגועים ושקטים, אם יידעו שבני משפחתם בעורף ערוכים היטב.

הדרכת הצבור תיעשה בשיטת חוגי בית. לכל קבוצת משפחות יבוא מסביר מטעם הג"א ויקיים שיחה. הפגישה תתואם מראש.

תושבי העיר!
הנכם נקראים להענות לפניות נציגי הג"א בבואם לתאם מפגש. להופיע לפגישה במועד ולדאוג שגם השכנים שתוזמנו יבואו.

המבצע נערך ע"י חיילי הג"א בהתנדבות.

בברכה נאמנה
ישראל גוטליב
ראש העיריה

המועצה הדתית בני־ברק מרחיבה את פעולותיה

ר׳ שלמה זמרוני נבחר כיושב ראש המועצה הדתית בני־ברק לתקופה נוספת

בישיבה חגיגית של מליאת המועצה הדתית ביום י״ח אדר א׳ תשל״ו (19.2.76). נבחר ר׳ שלמה זמרוני פה אחד לתקופה נוספת של 4 שנים כיו״ר המועצה הדתית בני־ברק.

בישיבה זו השתתפו נוסף לחברי ה־מועצה הדתית, חברי לשכת הרבנות של המועצה הדתית, רבני השכונות, מנכ״ל ו־סגנכ״ל משרד הדתות, ראש העיריה, סגני ראש העירית וחברי הנהלת העיריה, חברי מועצה הדתית היוצאים, ר׳ משה וולברשטיין היו״ר הראשון של המועה״ד ואורחים.

הרב אהרן לשצובר והרב שלמה ע. קורח הריכו על נס את אישיותו של היו״ר הנבחר, מסירותו לתפקידו ועמידתו האיתנה, על אף ההסרדות והאיומים מצד חוגים קיצוניים שלא השלימו עם קיומה של המועצה הדתית בעיר. הם הדגישו כי היו״ר הנבחר הוא רצוי לרוב אחיו וברכו אותו בהצלחה בתפקידו.

מר דוד גלס, מנכ״ל משרד הדתות עמד בברכתו על תפקידי המועצות הדתיות והביע תקווה, כי גם החוגים אשר טרם השלימו עם קיום המועה״ד יכירו סוף־סוף כי לשם מתן שרותים דתיים ממלכתיים ונאותים יש הכרח בקיום המוסד הזה גם בבני־ברק.

מר ישראל גוטליב, ראש העיריה, הביא את ברכת העיריה, הביע תקווה כי אחרי שנחתם הסכם של דו־קיום עם הגוש החרדי בעיריה תבוא תקופה של רגיעה והבנה ללא ריב ומחלוקת.

ברכו עוד מר פתאל כרמי מ״מ ראש העי־ריה, מר טוביה גולדין נציג הליכוד בהנהלת־העיריה, מר דוד זכות מזכיר מועצת הפועלים, חברי המועצה הדתית, יצחק גילעד, יוסף ווייסברג והרב זאב ווסרלוף. בשם חברי ה־מועצה הדתית היוצאים ברך מר אלכסנדר מלכיאל.

ר׳ שלמה זמרוני היו״ר הנבחר, הביע תודה למברכיו, הודה על האימון שניתן לו בבחירה פה־אחד והבטיח לעשות כמיטב יכולתו לא לאכזב את שולחיו.

מפעולות המועצה הדתית

המועצה הדתית מרחיבה ומעמיקה את פעולותיה בעיר.

מחלקת הנישואין:
המחלקה פיעלת בצורה תקינה ומסודרת. נרשמו במשך השנה 500 זוגות לנישואין. נוסף על למעלה מ־1000 תעודות־רווקות לצעירים וצעירות תושבי העיר המתחתנים במקומות אחרים בארץ.

מחלקת הכשרות:
המחלקה פועלת בראשותו של הרב שלמה ע. קורח. המחלקה מפקחת על הכשרות ב„שופר־סל״, בבית־חולים הממשלתי, מס־פר איטליזים, מאפיה וכו׳. המחלקה מעסיקה משגיחים ומנקר.

הקצבות לבתי־כנסת:
בשנה האחרונה חילקה המועצה הדתית 300.000.— לירות הקצבות לבתי־כנסת. נוסף על 400.000.— מענקי־פיתוח לבתי־כנסת למטרות בניה והרחבה.

שיעורי־תורה:
המועצה הדתית תומכת בשיעורי־תורה ב־בתי־כנסת, בתי „תלמוד־תורה״ לנוער ב־שכונות בפרברי העיר, מענקים למגידי־שיעורי תורה בסכום של 240.000.— לירות לשנה.

מלגות עידוד לבני־ישיבות:
זה שנתיים שהמועצה הדתית מעניקה מל־גות עידוד לבני־ישיבות תושבי בני־ברק.

מבצע בדיקת תפילין ומזוזות:
המועצה הדתית מקיימת מדי־שנה מבצע בדיקת תפילין ומזוזות ללא כל תשלום. מאות תושבי העיר מכל העדות ומכל החו־גים פונים במשך חודש אלול ונהנים משירות זה רב־התועלת.

„קמחא־דפסחא״:
לקראת חג־הפסח מחלקים חבילות מזון ל־משפחות מרובות־ילדים ומעוטי יכולת. ה־מבצע הזה מועבר בשיתוף פעולה עם מנהלי בתי־הספר והאחיות הסוציאליות של בתי־הספר.
כמו״כ נשלחים סכומי כסף כ„מעות חיטין״ לנזקקים מכובדים.

מועצה דתית חדשה בבני־ברק

ב„ילקוט הפרסומים״ מס. 2187 מיום כ׳ שבט תשל״ו 22.1.76 פורסם ע״י שר הדתות ההרכב החדש של המועצה־הדתית בבני־ברק.

מפד״ל:
1. שלמה זמרוני
2. בן־אבו דוד
3. גורן משה
4. גילעד יצחק
5. הרב זאב ווסרלוף
6. הרב חמדי אהרן
7. עוורי משה

מערך:
1. ווייסברג יוסף
2. מייק ישראל
3. סיטילקיל הרצל

ליכוד:
1. שמרגד מרדכי
2. סנדרוביץ חיים

המועצה הדתית בני־ברק

רח׳ ר׳ עקיבא 33 טלפון 786613 ת.ד. 627

מפעל קמחא דפסחא תשל״ו

הודעה לציבור

בברכת חג כשר ושמח
המועצה הדתית בני־ברק
שלמה זמרוני — יו״ר

שירות בנקאי
אדיב, מקצועי ונאמן

בבני־ברק
שדי רבי טרפון 1
טל. 788851

בפרדס־כץ
דרך זבוטינסקי 97
טל. 786907

בנק המזרחי המאוחד בע״מ

יפית

תמרוקיה מתנות
ומכון קוסמטיקה
בני־ברק רחוב עקיבא 91

התמרוקיה בעיר

מכון לקוסמטיקה משוכלל
טיפול מקצועי ע״י קוסמטיקאית מדופלמת

שי לחג בקבוק בושם
על כל קניה מעל 50 ל״י
בהביאך מודעה זו.

נוה
רהיטי להרכבה עצמית

רהיטים בטעם טוב ובמחירים זולים.
ארונות קיר 445 ל״י המ״ר.
שולחן + ספריה 629 ל״י בלבד.
כורסא 345 ועוד דוגמאות שונות של ריהוט להרכבה עצמית, בשוטה קלה ומשוטה.

רהיטי יבוא, ROME

ז׳בוטינסקי 36 רמת גן

חדרי שינה חלוניים בעיצוב מוקסים

ריהוט ברמה בינלאומית,
הכל תוצרת אירופה.

חדרי שינה במחירים מפתיעים

במחיר של ארון אצל נגר,
תקבל אצלנו חדר שינה קומפלט

ROME ז׳בוטינסקי 36 ר״ג